

373.011
ก173 ก
ร.3

การเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองกับการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อ
ความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนบ้านดอนขวาง อำเภอนันทไทย จังหวัดนครราชสีมา

ปริญญานิพนธ์

ของ

กรรณิการ์ สุบโคกสูง

12 ส.ค. 2539

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2538
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองกับการใช้เทคนิคแบบที่มีต่อ
ความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนบ้านคอนขาว อำเภอรัตนไทย จังหวัดนครราชสีมา

บทคัดย่อ
ของ
กรรณิการ์ สุบวรคณสูง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

พฤษภาคม 2538

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองกับการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อความสามารถในการทำงานกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างที่เข้าในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านดอนขวาง อำเภอรัตนไทย จังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2537 จำนวน 25 คน คัดเลือกโดยการจับคู่ (Matching) เป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 12 คน ซึ่งได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง และกลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 12 คน ซึ่งได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามความสามารถในการทำงานกลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบของวิลคอกัน

ผลการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนมีความสามารถในการทำงานกลุ่มดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนมีความสามารถในการทำงานกลุ่มดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองกับนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ มีความสามารถในการทำงานกลุ่มไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

A COMPARISON OF THE EFFECTS OF SIMULATION AND MODELING
TECHNIQUE ON GROUP WORKING ABILITY OF PRATHOM SUKSA V
STUDENTS OF BAN DONKWANG SCHOOL IN AMPHOE NON THAI,
CHANGWAT NAKORN RATCHASIMA

ABSTRACT

BY

KANNIKA SUBKHOKSONG

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

May 1995

The purpose of this experimental research were to compare the effects of Simulation and Modeling Technique on Group Working Ability of Prathom Suksa VI students of Ban Donkwang School in Amphoe Non thai, Changwat Nakornratchasima in the academic year 1994. The Sample was 25 Prathom Suksa VI students which was divided into two experimental groups by matching. Each group was consisted of 12 students. The experimental group I was exposed to the simulation and the others was exposed to the modeling technique. The instruments were the group working ability questionnaires. The data was analyzed by the Wilcoxon Match Pairs Signed - Ranks Test.

The results were as follows :

1. The group working ability of the students who were exposed to the simulations was significantly higher than before the experiment at .01 level.
2. The group working ability of the students who were exposed to the modeling technique was significantly higher than before the experiment at .01 level.
3. There was no significantly difference of the group working ability between the students who were exposed to the simulations and the others who were exposed to the modeling technique.

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญาบัตรฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญาบัตรฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่.....เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2538

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย และผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิตา แสนคำเครือ ที่ให้คำปรึกษา แนะนำ ให้ความรู้ ช่วยปรับปรุง แก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนช่วยกระตุ้น ให้อีกาลังใจ ในการทำวิจัยฉบับนี้ให้ลุล่วงมาด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณ และความกรุณา ของอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เมธิรินทร์ ภิญโญชน ผู้ให้คำปรึกษา ให้ความรู้ ให้อีกาลังใจ ในการสร้างเครื่องมือร่วมกับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิตา แสนคำเครือ และอาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ ที่กรุณาให้คำแนะนำและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ในการตรวจเครื่องมือ สำหรับการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ครูใหญ่ คณะครู และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน บ้านดอนขวาง อำเภอนันทไทย จังหวัดนครราชสีมา ที่ได้ให้ความร่วมมือในการทดลองด้วยความ เต็มใจ รวมทั้งอาจารย์ใหญ่ คณาจารย์ และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกุดตาตา (คงฤทธิธูราษฎร์สามัคคี) อำเภอนันทไทย จังหวัดนครราชสีมา ที่ได้ให้ความร่วมมือในการเป็น แม่แบบในการทดลอง และให้ความร่วมมือในการทดลองเครื่องมือ

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อทน คุณแม่ฉลุย คุณจิราภรณ์ สุบโคกสูง คุณศรัณยา ประใจ คุณณิษกานต์ โรตรุ่งเรือง คุณณิษมิตร ชาวไร่ พี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ วิชาเอก จิตวิทยาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกคนที่เป็นกำลังใจและมีส่วนช่วยเหลือให้ปริญญานิพนธ์ ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ประโยชน์อันใดที่จะได้จากปริญญานิพนธ์นี้ขอมอบให้เป็นเครื่องบูชาพระคุณ พ่อ แม่ พี่สาว และครูอาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ในการอบรมสั่งสอนผู้วิจัยมาจนบัดนี้

กรรมิการ สุบโคกสูง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
คาน้ำ	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย	7
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้สถานการณ์จำลอง	7
ความหมายของการใช้สถานการณ์จำลอง	7
ความมุ่งหมายของการใช้สถานการณ์จำลอง	9
การสร้างสถานการณ์จำลอง	9
องค์ประกอบของการสร้างสถานการณ์จำลอง	9
หลักการของเกมส์สถานการณ์จำลอง	11
ขั้นตอนในการสร้างสถานการณ์จำลอง	12
ข้อเสนอแนะสำหรับการสร้างสถานการณ์จำลอง	13
ขั้นตอนในการใช้สถานการณ์จำลอง	14
วิธีการเสนอสถานการณ์จำลอง	16
ประโยชน์ของสถานการณ์จำลอง	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สถานการณ์จำลอง	18

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบ	20
ความหมายของการใช้เทคนิคแม่แบบ	20
ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม	21
กระบวนการเรียนรู้จากแม่แบบ	22
ประเภทของเทคนิคแม่แบบ	26
กลวิธีการใช้เทคนิคแม่แบบ	26
วิธีการให้แม่แบบหรือตัวแบบ	28
บุคคลที่เด็กเลียนแบบ	29
อิทธิพลของแม่แบบที่มีต่อผู้สังเกต	30
ข้อดีและข้อจำกัดของการใช้เทคนิคแม่แบบ	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบ	32
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการทำงานกลุ่ม	35
ความหมายของการทำงานกลุ่ม	35
ทฤษฎีการทำงานกลุ่ม	36
ลักษณะการทำงานกลุ่ม	39
ขั้นตอนของการทำงานกลุ่ม	40
ประโยชน์ของการทำงานกลุ่ม	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการทำงานกลุ่ม	44
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	48
แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง	48
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	48
วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ	49

บทที่	หน้า
แบบแผนการทดลอง	53
การดำเนินการทดลอง	54
การวิเคราะห์ข้อมูล	55
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	56
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า	58
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	58
ผลการศึกษาค้นคว้า	58
5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	62
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	62
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	62
กลุ่มประชากร	63
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	63
การดำเนินการทดลอง	63
การวิเคราะห์ข้อมูล	64
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	65
อภิปรายผล	65
ข้อเสนอแนะ	69
บรรณานุกรม	71

บทที่	หน้า
ภาคผนวก	78
ภาคผนวก ก (แบบสอบถามความสามารถในการทำงานกลุ่ม)	79
ภาคผนวก ข	101
โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง	101
โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ	166
ภาคผนวก ค (การวิเคราะห์ข้อมูล)	234
ประวัติย่อของผู้วิจัย	238

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงแบบแผนการทดลองแบบ Group Pretest – Posttest Design	54
2	เปรียบเทียบความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการใช้สถานการณ์จำลอง	59
3	เปรียบเทียบความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคแม่แบบ	60
4	เปรียบเทียบความแตกต่างของความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียน ในกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและนักเรียน ในกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ	61
5	แสดงค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความสามารถ ในการทำงานกลุ่ม	100
6	แสดงการวิเคราะห์ความสามารถในการทำงานกลุ่มของกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการใช้สถานการณ์จำลอง	235
7	แสดงการวิเคราะห์ความสามารถในการทำงานกลุ่มของกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคแม่แบบ	236
8	แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความสามารถในการทำงานกลุ่มของ นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 และนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2	237

บทที่ 1

บทนำ

คํานำ

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมโดยธรรมชาติ ไม่อาจอยู่โดดเดี่ยวแต่แสวงหาการอยู่ร่วมกัน เป็นกลุ่มตลอดเวลา (อุทัย บุญประเสริฐ. 2531 : 21) การทำงานเป็นกลุ่มจึงเป็นการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ช่วยให้อำนาจมนุษย์เกิดการเรียนรู้จากกันและกัน ทำให้เกิดความเจริญงอกงามในทุก ๆ ด้าน การทำงานกลุ่มนอกจากจะเป็นการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์แล้ว ยังช่วยให้อำนาจมนุษย์สามารถร่วมพลังความคิด ความสามารถที่แต่ละคนมีอยู่ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านผลสัมฤทธิ์ของงาน

การทำงานกลุ่มจึงนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นมากในสังคมปัจจุบัน ที่ต้องอาศัยการช่วยเหลือพึ่งพากัน เนื่องจากการทำงานใดๆก็ตาม จำเป็นต้องสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้อื่นเสมอ การทำงานของคนไทยมักได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่ายังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังเช่น การศึกษาของ ไพศาล ไกรสิทธิ์ (2524 : 128) พบว่า คนไทยมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการทำงานในลักษณะดังนี้คือไม่มีการวางแผนงาน มีสมรรถภาพในการทำงานคนเดียว ไม่มีสมรรถภาพในการทำงานกลุ่ม ไม่มีวินัยในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิเคราะห์วัฒนธรรมในการทำงานและการประกอบอาชีพของคนไทย โดยคณะกรรมการเฉพาะกิจ (2522 : 22 - 55) ซึ่งศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาสังคม โดยพัฒนาวัฒนธรรมการทำงาน พบว่า คนไทยหลายอาชีพมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่อการทำงานกลุ่ม ได้แก่ เกษตรกรไทยไม่ชอบทำงานเป็นกลุ่มถาวร ผู้มีอาชีพใช้แรงงานในภาคอุตสาหกรรมมักรวมตัวกันโดยยึดตัวบุคคลมากกว่าหลักการ ขาดการกำหนดขั้นตอนวิธีปฏิบัติงาน ข้าราชการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มไม่เป็น มักจะเกียจคร้านและเกิดความขัดแย้ง

ความรู้เรื่อง "กลุ่ม" เป็นเรื่องที่มีบทบาทมากในการอยู่ร่วมกันและช่วยเสริมสร้างความสามารถในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้จากการจัดการศึกษาทุกระดับ ต่างก็พยายามจะจัดเรื่องการทำงานกลุ่มเข้าไปในหลักสูตร (ทิสนา แคมมณี และคนอื่น ๆ. 2528 : ๑) สำหรับการศึกษาระดับประถมศึกษาในประเทศไทย หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้กำหนดจุดหมายของหลักสูตรที่มุ่งให้เกิดผลแก่ผู้เรียน จุดหมายหนึ่งคือ ให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการทำงาน มีนิสัยรักการทำงาน และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (กรมวิชาการ. 2532 : 1) นอกจากนี้ ในกระบวนการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต การจัดกิจกรรมการเรียน การสอนส่วนใหญ่ใช้กระบวนการกลุ่มเป็นหลัก เพราะการแบ่งกลุ่มในการเรียนการสอน มีจุดมุ่งหมายเพื่อฝึกสิ่งต่อไปนี้คือ การรู้จักรับผิดชอบ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำงานโดย มีขั้นตอน (กรมวิชาการ. 2532 : 10)

จากการสัมภาษณ์ครูประจำชั้น ครูผู้สอน และจากการที่ผู้วิจัยสังเกตการทำงานกลุ่ม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดอนขวาง อำเภอ โนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเนื้อหาวิชาส่วนใหญ่จะเน้นกระบวนการเรียนการสอนที่ทำให้ นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ร้อยละ 60 มีความรู้ และความสามารถในการทำงานกลุ่มไม่เหมาะสม กล่าวคือ เมื่อครูแบ่งกลุ่มและให้นักเรียน ทำงานร่วมกัน นักเรียนจะไปนั่งรวมกันเป็นกลุ่มแล้วลงมือทำงานทันที ทำงานไม่เป็นไปตาม ขั้นตอนทำให้ผลงานที่ได้ไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนา ความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ

วิธีการพัฒนาความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียน อาจทำได้หลายวิธี เช่น เทคนิคแม่แบบ บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง กรณีตัวอย่าง การอภิปรายกลุ่ม เป็นต้น ในที่นี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบ 2 วิธีคือ การใช้สถานการณ์จำลองและการใช้เทคนิคแม่แบบ ทั้งนี้เพราะ การใช้สถานการณ์จำลองเป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการนำเอาสถานการณ์ ที่เกิดขึ้นจริงหรือคล้ายคลึงกับความเป็นจริง มาจำลองเป็นสถานการณ์ให้นักเรียนได้ทดลองแสดง ทำให้นักเรียนเข้าใจในสิ่งที่เรียนและศรัทธาที่จะนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ ดังนั้นสถานการณ์จำลอง

จึงเป็นวิธีที่จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ รู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น (กรมวิชาการ. 2521 : 128) ดังเช่น ผลการวิจัยของ พุทธชาติ เพชรสถิต (2535 : 57) ที่ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองและการอภิปรายกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดธรรมมงคล กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองมีพฤติกรรมการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการใช้การอภิปรายกลุ่ม

สำหรับการใช้เทคนิคแม่แบบเป็นการเรียนรู้จากการสังเกตการกระทำของบุคคลอื่น (Bandura. 1977 : 16 - 22) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ทางอ้อม โดยผู้เรียนจะสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบและผลจากการสังเกตพฤติกรรมจากตัวแบบจะทำให้บุคคลนั้นเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบหรือเกิดพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์ได้ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 70) ดังเช่นผลการวิจัยของ วีระ อุสาหะ (2534 : 66) ซึ่งศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสรรพวิทย อาเภอสรรพวิทยา จังหวัดชัยนาท พบว่านักเรียนมีมารยาทในชั้นเรียนดีขึ้นหลังจากได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบ

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นถึงหลักการที่แตกต่างกันของการใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งนักเรียนได้ลองกระทำด้วยตนเอง และการใช้เทคนิคแม่แบบซึ่งนักเรียนสังเกตและเลียนแบบจากผู้อื่น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองและการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านดอนขวาง อาเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ

3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองกับนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีความสามารถในการทำงานกลุ่มดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง
2. นักเรียนมีความสามารถในการทำงานกลุ่มดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองกับนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีความสามารถในการทำงานกลุ่มแตกต่างกัน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อครูที่มีความชำนาญในการใช้สถานการณ์จำลองกับการใช้เทคนิคแม่แบบ แนวทางการดังกล่าวไปพัฒนาความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านดอนขวาง อำเภอรอนไทย จังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2537 จำนวน 25 คน แล้วคัดเลือกโดยการจับคู่ (Matching) เป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 12 คน กลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 12 คน และสำหรับคนที่ได้คะแนนอันดับสุดท้ายที่ไม่สามารถจะจับคู่ได้นั้น ให้เป็นผู้สังเกตการณ์ในกลุ่มทดลองที่ 1 ซึ่งไม่นำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีพัฒนาความสามารถในการทำงานกลุ่ม โดยแบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ

1.1 การใช้สถานการณ์จำลอง

1.2 การใช้เทคนิคแม่แบบ

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการทำงานกลุ่ม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การใช้สถานการณ์จำลอง หมายถึง การจัดสภาพการณ์ให้คล้ายคลึงกับสภาพจริงจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน แล้วจัดให้นักเรียนแสดงบทบาทตามสถานการณ์นั้น เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้ความสามารถในการทำงานกลุ่ม สถานการณ์จำลองที่ผู้วิจัยกำหนดจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับความสามารถในการทำงานกลุ่ม การใช้สถานการณ์จำลองมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม ผู้วิจัยบอกวัตถุประสงค์ของการใช้สถานการณ์จำลองให้นักเรียนทราบ จากนั้นให้นักเรียนอาสาสมัครที่จะแสดงบทบาท

ขั้นที่ 2 ขึ้นดำเนินกิจกรรม ให้นักเรียนแสดงบทบาทไปตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ ใช้เวลาประมาณ 10 - 15 นาที

ขั้นที่ 3 ขึ้นวิเคราะห์และอภิปรายผล เมื่อกิจกรรมสิ้นสุดลง ผู้วิจัยให้นักเรียนทบทวน และวิเคราะห์ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะปฏิบัติกิจกรรม

ขั้นที่ 4 ขึ้นสรุป นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์และช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากสถานการณ์จำลอง

วิธีนี้ใช้กับกลุ่มทดลองที่ 1

2. การใช้เทคนิคแม่แบบ หมายถึง วิธีการที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ความสามารถในการทำงานกลุ่มจากการสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบ โดยใช้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อายุ 10 - 11 ปี เป็นแม่แบบแสดงพฤติกรรมความสามารถในการทำงานกลุ่ม ผลจากการสังเกตจะทำให้ นักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบและนำไปปฏิบัติตาม โดยมีขั้นตอนการใช้เทคนิคแม่แบบดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ผู้วิจัยนำเข้าสู่การเสนอแม่แบบ โดยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการให้นักเรียนสังเกตในครั้งนั้นๆ

ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอแม่แบบ ผู้วิจัยเสนอเรื่องราวของแม่แบบที่แสดงเกี่ยวกับความสามารถในการทำงานกลุ่มโดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบที่แสดงและร่วมกันอภิปรายซักถามเกี่ยวกับสิ่งที่สังเกตได้ เพื่อให้เกิดความคิดที่จะเลียนแบบและปฏิบัติตามแบบนั้น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้จากการใช้เทคนิคแม่แบบ แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

วิธีนี้ใช้กับกลุ่มทดลองที่ 2

3. ความสามารถในการทำงานกลุ่ม หมายถึง การที่นักเรียนกระทำกิจกรรมร่วมกันอย่างมีขั้นตอน เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงาน ได้แก่ การวางจุดมุ่งหมายในการทำงานให้ชัดเจนว่า กลุ่มจะทำอะไร ทำไปทำไม งานที่ทำไมจึงขอบเขตแค่ไหน และกำหนดบทบาทของสมาชิกในกลุ่ม

3.2 วางแผนการทำงาน ได้แก่ การกำหนดว่างานที่ทำนั้นจะต้องทำอะไรบ้าง จะทำงานนั้นอย่างไรและกำหนดลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงานว่าอะไรควรทำก่อน ทำหลัง แบ่งงานและมอบหมายงานให้แก่สมาชิกอย่างทั่วถึง

3.3 ทำงานตามแผน ได้แก่ การทบทวนแผนงานก่อนลงมือปฏิบัติงานและปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ สมาชิกในกลุ่มปฏิบัติงานตามความรับผิดชอบของตน

3.4 สรุปและประเมินผล ได้แก่ เมื่อสมาชิกกลุ่มร่วมมือกันทำงานจนสำเร็จแล้วให้สมาชิกร่วมกันประเมินผลการทำงานกลุ่มว่า ผลงานนั้นเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ เป็นที่พอใจหรือไม่ ประเมินวิธีการทำงานของกลุ่มว่า กลุ่มทำงานกันอย่างไร และประเมินบทบาทของสมาชิกว่าใครทำอะไรที่เหมาะสม ไม่เหมาะสมอย่างไร เพื่อที่จะนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขการทำงานกลุ่มให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สถานการณ์จำลอง การใช้เทคนิคแม่แบบ และความสามารถในการทำงานกลุ่ม โดยแบ่งเป็นหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สถานการณ์จำลอง
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้สถานการณ์จำลอง
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สถานการณ์จำลอง
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบ
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบ
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบ
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการทำงานกลุ่ม
 - 3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการทำงานกลุ่ม
 - 3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการทำงานกลุ่ม

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สถานการณ์จำลอง

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้สถานการณ์จำลอง

1.1.1 ความหมายของการใช้สถานการณ์จำลอง

มีผู้ให้ความหมายของสถานการณ์จำลองไว้ดังต่อไปนี้

เบค และมอนโร (Beck and Monroe. 1965 : 45) กล่าวว่า ความหมายดั้งเดิมของสถานการณ์จำลอง คือ ความหลอกหลวง หรือการแสดงผิด แต่ปัจจุบัน สถานการณ์จำลอง หมายถึง กระบวนการซึ่งอยู่ในรูปแบบหรือความคล้ายคลึงกับสภาพที่เป็นจริง ซึ่งสร้างขึ้นมาเพื่อตรวจสอบภาวะหรือเพื่อการสอน

ชูลทซ์ (Schultz. 1972 : 4) กล่าวถึงการใช้สถานการณ์จำลองว่า เป็นการสอนแบบปฏิบัติการใช้แบบจำลอง หรือกระบวนการต่าง ๆ เหมือนระบบของจริง การสอนโดยการใช้สถานการณ์จำลองเป็นการสอนที่สมมุติสถานการณ์ต่าง ๆ ให้อาศัยกับสภาพที่เป็นจริงโดยฝึกให้ผู้เรียนหรือผู้ที่อยู่ในสถานการณ์นั้นได้ฝึกปฏิบัติ และแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง

นอกจากนั้น ทรูแบงส์ (จันทวิช พันธุ์สุข. 2533 : 15 ;

อ้างอิงมาจาก Cruichank. 1972) กล่าวว่าสถานการณ์จำลอง คือผลผลิตที่เกิดขึ้นเมื่อมีสถานการณ์ หรือผลของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นแล้ว สถานการณ์จำลองนี้จะรวมไปถึงเรื่องจำลองภาพจากทิวทัศน์และการเล่นละครด้วย

สำหรับนักการศึกษาของไทยได้ให้ความหมายของการใช้สถานการณ์จำลองไว้ดังต่อไปนี้

× กาญจนา เกียรติประวัติ (2524 : 150) กล่าวถึงสถานการณ์จำลองว่า การสร้างสถานการณ์จำลอง (Simulation) เป็นการรวมบทบาทสมมติและวิธีแก้ปัญหาเข้าด้วยกัน ดังนั้น บทบาทสมมติจึงเป็นเพียงส่วนหนึ่งของสถานการณ์จำลอง สถานการณ์จำลองอาจเป็นรูปของเกมที่พัฒนาขึ้นเพื่อเลียนแบบธรรมชาติความเป็นจริง การที่ผู้เรียนมีปฏิริยาตอบสนองกับเกมแล้วสามารถโยงไปสู่พื้นฐานธรรมชาติของชีวิตจริงนั้น ทว่าให้มีการเรียนรู้เกิดขึ้น

× ชาอุทัย ศรีสายเพชร (2525 : 132) ได้ให้ความหมายของสถานการณ์จำลองไว้ว่า สถานการณ์จำลอง คือ การจัดสภาพแวดล้อมเลียนแบบของจริง ให้อาศัยเคียงสภาพความเป็นจริงมากที่สุด และให้ผู้เรียนได้ฝึกแก้ปัญหาและตัดสินใจจากสภาพการณ์ที่เขากำลังเผชิญอยู่นั้น

บุญทัน อยู่ชมบุญ (2533 : 154) ได้ให้ความหมายของสถานการณ์จำลองไว้ว่า สถานการณ์จำลอง คือ การจัดเลียนแบบสถานการณ์จริงให้มากที่สุด ให้ผู้เรียนได้กระทำเพื่อฝึกการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจจากสภาพการณ์ที่เขากำลังเผชิญอยู่นั้น ราวกับเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวเขาเองโดยตรง และตัวนักเรียนยังมีโอกาสทราบว่าความคิดเห็นของเขานั้นเป็นอย่างไร ถูกต้อง แตกต่างหรือเหมือนกับเพื่อนอย่างไร จากการอภิปรายร่วมกับเพื่อนและอาจารย์ผู้สอน

จากการศึกษาความหมายของสถานการณ์จำลองดังกล่าว จึงสรุปได้ว่าการใช้สถานการณ์จำลอง หมายถึง การจัดสภาพการณ์ให้คล้ายคลึงกับสภาพจริงจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แล้วจัดให้นักเรียนแสดงบทบาทตามสถานการณ์นั้น ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในสภาพที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด และยังสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงต่อไป

1.1.2 ความมุ่งหมายในการใช้สถานการณ์จำลอง

ดวงเดือน เทศวานิช (2530 : 106) กล่าวถึงความมุ่งหมายในการใช้สถานการณ์จำลองไว้ ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบและรู้จักแก้ปัญหาในปัจจุบัน และที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักหัดคิด สามารถหาเหตุผลมาอภิปรายเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจแก้ปัญหา
3. เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาในการทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ของตนต่อการถูกวิจารณ์ มีวินัยตนเอง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สำนึกในสิทธิของตนเอง และผู้อื่น
4. เพื่อเป็นการเปลี่ยนกิจกรรมการสอนจากการยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลางมาเป็นการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

1.1.3 การสร้างสถานการณ์จำลอง

การสร้างสถานการณ์จำลองควรสร้างสถานการณ์ที่ใกล้เคียงความจริงที่สุด และสถานการณ์นั้นอาจเกิดขึ้นได้เสมอ แต่ไม่ควรยากและซับซ้อนเกินความสามารถของผู้เรียน เมื่อฝึกให้คิดแก้ปัญหาแล้ว นักเรียนเห็นประโยชน์ที่จะนำเอาประสบการณ์จากการฝึกนี้ ไปเป็นเครื่องช่วยแก้ปัญหาในชีวิตจริง (ชวนชัย- ศรีไสยเพชร. 2525 : 133)

1.1.4 องค์ประกอบของการสร้างสถานการณ์จำลอง

นัตยา ภัทรแสงไทย (2525 : 292 - 294) กล่าวถึงองค์ประกอบของเกมสถานการณ์จำลองว่า ประกอบด้วย

1. จุดมุ่งหมาย จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในเกมต้องชัดเจนว่า เกมที่ออกแบบไว้นี้มุ่งที่จะสอนอะไร จุดมุ่งหมายอาจมีลักษณะของการพัฒนาสติปัญญาหรือการพัฒนาด้านจิตพิสัย สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ ต้องแยกความแตกต่างระหว่างจุดมุ่งหมายของการเรียนและจุดมุ่งหมายของเกม จุดมุ่งหมายของเกม หมายถึง เป้าหมายของผู้เล่นเกมและเน้นวิถีทางที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายของการเรียน
2. สารของ เกม ต้องแสดงให้เห็นถึงลักษณะของความเป็นจริง แม้ว่าสารของเกมนั้นไม่อาจถอดแบบลักษณะของสภาพที่เป็นจริงได้ทั้งหมดก็ตาม แต่ต้องให้มีลักษณะใกล้เคียงที่สุดและต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายมากที่สุด
3. ปฏิกริยา ลักษณะของความเป็นจริงจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เล่นมีปฏิกริยาต่อกัน การออกแบบเกมต้องคำนึงถึงว่าการกระทำของผู้เล่นแต่ละคนมีผลต่อผู้เล่นคนอื่น ๆ อย่างไร
4. บทบาท เกมสถานการณ์จำลองจะต้องสร้างขึ้นตามสถานการณ์ของสังคม เพื่อที่จะให้ผู้เล่นต้องปฏิบัติตามนั้น ถ้าผู้เรียนยังไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับบทบาทที่ผู้เรียนจะเล่น ครูจำเป็นต้องให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ก่อน กิจกรรมนี้จำเป็นต้องทำให้ผู้เรียนเข้าใจว่า บทบาทที่เล่นคืออะไร และจะแสดงบทบาทตามนั้นได้อย่างไร
5. กฎ กฎที่กำหนดไว้ในเกมถือเป็นการจำกัดและการกำกับการแสดงของผู้เล่น การกำหนดกฎเกณฑ์ต้องทำให้ชัดเจนว่า ผู้เล่นแสดงเป็นตัวอะไร เป้าหมาย และอุปกรณ์ประกอบการแสดงคืออะไร การจัดลำดับเหตุการณ์และกำหนดเวลาเล่นระหว่างช่วงหรือขั้นตอนของการแสดง ผู้แสดงจะสามารถทำหรือไม่ทำอะไรได้บ้าง กฎที่กำหนดขึ้นต้องสะท้อนให้เห็นสถานการณ์ในชีวิตความเป็นจริงมากที่สุด
6. การอภิปราย การอภิปรายหลังจากที่เล่นเกมแล้วเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของกิจกรรมนี้ การอภิปรายต้องร่วมกันทุกฝ่าย ทั้งตัวครู ผู้แสดง และผู้ดู การอภิปรายต้องพยายามค้นหาว่าอะไรเกิดขึ้น และทำไมจึงเกิดขึ้น การอภิปรายจะช่วยให้ครูประเมินความสำเร็จหรือความล้มเหลวของเกม และควรหาพื้นที่หลังจากที่เล่นเกมจบไม่ควรใช้เวลาผ่านไปแล้วหรือคอยให้ถึงอีกคาบเรียนหนึ่งค่อยอภิปราย เพราะผู้เรียนจะลืมหมด ลักษณะของ

การอธิบายมีหลายอย่างครูอาจใช้คำถามที่เน้นการประเมินผลผู้เรียนในเกม เช่น ให้ผู้เรียนอธิบายว่า ผู้เรียนมีความคิดและได้พิจารณาอะไรบ้างต่อการกระทำของตนในระหว่างที่เล่นเกม ยุทธวิธีอะไรบ้างที่ผู้เรียนใช้ เป็นต้น และการอธิบายยังเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สภาพของการเล่นของผู้เล่นทั้งหมด

1.1.5 หลักการของเกมสถานการณ์จำลอง

ประนอม เดชชัย (2531 : 137 - 138) ได้เสนอหลักการสำคัญของเกมสถานการณ์จำลอง 5 หลักการ ดังนี้

1. การจัดนวัตกรรมการเรียนการสอนแบบเกมสถานการณ์จำลอง

ยึดหลักการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ควรเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา จึงเน้นให้จัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

2. กระบวนการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในเกมสถานการณ์จำลองนั้นถือว่าเป็น

เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีความสำคัญมาก หากผู้เรียนเข้าใจและมีทักษะในเรื่องนี้แล้วจะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และคำตอบต่าง ๆ ที่ตนต้องการได้ หลักการจัดจึงควรเน้นให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ถึงกระบวนการต่าง ๆ ในการแสวงหาคำตอบด้วยไม่ใช่มุ่งแต่ที่คำตอบอย่างเดียว ครอบคลุมถึงกระบวนการและวิธีการที่ได้คำตอบนั้นมา

3. หลักการเรียนรู้ที่ดีต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากความเข้าใจ จึงจะ

ช่วยให้ผู้เรียนจดจำ และสามารถนำการเรียนรู้นั้นไปเป็นประโยชน์ได้ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนค้นพบด้วยตนเองนั้น มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจลึกซึ้ง จดจำได้ ฉะนั้นการจัดเกมสถานการณ์จำลอง จึงจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพยายามค้นหา และค้นพบคำตอบด้วยตนเอง การค้นพบด้วยตนเองนี้จะเกิดความรู้ลึกซึ้งออกมาจากภายในตัวเอง ที่ต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้มากกว่าฟังคำเตือนจากผู้อื่น

4. การเรียนรู้เกิดจากแหล่งต่าง ๆ มิใช่เกิดจากการแสวงหาจาก

แหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงแหล่งเดียว ประสบการณ์ ความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคลถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ ฉะนั้นการจัดเกมสถานการณ์จำลอง จึงยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ ซึ่งการจัดจะ เน้นการทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากกลุ่มให้มาก ทั้งนี้เพราะมนุษย์เป็น

สัตว์สังคม จำเป็นต้องอาศัยอยู่ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมที่แตกต่างกัน จะมีผลกระทบต่อกันและกันอยู่เสมอ การให้ผู้เรียนฝึกการเรียนรู้ในลักษณะกลุ่มนี้จะช่วยให้ผู้เรียน เกิดความรู้ความเข้าใจและเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้สามารถอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น

5. ยึดความสำคัญของการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นสิ่ง ที่จำเป็นที่จะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายยิ่งขึ้น ดังนั้น เกมสถานการณ์จำลองจึงควรจัด ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสดิหาแนวทางที่จะนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการเรียน ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งพยายามติดตามผลการปฏิบัติของผู้เรียนด้วย

1.1.6 ขั้นตอนในการสร้างสถานการณ์จำลอง

ทเวลเดอร์ (สมบูรณ์ เสนียวงศ์ ณ อยุธยา. 2525 : 17 - 20 ; อ้างอิงมาจาก Twelder. 1969) กล่าวว่า การสร้างสถานการณ์จำลองเพื่อการเรียนการสอน มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กำหนดขอบเขตปัญหาการสอน โดยผู้สร้างจะต้องรู้และเข้าใจ ว่าปัญหานั้นคืออะไร ปัญหาที่กำหนดขึ้นนั้นมีจุดมุ่งหมายอย่างไร และจะใช้สภาวะแวดล้อมอะไร เป็นแรงจูงใจที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจปัญหา
2. พิจารณาว่าจะใช้กับนักเรียนกี่คน ใช้เครื่องมืออะไร มีวิธีการอย่างไร ใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างไร การดำเนินการจะเป็นในรูปใด มีสิ่งใดที่จะช่วยอำนวยความสะดวกได้บ้าง และปรัชญาการสอนจะเป็นไปในแนวใด
3. ขึ้นปรับสถานการณ์เข้าสู่ปัญหา เพื่อจะนำปัญหานั้นเป็นไปตาม วัตถุประสงค์ ต้องอาศัยสภาพการณ์ที่พิจารณาแล้วว่าเหมาะสมกับปัญหา หรือเลือกวิธีการที่จะนำ ปัญหาเข้าสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
4. ขึ้นกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ให้อยู่ในรูป ของพฤติกรรมที่สามารถวัดได้
5. ขึ้นกำหนดเกณฑ์การวัดผล ซึ่งจะใช้วัดพฤติกรรมของผู้เรียน โดยแบ่ง เกณฑ์การวัดออกเป็น 2 แบบ คือ เกณฑ์การวัดผลขั้นสุดท้ายในการเรียน และ เกณฑ์การวัดระดับ ความสามารถที่เปลี่ยนแปลงไป

6. ขึ้นเสนอผลของสถานการณ์จำลอง
7. ขึ้นการเลือกชนิดของเครื่องมือที่จะนำมาเป็นส่วนประกอบในสถานการณ์จำลอง เช่น ใช้เครื่องช่วยสอน หนังสืออ่านประกอบ เกม หรือการแสดงบทบาท เป็นต้น
8. ขึ้นพัฒนาการสถานการณ์จำลอง โดยเลือกสื่อหลายอย่างมาใช้ แล้วจึงเลือกสื่อที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดมาเป็นเครื่องมือ
9. ขึ้นพัฒนาระบบของสถานการณ์จำลอง โดยพิจารณาหาข้อบกพร่องของแต่ละขั้นตอน เพื่อนำไปแก้ไขสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้นให้มีความสมบูรณ์มากที่สุด
10. ขึ้นทดลองใช้สถานการณ์จำลอง เพื่อหาข้อบกพร่องหรือข้อจำกัดของสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้น อาจทดลองกับนักเรียนกลุ่มเล็กหรือตัวต่อตัว โดยให้ผู้รับการทดสอบทำเครื่องหมายในสิ่งที่พบปัญหา หรือเปิดคำอธิบายกับผู้สร้างโดยตรง
11. ขึ้นเปลี่ยนแปลงแก้ไขสถานการณ์จำลอง หลังการทดลองถ้าหากพบข้อบกพร่องต้องทำการปรับปรุงให้เหมาะสม
12. ขึ้นใช้สถานการณ์จำลองเป็นอุปกรณ์หรือกิจกรรมในการสอนจริง ซึ่งผู้สร้างจะต้องดูประสิทธิภาพของสถานการณ์จำลองนั้นด้วย
13. ขึ้นปรับปรุงเปลี่ยนแปลงใช้สถานการณ์จำลองเหมาะสมกับสภาพการณ์ในอนาคตในการนำสถานการณ์ไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของการสอนนั้น มักจะพบการเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์ในการสอนจริงอยู่เสมอ จึงต้องปรับปรุงและเตรียมสถานการณ์จำลองให้ทันสมัยอยู่เสมอ

1.1.7 ข้อเสนอแนะสำหรับการสร้างสถานการณ์จำลอง

สุภา กิจจาทร (2519 : 196) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าผู้สอนควรสร้างสถานการณ์จำลองให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงที่สุด และสถานการณ์จำลองนั้น ๆ อาจเกิดขึ้นได้เสมอ นอกจากนั้นสถานการณ์ที่สร้างขึ้นต้องไม่ยากหรือซับซ้อนจนเกินความสามารถของผู้เรียน เมื่อได้ฝึกหัดแล้ว ผู้เรียนสามารถมองเห็นประโยชน์ที่จะนำไปใช้ได้ สถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้นจะเป็นที่น่าสนใจหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. สถานการณ์นั้นเหมือนหรือใกล้เคียงกับความจริงมากเพียงใด

2. สถานการณ์นั้นสามารถคลุมไปถึงเหตุการณ์สำคัญที่เป็นจริงได้

กว้างขวางเพียงพอ

3. มีความยากง่ายที่ผู้เรียน เข้าใจถึงสถานการณ์นั้นเพียงพอ

4. ช่วยกระตุ้นให้ผู้อยู่ในสถานการณ์นั้นได้ใช้ประสบการณ์เดิมมาเป็น

เครื่องมือตัดสินใจได้เพียงพอ

5. สามารถนำประสบการณ์จากการฝึกในสถานการณ์นั้นไปเป็นเครื่องช่วย

แก้ปัญหาในชีวิตจริงได้มากน้อยเพียงพอ

1.1.8 ขั้นตอนในการใช้สถานการณ์จำลอง

สมพงษ์ จิตระดับ (2525 : 15 - 21) ได้เสนอขั้นตอนกิจกรรม

การเรียนการสอน โดยใช้เกมสถานการณ์จำลอง 4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นนำการสอน เป็นขั้นที่ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยการให้ข้อมูลเบื้องต้น

แก่นักเรียน การเล่าเรื่องสรุปของสถานการณ์ที่นำมาใช้ วัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียน

เรียนรู้ การแนะนำรูปแบบของเกมสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้น ประสบการณ์ของข้อมูล

ความเข้าใจเบื้องต้น การแบ่งกลุ่ม การทำความเข้าใจกับกฎเกณฑ์ กติกาต่าง ๆ บทบาทของ

นักเรียนบางคน เป็นต้น

2. ขั้นดำเนินกิจกรรม เป็นขั้นที่นักเรียนแต่ละกลุ่มเริ่มปฏิบัติตาม

กิจกรรมที่ระบุไว้ตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับ การศึกษาข่าวสารข้อมูลจากวัสดุอุปกรณ์ที่กำหนดให้

การวิเคราะห์ และการวินิจฉัยพิจารณา การหาข้อมูลเพิ่มเติม

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล เมื่อกิจกรรมสิ้นสุดลง ครูควรนำให้

นักเรียนได้ทบทวนและวิเคราะห์ประสบการณ์ต่าง ๆ ในขณะปฏิบัติกิจกรรม ตัวอย่างของสิ่งที่

วิเคราะห์ เช่น สาเหตุและผลที่เกิดขึ้นของกิจกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างกฎเกณฑ์ กติกา

เงื่อนไขที่นำมาใช้ตัดสินใจโอกาสของสิ่งที่เกิดขึ้น การเปรียบเทียบข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการศึกษา

ร่วมกัน เป็นต้น โดยครูควรเพิ่มเติมข้อสังเกตหรือบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อเสริม

การอภิปรายของนักเรียนในขั้นนี้ด้วย

4. ขั้นสรุปกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนจะบังเกิดผลการเรียนรู้ในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก ในกรณีที่ครูได้สร้างเกมสถานการณ์จำลองให้เป็นตัวแทนของสถานการณ์จริงได้อย่างถูกต้อง การสรุปขั้นนี้จึงมุ่งในเรื่องของการบูรณาการ การเปรียบเทียบเนื้อหา ของสิ่งที่เรียนรู้กับการดำเนินชีวิตจริง การประยุกต์เชื่อมโยงเหตุการณ์จริงกับสถานการณ์จำลอง ให้ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงต่อไป

ประนอม เดชชัย (2531 : 140) เสนอขั้นตอนการเรียนการสอน วัตรกรรมแบบเกมสถานการณ์จำลอง 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการแนะนำ (Introduction) เป็นขั้นปูพื้นฐานความรู้เรื่องที่จะเรียนแก่ผู้เรียน หลังจากนั้นจะต้องอธิบายหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเกมสถานการณ์จำลองทั่ว ๆ ไป และข้อมูลที่เป็นต่อการปฏิบัติ เช่น เป้าหมาย ลักษณะ คุณค่า วิธีการ กิจกรรม กติกา และการให้คะแนนของเกมสถานการณ์จำลองที่เริ่มในชั่วโมงนั้น

2. ขั้นปฏิบัติ (Execution) เป็นขั้นการเข้าร่วมกิจกรรมโดยผู้เรียน แบ่งเป็นกลุ่มย่อย ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ระบุไว้ในเกมสถานการณ์จำลองอย่างแท้จริง ในขั้นนี้ผู้สอน ควรจะสังเกตแล้วบันทึกพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นรายบุคคลไว้เพื่อนำมาวิเคราะห์สำหรับหาแนวทางแก้ไขพฤติกรรมบางอย่างที่ไม่พึงประสงค์ต่อไป

3. ขั้นวิเคราะห์ (Analysis) ขั้นนี้เพื่อให้ผู้เรียนนำผลสรุปในสิ่งที่เรียนไปแล้วในกลุ่มย่อยมาเสนอต่อกลุ่มใหญ่ โดยเน้นในเรื่องต่าง ๆ เช่น สรุปเหตุการณ์และความคิดเห็นในการปฏิบัติงานของกลุ่มย่อย

4. ขั้นศึกษา (Study) ศึกษาค้นคว้าความรู้จากเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อสรุป และรวบรวมหลักการและวิธีการปฏิบัติงานเรื่องนั้นตามความเห็นของกลุ่มใหญ่

5. ขั้นเปรียบเทียบ (Comparision) เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในชีวิตจริง หรืออาจเรียกว่าขั้นประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ (Application) โดยเปรียบเทียบ ประสิทธิภาพของผู้เรียนที่ได้รับจากการปฏิบัติงานเกมสถานการณ์จำลองกับสถานการณ์ที่เป็นจริง และเชื่อมโยงกิจกรรมที่ปฏิบัติไปแล้วกับเนื้อหาวิชาที่กำลังเรียน

บุญทัน อยู่ชมบุญ (2533 : 155) กล่าวถึงขั้นตอนการดำเนินการสอน
โดยใช้สถานการณ์จำลองดังนี้

1. ขั้นนำ

ครูเสนอสถานการณ์โดยการเล่าเรื่องอย่างสรุป บอกวัตถุประสงค์
ที่ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้ แล้วจึงแบ่งกลุ่มทำความเข้าใจกฎเกณฑ์ กติกา และบทบาท
ที่ต้องแสดง

2. ขั้นตอนกิจกรรม

ให้นักเรียนแต่ละคนในแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทตามหน้าที่ในสถานการณ์
ที่สมมติขึ้น (ให้นักเรียนซักถามจนเข้าใจก่อนที่จะเริ่มแสดง)

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

รวมนักเรียนกลุ่มย่อยเป็นกลุ่มใหญ่ วิเคราะห์ผลการปฏิบัติและ
หาเหตุผลในสิ่งที่เกิดขึ้น เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปัญห โดยครูเป็นผู้ดำเนินการอภิปราย

4. ขั้นสรุปกิจกรรม

เปรียบเทียบเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์จำลองกับ
เหตุการณ์จริง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในชีวิตจริง

1.1.9 วิธีการเสนอสถานการณ์จำลอง

บุญทัน อยู่ชมบุญ (2533 : 154 – 155) กล่าวถึงวิธีเสนอ
สถานการณ์จำลองไว้ว่า การใช้สถานการณ์จำลองหากจะให้เหมือนจริงไปทุกเรื่องอาจเป็น
เรื่องยาก ครูควรเลือกเอาแบบที่ง่าย แต่บรรลุจุดประสงค์ได้เหมือนกัน ซึ่งมีให้เลือกหลายแบบ
หรือหากจะใช้ทุกแบบก็ได้เพราะเด็กจะไม่เบื่อ ซึ่งการเสนอสถานการณ์จำลองอาจทำได้
ดังต่อไปนี้

1. เล่าให้ฟังเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นหรือใช้กรณีตัวอย่าง
2. ให้อุปภาพแล้วเล่าเรื่องประกอบ
3. ให้อุปภาพซึ่งเรียงตามลำดับเหตุการณ์
4. ให้อุปภาพยนตร์เกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

5. ให้อูจากสถานที่ที่ตกแต่งให้เหมือนสถานที่จริง และมีผู้แสดงบทบาทด้วย
6. ให้อูจากการแสดงบทบาทสมมติ

1.1.10 ประโยชน์ของสถานการณ์จำลอง

สถานการณ์จำลองเป็นการสร้างประสบการณ์ในการแก้ปัญหา รู้จักคิด ตัดสินใจให้กับผู้เรียน (สมพงษ์ จิตระดับ. 2530 : 74 – 75) ซึ่งสถานการณ์จำลอง มีประโยชน์หลายประการดังนี้

1. สถานการณ์จำลองเป็นรูปแบบและกระบวนการที่ฝึกฝนให้ผู้เรียน ได้เผชิญกับสิ่งที่เกิดขึ้น ปัญหาต่าง ๆ การรู้จักหาแหล่งข้อมูล ติดต่อสื่อสาร การแก้ปัญหา การค้นพบและการตัดสินใจ
2. สถานการณ์จำลองช่วยสร้างความเข้าใจในการบูรณาการระบบต่าง ๆ ในสังคมที่ก่อให้เกิดปัญหาทางจริยธรรมได้ รู้จักการสัมพันธ์ความคิด ข้อมูลที่ได้รับและเชื่อมโยง ไปสู่การปฏิบัติจริงต่อไป
3. สถานการณ์จำลองสามารถพัฒนาความเจริญในด้านเรื่องของลักษณะนิสัย ที่มีอยู่ เช่น การช่วยเหลือ การทำงานกลุ่ม การอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น การปรับตัวดิกรรรม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะก่อให้เกิดความเข้าใจ เจตคติที่ดีต่อการดำเนินชีวิตในสังคมและผู้อื่นอยู่เสมอ
4. สถานการณ์จำลองเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนในการแสวงหาข้อเท็จจริง การทดลองกับระบบข้อมูล ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเองทำให้ผู้เรียนรู้จักสังเกต เปรียบเทียบ ระมัดระวัง ละเอียตรอบคอบในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

นอกจากนี้ บุญทัน อยู่ชมบุญ (2533 : 155 – 156) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการใช้สถานการณ์จำลองดังนี้

1. ฝึกการพิจารณาตัดสินใจปัญหา
2. ฝึกการร่วมมือในการแสดงบทบาทและแสดงความคิดเห็น
3. ช่วยให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียน
4. ช่วยให้นักเรียนพบกับสถานการณ์จำลอง ก่อนที่จะเกิดในชีวิตจริง
5. ช่วยทำให้ปัญหาที่ยูกยากเป็นปัญหาที่ง่ายขึ้น

6. ลดบทบาทของครูมาเป็นเพียงผู้แนะแนวทาง
7. เป็นการถ่ายทอดความรู้อย่างเป็นระบบ
8. เป็นประโยชน์ต่อการใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจต่อไป

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สถานการณ์จำลอง

งานวิจัยในประเทศ

ลีโอฟอลโด (Leopoldo, 1972 : 1568) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการใช้สถานการณ์จำลองของครูที่สอนภาษาต่างประเทศ เพื่อใช้ฝึกกิจกรรมเฉพาะอย่างและการแก้ปัญหา โดยได้ส่งแบบสอบถามไปยังนิสิตระดับปริญญาตรีที่เรียนวิชาการสอนภาษาต่างประเทศ จำนวน 15 คน ของมหาวิทยาลัยโรโฮโอ ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์จำลองเป็นเทคนิคที่มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการสอนภาษาต่างประเทศ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะและแก้ปัญหาในการสอนได้ อีกทั้งมีคุณค่าต่อการนำไปใช้สอนเป็นคณะ

เกลเลอร์ (Geller, 1978 : 219 – 235) ศึกษาการใช้สถานการณ์จำลองซึ่งนำมาแสดงเป็นบทบาทสมมติ เพื่อปลูกฝังความเชื่อฟังของนักเรียน ทดลองกับนักเรียนจำนวน 91 คน ในการแสดงบทบาทสมมติใช้วีดิโอเทปเข้าช่วย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการแสดงบทบาทสมมติจากสถานการณ์จำลองมีความเชื่อฟังเพิ่มมากกว่านักเรียนที่เรียนโดยไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยในประเทศ

ธารรงค์ น่วมศิริ (2527 : 53 – 55) ได้ทดลองสอนจริยศึกษาจากการใช้ข่าวหนังสือพิมพ์สร้างเป็นสถานการณ์จำลองเปรียบเทียบกับการสอนตามแผนการสอนของกรมวิชาการ กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ข่าวหนังสือพิมพ์สร้างเป็นสถานการณ์จำลองซึ่งเป็นกลุ่มทดลองมีความแตกต่างจากนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามแผนการสอนของกรมวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

วรรณา เลิศขันธ์ (2528 : 165 - 166) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการเลือก
ใช้แนวคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่
เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองกับการสอนตามคู่มือการสอนสังคมศึกษา
กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพุทธจักรวิทยา กรุงเทพมหานคร จำนวน
80 คน กลุ่มทดลองเรียนด้วยการสอนโดยการใช้สถานการณ์จำลอง กลุ่มควบคุมเรียนด้วยการสอน
ตามคู่มือการสอนสังคมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบทดสอบวัดแนวคิดแก้ปัญหา
ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดแก้ปัญหา 4 ด้าน ผลการวิจัยพบว่า การเลือกใช้แนวคิดแก้ปัญหาด้านความรู้
ความจำ ด้านความเข้าใจ ด้านการนำไปใช้ และด้านการวิเคราะห์ ระหว่างกลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มทดลองเลือกใช้แนวคิด
แก้ปัญหาด้านการนำไปใช้และด้านการวิเคราะห์สูงกว่ากลุ่มควบคุม

จรรุณรัตน์ เพียนก้อน (2530 : 74) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความมีวินัยทางสังคม
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการสอนสังคมศึกษา
โดยใช้เกมสถานการณ์จำลอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน
หนองม่วงวิทยา อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน
กลุ่มควบคุม 30 คน นักเรียนในกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยการใช้เกมสถานการณ์จำลอง
นักเรียนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
ผลของการศึกษาพบว่า ความมีวินัยทางสังคมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง
และกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนทัศนคติต่อการสอนสังคมศึกษา
โดยการใช้เกมสถานการณ์จำลองของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่าง
ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

พุทธาติ เพชรสธิต (2535 : 57 - 62) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้
สถานการณ์จำลอง และการอภิปรายกลุ่ม ที่มีต่อพฤติกรรมการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดธรรมมงคล กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มี
เขาวนปัญญาระดับปานกลาง และมีพฤติกรรมการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่ำ จำนวน 24 คน โดยแบ่ง
เป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 12 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ใช้สถานการณ์จำลอง

มีพฤติกรรมการแก้ปัญหาสิ่งแวดลอมสูงกว่านักเรียนที่ใช้การอภิปรายกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ณัฐา ระกาพล (2535 : 55) ศึกษาผลของการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อวินัยในห้องเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีรัตนบุรี จังหวัดนนทบุรี พบว่านักเรียนมีวินัยสูงขึ้นหลังจากได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง และนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองมีวินัยในห้องเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวทำให้พอสรุปได้ว่า สถานการณ์จำลองเป็นวิธีสอนที่จำลองเหตุการณ์หรือสภาพการณ์ต่าง ๆ โดยให้มีความคล้ายคลึงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมมากที่สุด เพื่อฝึกผู้เรียนให้รู้จักคิดแก้ปัญหา โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนสังเกตพิจารณาคิดหาเหตุผล เปรียบเทียบ และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง ทำให้เกิดทักษะในการตัดสินใจ มีซ้เป็นการสอนที่ครูบอกข้อเท็จจริง และแนวทางแก้ปัญหาแก่เด็กเท่านั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าเมื่อนักเรียนได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองจะส่งผลต่อความสามารถในการทำงานกลุ่มแตกต่างไปจากการสอน โดยการใช้เทคนิคแม่แบบหรือไม่

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบ

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบ

2.1.1 ความหมายของการใช้เทคนิคแม่แบบ (Modeling Technique)

แบนดูรา (Bandura. 1968 : 99 - 108) กล่าวว่า การใช้เทคนิคแม่แบบ หมายถึง กลวิธีการสร้างหรือสอนพฤติกรรมใหม่โดยผู้สังเกตหรือผู้ที่ประสงค์จะเลียนแบบสังเกตพฤติกรรมจากตัวแบบที่ผู้สังเกตหรือผู้ที่ประสงค์จะเลียนแบบสนใจ

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2528 : 79) กล่าวถึงการใช้เทคนิคแม่แบบว่า เป็นกระบวนการที่บุคคลสังเกต ฟัง หรืออ่านเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลหรือสัญลักษณ์แทนบุคคลแล้วประมวลเป็นข้อมูลในการแสดงพฤติกรรมของตนต่อไป

2.1.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

ทฤษฎีที่ใช้เป็นพื้นฐานในการวิจัยครั้งนี้คือ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

(Social Learning Theory) ของแบนดูรา (Bandura. 1977 : 16 - 22)

ซึ่งอธิบายแนวคิดที่สำคัญในการเรียนรู้ทางสังคมไว้ดังนี้คือ

พฤติกรรมของบุคคลมีปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้เรียนจะเลียนแบบจากตัวแบบ และการเลียนแบบนี้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยการอาศัยการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบซึ่งรวมถึงการสังเกตการตอบสนองและปฏิกิริยาต่าง ๆ ของตัวแบบ สภาพแวดล้อมของตัวแบบ ผลกรรมที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตัวแบบ คาบอกล่าเกี่ยวกับตัวแบบ ความน่าเชื่อถือของตัวแบบ ความมีชื่อเสียงของตัวแบบ เป็นต้น ผลจากการสังเกตจะทำให้ผู้สังเกตสามารถเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบหรือเกิดพฤติกรรมใหม่ได้ ทำให้ไม่ต้องลองผิดลองถูกซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้เป็นอย่างดี

พฤติกรรมทุกอย่างของมนุษย์ที่นอกเหนือจากปฏิกิริยาสะท้อน (Elementary Reflex) ส่วนเป็นผลจากการเรียนรู้ และสิ่งที่มนุษย์เรียนรู้คือ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับเหตุการณ์ เรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลที่เกิดจากพฤติกรรม (Response Consequences) ความรู้นี้จะกลายเป็นความเชื่อที่มีผลในการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ เมื่อมนุษย์เรียนรู้ว่าเหตุการณ์ใดเกิดตามเหตุการณ์ใดอย่างไร เมื่อประสบเหตุหนึ่งมนุษย์ก็จะเกิดความคาดหวังเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่จะเกิดตามมาได้ ทำให้เกิดความดีใจ ความวิตกกังวล ความกลัวขึ้นล่วงหน้า ความคาดหวังนี้ทำให้มนุษย์ตัดสินใจทำหรือไม่ทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งเพื่อให้เกิดผลตามที่ตนปรารถนา

การเรียนรู้ความสัมพันธ์ดังกล่าวเกิดจากการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรงและการเรียนรู้จากการสังเกต การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ได้แก่ การประสบเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง ได้รับผลที่เกิดจากการกระทำต่าง ๆ ด้วยตนเอง แต่วิธีเรียนรู้วิธีนี้มีข้อจำกัดอยู่มาก เพราะสิ่งที่จะต้องเรียนรู้มีมากเกินไป เวลาและโอกาสของผู้เรียนแต่ละคนจะอำนวย และผลของการกระทำบางอย่างก็เป็นอันตรายถ้าจะต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับกระบวนการเรียนรู้ด้วย

การสังเกต เช่น การเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแม่แบบ เป็นกระบวนการที่ซับซ้อนอันเกิดจากการที่บุคคลได้เห็นพฤติกรรมของผู้อื่นและพฤติกรรมนั้นจะขึ้นกับพฤติกรรมของเขาได้

2.1.3 กระบวนการเรียนรู้จากแม่แบบ

แบนดูรา (Bandura. 1977 : 22 - 29) กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ว่าเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้จากตัวแบบ เมื่อบุคคลได้เห็นพฤติกรรมที่แปลกใหม่และเหมาะสมจากบุคคลอื่น ทำให้บุคคลรับรู้ความหมายของการกระทำได้ และยังช่วยไม่ให้เกิดการผิดพลาดจากการกระทำนั้น ๆ ด้วย ในกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ตัวแบบเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้มาก กระบวนการเรียนรู้จากตัวแบบนี้อาจกล่าวได้ว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยการสังเกต (Observation Learning) ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ

1. กระบวนการใส่ใจ (Attentional Process) บุคคลจะไม่สามารถเรียนรู้ได้เลย ถ้าขาดความใส่ใจและขาดการรับรู้พฤติกรรมที่แม่แบบแสดงออก สิ่งที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการใส่ใจมีดังนี้ คือ

1.1 ลักษณะของแม่แบบ แม่แบบที่มีความเด่นชัด จดจำได้ง่าย มีความดึงดูดใจสูง มีความซับซ้อนของพฤติกรรมน้อย จะมีโอกาสให้ผู้สังเกตใส่ใจได้มาก นอกจากนี้หากพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สังเกต ก็จะโน้มน้าวให้ผู้สังเกตใส่ใจได้มาก

1.2 ลักษณะของผู้สังเกต กระบวนการใส่ใจนี้จะขึ้นอยู่กับความสามารถในการสังเกต การรับรู้ รวบรวม และตีความจากพฤติกรรมของแม่แบบ รวมทั้งมีความตื่นตัวในการใส่ใจพฤติกรรมของแม่แบบนั้น

2. กระบวนการเก็บจำ (Retentional Process) ในการเรียนรู้โดยการสังเกตบุคคลไม่สามารถจะเรียนรู้ได้มากถ้าปราศจากการเก็บจำ เพราะกระบวนการเก็บจำเป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบไว้ทุกครั้งที่การเก็บจำนี้จะกระทำในรูปของสัญลักษณ์ (Symbolic Coding) ซึ่งจะช่วยให้จำพฤติกรรมของแม่แบบได้ แม้จะได้เห็นแม่แบบในช่วงระยะเวลาสั้นก็ตาม แบนดูรา กล่าวว่า การสร้าง

สัญลักษณ์หรือการเก็บจำในรูปแบบสัญลักษณ์กระทำได้ใน 2 ลักษณะ คือ มโนภาพและภาษา การเก็บจำในรูปแบบของมโนภาพจะง่ายเมื่อมีแม่แบบมาแสดงให้เห็นบ่อย ๆ ส่วนการเก็บจำในรูปแบบภาษาพัฒนาหลังจากมีมโนภาพและจะช่วยให้การเรียนรู้ประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น เพราะสัญลักษณ์ในรูปแบบภาษาสามารถให้ข้อมูลที่มากพอและง่ายต่อการสะสมความรู้ที่ได้มาด้วย โดยทั่วไปแล้วกระบวนการเก็บจำนี้เกิดจากการฝึกฝนจะช่วยให้ผู้สังเกตจำพฤติกรรมของแม่แบบได้ดียิ่งขึ้น และการฝึกคิดหรือทำตามแบบยังช่วยให้การเรียนรู้จากการสังเกตได้ผลยิ่งขึ้น ดังนั้นการเลียนแบบจึงอาจเกิดขึ้นจากการกระทำตามแบบโดยตรงทันที หรืออาจจะเกิดขึ้นหลังจากสังเกตแม่แบบมาแล้วระยะหนึ่ง ลักษณะเช่นนี้เป็นผลของกระบวนการเก็บจำในรูปแบบมโนภาพ หรือสัญลักษณ์ทางภาษานั้นเอง

3. กระบวนการแสดงออก (Motor Reproduction Process)

เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตดัดแปลงสัญลักษณ์ที่เก็บไว้ในรูปของความจำมาเป็นการกระทำหรือการแสดงออกที่เหมาะสม โดยการใช้กลไกของความคิด เพราะฉะนั้นกระบวนการแสดงออกจึงขึ้นอยู่กับระดับความคิดของผู้สังเกตตลอดทั้งความสลับซับซ้อนของพฤติกรรม การดัดแปลงสัญลักษณ์ให้เป็นการกระทำที่เหมาะสมนั้นทำได้ยากมากในระยะแรก แต่เมื่อทราบข้อบกพร่องระหว่างสัญลักษณ์กับการดัดแปลงให้เป็นพฤติกรรมจะช่วยให้การกระทำตามแม่แบบในคราวต่อไปถูกต้องมากยิ่งขึ้น นอกจากจะสังเกตการกระทำตามแม่แบบได้ดีแล้ว จะต้องติดตามการกระทำซึ่งจะต้องเป็นข้อมูลย้อนกลับที่แม่แบบด้วย จึงจะช่วยให้การกระทำตามแม่แบบได้ผลดียิ่งขึ้น นอกเหนือจากการปรับปรุงทักษะพื้นฐานที่มีอยู่แล้วของผู้สังเกตด้วยการให้แม่แบบและการฝึกฝน

4. กระบวนการจูงใจ (Motivational Process) เป็นกระบวนการ

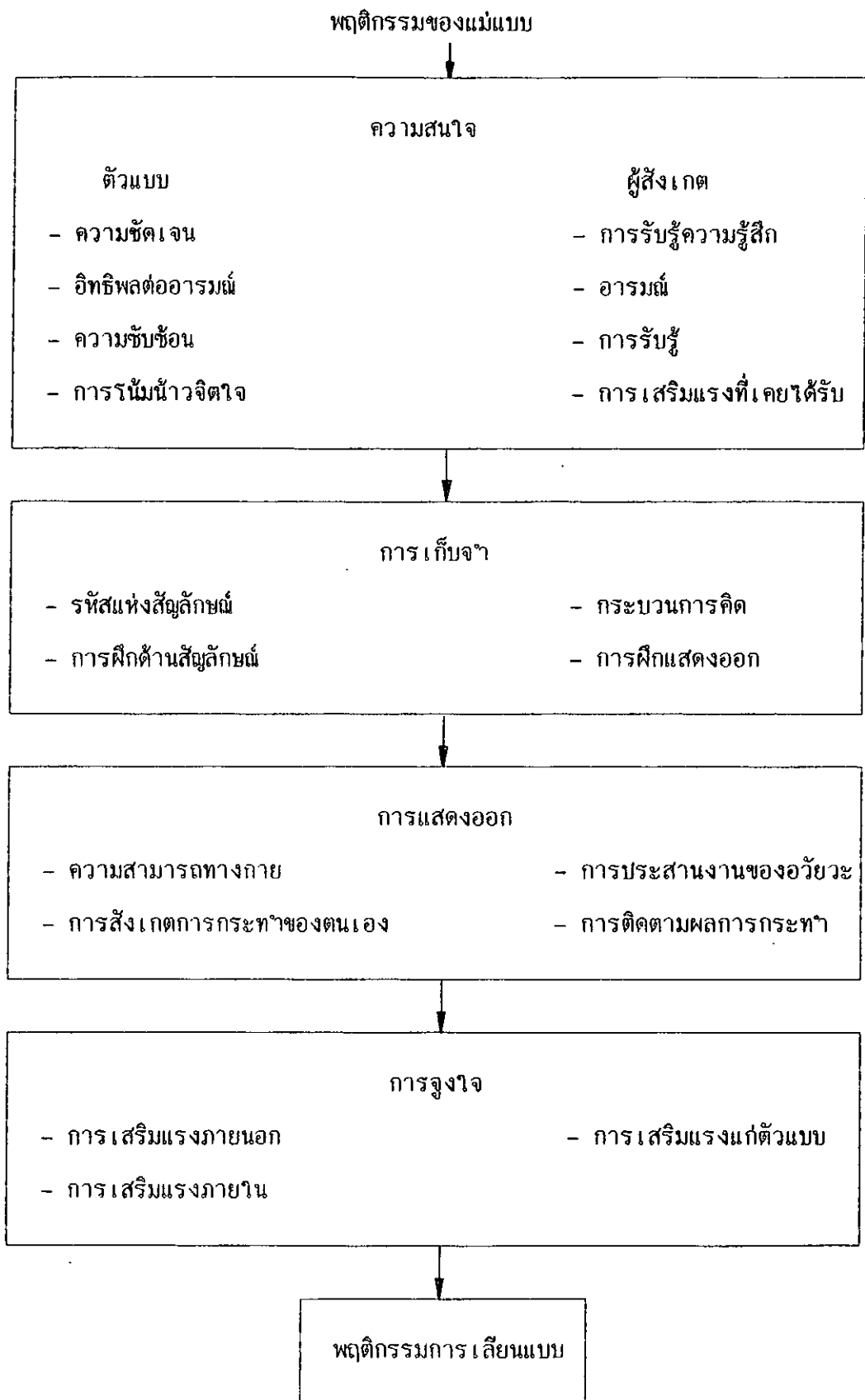
ที่จะช่วยให้การแสดงออกของผู้สังเกตอยู่ต่อไปได้โดยการให้แรงเสริม เพราะฉะนั้นการเรียนรู้จากการสังเกตจะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นจะต้องใช้ร่วมกับวิธีการอื่น ๆ เช่น การเสริมแรง การเปลี่ยนสิ่งเร้า เป็นต้น การให้แรงเสริมนี้ควรจะให้เมื่อผู้สังเกตสามารถแสดงพฤติกรรมที่ต้องการให้เรียนรู้ได้ถูกต้อง

กระบวนการนี้มีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้โดยการสังเกต

เป็นอย่างมาก การเห็นตัวแบบมีพฤติกรรมที่เหมาะสม และได้รับผลตอบแทนที่ดีจากพฤติกรรมนั้น

จะก่อให้เกิดการเลียนแบบ รวมทั้งพฤติกรรมที่ทําซ้ำแล้วซ้ำอีกและพยายามปรับปรุงข้อบกพร่องจนได้รับรางวัล เป็นการตอบแทนก็จะช่วยให้เกิดการเลียนแบบในสังคมส่วนใหญ่น้อยด้วยเหมือนกัน

ดังนั้น การเรียนรู้ด้วยการสังเกต หรือการเรียนรู้จากแม่แบบจะต้องจัดวางรูปแบบองค์ประกอบของการเรียนรู้จากแม่แบบอย่างเหมาะสม โดยกระตุ้นให้ผู้สังเกตใส่ใจกับแม่แบบอย่างแท้จริงจนสามารถจดจำและนำมาสร้างสัญลักษณ์แทนพฤติกรรมที่เลียนแบบได้ และนำออกมาใช้ได้ภายหลัง ประกอบกับการจูงใจอย่างเหมาะสมจะทำให้ผู้สังเกตแสดงการตอบสนอง คือเลียนแบบพฤติกรรมของแม่แบบได้ในที่สุด

ภาพประกอบ 1 องค์ประกอบของการเรียนรู้ด้วยการสังเกตตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Bandura. 1977 : 223)

2.1.4 ประเภทของเทคนิคแม่แบบ

แบนดูรา (Bandura. 1977 : 40 - 51) แบ่งแม่แบบไว้ 2 ชนิด คือ แม่แบบที่มีชีวิตและแม่แบบที่เป็นสัญลักษณ์ โดยเสนอแม่แบบได้ 2 วิธี คือ

1. การเสนอแม่แบบที่มีชีวิต (Live Model) การเสนอแม่แบบวิธีนี้ เป็นการให้ผู้สังเกตได้เห็นแม่แบบในสภาพการณ์จริง ซึ่งมีข้อดีคือ แม่แบบสามารถเพิ่มเติมหรือปรับปรุงพฤติกรรมเพื่อให้การแสดงผลพฤติกรรมชัดเจน หรือเหมาะสมกับสภาพการณ์มากขึ้น การเสนอแม่แบบวิธีนี้ช่วยให้ผู้สังเกต เกิดความสนใจในแม่แบบและลอกเลียนแบบพฤติกรรมของแม่แบบได้ดีกว่าการเสนอแม่แบบวิธีอื่น (Bandura. 1969 : 178 - 186) แต่การเสนอแม่แบบวิธีนี้ต้องระมัดระวังเรื่องการควบคุมผลกระทบ เพราะอาจมีเหตุการณ์ที่ไม่ได้คาดไว้ล่วงหน้าเกิดขึ้นทำให้แม่แบบไม่ได้รับผลกระทบที่พึงพอใจตามที่ควรจะได้รับ

2. การเสนอแม่แบบในรูปสัญลักษณ์ (Symbolic Model) การเสนอแม่แบบลักษณะนี้ ได้แก่ การเสนอแม่แบบจากภาพยนตร์ เทปบันทึกภาพ สไลด์ หนังสือ หุ่นกระบอก หรือการ์ตูน ฯลฯ ซึ่งเตรียมเรื่องราวของแม่แบบไว้เรียบร้อยแล้วทำให้มีผลดีในการที่จะเน้นจุดสำคัญของการแสดง และสามารถควบคุมพฤติกรรมและผลกระทบของแม่แบบได้ ทั้งยังเก็บไว้ใช้ในการทำให้แม่แบบครั้งต่อไปได้ และใช้ได้ทั้งบุคคลเดียวหรือกลุ่มบุคคลได้

2.1.5 กลวิธีในการใช้เทคนิคแม่แบบ

ในการนำทฤษฎีของแบนดูราไปใช้ เพื่อให้ผู้สังเกตเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นนั้น แบลคแมน และซิลเบอร์แมน (Blackman and Silberman. 1975 : 57) เสนอแนะเกณฑ์ที่สำคัญเพื่อจะนำไปใช้ในการปฏิบัติ ดังนี้คือ

1. กำหนดพฤติกรรมที่ต้องการให้ผู้สังเกตเรียนรู้
2. มีแม่แบบที่แสดงพฤติกรรมที่ต้องการให้ผู้สังเกตเรียนรู้อย่างเหมาะสม
3. ให้มีการเสริมแรงแก่แม่แบบเมื่อแสดงพฤติกรรมที่ต้องการให้ผู้สังเกตเรียนรู้
4. ให้มีการเสริมแรงแก่ผู้เรียนเมื่อแสดงพฤติกรรมที่ต้องการตามอย่างแม่แบบ

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2528 : 408) กล่าวถึง หลักการที่ใช้
แม่แบบในการเสริมสร้างพฤติกรรมให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. ต้องกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการจะให้แม่แบบแสดง เพื่อให้บุคคลสังเกต
และลอกเลียนแบบให้ชัดเจน
2. ความชัดเจนของพฤติกรรมนั้นจะต้องหมายถึง การสังเกตเห็นได้
วัดได้ โดยใช้คนตั้งแต่ 2 คน สามารถสังเกตและวัดได้ตรงกัน
3. จะต้องแน่ใจได้ว่าพฤติกรรมที่แม่แบบแสดงนั้น อยู่ภายในระดับ
ความสามารถของเด็ก มิฉะนั้นจะก่อให้เกิดความคับข้องใจในการเรียนรู้
4. จะต้องแน่ใจว่า พฤติกรรมที่จะให้บุคคลเลียนแบบนั้น สามารถแยก
ออกเป็นพฤติกรรมย่อย ๆ ได้ แล้วให้แม่แบบพูดตามใบที่ละพฤติกรรมพร้อมทั้งแสดงพฤติกรรมนั้น
ประกอบด้วย ซึ่งการทำเช่นนี้จะทำให้การลอกเลียนแบบเกิดขึ้นได้ง่าย
5. จะต้องแน่ใจว่าผู้สังเกตตั้งใจสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบอย่างแท้จริง
(มองหรือฟัง) อาจใช้สัญญาณที่เป็นคำพูดแก่ผู้สังเกตก่อน เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจ
6. จะต้องแน่ใจว่าพฤติกรรมที่แม่แบบแสดงออกนั้นชัดเจน และกระทำ
อย่างสม่ำเสมอ
7. เมื่อผู้สังเกตเลียนแบบพฤติกรรมของแม่แบบถูกต้องหรือใกล้เคียงแล้ว
ผู้เลียนแบบจะต้องได้รับการเสริมแรงทันที
8. การเสริมแรงที่ให้กับผู้เลียนแบบหรือผู้สังเกตนั้นจะต้องใช้ตัวเสริมแรง
ที่มีประสิทธิภาพ
9. ผู้ดำเนินโปรแกรมจะต้องไม่ควบคุมความสนใจของผู้สังเกตแม่แบบ
ด้วยวิธีที่รุนแรง เช่น ตี หรือ ดุด่า เป็นต้น
10. ควรมีการรวบรวมข้อมูลที่แสดงถึงความก้าวหน้าของผู้สังเกตด้วย
เพราะจะทำให้ผู้สังเกตรู้ว่าตนเองก้าวหน้าจริง
11. งานกรณีที่ผู้สังเกตไม่สามารถเลียนแบบพฤติกรรมของแม่แบบได้
อาจใช้การชี้แนะช่วยด้วย เพราะจะทำให้เรียนรู้ได้เร็วขึ้น

12. ในการเสนอแม่แบบนั้น เมื่อแม่แบบแสดงพฤติกรรม ควรมีการเสริมแรงแก่แม่แบบด้วย เพื่อเป็นการจูงใจให้ผู้สังเกตอยากเลียนแบบมากขึ้น

13. ควรเลือกแม่แบบที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับผู้สังเกต พร้อมทั้งให้ความเด่น ตลอดจนสามารถแสดงพฤติกรรมที่จะให้ลอกเลียนแบบได้อย่างคล่องแคล่วด้วย

2.1.6 วิธีการให้แม่แบบหรือตัวแบบ

พ่วงพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530 : 61 - 62) กล่าวถึงวิธีการให้แม่แบบ โดยเสนอแม่แบบที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อให้ผู้สังเกต หรือผู้ประสงค์จะเลียนแบบจากแม่แบบนั้นสังเกตพฤติกรรม ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ของแม่แบบ ผลจากการสังเกตจะทำให้บุคคลนั้นเลียนแบบพฤติกรรมของแม่แบบ หรือเกิดพฤติกรรมใหม่ ๆ ที่พึงประสงค์

วิธีการให้แม่แบบอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องพิจารณาองค์ประกอบต่อไปนี้

1. การคัดเลือกตัวแบบ วิธีการคัดเลือกตัวแบบ ประกอบด้วย

1.1 ตัวแบบจะต้องมีชื่อเสียง มีความน่าเชื่อถือและเป็นตัวแบบที่ได้รับการคัดเลือกแล้วว่าเป็นตัวอย่างที่ดี เหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เลียนแบบมั่นใจที่จะเลียนแบบจากตัวแบบนั้นมากยิ่งขึ้น

1.2 ตัวแบบและผู้เลียนแบบหรือผู้สังเกต ควรมีความคล้ายคลึงกัน มีคุณลักษณะหรือคุณสมบัติร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสนใจของผู้สังเกต และจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการเลียนแบบสูงขึ้น เช่น อยู่กันด้วยดีด้วยกัน เป็นเพื่อนกัน ฯลฯ

1.3 ลักษณะของกิจกรรมที่เลียนแบบ ควรจะเป็นกิจกรรมที่ประกอบด้วย พฤติกรรมที่ไม่สลับซับซ้อน จะทำให้การเลียนแบบเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และดึงดูดความสนใจของผู้สังเกตได้เป็นอย่างดี

2. วิธีการให้ตัวแบบ มีวิธีการดังต่อไปนี้

2.1 ควรจะเสนอตัวแบบควบคู่กับการเสริมแรง โดยจะต้องให้แรงเสริมแก่ตัวแบบและให้แรงเสริมแก่ผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบ เมื่อสามารถแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ เช่นเดียวกับตัวแบบหรือแสดงพฤติกรรมใหม่ ๆ ได้อย่างเหมาะสม

2.2 ควรจะเสนอตัวแบบควบคู่กับสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่าง
โดยสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่างนี้ จะทำหน้าที่เป็นสัญญาณบอกให้ผู้สังเกตรู้ว่าตัวแสดงพฤติกรรม
ที่พึงประสงค์แล้วจะได้รับการเสริมแรง ซึ่งจะช่วยให้การเลียนแบบเกิดขึ้นอย่างคงทนและ
มีประสิทธิภาพ

2.3 ควรจะเสนอแม่แบบควบคู่กับสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่าง
การเสริมแรงทางบวก และการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ถูกต้อง (Corrective Feedback)

2.1.7 บุคคลที่เด็กเลียนแบบ

ส่วนา พรพัฒน์กุล (2525 : 2 - 7) กล่าวว่า บุคคลที่เด็ก
จะเลียนแบบนั้นจะเริ่มต้นจากคนใกล้ชิดที่สุดแล้วค่อย ๆ ห่างออกไปจากตัวเด็กตามพัฒนาการ
ทางสังคมของเด็กซึ่งสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

1. เลียนแบบจากพ่อแม่และครู ในช่วงที่เด็กเริ่มเลียนแบบได้นั้น เด็กจะ
เลียนแบบบุคคลใกล้ชิดที่สุด คือ พ่อแม่ ซึ่งหมายถึงผู้ปกครองและผู้เลี้ยงดูเด็กแทนพ่อแม่ด้วย
เมื่อเด็กเติบโตขึ้นและไปโรงเรียนใช้เวลาครึ่งหนึ่งของชีวิตในแต่ละวันอยู่กับครู ซึ่งความสำคัญ
ของครูในการเป็นแม่แบบจึงสำคัญพอ ๆ กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ดังนั้นครูจึงควรเป็นแม่แบบที่ดี
แต่ต้องไม่แสดงบทบาทของแม่แบบให้แก่เด็ก

2. เลียนแบบจากแม่แบบที่เด็กชอบ จะต้องเป็นแม่แบบที่ก่อให้เกิด
ความพอใจแก่เด็กอาจเป็นเพื่อนและบุคคลอื่น ๆ ที่แวดล้อมเด็กอยู่

3. เลียนแบบจากแม่แบบที่ตรงกับความสนใจ การเลียนแบบจะเกิดขึ้น
เมื่อแม่แบบนั้นตรงตามความสนใจ เด็กหญิงจะเลียนแบบแตกต่างไปจากเด็กชาย เนื่องจาก
ความสนใจแตกต่างกัน แม้ในเด็กหญิงหรือเด็กชายด้วยกันความสนใจก็จะแตกต่างกันไปอีก เช่น
เด็กหญิงบางคนสนใจเลียนแบบการทำงานในบ้านของพ่อแม่ แต่บางคนอาจจะสนใจศิลปะ
การแสดงต่าง ๆ ที่ตนเห็นในรายการโทรทัศน์ และพยายามเลียนแบบสิ่งนั้น

4. เลียนแบบจากผู้กล้าหาญ ไม่ว่าจะเป็นเด็กหญิงหรือเด็กชายย่อมจะมี
ผู้กล้าหาญที่ตนยกย่อง และพอใจจะเลียนแบบตามผู้กล้าหาญของตน แม่แบบอาจมาจากเรื่องจริง
หรือไม่จริงก็ได้ แม่แบบของเด็กมักได้แก่บุคคลที่อายุมากกว่า

5. เลียนแบบจากตัวละคร ในนิยาย ภาพยนตร์ โฆษณาสื่อ เป็นต้น
สำหรับการเลียนแบบของผู้ใหญ่ จะเป็นการถ่ายทอดพฤติกรรมทางสติปัญญา
การเลียนแบบจะไม่ออกมาในลักษณะตรง ๆ แต่จะมีการดัดแปลงปรับปรุงให้เหมาะสมเสียก่อน

2.1.8 อิทธิพลของแม่แบบที่มีต่อผู้สังเกต

แบนดูรา (Bandura. 1977 : 41 - 45) ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับ
อิทธิพลของแม่แบบที่มีต่อผู้สังเกตดังนี้ คือ

1. การสร้างพฤติกรรมใหม่ เมื่อผู้สังเกตได้เห็นการกระทำของแม่แบบ
ซึ่งไม่เคยพบเห็นมาก่อน ผู้สังเกตจะรวบรวมรูปแบบของการกระทำใหม่นี้ในรูปของสัญลักษณ์
และถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมใหม่
2. การสร้างกฎเกณฑ์หรือหลักการใหม่ จะเกิดขึ้นในสภาพการณ์
ที่ผู้สังเกตเห็นการกระทำของแม่แบบในลักษณะต่าง ๆ เช่น การตัดสินใจ รูปแบบทางภาษา
 เป็นต้น จากนั้นผู้สังเกตจะทดสอบการกระทำตามแม่แบบภายใต้สภาพการณ์ต่าง ๆ และ
ถ้าการตอบสนองส่งผลทางบวกผู้สังเกตจะรวมรูปแบบ ลักษณะของแม่แบบในรูปแบบต่าง ๆ แล้วนำ
มาสร้างเป็นกฎเกณฑ์หรือหลักการใหม่
3. การสอนความคิดและพฤติกรรมสร้างสรรค์ แม่แบบจะช่วยสนับสนุน
การพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ เพราะเมื่อมนุษย์เห็นแม่แบบกระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งก็อาจใช้
ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ประกอบกับการกระทำของแม่แบบมาพัฒนาเป็นความคิดหรือพฤติกรรม
ใหม่ขึ้นมา อย่างไรก็ตามยังมีข้อจำกัดสำหรับแม่แบบเชิงสร้างสรรค์ ถ้ามีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ
หรือ ผู้สังเกตมีทักษะจำกัด พฤติกรรมสร้างสรรค์จะไม่มีอิทธิพลเพียงพอที่จะให้ผู้สังเกตกระทำตาม
4. การยับยั้งการกระทำและการลดความหวั่นเกรงที่จะกระทำ การที่
ได้เห็นแม่แบบถูกลงโทษ ผู้สังเกตมีแนวโน้มที่จะไม่กระทำตามแม่แบบนั้น แต่ในทางตรงกันข้าม
ถ้าได้เห็นแม่แบบทำพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องและถูกห้ามปรามแล้วไม่มีผลใด ๆ ตามมา ผู้สังเกต
ก็มีแนวโน้มที่จะกระทำตามแบบ
5. การส่งเสริมการกระทำ แม่แบบจะมีอิทธิพลต่อการส่งเสริมการกระทำ
ทั้งที่เป็นทางบวกและทางลบ ถ้าผู้สังเกตได้เห็นแม่แบบแสดงพฤติกรรมหนึ่งและได้รับรางวัล

ผู้สังเกตมีแนวโน้มที่จะกระทำตามมากขึ้น ในทำนองเดียวกันถ้าผู้สังเกตได้เห็นแม่แบบที่แสดงความก้าวร้าวและได้รับการยกย่องว่าเป็นสิ่งที่ดี ผู้สังเกตมีแนวโน้มที่จะกระทำตามมากขึ้นเช่นกัน ดังนั้นการเสนอแม่แบบบางสิ่งบางอย่างจำเป็นต้องมีความระมัดระวังอย่างยิ่ง เพราะอาจจะมีผลต่อการเพิ่มพฤติกรรมทางลบได้

6. ทางด้านอารมณ์ แม่แบบนอกจากจะส่งผลต่อการกระทำตามแม่แบบแล้ว ยังมีผลต่ออารมณ์ของผู้สังเกตให้รุนแรงเพิ่มขึ้นอีกและกระตุ้นให้เกิดอารมณ์คล้ายตามไปด้วย

7. การเอื้ออำนวยให้เกิดการกระทำตามแม่แบบ การกระทำใดที่คนให้คุณค่าและมีความชื่นชอบอยู่ เสนอการกระทำนั้นของแม่แบบจะทำให้ผู้สังเกตกระทำได้โดยเร็วและกระทำตามได้ง่าย นอกจากนี้เมื่อคนสามารถกระทำตามแม่แบบได้เร็วจะเกิดการแผ่ขยายจากสิ่งหนึ่งไปสู่อีกสิ่งหนึ่งได้โดยเร็วด้วย ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการมีแม่แบบนอกจากจะทำให้ผู้สังเกตมีความเปลี่ยนแปลงภายในตนเองแล้ว ยังทำให้สิ่งอื่น ๆ มีการเปลี่ยนแปลงด้วย

เมื่อพิจารณาอิทธิพลของแม่แบบที่มีต่อผู้สังเกต จึงสรุปได้ว่า เมื่อสังเกตการกระทำของแม่แบบแล้ว ผู้สังเกตจะรวบรวมรูปแบบเป็นสัญลักษณ์ จากนั้นจะนำมาสร้างหลักการ กฎเกณฑ์ หรือพฤติกรรมใหม่ เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง นอกจากนี้แม่แบบยังช่วยสนับสนุนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การส่งเสริมการกระทำ การยับยั้งการกระทำ และส่งผลต่ออารมณ์ ทำให้ผู้สังเกตมีการเปลี่ยนแปลงภายในตนเอง อันจะส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงของสิ่งอื่นอีกด้วย

2.1.9 ข้อดีและข้อจำกัดของการใช้เทคนิคแม่แบบ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530 : 69) กล่าวถึงข้อดีและข้อจำกัดของวิธีการใช้เทคนิคแม่แบบ ดังนี้

1. ข้อดีของวิธีการใช้เทคนิคแม่แบบ

1.1 จะทำให้ความถี่ของพฤติกรรมเป้าหมาย หรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ค่อย ๆ เกิดขึ้น และค่อย ๆ มีความถี่สูงขึ้นและคงทนถาวรยิ่งขึ้น เมื่อให้การเสริมแรงแก่อินทรีย์ หลังจากอินทรีย์สามารถเลียนแบบ หรือแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่นเดียวกับแม่แบบหรือเกิดพฤติกรรมใหม่ ๆ ได้อย่างเหมาะสม

1.2 จะทำให้ผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบเกิดพฤติกรรมใหม่ที่ไม่เคยเกิดมาก่อน

1.3 จะช่วยเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือระงับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบ

1.4 ช่วยเอื้ออำนวยให้พฤติกรรมของผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบที่เคยเรียนรู้มาก่อนแล้วมีแนวโน้มที่จะแสดงออกมา

2. ข้อจำกัดของวิธีการให้แม่แบบ

2.1 การให้แม่แบบอย่างเดียวนในการสร้างหรือสอนพฤติกรรมใหม่ อาจทำให้พฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์เกิดได้ช้า ด้วยเหตุนี้ควรให้แม่แบบควบคู่กับการเสริมแรงทางบวก การให้ข้อมูลย้อนกลับและสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่างเพื่อให้พฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ต้องการจะสร้างหรือสอนนั้นเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

2.2 ผู้คัดเลือกแม่แบบตลอดทั้งกิจกรรมที่จะให้เลียนแบบ ต้องตระหนักถึงความสำคัญของแม่แบบและกิจกรรม มิฉะนั้นจะทำให้เสียเวลาในการทดลองโดยไม่ได้รับประโยชน์

ผลจากการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับแม่แบบชี้ให้เห็นว่า แม่แบบเป็นกระบวนการที่สามารถพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนได้ โดยอาศัยการเลียนแบบจากแม่แบบที่มีความเหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียน

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบ

งานวิจัยในประเทศ

ดอร์ และ เฟย์ (Door and Fay. 1974 : 335 - 341) ศึกษาเด็กอายุ 9 - 11 ปี เป็นเด็กชาย 50 คน เด็กหญิง 49 คน ก่อนการทดลองได้ทดสอบจริยธรรมของเด็กโดยให้เด็กตัดสินใจจากเรื่องที่เล่าซึ่งจัดเป็นคู่ ๆ ไว้ เพื่อดูว่าเด็กมีการตัดสินใจแบบคำนึงถึงเหตุผลหรือไม่ ในขั้นทดลองได้แบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่ม เพื่อทดลองให้แม่แบบต่างลักษณะกันคือ กลุ่มที่ได้รับแม่แบบเป็นผู้ใหญ่ กลุ่มที่ได้รับแม่แบบเป็นเด็กวัยเดียวกัน และกลุ่มควบคุม การให้แม่แบบ

ใช้โทรศัพท์วงจรปิดและจัดให้เด็กที่ตัดสินใจเรื่องราวโดยใช่เหตุผล ได้รับแม่แบบโดยไม่คำนึงถึงเหตุผล ส่วนกลุ่มที่ตัดสินใจเรื่องราวโดยไม่คำนึงถึงเหตุผลได้รับแม่แบบที่คำนึงถึงเหตุผล หลังจากการให้แม่แบบแล้ว จึงทดสอบจริยธรรมของเด็กอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำผลการทดสอบก่อนและหลังการทดลองมาเปรียบเทียบกัน ผลพอสรุปได้ว่า แม่แบบที่เป็นผู้ใหญ่อธิพลต่อผู้รับแบบมากกว่าแม่แบบที่เป็นเด็กวัยเดียวกันทั้งในกลุ่มที่ตัดสินใจจริยธรรมโดยคำนึงถึงเหตุผลและไม่คำนึงถึงเหตุผล

ซิมเมอร์แมน และเจฟเฟ (Zimmerman and Jaffe. 1977 : 733 - 778)

ศึกษาลักษณะของแม่แบบที่มีต่อความสามารถในการเรียนของเด็กอายุ 6 - 8 ปี โดยให้เด็กสังเกตแม่แบบซึ่งแสดงการจัดจำแนกประเภทของภาพ 4 ชุด รวม 12 ภาพ ทั้งนี้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม ให้กลุ่มที่ 1 ดูผลการจัดภาพของแม่แบบ กลุ่มที่ 2 ให้ดูวิธีการจัดภาพของแม่แบบ และกลุ่มที่ 3 ให้ดูแม่แบบซึ่งแสดงวิธีการจัดภาพอย่างละเอียด ในแต่ละกลุ่มทดลองจัดแบ่งให้ครึ่งหนึ่งได้รับการฝึกจัดภาพตามแม่แบบ หลังการทดลองทำการทดสอบการจัดภาพของทุก ๆ กลุ่มดูผลปรากฏว่า ความสามารถในการจัดภาพของแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และกลุ่มที่ 3 มีความสามารถในการจัดภาพสูงกว่ากลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

บอยด์ (Boylde. 1992 : 63) ได้ศึกษาเปรียบเทียบทักษะการใช้คำถามของเด็กฉลาดกับเด็กปกติ โดยศึกษาผลของแม่แบบต่อการถามคำถาม ในการศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 1) เปรียบเทียบทักษะการใช้คำถามของเด็กฉลาดกับเด็กปกติ 2) เพื่อทดสอบอิทธิพลของกลวิธีในการใช้คำถามของแม่แบบต่อเด็กฉลาด 3) หาความสัมพันธ์ของอายุกับความสามารถในการใช้คำถามของเด็กฉลาด กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 3 ถึงระดับ 5 จำนวน 144 คน โดยแบ่งเป็นเด็กฉลาด 72 คน เด็กปกติ 72 คน ผลการศึกษาพบว่า แม่แบบมีอิทธิพลต่อความสามารถในการใช้คำถามของนักเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยในประเทศ

สุปรียา อินทวิโรทัย (2529 : 70) ศึกษาผลของการใช้แม่แบบในการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนและทัศนคติในการเรียน โรงเรียนจันทร์ประดิษฐารามวิทยาคม

กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการเรียนและทัศนคติในการเรียนของกลุ่มทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศรินยา ชัยเพียรเจริญกิจ (2530 : 42) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบ ที่มีต่อการประหยัคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชลกลียานุกูล จังหวัดชลบุรี พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบมีการประหยัคสูงกว่่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ดวงจันทร์ หนูทอง (2533 : 84 - 85) ศึกษาผลของการใช้แม่แบบหนังสือสูง ที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดมณีเจริญ มิตรภาพที่ 227 จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่านักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบหนังสือสูงมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

อรุณี ชินวงศ์อมร (2534 : 57 - 58) ได้ศึกษาเปรียบเทียบบทบาทสมมติ และ เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการพูดที่เหมาะสมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสมโภชน์-กรุงอนุสรณ์ (200 ปี) กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่ได้รับการโปรแกรมการเข้าบทบาทสมมติ มีการพูดที่เหมาะสมสูงกว่่านักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ

ขจรศักดิ์ จอมหงษ์ (2535 : 77) ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบสไลด์ การ์ตูนที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสามัคคีวิทยาคาร จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ สไลด์การ์์ตูนมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีสูงกว่่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากผลการศึกษางานวิจัยดังกล่าวข้างต้นจะพบว่า มีผู้นำการใช้เทคนิคแม่แบบมาพัฒนา นักเรียนระดับประถมศึกษาในด้านต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง เช่น การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม การปรับตัวทางสังคม และความสามารถในการเรียน แสดงว่า แม่แบบมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของ ผู้สังเกตอย่างมาก การใช้แม่แบบโดยวิธีต่าง ๆ ที่ได้ศึกษาและเหมาะสมเป็นสิ่งที่เร้าให้เกิด ทัศนคติที่ดี ยอมรับพฤติกรรมของแม่แบบ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการทำงานกลุ่ม

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการทำงานกลุ่ม

3.1.1 ความหมายของการทำงานกลุ่ม

พกา บุญเรือง (2525 : 28) ให้ความหมายของการทำงานกลุ่มไว้ว่า การทำงานกลุ่ม (Group Work) หมายถึง การกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน มีการนำเอาประสบการณ์มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการในสมาชิกแต่ละคนและมีการเปลี่ยนแปลงของกลุ่ม

ทิสนา แชนมณี (2528 : 343 - 344) ได้กล่าวถึงความหมายและลักษณะของการทำงานกลุ่มไว้อย่างชัดเจนดังนี้ การทำงานกลุ่มหมายความว่า การที่บุคคลเข้ามาร่วมกันปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งโดยมีเป้าหมายร่วมกัน และทุกคนในกลุ่มมีบทบาทในการช่วยดำเนินงานของกลุ่ม มีการติดต่อสื่อสารและประสานงานกัน เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย เพื่อประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

คมเพชร นัตริศกุล (2530 : 2) ได้ให้ความหมายของการทำงานกลุ่มไว้ว่า การทำงานกลุ่ม (Group Work) หมายถึง การนำเอาประสบการณ์มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการในสมาชิกแต่ละคนและการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยรวม

สุนันท์ กิตติวรนนท์ (2536 : 5 - 6) กล่าวถึงความหมายของความสามารถในการทำงานกลุ่มไว้ว่า ความสามารถในการทำงานกลุ่มหมายถึง การกระทำของนักเรียนในการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างมีขั้นตอน เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ซึ่งแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ขึ้นกำหนดจุดมุ่งหมาย ได้แก่ การกำหนดบทบาทสมาชิกในกลุ่ม การวางแผนจุดมุ่งหมาย การทำงานให้ชัดเจน และวางระเบียบในการทำงานกลุ่ม
2. ขึ้นวางแผนการทำงาน ได้แก่ การแยกแยะงานว่าจะต้องทำอะไรบ้าง การวางแผนขั้นตอนการทำงานควรทำอะไรก่อนหลัง และการแบ่งงานและมอบหมายงานว่าใครต้องทำอะไรก่อนหลัง

3. ขั้นปฏิบัติงานตามแผน ได้แก่ การทบทวนแผนงาน การลงมือทำงานตามแผนและสมาชิกแต่ละคนปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

4. ขั้นสรุปและประเมินผล ได้แก่ การเสนอผลงานของกลุ่ม การประเมินผลงานว่าสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหรือไม่ ประเมินวิธีการทำงานของกลุ่ม ประเมินบทบาทของสมาชิกว่าเหมาะสมหรือไม่ และเสนอแนะแนวทางแก้ไขการทำงานกลุ่มให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากความหมายของการทำงานกลุ่มดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การทำงานกลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปกระทำกิจกรรมร่วมกันอย่างมีเป้าหมาย เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ การทำงานกลุ่มจำเป็นต้องมีวิธีดำเนินงานอย่างเป็นไปตามขั้นตอน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ความสามารถในการทำงานกลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลกระทำกิจกรรมร่วมกันอย่างมีขั้นตอน เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้ การกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงาน การวางแผนการทำงาน การปฏิบัติตามตามแผน การสรุปและประเมินผลงาน

3.1.2 ทฤษฎีการทำงานกลุ่ม

ทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่มและการทำงานร่วมกัน เป็นเรื่องเกี่ยวกับการที่จะพยายามสร้างแรงจูงใจสมาชิกในระดับสูงสุด เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันได้ดี ได้มีผู้เสนอทฤษฎีที่น่าสนใจไว้แตกต่างกัน ดังนี้

1) ทฤษฎีการทำงานร่วมกัน ผู้พัฒนาทฤษฎี คือ จอร์จ โฮแมนส์ (George Homans) ได้อธิบายหลักการสำคัญของทฤษฎีว่า การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญ 3 อย่าง คือ 1. กิจกรรม 2. การกระทำร่วมกัน และ 3. ความรู้สึก องค์ประกอบทั้งสามอย่างนี้เกี่ยวข้องกันโดยตรงระหว่างกัน กล่าวคือ ถ้าบุคคลยังมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากเท่าไร การกระทำร่วมกันและความรู้สึกของพวกเขาก็จะยิ่งมีมากขึ้นด้วยบุคคลต่าง ๆ ภายในกลุ่มเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นไม่เพียงแต่ผู้ใกล้ชิดเท่านั้น แต่พวกเขาต้องทำการตัดสินใจ ติดต่อสื่อสาร ประสานงานและประสบความสำเร็จในเป้าหมายอีกด้วย สมาชิกในกลุ่มหรือนองค์การที่เกี่ยวข้องกับลักษณะดังกล่าว มีแนวโน้มจะรวมกันเข้าเป็นกลุ่มที่มีพลังสูงมาก (สมยศ นาวิการ, 2523 : 234)

2) ทฤษฎีข่ายปฏิบัติงาน เบลค และมูตัน (โรสทอน ปาพจน์. 2521 : 119 ; อ้างอิงมาจาก Blake and Mouton. 1964) ผู้พัฒนาแนวความคิดของทฤษฎีนี้ได้อธิบายหลักการสำคัญของทฤษฎี โดยมีความเชื่อว่า คนต้องการจะทำงานให้ได้ผลและต้องการมีส่วนร่วมในงานที่เขารับผิดชอบ ทฤษฎีนี้มีความเชื่อฝังใจว่า ผลงานย่อมเกิดจากการบูรณาการหรือการประสมประสานความต้องการขององค์การและของคนเข้าด้วยกัน กล่าวโดยสรุปแล้ว ทฤษฎีเชื่อว่าการทำงานโดยกลุ่มนั้นจะต้องให้ได้ทั้งผลงานและความร่วมมือร่วมใจของผู้ทำงาน

3) ทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่ม ทฤษฎีนี้มุ่งศึกษาความรู้ที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของคน อันจะเป็นประโยชน์ในด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ และปรับปรุงการทำงานของกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ มีผู้ศึกษาแยกเป็นทฤษฎีย่อยอีกหลายทฤษฎีที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

3.1) ทฤษฎีบุคลิกภาพของกลุ่ม (Group Syntality Theory)

แคทเทล (กมลรัตน์ หล้าสูงศรี. 2527 : 294 ;

อ้างอิงมาจาก Cattell. 1971) เป็นผู้พัฒนาทฤษฎีโดยอาศัยหลักการจากทฤษฎีการเสริมแรง คือ กฎแห่งผล (Law of Effect) เพื่ออธิบายพฤติกรรมของกลุ่ม แนวคิดนี้ประกอบด้วยเรื่องดังต่อไปนี้ (ทิสนา แจมมณี และคนอื่น ๆ. 2522 : 12 - 13)

3.1.1) ลักษณะของการรวมกลุ่ม จะประกอบด้วยสมาชิกที่มีลักษณะเฉพาะตัว ได้แก่ สติปัญญา ทัศนคติ บุคลิกภาพ ซึ่งทำให้แต่ละกลุ่มมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป เช่น ความสามารถต่อกลุ่ม การกระทำของสมาชิกร่วมกัน รวมทั้งพฤติกรรมหรือการแสดงออกของสมาชิก นอกจากนี้แต่ละกลุ่มจะมีโครงสร้างภายในเฉพาะ เช่น มีการแสดงบทบาท ตำแหน่งหน้าที่ มีการสื่อสารระหว่างสมาชิก เป็นต้น

3.1.2) พลังหรือการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของกลุ่ม หมายถึง การแสดงกิจกรรมหรือความร่วมมือของสมาชิกในกลุ่มเพื่อจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง มีลักษณะสองประการ คือ ประการแรก เป็นลักษณะที่ทำให้กลุ่มรวมกันได้ หมายถึง ลักษณะของความร่วมมือในการกระทำกิจกรรมของสมาชิกแต่ละกลุ่ม เพื่อให้ความสัมพันธ์ของสมาชิกเป็นไปอย่างราบรื่นและก่อให้เกิดความสามัคคี ประการที่สอง คือ ลักษณะที่ทำให้กลุ่มประสบผลสำเร็จ หมายถึง กิจกรรมที่สมาชิกกระทำ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้

3.2) ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนพฤติกรรมของกลุ่ม (Exchange Theory)

ผู้พัฒนาแนวคิดของทฤษฎีนี้คือ ธีโบริท์และ แคลลีย์ (ทิสนา แชมมณี และคนอื่น ๆ. 2522 : 15 ; อ้างอิงมาจาก Thibaut and Kelley. n.d) ซึ่งพยายามจะอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกและกระบวนการของกลุ่ม ซึ่งก่อให้เกิดผลจากการรวมกลุ่ม แนวคิดจากทฤษฎีนี้จะ เป็นพื้นฐานของการทำหน้าที่ในกลุ่มได้อย่างดี แนวคิดที่สำคัญของทฤษฎีนี้ คือ

3.2.1) ในการรวมกลุ่มจะมีการแลกเปลี่ยนพฤติกรรม และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกนี้จะ เกิดจากการที่สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสื่อสาร หรือการแสดงพฤติกรรมที่บุคคลหนึ่งแสดงต่ออีกคนหนึ่ง และจะมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคลนั้นอีกด้วย เป็นต้น แนวคิดนี้สรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

3.2.1.1) สมาชิกมีความสัมพันธ์กัน

3.2.1.2) สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กัน

3.2.1.3) การแสดงปฏิสัมพันธ์เป็นการแสดง

พฤติกรรมในรูปแบบต่าง ๆ

3.2.1.4) พฤติกรรมที่แสดงออกภายในกลุ่ม

จะเป็นพฤติกรรมที่เลือกสรรแล้ว

3.2.2) การเลือกพฤติกรรมและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก จะก่อให้เกิดผลของกลุ่มขึ้น อาจประกอบด้วย รางวัลจากการมีปฏิสัมพันธ์ เช่น ความสบายใจ ความสนุกสนาน ความอึดอ้อมใจ ความพอใจ และการเห็นคุณค่าของการพยายามกระทำ พฤติกรรมนั้นให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

3.3) ทฤษฎีพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (FIRO ; Fundamental Interpersonal Relations Orientation) ผู้เป็นเจ้าของทฤษฎีนี้คือ ชูลซ์ (Schultz) ทฤษฎีนี้จะพิจารณาพฤติกรรมระหว่างสมาชิกที่พยายามปรับตัวเข้าหากัน โดยเชื่อว่า ทุกคนมีลักษณะเฉพาะตัวในการปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น (ทิสนา แชมมณี และคนอื่น ๆ. 2522 : 16 - 18) ทฤษฎีนี้อธิบายว่าความต้องการที่จะมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นมี 3 ลักษณะดังนี้

3.3.1) ความต้องการเชื่อมโยงกับผู้อื่น (Inclusion)

ได้แก่ ความต้องการอยู่ร่วมกับผู้อื่น มีส่วนเป็นพวกกับคนอื่น เป็นคนที่อยู่ร่วมกับพวกนั้นด้วย ซึ่งบุคคล

จะพยายามแสดงออกเพื่อให้เกิดความมีชื่อเสียง การเป็นที่ยอมรับ และความมีเกียรติ เป็นต้น

3.3.2) ความต้องการในการควบคุม หมายถึง กระบวนการที่บุคคลตัดสินใจเพื่อจะมีอิทธิพล มีอำนาจ หรือความต้องการที่จะควบคุมผู้อื่น ซึ่งอาจจะแสดงออกใน 2 ลักษณะ คือ การควบคุมผู้อื่น หรือการถูกผู้อื่นควบคุม

3.3.3) ความต้องการเป็นที่รักของผู้อื่น หมายถึง ความรู้สึกและอารมณ์ ส่วนตัวที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลสองคน เช่น ความรัก ความเป็นมิตร การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การสร้างความผูกพันทางอารมณ์ เพื่อให้เกิดความใกล้ชิดสนิทสนมต่อกัน

เมื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กัน แต่ละคนจะแสดงพฤติกรรมและความต้องการเฉพาะตน ซึ่งพัฒนาขึ้นจากการได้รับการตอบสนองความต้องการในวัยเด็ก ความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มอาจเป็นไปในลักษณะที่เข้ากันได้หรือเข้ากันไม่ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบุคคลที่สัมพันธ์กัน และลักษณะในการแสดงความสัมพันธ์กันเป็นสำคัญ

3.1.3 ลักษณะการทำงานกลุ่ม

ทิสนา แชมมณี (2528 : 343 - 344) กล่าวถึง ลักษณะของการทำงานกลุ่มว่า ประกอบด้วย

1. การมีเป้าหมายร่วมกัน กล่าวคือ บุคคลที่มารวมกันนั้น จะต้องมีความวัตถุประสงค์ในการมารวมกลุ่มร่วมกัน คือ จะต้องมีการรับรู้ และเข้าใจในเป้าหมายร่วมกันว่าจะทำอะไรให้เป็นผลสำเร็จ
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน กล่าวคือ บุคคลที่มารวมกลุ่มจำเป็นต้องมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานของกลุ่ม ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง
3. การติดต่อสื่อสารกันในกลุ่ม กล่าวคือ บุคคลรวมกลุ่มนั้น จะต้องมีการสื่อความหมายต่อกันและกัน เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน
4. การร่วมมือประสานกันในกลุ่ม กล่าวคือ บุคคลในกลุ่มจำเป็นต้องมีการประสานงานกัน เพื่อให้งานของกลุ่มสำเร็จ
5. การมีผลประโยชน์ร่วมกัน กล่าวคือ การจัดสรรผลตอบแทน ซึ่งกลุ่มจะได้รับจากการทำงานร่วมกัน

การรวมกลุ่มใดที่ขาดปัจจัยหนึ่งทีกล่าวนำแล้ว กล่าวได้ว่า การรวมกลุ่มนั้น ไม่ใช่การรวมกลุ่มในลักษณะของการทำงานกลุ่ม ถือว่าเป็นการรวมกลุ่มกันธรรมดา

3.1.4 ขั้นตอนของการทำงานกลุ่ม

ฉัตรชัย อินทรสุขศรี (2526 : 45 - 47) ได้กล่าวถึง กระบวนการทำงานกลุ่มอย่างมีระบบ และแบบแผนในลักษณะต่อเนื่อง ที่เรียกว่า กระบวนการพัฒนาและเสริมสร้างทีมงาน ซึ่งก็คือ กระบวนการและขั้นตอนในการทำงานกลุ่มนั่นเอง กระบวนการประกอบด้วยขั้นตอนใหญ่ ๆ 5 ขั้นตอน พอสรุปได้ดังนี้

1. วิเคราะห์และวินิจฉัยเบื้องต้น การวิเคราะห์พิจารณาถึงเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1.1 เราคาดหวังอะไรจากการรวมกลุ่มทำงาน

1.2 การทำงานแต่ละชิ้นหลังกิจกรรมกลุ่มแต่ละอย่างจะต้องใช้เวลาเท่าไร

1.3 สมาชิกกลุ่มมีลักษณะอย่างไร จุดอ่อน จุดแข็ง ความสามารถเฉพาะด้านของสมาชิก ความสัมพันธ์ ความเชื่อที่มีต่อกัน ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าสิ่งเหล่านี้มีไม่เท่ากันในบุคคลแต่ละคน

1.4 จะทำอย่างไรให้งานที่ทำเป็นกลุ่มออกมาได้ดีกว่าที่เป็นอยู่

1.5 อะไรคือปัญหาและอุปสรรคในการทำงานกลุ่ม

2. ตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ มีการประชุมร่วมกัน ทุกคนต้องเข้าใจในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงานกลุ่มเป็นอย่างดี เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กลุ่มตั้งขึ้นนั้น ต้องแน่นอนและเด่นชัด

3. วางแผนงาน ระบุว่าให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ รวมถึงเวลาที่กำหนด และสมาชิกทุกคนจะต้องทำตามแผนที่วางไว้ร่วมกัน

4. ปฏิบัติการตามแผน ทั้งผู้นำและสมาชิกต้องใกล้ชิดกันเพื่อความคล่องตัว และสามารถช่วยกันแก้ปัญหาได้ การลงใจและการปรับปรุงพฤติกรรมต่างๆ ระหว่างสมาชิกกลุ่ม และผู้นำต้องถูกนำมาใช้ให้ทุกคนรู้ในบทบาทและความคาดหวังของกลุ่ม

5. ควบคุม ตรวจสอบ ประเมินผล ซึ่งต้องทำโดยละเอียดและประเมินผลว่างานที่กลุ่มปฏิบัตินั้นได้ผลตามเป้าหมายหรือไม่ ถ้าไม่ได้ผล ผู้นำกลุ่มถึงคิดย้อนกลับไปยังขั้นแรก ๆ เพื่อดูงานแล้วว่า งานนั้นมีอุปสรรคอยู่ที่ช่วงใดและแก้ไขโดยทันที

ทิสนา แชมมณี (2528 : 380 – 389) ได้กล่าวไว้อย่างละเอียดถึงกระบวนการทำงานว่า คือ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน ซึ่งพอสรุปได้ว่ากระบวนการที่จำเป็นในการทำงานเป็นกลุ่ม ควรประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ๆ 4 ขั้นตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงาน งานขั้นแรกที่ผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มพึงกระทำในการเริ่มงานร่วมกัน คือ ผู้นำและสมาชิกควรจะได้ช่วยกันวางจุดมุ่งหมายในการทำงานให้ชัดเจน และตรวจสอบดูว่า ทุกคนเข้าใจตรงกันก่อนลงมือปฏิบัติงาน

2. การวางแผน หมายถึง การคิดและตัดสินใจในปัจจุบันถึงสิ่งที่จะกระทำในอนาคตว่าจะทำอะไร จะทำอย่างไร มีทรัพยากรที่จำเป็นจะใช้อะไรบ้าง เพื่อให้งานที่ต้องการจะทำบรรลุผลสำเร็จ การวางแผนงานเป็นเรื่องที่สำคัญ และจำเป็นสำหรับกลุ่มเปรียบเสมือนเข็มทิศนำทางให้กลุ่มเดินไปสู่เป้าหมายอย่างพร้อมเพรียงกัน ขั้นที่จำเป็นในวางแผนงานของกลุ่มโดยทั่ว ๆ ไป ได้แก่

- 2.1 การแสวงหาและรวบรวมข้อมูลที่จำเป็น
- 2.2 การวางจุดมุ่งหมายในการทำงาน
- 2.3 การหาวิธีการและกำหนดขั้นตอนในการทำงาน
- 2.4 การกำหนดแผนปฏิบัติ
- 2.5 การแบ่งงานและมอบหมายงาน
- 2.6 การเตรียมการเรื่องการประสานงาน
- 2.7 การกำหนดวิธีแก้ไขปัญหาไว้ล่วงหน้า

3. การปฏิบัติงานตามแผน ในขั้นนี้สมาชิกแต่ละคนของกลุ่มลงมือทำงานตามหน้าที่รับผิดชอบของตน รวมทั้งการดูแลให้งานเป็นไปตามแผนที่ตกลงกันไว้ ซึ่งประกอบด้วย

3.1 การติดตามงานเพื่อให้ทราบ ว่างานใดดำเนินไปแล้วเพียงใด เป็นไปตามแผนหรือไม่

3.2 การจูงใจให้ผู้ร่วมงานมีกำลังใจทำงาน สร้างความร่วมมือ
ร่วมใจให้เกิดในการทำงาน

3.3 การให้คำปรึกษาแนะนำ

3.4 การเสริมสร้างความรู้ความสามารถของผู้ร่วมงาน เป็นเรื่อง
ที่กลุ่มและหัวหน้ากลุ่มควรดูแลสนับสนุน ในรูปแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

3.5 การประสานงาน ได้แก่ การทบทวนที่ประสานงานฝ่ายต่าง ๆ
ให้เกิดความสะดวกในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน

4. การประเมินผลและปรับปรุงงาน การประเมินผลงานเป็นขั้นตอน
ที่สำคัญในการทำงานเป็นกลุ่ม เพราะจะช่วยให้กลุ่มได้ทราบว่า การทำงานบรรลุเป้าหมายหรือไม่
เพียงใด และจำทำให้ได้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นในโอกาสต่อไป
การประเมินผลงานมีประเด็นสำคัญควรพิจารณา คือ

4.1 ควรประเมินผลเป็นระยะ เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าของงาน
และเพื่อเก็บข้อมูลที่จะช่วยให้สามารถปรับปรุงงานได้ และควรประเมินผลหลังการดำเนินงาน
เสร็จสิ้นตามแผน เพื่อตรวจสอบดูว่า การทำงานของกลุ่มบรรลุเป้าหมายหรือไม่เพียงใด

4.2 ควรประเมินผลงานว่า ผลงานเป็นไปตามความคาดหวังหรือไม่
เพียงใด และควรประเมินขอบเขต หรือวิธีการทำงานกลุ่มว่าเหมาะสมเพียงใด ช่วยให้ได้
ผลงานที่ดีหรือไม่ และเป็นวิธีการที่ผู้ร่วมงานพอใจเพียงใด ควรประเมินผู้ร่วมกลุ่ม และประเมิน
ตนเองว่าปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบดีเพียงใด มีปัญหาเกิดขึ้นหรือไม่ ปัญหาเกิดจากใคร เหตุใดจึง
เกิดขึ้น การประเมินนี้รวมถึงวิธีการทำงานของแต่ละคน การประเมินตนเองใช้ข้อมูลที่ได้จากกลุ่ม
มาประกอบการพิจารณาปรับปรุงตนเอง

4.3 การประเมินผลงานควรมีเกณฑ์ที่ชัดเจนเป็นหลักในการประเมิน
และควรประเมินโดยยึดวัตถุประสงค์ หรือจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้เป็นหลัก

สุขุมล เกษมสุข (2533 : 50) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนในการทำงาน
กลุ่ม ไว้ว่า ในการทำงานกลุ่ม มีขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้คือ

1. การจัดกลุ่ม เป็นขั้นแรกที่สมาชิกมาเข้ากลุ่มร่วมกัน ส่วนใหญ่ครู
จะเป็นผู้จัดกลุ่มให้

2. การเตรียมวางแผนงาน ขั้นนี้สมาชิกจะร่วมกันกำหนดเป้าหมายของการทำงานและแบ่งงานที่สมาชิกต้องรับผิดชอบ ในขั้นนี้สมาชิกจะเลือกประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่มด้วย

3. การมีส่วนร่วมในการทำงาน เป็นขั้นที่สมาชิกในกลุ่มลงมือทำกิจกรรมตามความรับผิดชอบของตน อาจมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ และแสดงความคิดเห็น ค้นคว้าหาคำตอบจากแหล่งต่าง ๆ หรือปฏิบัติงานตามหน้าที่

4. การประเมินผล เมื่อสมาชิกร่วมมือกันทำงานจนสำเร็จแล้ว จะมีการประเมินผลการทำงานของกลุ่ม ว่ากลุ่มมีความสำเร็จหรือไม่เพียงใด

ครูต้องสอนให้นักเรียนเข้าใจขั้นตอนในการทำงานกลุ่มดังกล่าวทั้ง 4 ขั้นว่ามีวิธีการดำเนินการอย่างไร และ ครูอาจมีส่วนร่วมชี้แนะในขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อช่วยให้งานกลุ่มของนักเรียนเป็นไปด้วยความราบรื่น

เมื่อพิจารณาขั้นตอนการทำงานกลุ่มจากเอกสารดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า ขั้นตอนของการทำงานกลุ่ม แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงาน
2. การวางแผนการทำงานร่วมกัน
3. การทำงานตามแผนที่วางไว้
4. การสรุปและประเมินผลงาน

ซึ่งขั้นตอนทั้งหมดนี้ ในที่นี้ผู้วิจัยเรียกว่า ความสามารถในการทำงานกลุ่ม

3.1.5 ประโยชน์ของการทำงานกลุ่ม

ยัง (Young. 1972 : 634) กล่าวถึง ประโยชน์ของการทำงานกลุ่มไว้ดังนี้

1. การเรียนโดยการให้การทำงานเป็นกลุ่ม ทำให้การทำงานของครูมีความคล่องตัวมากขึ้น ในการให้ความช่วยเหลือเด็กแต่ละคน
2. ทำให้บรรยากาศในการเรียนไม่เคร่งเครียด
3. การทำงานกลุ่มช่วยเสริมสร้างความสามัคคี และลดปัญหาระเบียบวินัย

4. การทำงานกลุ่มช่วยแก้ปัญหามากกว่าแสดงออกของนักเรียนบางคน เพราะการทำงานร่วมกัน จะทำให้ทุกคนรู้สึกว่ามีชีวิตต่อกลุ่มเท่ากัน
 5. ฝึกให้นักเรียนรู้จักการเสนอแนะ การซักถาม ตลอดจนส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ให้นักเรียน
 6. ฝึกให้เป็นผู้กว้างขวางในการค้นคว้าหาความรู้ จากแหล่งต่าง ๆ
- นอกจากนี้ หุตทัย อติชาติพงศ์ (ม.ป.ป : 13) กล่าวถึง ประโยชน์ ของการทำงานกลุ่ม ไว้ว่า
1. ช่วยให้ผู้เข้าใจกระบวนการทำงานกลุ่มร่วมกัน แล้วนำไปประยุกต์ใช้ กับเพื่อนร่วมงานและนักเรียนในการแนะแนวหมู่
 2. ช่วยให้ผู้รู้จักเลือก รู้จักวางแผน และการเสนอแนะ ตลอดจน การประเมินผลในการแก้ปัญหาในโครงการที่จะกระทำ และสามารถดำเนินการตามโครงการ ต่อไปได้ดี
 3. ช่วยให้ผู้สมาชิกเกิดความรู้สึกไว ต่อพฤติกรรมที่ตอบภายในกลุ่ม เพื่อเขาจะได้รับรู้ในเรื่องความรับผิดชอบของหัวหน้า ของสมาชิกที่ดี การโต้ตอบอย่างดี จะช่วยให้กลุ่มพัฒนาอย่างกว้างขวางและได้แหล่งความรู้ของแต่ละคนในกลุ่มที่แสดงออกมา
 4. ช่วยให้ผู้พัฒนาทั้งความรู้ และทักษะในสังคมประชาธิปไตย
- จากเอกสารดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การทำงานกลุ่มมีประโยชน์อย่างยิ่ง แก่ทั้งครูและนักเรียน การที่นักเรียนสามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดีในโรงเรียน จะสามารถทำให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ได้อย่างกว้างขวาง

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการทำงานกลุ่ม

งานวิจัยต่างประเทศ

เดวิดสัน (Davidson. 1974 : 104) ทดลองสอนด้วยการให้ทำงานเป็นกลุ่ม กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา จำนวน 5 ห้อง ของมูลนิธิอเมริกา ในเม็กซิโก วิชาที่สอนเป็นวิชา ฟิสิกส์ ผลการทดลองปรากฏว่า นักเรียนมีความพอใจ และชอบวิธีการเรียนเป็นกลุ่มแต่ต้องการ ให้ครูบังคับสมาชิกในกลุ่มให้ทำงานร่วมกันมากกว่านี้

วอร์นเนอร์ (1985 : 2836-A) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวของเด็กกำพร้าในศูนย์อุปถัมภ์ พบว่า กิจกรรมกลุ่มช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นในการปรับสัมพันธภาพกับครอบครัวและกลุ่มเพื่อนของเด็กกำพร้าในศูนย์อุปถัมภ์

ก๊ิด และคนอื่น ๆ (Good and others. 1989 - 1990 : 56 - 62)

ศึกษาการใช้การทำงานกลุ่มในการสอนคณิตศาสตร์ ข้อมูลที่ได้รวบรวมจากครูมากกว่า 400 คน ที่ใช้การทำงานกลุ่มในการสอนคณิตศาสตร์มากกว่า 1 ครั้ง ต่อสัปดาห์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาจำนวน 15 ห้องเรียน โดยการสุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ 5 คนแรกสูงสุด และ 5 คนสุดท้าย แล้วสุ่มนักเรียน 2 คน ทำการสังเกตอย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า การทำงานกลุ่มช่วยเพิ่มความสนใจและความกระตือรือร้น การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน และเพิ่มพูนความคิดเชิงคณิตศาสตร์

งานวิจัยในประเทศ

ทิตนา แชมมณี และคนอื่น ๆ (2528 : ค - ฉ) ศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะการทำงานกลุ่มสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เริ่มศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526 ถึง ปี พ.ศ. 2528 ดำเนินการวิจัย 4 ตอนต่อเนื่องกัน เพื่อพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะการทำงานกลุ่ม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ผลการศึกษานี้ขึ้นที่ 1 ซึ่งเป็นการศึกษาสภาพการณ์จริงในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนขาดทักษะการเป็นหัวหน้ากลุ่ม 31 รายการ จากทั้งหมด 36 รายการ และขาดทักษะการเป็นสมาชิกกลุ่ม 10 รายการ จากทั้งหมด 24 รายการ ทักษะการทำงานกลุ่มของหัวหน้าที่นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างขาด ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการควบคุมปฏิบัติงาน ด้านการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ด้านการสรุปและประเมินผล และด้านคุณสมบัติทั่วไปบางประการ ในขั้นที่ 2 การพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะการทำงานกลุ่ม ขั้นที่ 3 การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพ ขั้นสุดท้าย เป็นการสรุปรูปแบบทักษะการทำงานกลุ่ม ผลการศึกษาทั้งหมดทำให้ได้รูปแบบการฝึกทักษะการทำงานกลุ่ม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ทิพย์วัลย์ สมแดง (2528 : ง - จ) ศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเขตเมืองและโรงเรียนเขตชนบท จังหวัดเชียงราย จำนวน 58 กลุ่ม เป็นนักเรียนในโรงเรียนเขตเมืองจำนวน 29 กลุ่ม และนักเรียนในโรงเรียนเขตชนบทจำนวน 29 กลุ่ม โดยทำการศึกษาในสภาพการณ์จริงและสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า

1. กลุ่มนักเรียนทั้งโรงเรียนเขตเมืองและเขตชนบท ทำงานกลุ่มในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเป็นส่วนมาก ใช้เวลาในการทำงานกลุ่มส่วนใหญ่ 11 - 20 นาที และจำนวนสมาชิกกลุ่มในเขตเมืองส่วนใหญ่มี 6 - 8 คน แต่ในโรงเรียนเขตชนบทส่วนใหญ่มี 3 - 5 คน

2. กลุ่มนักเรียนทั้งในโรงเรียนเขตเมืองและเขตชนบทแสดงพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม สูงสุด 24 รายการ ต่ำสุด 11 รายการ จาก 30 รายการ เฉลี่ยแล้วมีการแสดงพฤติกรรม 18 รายการ ส่วนพฤติกรรมเกี่ยวกับคุณสมบัติทั่วไปในการทำงานกลุ่ม กลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่ทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท แสดงออกได้ดี

3. เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนในโรงเรียนเขตเมืองและเขตชนบท จากจำนวน 30 รายการ พบว่าพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่เพียงรายการเดียวคือ พฤติกรรมการให้ความเห็นเพื่อการสรุป และเมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเกี่ยวกับคุณสมบัติทั่วไปในการทำงานกลุ่มระหว่างกลุ่มนักเรียนในเขตเมืองกับเขตชนบท จำนวน 7 รายการ พบว่าพฤติกรรมของกลุ่มนักเรียนในโรงเรียนทั้งสองเขต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่ 1 รายการ คือ พฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างกระตือรือร้น คล่องแคล่วว่องไว

4. จากการสัมภาษณ์นักเรียนพบว่านักเรียนได้ทำงานกลุ่มในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมากที่สุด บ่อยที่สุด รวมทั้งชอบการทำงานกลุ่มมากที่สุดในกลุ่มประสบการณ์นี้ งานการทำงานกลุ่มส่วนใหญ่ครูผู้สอนเป็นผู้จัดกลุ่มให้นักเรียนและนักเรียนชอบการจัดกลุ่มวิธีนี้ ซึ่งครูจัดให้มีทั้งหญิงและชายในกลุ่ม นักเรียนส่วนใหญ่เคยเป็นหัวหน้ากลุ่มและมักจะเลือกหัวหน้ากลุ่มกันเอง นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานกลุ่มและชอบการทำงานกลุ่ม ปัญหาในการทำงานกลุ่มได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการทำงานกลุ่ม เพื่อนร่วมกลุ่ม และเวลาในการทำงานกลุ่ม

5. จากการตอบแบบสอบถามของครู พบว่า ครูจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มเป็นประจำ แพล่งความรู้ที่นำมาใช้ในการสอนได้จากเอกสารหลักสูตร สภาพปัญหาที่ครูพบในการจัดการสอนแบบกลุ่มในระดับมากมี 8 รายการ ใน 10 รายการ และปัญหาที่ครูต้องการแก้ไขในระดับมากมี 6 รายการ ใน 18 รายการ

เบญจวรรณ ศรีสุริยกานนท์ (2534 : 56) ศึกษาผลการใช้ชุดแนะแนวที่มีต่อการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนธนบุรีวรเทพี กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า ภายหลังจากการใช้ชุดแนะแนว นักเรียนที่มีคะแนนการปรับตัวสูงมีการทำงานกลุ่มดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และภายหลังจากการใช้ชุดแนะแนวนักเรียนที่มีคะแนนการปรับตัวต่ำมีการทำงานกลุ่มดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่มีคะแนนการปรับตัวสูงมีการทำงานกลุ่มได้ดีกว่านักเรียนที่มีคะแนนการปรับตัวต่ำ

สุนันท์ กิตตินรนนท์ (2536 : 63) ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนช่องพระนาวิทยา อำเภอบัวราชบุรี จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการทำงานกลุ่มดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้บทบาทสมมติ และนักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติมีความสามารถในการทำงานกลุ่มสูงขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า การทำงานกลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ โดยมีเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน เพื่อให้ได้ผลงานที่ดี และในการทำงานกลุ่ม บุคคลจะมีปฏิริยาการแสดงออกต่อกัน ดังนั้น ขณะที่มีการทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน ทุกคนควรมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างทั่วถึง อันจะเป็นพลังที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกัน การที่บุคคลจะทำงานร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินงานนั้นบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ บุคคลต้องมีความสามารถในการทำงานอย่างเป็นขั้นตอนของการทำงานกลุ่ม ดังนั้น การกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงาน การวางแผนการทำงาน การปฏิบัติงานตามแผน การสรุปและประเมินผลงานของกลุ่ม ลักษณะความสามารถในการทำงานกลุ่มดังกล่าว สามารถพัฒนาได้หลายวิธี เช่น การใช้ชุดแนะแนว การใช้บทบาทสมมติ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านดอนขวาง อำเภอนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2537 จำนวน 25 คน แล้วคัดเลือกโดยการจับคู่ (Matching) เป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 12 คน กลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 12 คน

ผู้วิจัยดำเนินการแบ่งกลุ่มทดลองออกเป็น 2 กลุ่ม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 25 คน ตอบแบบสอบถามความสามารถในการทำงานกลุ่ม แล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด
2. นำคะแนนของนักเรียนทั้ง 25 คน มาเรียงลำดับจากสูงไปต่ำ แล้วคัดเลือกแบบจับคู่ (Matching) เพื่อให้กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม มีนักเรียนที่ได้คะแนนเท่ากันหรือใกล้เคียงกัน ดังนั้น กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่มจึงมีคะแนนความสามารถในการทำงานกลุ่มเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้กลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 12 คน และกลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 12 คน สำหรับคนที่ได้คะแนนอันดับสุดท้ายที่ไม่สามารถจะจับคู่ได้นั้น ให้เป็นผู้สังเกตการณ์ในกลุ่มทดลองที่ 1 ซึ่งไม่นำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบสอบถามความสามารถในการทำงานกลุ่ม
2. โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง
3. โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. แบบสอบถามความสามารถในการทำงานกลุ่ม มีลำดับขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1.1 ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการทำงานกลุ่ม

1.2 กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะของความสามารถในการทำงานกลุ่ม

1.3 จากนิยามศัพท์เฉพาะดังกล่าว นำมาสร้างแบบสอบถามความสามารถในการทำงานกลุ่ม จำนวน 14 สถานการณ์ โดยข้อความและสถานการณ์ในแบบสอบถามมุ่งถามถึงพฤติกรรมที่เคยกระทำและคิดจะกระทำในสถานการณ์ที่กำหนด

แบบสอบถามความสามารถในการทำงานกลุ่ม มีลักษณะดังนี้

ลักษณะของแบบสอบถาม

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความสามารถในการทำงานกลุ่ม โดยแต่ละสถานการณ์จะประกอบด้วยคำถาม ซึ่งแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนเรียงลำดับขั้นตอนความสามารถในการทำงานกลุ่ม

ตอนที่ 2 ในแต่ละขั้นตอน ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

ตัวอย่างแบบสอบถาม

แบบสอบถามความสามารถในการทำงานกลุ่ม

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ที่กำหนด หลังจากอ่านแล้วให้ปฏิบัติ 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เรียงลำดับขั้นตอนความสามารถในการทำงานกลุ่ม โดยเขียนหมายเลข 1, 2, 3 และ 4 ลงในช่องว่างหน้าข้อความที่กำหนดให้ในช่องลำดับขั้นตอนทางซ้ายมือ

ขั้นตอนที่ 2 ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว คือ ก หรือ ข หรือ ค หรือ ง ในแต่ละข้อที่กำหนดให้ทางขวามือ โปรดตอบให้ครบทุกขั้นตอน

สถานการณ์ที่ 1

งานซ่อมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เนื่องจากใกล้ถึงวันแม่ ครูผู้สอนจึงให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 6 - 8 คน เพื่อจัดทำป้ายนิเทศวันแม่ขนาดเล็ก กลุ่มละ 1 ป้าย โดยครูหาป้ายนิเทศสำหรับจัดให้กลุ่มละ 1 แผ่น พร้อมทั้งวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัด ครูขอให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมมือกัน และทำงานอย่างเป็นขั้นตอน

ลำดับขั้นตอน

ขั้นที่ ๑ ทำงานตามแผน คือ

ก. กลุ่มที่ 1 กำลังแบ่งงานกันทำ

(ข.) สมาชิกในกลุ่มที่ 2 ช่วยกันทำงานตามหน้าที่ของตน

ค. กลุ่มที่ 3 เลือกหัวหน้ากลุ่ม

ง. สมาชิกในกลุ่มที่ 4 รับป้ายนิเทศจากครู แล้วลงมือทำงานทันที

ขั้นที่ ๒ กำหนดจุดมุ่งหมาย คือ

ก. หัวหน้ากลุ่มที่ 1 แบ่งงานให้สมาชิก

ในการทำงาน

ข. สมาชิกซึ่งเป็นสมาชิกในกลุ่มที่ 1 กำลังตกแต่งป้ายนิเทศ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ค. เมื่อรับอุปกรณ์จากครูแล้ว กลุ่มที่ 2 ประชุมร่วมกันว่าจะต้องทำอะไรบ้าง

ง. ดาวพระศุกร์ซึ่งเป็นสมาชิกในกลุ่มที่ 4 เป็นตัวแทนนำผลงานไปเสนอหน้าชั้น

ขั้นที่ ๓ วางแผนการทำงาน คือ

ก. สมาชิกในกลุ่มที่ 3 ลงความเห็นให้มานะเป็นหัวหน้ากลุ่ม

(ข.) หัวหน้ากลุ่มที่ 1 มอบหมายให้มานะ เขียนคำขวัญวันแม่ได้ภาพบนป้ายนิเทศ

ค. สมาชิกกำลังตกแต่งภาพตามที่ได้รับมอบหมาย

ง. กลุ่มที่ 4 นำผลงานไปส่งครู

- ขั้นที่_____สรุปและประเมินผล คือ ก. กลุ่มที่ 2 เลือกเลขานุการ
 ข. กลุ่มที่ 3 หัวหน้ากลุ่มแบ่งงานให้สมาชิกในกลุ่ม
 ค. หัวหน้ากลุ่มที่ 4 ประชุมสมาชิกเมื่อได้ทำ
 ป้ายนิเทศเสร็จแล้ว ว่าผลงานเสร็จตาม
 ที่ต้องการหรือไม่
 ง. สมาชิกในกลุ่มที่ 2 รับผิดชอบในการทำงาน
 ของตน

เกณฑ์การให้คะแนน

ตอนที่ 1 ถ้านักเรียนเรียงลำดับขั้นตอนความสามารถในการทำงานกลุ่ม ขั้นที่ 1 คือ กำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงานได้ จึงจะตรวจให้คะแนนในขั้นอื่นต่อไป แม้ว่าในขั้นอื่นจะเรียงลำดับผิด โดยตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน ถ้าตอบถูกครบในตอนที่ 1 จะได้ 4 คะแนน ถ้าเรียงลำดับขั้นตอนความสามารถในการทำงานกลุ่ม ขั้นที่ 1 ผิด จะไม่ทำการตรวจต่อไปในสถานการณ์นั้น

ตอนที่ 2 ให้ 1 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบถูก

ให้ 0 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบผิด

1.4 นำนแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ได้แก่ ผศ.ดร.เมธินันท์ ภิญโญชน ผศ.พรหมธิดา แสนคำเครือ และอาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ ตรวจสอบรายละเอียดของแบบสอบถามความสามารถในการทำงานกลุ่มให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วผู้วิจัยนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

1.5 นำนแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านรอกสูง จำนวน 60 คน และโรงเรียนบ้านจาน จำนวน 40 คน จังหวัดนครราชสีมา ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความสามารถในการทำงานกลุ่มโดยใช้ $t - test$ เทคนิค 25 % ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2535 : 139) แล้วคัดเลือก

เฉพาะค่า t ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มาไว้ใช้ในการวิจัย ได้ค่า t ระหว่าง 13.56 ถึง 24.38 จำนวน 10 สถานการณ์

1.6 นำแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้ว ใน 1.5 มาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α Coefficient) ของครอนบาค (พวงรัตน์• ทวีรัตน์. 2535 : 132) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

2. โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง มีลำดับขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สถานการณ์จำลอง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรม

2.2 สร้างโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

2.3 นำโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ได้แก่ ผศ.ดร.เมธิรินทร์ ภิญโญ ผศ.พรหมธิดา แสนคำเครือ และ อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมาย กิจกรรม เนื้อหา วิธีดำเนินการ และการประเมินผล

2.4 นำโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง มาแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกุศดาตาศา (คงฤทธิศุภราชวุฒิ สำนัคดี) อำเภอนนไทย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 13 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

2.5 นำโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง ที่ทดลองใช้แล้วมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปใช้ในการทดลอง

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง ผู้วิจัยใช้เวลาทดลอง 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน คือ วันจันทร์และพุธ เวลา 15.30 - 16.20 น. ตั้งแต่วันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2537 ถึงวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2538 (ตั้งรายละเอียดในภาคผนวก)

3. โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ มีลำดับขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบ และความสามารถในการทำงานกลุ่ม เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรม

3.2 เขียนบทละคร เพื่อสร้างแม่แบบให้เหมาะสมกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

3.3 นำบทละครที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ได้แก่ ผศ.ดร.เมธินทร์ ภูณัฐชน ผศ.พรหมธิดา แสนคำเครือ และอาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมาย กิจกรรม เนื้อหา วิธีดำเนินการและการประเมินผล แล้วผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.4 คัดเลือกบุคคลที่จะเป็นแม่แบบ คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกุดตาตา (คงฤทธิศุภราชธวัช สำนัดคี) อำเภอรอนไทย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่กว่าโรงเรียนบ้านดอนขวาง และมีนักเรียนที่มีลักษณะการทำงานกลุ่มที่ดีพอสมควร แล้วนำมาแม่แบบเหล่านั้นมาฝึกซ้อมบทบาทที่จะแสดงในแต่ละเรื่อง เพื่อให้สามารถสื่อข้อความ และความรู้สึกนึกคิดได้ตรงตามความประสงค์

3.5 นำโปรแกรมและนักเรียนที่เป็นตัวแบบที่ได้ฝึกซ้อมการแสดงแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกุดตาตา (คงฤทธิศุภราชธวัช สำนัดคี) อำเภอรอนไทย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 12 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่อง และนำมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปใช้ในการทดลอง

โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ ผู้วิจัยใช้เวลาทดลอง 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน คือ วันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 15.30 - 16.20 น. ตั้งแต่วันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2537 ถึงวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2538 (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยการวิจัยแบบ Group Pretest - Posttest design ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงแบบแผนการทดลองแบบ Group Pretest - Posttest Design

การกำหนดเข้ากลุ่ม	สอบก่อน	การทดลอง	สอบหลัง
E_1	$T_1 E_1$	X_1	$T_2 E_1$
E_2	$T_1 E_2$	X_2	$T_2 E_2$

ความหมายของสัญลักษณ์

E_1 แทน กลุ่มทดลองที่ 1 (การใช้สถานการณ์จำลอง)

E_2 แทน กลุ่มทดลองที่ 2 (การใช้เทคนิคแม่แบบ)

X_1 แทน การทดลองโดยใช้สถานการณ์จำลอง

X_2 แทน การทดลองโดยใช้เทคนิคแม่แบบ

T_1 แทน การทดสอบก่อนการทดลอง

T_2 แทน การทดสอบหลังการทดลอง

การดำเนินการทดลอง

1. ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม ตอบแบบสอบถามความสามารถในการทำงานกลุ่ม แล้วเก็บไว้เป็นคะแนนก่อนทดลอง

2. ขณะทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเองทั้งสองกลุ่ม โดยใช้โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลองกับกลุ่มทดลองที่ 1 และโปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบกับกลุ่มทดลองที่ 2 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 กลุ่มทดลองที่ 1 ผู้วิจัยใช้โปรแกรมการใช้อัดงานการจำลอง จำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ในวันจันทร์และพุธ เวลา 15.30 - 16.20 น. ตั้งแต่วันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2537 ถึงวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2538

2.2 กลุ่มทดลองที่ 2 ผู้วิจัยใช้โปรแกรมการใช้อัดงานการจำลอง จำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ในวันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 15.30 - 16.20 น. ตั้งแต่วันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2537 ถึงวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2538

3. หลังจากสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม ตอบแบบสอบถาม ความสามารถในการทำงานกลุ่ม ฉบับเดียวกับที่ใช้ก่อนการทดลอง แล้วเก็บไว้เป็นคะแนนหลัง การทดลอง และผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยเข้าไปสังเกตความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียน ทั้ง 2 กลุ่ม ในสภาพการเรียนการสอนตามปกติ

4. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบทั้งสองครั้งของนักเรียน ในกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่ม มาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนก่อนและหลังการใช้อัดงานการจำลอง
2. เปรียบเทียบความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนก่อนและหลังการใช้อัดงานการจำลอง
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนก่อน และหลังการใช้อัดงานการจำลองและการใช้อัดงานการจำลอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่ามัธยฐาน

1.2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์

2. สถิติสำหรับวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความสามารถในการทำงานกลุ่ม

โดยใช้สูตร t - test เทคนิค 25 % (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2535 :139)

$$t = \frac{\bar{X}_{\text{สูง}} - \bar{X}_{\text{ต่ำ}}}{\sqrt{\frac{S_{\text{สูง}}^2}{n_{\text{สูง}}} + \frac{S_{\text{ต่ำ}}^2}{n_{\text{ต่ำ}}}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าอำนาจจำแนก

$\bar{X}_{\text{สูง}}$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง

$\bar{X}_{\text{ต่ำ}}$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ

$S_{\text{สูง}}^2$ แทน ความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มสูง

$S_{\text{ต่ำ}}^2$ แทน ความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มต่ำ

n แทน จำนวนนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามในแต่ละกลุ่ม

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความสามารถในการทำงานกลุ่ม

โดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (พวงรัตน์ ทวีรัตน์.

2535 : 132)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ α แทน สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนข้อ

S_i^2 แทน คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ

S_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

3. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน

3.1 เปรียบเทียบความสามารถในการทำงานกลุ่มก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองที่ 1 กับกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้การทดสอบของ วิลคอกัน (The Wilcoxon Matched Pairs Signed - Ranks Test) (นิภา ศรีไพโรจน์. 2528 : 111)

3.2 เปรียบเทียบความสามารถในการทำงานกลุ่มระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 กับกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้การทดสอบของ วิลคอกัน (The Wilcoxon Matched Pairs Signed - Ranks Test) (นิภา ศรีไพโรจน์. 2528 : 111)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลอง และแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
Mdn	แทน	ค่ามัธยฐานของความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียน
Q.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ของความสามารถในการทำงานกลุ่ม
T	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการทดสอบของ วิลคอกซัน

(The Wilcoxon Matched Pairs Signed – Ranks Test)

ผลการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. เปรียบเทียบความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการใช้สถานการณ์จำลอง ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1
ก่อนและหลังการใช้สถานการณ์จำลอง

กลุ่มทดลองที่ 1	N	Mdn	Q.D.	T
ก่อนทดลอง	12	16.5	23.13	0**
หลังทดลอง	12	68.5	11.50	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 พบว่า ภายหลังจากทดลองนักเรียนมีความสามารถในการทำงานกลุ่มสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักเรียนมีความสามารถในการทำงานกลุ่มดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง (ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 6 หน้า 235 ในภาคผนวก ค)

2. เปรียบเทียบความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคแม่แบบ ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคแม่แบบ

กลุ่มทดลองที่ 2	N	Mdn	Q.D.	T
ก่อนทดลอง	12	11.5	13.13	0**
หลังทดลอง	12	65.50	9	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า ภายหลังจากทดลองนักเรียนมีความสามารถในการทำงานกลุ่มสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักเรียนมีความสามารถในการทำงานกลุ่มดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ (ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 7 หน้า 236 ในภาคผนวก ค)

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ

ตาราง 4 เปรียบเทียบความแตกต่างของความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ

กลุ่มตัวอย่าง	N	Mdn	Q.D.	T
กลุ่มทดลองที่ 1	12	68.50	11.50	36
กลุ่มทดลองที่ 2	12	65.50	9	

จากตาราง 4 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองกับนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีความสามารถในการทำงานกลุ่มไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองกับนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีความสามารถในการทำงานกลุ่มดีขึ้น ไม่แตกต่างกัน (ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 8 หน้า 237 ในภาคผนวก ค)

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองกับนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีความสามารถในการทำงานกลุ่มดีขึ้น หลังจากได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง
2. นักเรียนมีความสามารถในการทำงานกลุ่มดีขึ้น หลังจากได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองกับนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีความสามารถในการทำงานกลุ่มแตกต่างกัน

กลุ่มประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านดอนขวาง อำเภอรอนไทย จังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2537 จำนวน 25 คน แล้วคัดเลือกโดยการจับคู่ (Matching) เป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 12 คน กลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 12 คน สำหรับคนที่ได้คะแนนสุดท้ายที่ไม่สามารถจับคู่ได้นั้น ให้เป็นผู้สังเกตการณ์ในกลุ่มทดลองที่ 1 ซึ่งไม่นำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบสอบถามความสามารถในการทำงานกลุ่ม
2. โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง
3. โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

การดำเนินการทดลอง

1. ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม ตอบแบบสอบถามความสามารถในการทำงานกลุ่ม แล้วเก็บไว้เป็นคะแนนก่อนทดลอง

2. ขณะทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเองทั้งสองกลุ่ม โดยใช้โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลองกับกลุ่มทดลองที่ 1 และโปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบกับกลุ่มทดลองที่ 2 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 กลุ่มทดลองที่ 1 ผู้วิจัยใช้โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง จำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ในวันจันทร์และพุธ เวลา 15.30 - 16.20 น. ตั้งแต่วันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2537 ถึงวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2538

2.2 กลุ่มทดลองที่ 2 ผู้วิจัยใช้โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ จำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ในวันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 15.30 - 16.20 น. ตั้งแต่วันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2537 ถึงวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2538

3. หลังจากสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม ตอบแบบสอบถาม ความสามารถในการทำงานกลุ่ม ฉบับเดียวกับที่ใช้ก่อนการทดลอง แล้วเก็บไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง และผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยเข้าไปสังเกตความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียน ทั้ง 2 กลุ่ม ในสภาพการเรียนการสอนตามปกติ

4. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบทั้งสองครั้งของนักเรียน ในกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่ม มาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความสามารถในการทำงานกลุ่มของกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่ม โดยแยกวิเคราะห์ดังนี้

1. เปรียบเทียบความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการใช้สถานการณ์จำลอง โดยใช้การทดสอบของ วิลคอกซัน (The Wilcoxon Matched Pairs Signed - Ranks Test)

2. เปรียบเทียบความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคแม่แบบ โดยใช้การทดสอบของ วิลคอกซัน (The Wilcoxon Matched Pairs Signed - Ranks Test)

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง และนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ หลังการทดลอง โดยการใช้การทดสอบของ วิลคอกซัน (The Wilcoxon Matched Pairs Signed - Ranks Test)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีความสามารถในการทำงานกลุ่มดีขึ้น หลังจากได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนมีความสามารถในการทำงานกลุ่มดีขึ้น หลังจากได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองกับนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ มีความสามารถในการทำงานกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

จากการศึกษาการเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองกับการใช้เทคนิคแม่แบบ ที่มีต่อความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านดอนขวาง อำเภอรอนไทย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า

1. ความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนภายในกลุ่ม
 - 1.1 นักเรียนมีความสามารถในการทำงานกลุ่มดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจากได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 แสดงว่าการใช้สถานการณ์จำลอง เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาความสามารถในการทำงานกลุ่ม ดังที่ ทิศนา ขัมมณี (2534 : 5) กล่าวว่า วิธีการที่จะช่วยพัฒนาความรู้ความเข้าใจและทักษะการทำงานกลุ่มนั้น ต้องจัดให้มีการฝึกทักษะโดยให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ บุญทัน อยู่ชมบุญ (2533 : 54) ซึ่งกล่าวว่า วิธีการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง ทำให้นักเรียนได้กระทำหรือฝึกปฏิบัติและแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง จากสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกับสภาพที่เป็นจริง

นอกจากนี้การใช้สถานการณ์จำลองยังทำให้นักเรียนมีโอกาสรายว่าความคิดเห็นของเขานั้นเป็นอย่างไร ถูกต้อง แตกต่างหรือเหมือนกับเพื่อนอย่างไร จากการอภิปรายร่วมกับ

เพื่อนและผู้วิจัย และจากประสบการณ์ที่ได้รับในขณะที่มีการแสดงในสถานการณ์จำลอง ทำให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและเกิดความเข้าใจในเนื้อหาที่จะเรียน เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีการพัฒนาความสามารถในการทำงานกลุ่มดีขึ้น ดังผลการวิจัยของ จันทวิส พันธุ์สุข (2533 : 40) ที่ศึกษาผลการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อความสนใจอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโป่งแดง จังหวัดมุกดาหาร พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง มีความสนใจอาชีพอิสระสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัชรวิพร จัปเกตุ (2534 : 36) ที่ศึกษาผลการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อความเสียสละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอินทรมหรรพยูอนุสรณ์ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่าการใช้สถานการณ์จำลองทำให้นักเรียนมีความเสียสละสูงขึ้นกว่าเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พุทธชาติ เพชรสถิต (2535 : 57) ซึ่งศึกษาการเปรียบเทียบผลการใช้สถานการณ์จำลองกับการอภิปรายกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดธรรมมงคล กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2534 ที่มีเขาวนปัญญาระดับปานกลาง และมีพฤติกรรมการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่ำ จำนวน 24 คน พบว่า นักเรียนที่ใช้สถานการณ์จำลอง มีพฤติกรรมการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นหลังการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการที่ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยได้เข้าไปสังเกตความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองหลังการทดลอง ในสภาพการเรียนการสอนปกติ วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต พบว่า เมื่อครูผู้สอนได้แบ่งกลุ่มให้นักเรียนจัดทำสมุดภาพวันสำคัญทางศาสนา นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองสามารถทำงานกลุ่มได้อย่างเป็นขั้นตอน คือ มีการเลือกหัวหน้ากลุ่ม หัวหน้ากลุ่มแบ่งงานให้แก่สมาชิกทุกคน แล้วสมาชิกทุกคนช่วยกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย เมื่อทำงานเสร็จ สมาชิกในกลุ่มช่วยกันเสนอความคิดเห็นในการตกแต่งสิ่งที่ทำพร้อม แล้วจึงนำงานที่เสร็จมาส่งครูผู้สอน แสดงว่า การใช้สถานการณ์จำลองทำให้นักเรียนมีความสามารถในการทำงานกลุ่มดีขึ้น

1.2 นักเรียนมีความสามารถในการทำงานกลุ่มดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจากได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 แสดงว่าการใช้เทคนิคแม่แบบเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนให้ดีขึ้นกว่าเดิม ทั้งนี้เพราะ การใช้เทคนิคแม่แบบเป็นวิธีการที่ให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบ และเมื่อแม่แบบได้รับผลตอบแทนที่ดีจากพฤติกรรมนั้น นักเรียนก็จะเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมของแม่แบบ ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทดลองโดยใช้แม่แบบที่มีชีวิต คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อายุ 10 - 11 ปี เป็นแม่แบบแสดงความสามารถในการทำงานกลุ่ม การเสนอแม่แบบวิธีนี้เป็นการให้นักเรียนได้เห็นแม่แบบในสภาพการณ์ที่เป็นจริง ซึ่งมีข้อดีคือแม่แบบสามารถเพิ่มเติมหรือปรับปรุงพฤติกรรมเพื่อให้การแสดงพฤติกรรมชัดเจนหรือเหมาะสมกับสภาพการณ์มากขึ้น การเสนอแม่แบบวิธีนี้ช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจในแม่แบบและเลียนแบบพฤติกรรมของแม่แบบได้ดี (Bandura. 1969 : 178 - 186) จากผลการศึกษาของ ศศิธร บรรณสินธุ์ (2530 : 46) ซึ่งศึกษาผลของการใช้ตัวแบบที่มีต่อคุณธรรมด้านความกตัญญูต่เวทีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดอุดรธานี จำนวน 40 คน พบว่าการสอนโดยใช้ตัวแบบเรื่องความกตัญญูต่เวที ทำให้นักเรียนมีคุณธรรมด้านความกตัญญูต่เวทีสูงขึ้นกว่าเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรุณี ชินวงศ์อมร (2534 : 57 - 58) ที่ศึกษาเปรียบเทียบบทบาทสมมติและเทคนิคแม่แบบที่มีต่อการพูดที่เหมาะสมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสมโภชชนกรุงอนุสรณ์ (200 ปี) กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีการพูดที่เหมาะสมสูงขึ้นกว่าเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ขจรศักดิ์ จอมหงษ์ (2535 : 77) ที่ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบสไลด์การ์ตูนที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสามัคคีวิทยาคาร จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบสไลด์การ์ตูนมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการสังเกตของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยหลังการทดลอง ในสภาพการเรียนการสอนตามปกติ ในชั่วโมงสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งครูผู้สอนได้มอบหมายให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทาสมุดภาพชาติไทยในสมัยต่าง ๆ พบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบสามารถทำงานกลุ่มได้อย่างเป็นขั้นตอน กล่าวคือ นักเรียนรู้จักการเลือกหัวหน้ากลุ่มในการทำงาน มีการแบ่งงานให้แก่สมาชิกในกลุ่ม หัวหน้ากลุ่มและสมาชิกในกลุ่มช่วยกันคิดว่าจะติดภาพอย่างไร ทุกคนทำงานตามหน้าที่ของตน เมื่องานเสร็จสมาชิกทุกคนช่วยกันปรับปรุงแก้ไขผลงานให้ดีขึ้น ดังนั้น การใช้เทคนิคแม่แบบเป็นวิธีหนึ่งให้นักเรียนมีความสามารถในการทำงานกลุ่มดีขึ้น

2. ความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนระหว่างกลุ่ม

นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีความสามารถในการทำงานกลุ่มไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 จากผลการศึกษาครั้งนี้ แสดงว่า การใช้สถานการณ์จำลองและการใช้เทคนิคแม่แบบทำให้นักเรียนมีความสามารถในการทำงานกลุ่มดีขึ้นทั้งสองวิธี แม้ว่าหลักการของทั้งสองวิธี จะแตกต่างกัน กล่าวคือ สถานการณ์จำลองเป็นวิธีที่จำลองเหตุการณ์หรือสภาพการณ์ต่าง ๆ ให้ใกล้เคียงสภาพความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการที่ได้เข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้น นักเรียนได้ลองกระทำและแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง (Schultz. 1972 : 4) ทำให้นักเรียนเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงต่อไปได้ ดังนั้นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลองกระทำและได้พบด้วยตนเองมีส่วนช่วยทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง จดจำได้ สำหรับการใช้เทคนิคแม่แบบนั้นเป็นกระบวนการเรียนรู้โดยการสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบ การที่นักเรียนได้เห็นแม่แบบมีพฤติกรรมที่เหมาะสม และแม่แบบที่ได้รับผลตอบแทนที่ดีจากพฤติกรรมนั้น ทำให้นักเรียนแสดงการตอบสนอง คือ เลียนแบบพฤติกรรมของแม่แบบในด้านที่สุด ดังนั้นการที่นักเรียนได้เรียนรู้จากการลองกระทำด้วยตนเองและการที่นักเรียนสังเกตและเลียนแบบการกระทำของบุคคลอื่น ทำให้นักเรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่จะเรียนและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ดีทั้งสองวิธีไม่แตกต่างกัน ดังคำกล่าวของแบนดูรา (Bandura. 1977 : 117 - 121) ว่า

การได้เห็นผลการกระทำของบุคคลอื่นสามารถทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้เช่นเดียวกับการที่บุคคลนั้นได้ลงมือกระทำพฤติกรรมนั้นด้วยตนเอง ดังผลการวิจัยของ ทราย์ทอง ตั้งวงศ์ถาวรกิจ (2537 : 77 - 78) ที่ศึกษาการเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองและการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดธาตุทอง (เรือนเขียวสะอาด) กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2536 จำนวน 24 คน พบว่า นักเรียนที่ใช้สถานการณ์จำลองและนักเรียนที่ใช้เทคนิคแม่แบบมีความสามารถในการแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการที่ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย เข้าไปสังเกตความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนทั้งสองกลุ่มหลังการทดลอง ในสภาพการเรียนการสอนตามปกติ วิชาภาษาไทย พบว่า เมื่อครูผู้สอนให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม เพื่อทำสมุดพจนานุกรมประจำห้อง นักเรียนทั้งสองกลุ่มสามารถทำงานเป็นกลุ่มได้อย่างเป็นขั้นตอน ไม่แตกต่างกัน คือ กำหนดบทบาทของสมาชิก โดยการเลือกหัวหน้ากลุ่มวางแผนการทำงานโดยมีการปรึกษากันว่า จะต้องทำอะไรบ้าง หัวหน้ากลุ่มแบ่งงานให้แก่สมาชิกในกลุ่ม ทุกคนทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และ เมื่องานเสร็จ หัวหน้ากลุ่มได้ปรึกษามหาชิกในกลุ่มเพื่อสรุปและประเมินผลงานของกลุ่ม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้สถานการณ์จำลองและการใช้เทคนิคแม่แบบทำให้นักเรียนมีความสามารถในการทำงานกลุ่มดีขึ้นได้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นแนวทางให้ครูประจำชั้น และผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาความสามารถในการทำงานกลุ่มได้ โดยที่จะเลือกใช้วิธีการใช้สถานการณ์จำลองหรือการใช้เทคนิคแม่แบบวิธีการใดวิธีการหนึ่งก็ได้

1.2 ควรมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้สถานการณ์จำลองและการใช้เทคนิคแม่แบบแก่ครู เพื่อให้รู้จักนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงความสามารถในการทำงานกลุ่ม

1.3 สำหรับการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาความสามารถในการทำงานกลุ่มในการศึกษาครั้งนี้ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่กว่าและชื่อเสียงของโรงเรียนเป็นที่ยอมรับมาเป็นแม่แบบ จึงควรมีการสำรวจความสนใจและบุคลิกภาพของนักเรียนที่จะมาเป็นแม่แบบ พร้อมทั้งถามความสมัครใจ เพื่อที่จะทำให้การแสดงของแม่แบบเป็นไปตามจุดประสงค์ที่ต้องการ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรมีการใช้เทคนิคแม่แบบวิธีอื่นมาพัฒนาความสามารถในการทำงานกลุ่ม เช่น การใช้เทคนิคแม่แบบที่เป็นกลุ่มเพื่อนเดียวกัน การใช้เทคนิคแม่แบบที่เป็นการ์ตูน ซึ่งเหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษา เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการใช้แม่แบบที่มีชีวิตเพื่อพัฒนาความสามารถในการทำงานกลุ่ม ได้แก่ นักเรียนที่แสดงเป็นแม่แบบและแม่แบบที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic Model) เช่น วิดีทัศน์ สไลด์ การ์ตูน ภาพยนตร์ เป็นต้น

2.3 ควรเปรียบเทียบวิธีการใช้สถานการณ์จำลองกับการใช้เทคนิคแม่แบบในทักษะเฉพาะด้านของการทำงานกลุ่ม เช่น การแสดงความคิดเห็นในกลุ่มการพูด การฟัง การทำหน้าที่ของการเป็นผู้นำ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่ม เป็นต้น

2.4 ควรศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกลุ่ม เช่น เพศ บุคลิกภาพ สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่ลูก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับชั้นการศึกษา ขนาดของโรงเรียน สภาพภูมิประเทศที่โรงเรียนตั้งอยู่ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.
- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. แผนการสอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2532.
- กาญจนา เกียรติประวัติ. วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.
- ขจรศักดิ์ จอมหงษ์. ผลของการใช้เทคนิคแบบสไลด์การ์ตูนที่ต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
ด้านความสามัคคีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสามัคคีวิทยาการ
จังหวัดอุบลราชธานี. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.
- คมเพชร ฉัตรสุกกุล. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แสงรุ่งการพิมพ์, 2527.
- คณะกรรมการการศึกษาปัญหาและเสนอทางแก้ปัญหาโดยการพัฒนาการทำงาน. รายงาน
การวิเคราะห์ปัญหาบทที่ 4 ปัญหาการทำงานและการประกอบอาชีพ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, 2526.
- จันทวิช พันธุ์สุข. ผลของการใช้สถานการณ์จำลองต่อความสนใจอาชีพอิสระของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านปางแดง จังหวัดมุกดาหาร. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- ชาญชัย ศรีไสยเพชร. ทักษะและเทคนิคการสอน. กรุงเทพฯ : พัทธอักษร, 2525.
- ณัฐดนัย อินทรสุขศรี. "การพัฒนาและเสริมสร้างทีมงาน," ธุรกิจปริทัศน์. 6 : 45 - 47 ; กันยายน 2526.
- นิภา ศรีไพโรจน์. สถิติอนพาราเมตริก. ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2528.

- ดวงจันทร์ หนูทอง. ผลของการใช้แม่แบบหนังสือที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้าน
ความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดมณีเจริญ มิตรภาพ
ที่ 227 จังหวัดนครศรีธรรมราช. ปริณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- ดวงเดือน เทศวานิช. หลักการสอนทั่วไป. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
วิทยาลัยครูพระนคร, 2530.
- ทวีป อภิสิทธิ์. "ทำไมต้องจัดกิจกรรมการพบกลุ่ม," มิตรครู. กรกฎาคม - ธันวาคม
2532.
- ทิพย์วัลย์ สมแดง. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6 ในโรงเรียนเขตเมืองกับเขตชนบทในจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.
- ทศนา แขมมณี, น้อมศรี เคท และวรสุดา บุญยไวโรจน์. การพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะ
การทำงานกลุ่ม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา เล่ม 1. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2528.
- ทศนา แขมมณี และคนอื่นๆ. กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติเล่ม 1. กรุงเทพฯ :
บูรพาศิลป์การพิมพ์, 2522.
- ธารงค์ น่วมศิริ. การทดลองใช้ข่าวหนังสือพิมพ์สร้างสถานการณ์จำลองในการสอนจริยศึกษา
เพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6. ปริณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- นาคยา ภัทรแสงไทย. ยุทธวิธีการสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : รุ่งเดียนสโรตร์, 2525.
- บุญทัน อยู่ข่มบุญ. หลักการสอน. คณะครุศาสตร์ : วิทยาลัยครูเชียงราย, 2533.
- เบญจวรรณ ศรีสุริยกานนท์. ผลของการใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อการทำงานกลุ่มของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนธรมบุรีวัฒนาพิทยาลักษณ์. ปริณานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.

พกา บุญเรือง. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2525.

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริม

การแต่งตำรา ทบวงมหาวิทยาลัย, 2530.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์เจริญผล, 2530.

พุทธชาติ เพชรสถิต. การเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองและการอภิปรายกลุ่ม

ที่มีต่อการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดธรรมมงคล

กรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

ไพศาล ไกรสิทธิ์. วัฒนธรรมการทำงานของคนไทย. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.

พรรณา เลิศขยันดี. ผลการสอนโดยใช้เกมสถานการณ์จำลองที่มีต่อแนวคิดแก้ปัญหาและ

ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.

ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,

2528. อัดสำเนา.

วีระ อุดสาหะ. ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสรรพวิทย อาเภอสรรพวิทยา จังหวัดชัยนาท.

ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,

2534. อัดสำเนา.

วิชรีพร จัปเกตุ. ผลของสถานการณ์จำลองที่มีต่อความเสียสะของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 5 โรงเรียนอินทรมพรรยอนุสรณ์ จังหวัดสมุทรปราการ. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.

ศรินยา ชัยเพียรเจริญกิจ. ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการประหยัดของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชนกันยานุกูล จังหวัดชลบุรี. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2521.

สมบูรณ์ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา. การเปรียบเทียบผลการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนหน่วยการเรียนรู้ ท้าทายเกิน ด้วยการสอน แบบใช้และไม่ใช้สถานการณ์จำลอง. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.

สมพงษ์ จิตระดับ. "การสอนจริยศึกษาด้วยสถานการณ์จำลอง," ประชาศึกษา. 24(6) : 15 - 21 ; มีนาคม 2528.

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. การปรับปรุงหลักสูตร. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

สวนา พรพัฒน์กุล. อิทธิพลของตัวแบบที่มีต่อการพัฒนาด้านความคิดและการเรียนรู้ทางสังคม ของเด็กไทย. กรุงเทพฯ : รายงานการวิจัยฉบับที่ 3 ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.

สุชมลย์ เกษมสุข. การสอนทักษะทางสังคมในชั้นประถมศึกษา. ภาควิชาหลักสูตรและ การสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.

สุนันท์ กิตตินรนนท์. ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความสามารถในการทำงานกลุ่ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนช่องพระนาวิทยา อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.

สุปรียา อินทวิโรทัย. ผลการใช้แม่แบบในการพัฒนาพฤติกรรมการเรียน และทัศนคติ ในการเรียน มศ.4 โรงเรียนจันทระประดิษฐ์วิทยาคม กรุงเทพมหานคร. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.

สุภา กิจจาทร. "การใช้สถานการณ์จำลอง," เอกสารประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการสอน แบบจุลภาหน้า 196 - 197. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตำรวจ, 2519.

- โรจน ปาพจน์. การพัฒนาองค์การ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2521.
- หฤทัย อติชาติพงศ์. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา, ม.ป.ป.
- อรุณี ชินวงศ์อมร. ผลการเปรียบเทียบบทบาทสมมติและเทคนิคแม่แบบที่มีต่อการพูดที่เหมาะสม
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสมโภชน์กรุงอนุสรณ์. ปรินญาณินทร์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.
- Bandura Albert, Joan E. Grusec and France L. Men Love. "Observation
Learning As a Function of Symbolization and Incentive Set,"
Child Development. 37 : 499 - 506 ; September, 1966.
- Bandura Albert. Social Learning. New Jersey : Prentice-Hall, 1977.
- Beck, Isabel H. and Bruce Monroe. "Some Dimension of Simulation
Student Cognitive Retention and pupil Teach Effect Perception,"
Dissertation Abstracts International. 4713 - A ; February,
1974.
- Geller, Danial M. "Involvement in Role-Playing Simulations A
Demonstration with Studies on Obedience," Journal of Personality
and Social Psychology. 36 : 235 ; March, 1978.
- Good, Thomas L. and others. "Using Work-Group in Mathematics
Instruction," Leadership. 47(4) : 56 - 62 ; December, 1987/
Januray, 1990.
- Leopoldo, Joseph Macias, "The Use of Simulation in Foreign Language
Teachers Education in Activity Specific Teching Simulation,"
Dissertation Abstract International. 33 : 1567 - 1568 ;
October, 1972.
- Sanders, Donald H.A. Franklin Murph and Robert J. Eng. Statistics :
A Fresh Approach. International Student Edition Tokyo :
McGraw - Hill International Book Company, 1980.
- Schultz, Landall L. Simulation in Social and Administratice Science.
New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1972.

Young, Carolyn "Team Learning," The Arithmetics Teacher. 19(8) : 630 - 634 ; December, 1972.

Zimmerman, Barry J. and Arnold Jaffe. "Teaching Through Demonstration : The Effect of Structuring Imitation and Age," Journal of Education Psychology. 69 : 773 - 778 ; December, 1977.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามความสามารถในการทำงานกลุ่ม

ตาราง 5 แสดงค่าอำนาจจำแนกของความสามารถในการทำงานกลุ่ม

แบบสอบถามความสามารถในการทำงานกลุ่ม

- คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ที่กำหนด หลังจากอ่านแล้วให้ปฏิบัติ 2 ขั้นตอน ดังนี้
- ขั้นตอนที่ 1 ให้นักเรียนเรียงลำดับขั้นตอนความสามารถในการทำงานกลุ่ม โดยเขียนหมายเลข 1, 2, 3 และ 4 ลงในช่องว่างหน้าข้อความที่กำหนดไว้ในช่องลำดับขั้นตอนทางซ้ายมือ
- ขั้นตอนที่ 2 ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว คือ ก หรือ ข หรือ ค หรือ ง ในแต่ละข้อที่กำหนดให้ทางขวามือ โปรดตอบให้ครบทุกขั้นตอน

ตัวอย่าง

สถานการณ์ที่ 1

ในชั่วโมงสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เนื่องจากใกล้ถึงวันแม่ ครูผู้สอนจึงให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มละ 4 กลุ่ม กลุ่มละ 6-8 คน เพื่อจัดทำป้ายนิเทศวันแม่ขนาดเล็ก กลุ่มละ 1 ป้าย โดยครูหาป้ายนิเทศสำหรับจัดให้กลุ่มละ 1 แผ่น พร้อมทั้งวัสดุอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในการจัดครูขอให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมมือกัน และทำงานอย่างเป็นขั้นตอน

ลำดับขั้นตอน

- ขั้นที่ ____ การทำงานตามแผน คือ ก. สมาชิกในกลุ่มที่ 1 กำลังแบ่งงานกันทำ
ข. สมาชิกในกลุ่มที่ 2 ช่วยกันทำงานตามหน้าที่ของตน
ค. สมาชิกในกลุ่มที่ 3 เลือกหัวหน้ากลุ่ม
ง. สมาชิกในกลุ่มที่ 4 รับป้ายนิเทศจากครูแล้วลงมือทำงานทันที
- ขั้นที่ ____ กำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงาน คือ ก. หัวหน้ากลุ่มที่ 1 แบ่งงานให้สมาชิก
ข. สมาชิกซึ่งเป็นสมาชิกในกลุ่มที่ 1 กำลังตกแต่งป้ายนิเทศตามที่ได้รับมอบหมาย

- ค. เมื่อรับอุปกรณ์จากครูแล้ว สมาชิกในกลุ่มที่ 2
ประชุมร่วมกันว่าจะต้องทำอะไรบ้าง
- ง. ดาวพระศุกรีวิ่งเป็นสมาชิกในกลุ่มที่ 4 เป็น
ตัวแทนนำผลงานไปเสนอหน้าชั้น
- ขั้นที่ ____วางแผนการทำงาน คือ ก. สมาชิกในกลุ่มที่ 3 ลงความเห็นให้มานะเป็น
หัวหน้ากลุ่ม
- ข. หัวหน้ากลุ่มที่ 1 มอบหมายให้มานะเขียนคำขวัญ
วันแม่ได้ภาพบนป้ายนิเทศ
- ค. สมาชิกกำลังตกแต่งภาพตามที่ได้รับมอบหมาย
- ง. หัวหน้ากลุ่มที่ 4 นำผลงานไปส่งครู
- ขั้นที่ ____สรุปและประเมินผล คือ ก. สมาชิกในกลุ่มที่ 2 ปรึกษากันเพื่อเลือก
เลขานุการ
- ข. หัวหน้ากลุ่มที่ 3 แบ่งงานให้สมาชิกในกลุ่ม
- ค. หัวหน้ากลุ่มที่ 4 ประชุมสมาชิกเมื่อได้ทำ
ป้ายนิเทศเสร็จแล้วนำผลงานเป็นไปตามที่
ต้องการหรือไม่
- ง. สมาชิกในกลุ่มที่ 2 กำลังทำงานตามที่ได้รับ
มอบหมายจากหัวหน้ากลุ่ม

แบบสอบถามความสามารถในการทำงานกลุ่ม

สถานการณ์ที่ 1

เมื่อถึงวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูเบญจมาซึ่งสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 านวิชานี้ ได้แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน ให้นักเรียนวาดภาพชาวบ้านบางระจัน
 ที่นักเรียนประทับใจ แล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มรวบรวมภาพที่วาดจัดไว้เป็นสมุดภาพเก็บไว้สำหรับ
 ค้นคว้าในห้องเรียน ถ้านักเรียนเป็นสมาชิกในกลุ่มที่ 3 นักเรียนจะทำอย่างไร

ลำดับชั้นตอน

วันที่ _____ สรุปและประเมินผล

คือ ก. เสนอให้เลือกหัวหน้ากลุ่ม
 ข. ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
 ค. นำงานไปส่งครูตามที่หัวหน้าบอก
 ง. เสนอความคิดเห็นในการปรับปรุงผลงาน
 เมื่องานเสร็จแล้ว

ชั้นที่ _____ กำหนดจุดมุ่งหมาย

ในการทำงาน

คือ ก. ปรึกษารื้อกับเพื่อนในกลุ่มว่าจะทำอะไรบ้างและจะทำอะไรก่อน
ข. ตกลงกับเพื่อนในกลุ่มว่าจะวาดภาพขนาดเท่ากันทุกภาพ
ค. ระบายสีภาพตามที่หัวหน้ากลุ่มมอบหมาย
ง. เสนอให้ระบายสีลงในภาพด้วย

ชั้นที่ _____ การทำงานตามแผน

คือ ก. ปรึกษากับเพื่อนในกลุ่มว่าควรให้สมาชิก
ในกลุ่มไปวาดภาพก่อน แล้วจึงนำมา
รวบรวมจัดเป็นสมุดภาพ
ข. ตกแต่งหน้าปกสมุดภาพตามที่ได้รับมอบหมาย
จากหัวหน้ากลุ่ม

- ค. ช่วยเพื่อนๆในกลุ่มดูว่าสมุดภาพที่เสร็จแล้วนั้น
เป็นไปตามรูปแบบที่ตกลงกันไว้หรือไม่
- ง. เสนอให้มีเลขานุการของกลุ่มด้วย
- ขั้นที่ ____วางแผนการทำงาน คือ ก. ปรึกษากับเพื่อนในกลุ่มเพื่อที่จะเลือก
หัวหน้ากลุ่ม
- ข. วาดภาพชาวบ้านบางระจันที่ประทับใจ
ตามที่ได้รับมอบหมาย
- ค. เสนอความคิดเห็นว่า ควรเลือกชาวบ้าน
บางระจันที่ประทับใจก่อน แล้วจึงค่อย
วาดภาพลงในกระดาษ
- ง. เมื่อสมุดภาพเสร็จแล้วได้เสนอแนะให้
ตกแต่งปกสมุดภาพเพื่อความสวยงาม

สถานการณ์ที่ 2

ครูศรีนยามอบหมายให้กลุ่มของชูลีพร ทรงศรี วรวรรณ เปรมปรี เบญจมาศ วรายุทธ
สมชายและมาลัย จัดป้ายนิเทศหน้าห้องเนื่องในงานวันพ่อ โดยครูศรีนยาได้เตรียมอุปกรณ์การ
จัดป้ายนิเทศไว้ให้อย่างเพียงพอ ครูศรีนยาขอให้นักเรียนทำงานอย่างเป็นขั้นตอน และใช้เวลาใน
การจัดป้ายนิเทศเพียง 2 ชั่วโมง

ลำดับขั้นตอน

- ขั้นที่ ____วางแผนการทำงาน คือ ก. ชูลีพร เสนอให้ทรงศรีเป็นหัวหน้ากลุ่ม
- ข. ทรงศรีติดกระดาษลงบนป้ายนิเทศ
- ค. สมชายบอกกับเพื่อนๆว่าควรออกแบบ
ป้ายนิเทศก่อน
- ง. เบญจมาศได้รับเลือกให้เป็นเลขานุการ
ของกลุ่ม

ขั้นที่_____กำหนดจุดมุ่งหมายใน
การทำงาน

คือ ก. เปรมปรีดีติดต่อพ่อแม่เพื่อนำไปตกแต่ง
ป้ายนิเทศ

ข. วรายุทธ ซึ่งได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้ากลุ่ม
บอกกับเพื่อนๆว่าครูศรันยาให้จัดป้ายนิเทศ
เนื่องในงานวันพ่อ

ค. วรวรรณขอให้หัวหน้ากลุ่มบอกเพื่อนๆอีกครั้ง
ว่าจะต้องทำอะไรกันบ้าง

ง. มาลัยไปรับอุปกรณ์จากครู

ขั้นที่_____สรุปและประเมินผล

คือ ก. สมชาย เขียนข้อความได้ภาพที่จัด
ลงบนป้ายนิเทศ

ข. วรายุทธซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่ม มอบหมาย
ให้มาลัยทากาวลงบนภาพเพื่อนำไปติดบน
ป้ายนิเทศ

ค. ชูลีพรถามเพื่อนๆในกลุ่มว่าป้ายนิเทศที่จัด
เสร็จแล้ว ต้องแก้ไขอะไรบ้าง

ง. ทรงศรกำลังตกแต่งป้ายนิเทศ

ขั้นที่_____การทำงานตามแผน

คือ ก. มาลัยกำลังออกแบบป้ายนิเทศตามที่ได้รับ
มอบหมาย

ข. เปรมปรีดีถามเพื่อนๆว่าครูให้ทำอะไร
เพราะเขาฟังไม่ชัดเจน

ค. ชูลีพรบอกกับหัวหน้ากลุ่มว่าควรนำรูปภาพ
ติดเพิ่มลงไปในป้ายนิเทศที่ยังว่างอยู่
เพื่อให้ป้ายนิเทศสวยงามขึ้นกว่าเดิม

ง. วรวรรณได้รับมอบหมายให้ตัดภาพออกเป็น
ภาพเล็ก ๆ

- ค. หัวหน้ากลุ่มบอกกับเพื่อนๆ ว่าครูให้ช่วยกัน
ทำป้ายคำขวัญอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อนำ
ไปใช้ในงานวันเปิดการแข่งขันกีฬากลุ่ม
ง. อัมพรกับวิรัตน์กำลังช่วยกันคิดคำขวัญตาม
ที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้ากลุ่ม

ขั้นที่ _____ สรุปและประเมินผล

- คือ ก. มานะนำกระดาษที่เขียนคำขวัญแล้วไปติด
กับไม้ที่เตรียมไว้
ข. สมศักดิ์เสนอให้คิดขนาดของป้ายก่อน
ค. มะลิถามหัวหน้ากลุ่มว่าจะให้เขาทำอะไร
ง. เมื่อทำป้ายเสร็จ สุดาจึงเสนอให้เขียนตัว
หนังสือให้ชัดเจน โดยการเขียนซ้ำอีกครั้ง
เพื่อให้ป้ายสะอาดตา

สถานการณ์ที่ 4

ในช่วงรวมภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ครูมานะให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม เพื่อทำสมุดคำศัพท์
เก็บไว้เป็นแหล่งค้นคว้าในห้องเรียน โดยครูมานะให้เวลาในการทำสมุดภาพเพียง 1 ชั่วโมง
กลุ่มของสายฝน สัณญา มาลี ปรียา ภาณุต ชิดชม สมบัติและพัชณา ได้ทำงานอย่างเป็นขั้นตอน

ลำดับขั้นตอน

ขั้นที่ _____ กำหนดจุดมุ่งหมายใน
การทำงาน

- คือ ก. มาลีไปนั่งรวมกลุ่มเพื่อทำงาน
ข. สัณญาซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มบอกกับเพื่อน ๆ
ในกลุ่มว่าเราจะต้องช่วยกันทำสมุดคำศัพท์
เพื่อส่งครู
ค. ปรียากำลังค้นหาคำศัพท์ตามที่ได้รับมอบ
หมายจากหัวหน้ากลุ่ม
ง. ชิดชมจดบันทึกการประชุม

ขั้นที่_____สรุปและประเมินผล

- คือ ก. สมบัติออกแบบหน้าปกของสมุดคำศัพท์
- ข. เมื่อทำสมุดคำศัพท์เสร็จแล้ว พยายามออกแบบคิดว่าถ้าผาณิตหาคำศัพท์ได้ครบตามจำนวนที่กลุ่มได้กำหนดไว้ จะทำให้สมุดคำศัพท์ออกมาดีกว่านี้
- ค. สายฝนบอกกับเพื่อนๆว่าควรช่วยกันหาคำศัพท์
- ง. มาลีเขียนคำศัพท์ที่เพื่อนๆหามาได้ลงในสมุดตามที่หัวหน้ากลุ่มมอบหมาย

ขั้นที่_____วางแผนการทำงาน

- คือ ก. ปรียาเสนอให้ช่วยกันหาคำศัพท์ก่อนแล้วส่งให้คนที่ลายมือสวยรวบรวมเขียนลงในสมุด
- ข. สมบัติได้รับเลือกจากเพื่อนๆให้เป็นหัวหน้ากลุ่ม
- ค. สัญญาช่วยผาณิตค้นหาคำศัพท์ เมื่อเขาค้นหาคำศัพท์ของเขาได้ครบแล้ว
- ง. ชิดชนมนำคำศัพท์ที่ค้นหามาได้ส่งให้หัวหน้ากลุ่ม

ขั้นที่_____การทำงานตามแผน

- คือ ก. มาลีเสนอให้เพื่อนทุกคนหาคำศัพท์ คนละ 10 คำ
- ข. สายฝนได้รับเลือกให้เป็นเลขานุการกลุ่ม
- ค. พัทธนา กำลังเขียนคำศัพท์ลงในสมุดตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้ากลุ่ม
- ง. ปรียาเสนอให้ตกแต่งปกสมุดคำศัพท์เพิ่มเติมเพื่อให้สวยงามมากขึ้น

สถานการณ์ที่ 5

ในชั่วโมงวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูสาวยุจาให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แบ่งกลุ่มศึกษาเรื่อง ประวัติของพระยาพิชัยดาบหัก โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มละ 6 คน จำนวน 4 กลุ่ม ให้นักเรียนในการศึกษาค้นคว้า 40 นาที เมื่อแต่ละกลุ่มค้นคว้าเสร็จแล้วให้ออกมารายงานหน้าชั้น

ลำดับขั้นตอน

- ขั้นที่ ____ สรุปและประเมินผล คือ ก. เอกชัย ซึ่งเป็นสมาชิกในกลุ่มที่ 1 เสนอ
ให้เลือกหัวหน้ากลุ่ม
- ข. หัวหน้ากลุ่มที่ 2 มอบหมายให้สมาชิกดีซึ่งเป็น
สมาชิกในกลุ่มเขียนข้อมูลลงในกระดาษ
รายงาน
- ค. เมื่อสมาชิกในกลุ่มที่ 4 ค้นคว้าเสร็จแล้ว
ได้ปรึกษากันว่าข้อมูลที่หามาได้นั้น ครบถ้วน
ตามที่ตกลงกันไว้หรือไม่
- ง. สมาชิกในกลุ่มที่ 3 ปรึกษากันว่าจะค้นคว้า
กันอย่างไร
- ขั้นที่ ____ วางแผนการทำงาน คือ ก. หัวหน้ากลุ่มที่ 1 บอกกับสมาชิกในกลุ่มว่า
ควรกำหนดรายละเอียดที่จะค้นคว้าก่อน
แล้วแบ่งหัวข้อกันไปค้น
- ข. นพ เป็นสมาชิกในกลุ่มที่ 2 เสนอให้สุดา
เป็นเลขานุการกลุ่ม
- ค. สมาชิกในกลุ่มที่ 3 ช่วยกันค้นคว้าข้อมูล
ตามที่ได้ตกลงกันไว้
- ง. หัวหน้ากลุ่มที่ 4 ออกไปรายงานหน้าชั้น

ขั้นที่_____กำหนดจุดมุ่งหมายใน
การทำงาน

- คือ ก. สมาชิกในกลุ่มที่ 3 ลงมือทำงานเพื่อไม่ให้
เสียเวลา
- ข. สมาชิกเป็นสมาชิกในกลุ่มที่ 1 เสนอให้
ทศพร สมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มเป็นหัวหน้า
กลุ่ม
- ค. หัวหน้ากลุ่มที่ 2 มอบหมายให้สมบัติ
สมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม ค้นหาเรื่องผลงาน
ของพระยาพิชัยดาบหัก
- ง. นิภา สมาชิกในกลุ่มที่ 4 ทบทวนขั้นตอนใน
การค้นหาให้เพื่อนๆในกลุ่มฟัง

ขั้นที่_____การทำงานตามแผน

- คือ ก. สายใจ สมาชิกในกลุ่มที่ 2 กำลังค้นหา
ข้อมูลตามที่ได้รับมอบหมาย แล้วนำมาส่ง
ให้เลขานุการกลุ่มซึ่งเป็นผู้รวบรวมข้อมูล
- ข. สมาชิกในกลุ่มที่ 3 ประชุมกันเพื่อเลือก
หัวหน้ากลุ่ม
- ค. หัวหน้ากลุ่มที่ 4 เสนอให้สมพร สมาชิก
คนหนึ่งในกลุ่ม เป็นเลขานุการกลุ่ม
- ง. หัวหน้ากลุ่มที่ 1 มอบหมายให้ปรางค์สมาชิก
ในกลุ่ม เขียนรวบรวมข้อมูลจากเพื่อนๆ
แล้วนำมาเขียนรายงาน

สถานการณ์ที่ 6

ในชั่วโมงวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูอำนวยความสะดวกให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แบ่งกลุ่ม ออกเป็นกลุ่มละ 8 คน จัดหาสิ่งของเช่น เหล็ก ไม้ ตะปู ดิน นุ่น น้ำ น้ำยาล้างจาน ลูกโป่ง ให้นักเรียนจัดประเภทโดยพิจารณาว่าสิ่งใดเป็นของแข็ง ของเหลว แล้วจัดทำกล่องรวบรวมสสารต่างๆ เพื่อไว้เป็นแหล่งค้นคว้าในห้องเรียน โดยครูขอให้นักเรียนทำงานกันอย่างเป็นขั้นตอน

ให้นักเรียนเป็นสมาชิกในห้องนี้ นักเรียนและเพื่อนๆในกลุ่มจะทำงานกันอย่างไร

ลำดับขั้นตอน

- ขั้นที่ _____ การทำงานตามแผน คือ
- ก. ประชุมกันเพื่อเลือกหัวหน้ากลุ่ม
 - ข. สมาชิกคนหนึ่งในกลุ่ม เสนอให้แยกประเภทสิ่งของก่อน แล้วค่อยทำกล่องใส่อุปกรณ์แต่ละประเภท
 - ค. สมาชิกแต่ละคนทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย
 - ง. ให้นักหัวหน้ากลุ่มทบทวนอีกครั้งว่าที่ตกลงกันแล้วนั้น จะต้องทำอะไรบ้าง
- ขั้นที่ _____ กำหนดจุดมุ่งหมายใน คือ
- การทำงาน
- ก. หัวหน้ากลุ่มนำกล่องรวบรวมสสารไปส่งครู
 - ข. ประชุมกันเพื่อเลือกเลขานุการกลุ่ม
 - ค. นำสิ่งของต่างๆที่ได้แยกประเภทไว้แล้วใส่ลงในกล่องตามประเภทนั้นๆ
 - ง. สมาชิกคนหนึ่งในกลุ่ม เสนอให้เขียนชื่อสสารติดไว้หน้ากล่องด้วย

ขั้นที่_____สรุปและประเมินผล

- คือ ก. นักเรียนและเพื่อนในกลุ่มมานั่งรวมกันเพื่อทำงานตามที่ครูสั่ง
- ข. หัวหน้ากลุ่มขอให้เพื่อนๆในกลุ่มช่วยกันดูว่ากล่องรวบรวมสสารที่เสร็จออกมาแล้วนั้นสมาชิกทุกคนพอใจหรือไม่
- ค. หัวหน้ากลุ่มมอบหมายให้สมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มนำกล่องรวบรวมสสารไปส่งครู
- ง. นักเรียนออกแบบกล่องรวบรวมสสารตามที่หัวหน้ากลุ่มมอบหมาย

ขั้นที่_____วางแผนการทำงาน

- คือ ก. นักเรียนและเพื่อนๆในกลุ่มพากันกล่องรวบรวมสสารทันที เพื่อไม่ให้เสียเวลา
- ข. หัวหน้ากลุ่มเสนอให้เลือกเลขานุการกลุ่ม
- ค. นักเรียนและเพื่อนๆในกลุ่มนำสิ่งของที่ทุกคนเตรียมมา วางรวมกัน
- ง. นักเรียนเสนอให้แยกสิ่งของออกเป็นประเภทต่างๆก่อน แล้วจึงพากันกล่องใส่สิ่งของ ต่อจากนั้นนำสิ่งของที่แยกประเภทไว้แล้วใส่ลงไปในกล่อง

สถานการณ์ที่ 7

ทางโรงเรียนจะจัดงานวันเด็ก ซึ่งในงานวันเด็กได้มีการมอบวุฒิบัตรแก่นักเรียนที่เรียนดี ครูใหญ่ได้เรียนเชิญหัวหน้าการประชุมศึกษาอาเภอมาเป็นประธานในการมอบวุฒิบัตร ในงานวันเด็กนี้ ครูวินัยซึ่งเป็นครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ได้มอบหมายให้กลุ่มของมานี สุกัญญา สายใจ กันยา เตือนใจ และชวใจ จัดแจกันดอกไม้ 2 ใบ เพื่อนำไปวางบนโต๊ะประธานในงานวันเด็ก ครูวินัยขอให้ นักเรียนทำงานร่วมกันอย่างเป็นขั้นตอน

ลำดับขั้นตอน

ขั้นที่ _____วางแผนการทำงาน คือ ก. มานีเรียกเพื่อนมาปรึกษากันเพื่อเลือก หัวหน้ากลุ่ม

ข. ชวใจบอกกับเพื่อนว่าควรจะแยกดอกไม้ ออกก่อน แล้วนำมาแจกันออกไปล้าง ต่อจาก นั้นจึงจัดดอกไม้ลงในแจกัน

ค. กันยาเสนอให้เตือนใจเป็นหัวหน้ากลุ่ม

ง. สายใจกำลังตัดดอกไม้ เพื่อนำไปจัดแจกัน ตามที่ได้รับมอบหมาย

ขั้นที่ _____กำหนดจุดมุ่งหมายใน การทำงาน คือ ก. มานีนำแจกันที่จัดเสร็จแล้วไปวางบนโต๊ะ

ข. สุกัญญาซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มมอบหมายให้ ชวใจไปล้างแจกัน

ค. เตือนใจนำดอกไม้ที่ตัดแต่งแล้วไปจัด แจกัน

ง. กันยาเสนอให้ชวใจเป็นหัวหน้ากลุ่ม เพราะ ชวใจจัดดอกไม้เก่ง

ชั้นที่_____สรุปและประเมินผล

คือ ก. สายใจบอกให้เพื่อนๆช่วยกันดูแจกันที่จัด
เสร็จแล้วว่าตรงตามรูปแบบที่ตกลงกันไว้
หรือไม่

ข. มานีเสนอให้ออกแบบแจกันก่อนว่าจะจัด
ออกมาเป็นรูปแบบใด แล้วจึงมาตกลงกัน
ว่าใครจะทำอะไร

ค. เตือนใจไปรับอุปกรณ์จากครู แล้วบอกให้
เพื่อน ๆ ช่วยกันจัดแจกัน

ง. กันยาพ่นก้านดอกไม้กับไม้เสียบให้ติดกัน
ตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้ากลุ่ม

ชั้นที่_____การทำงานตามแผน

คือ ก. ชูใจได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้ากลุ่ม

ข. สายใจนำเศษวัสดุที่เหลือไปส่งครู

ค. เพื่อน ๆ ในกลุ่มตกลงกันแล้วว่าให้สร้างแจกัน
ก่อน แล้วค่อยตัดดอกไม้ มานีจึงนำเงิน
ไปล้างก่อน ตามที่ได้รับมอบหมาย

ง. ชูใจบอกเพื่อนว่าให้เพิ่มดอกไม้ลงในแจกัน
อีก เพื่อให้แจกันสวยงามมากขึ้น

สถานการณ์ที่ 8

ครูสมถวิลมอบหมายให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทำพจนานุกรมประจำชั้น เพื่อใช้เป็นแหล่งค้นคว้าในห้องเรียน โดยครูสมถวิลได้มอบหมายให้กลุ่มของวิรัตน์ สมชาย มานะ เกษม พรพรรณ อริญญา และสุมาลี รับผิดชอบรวบรวมคำที่ขึ้นต้นด้วยตัวอักษร ก-จ ครูสมถวิลขอให้ทุกคนในกลุ่มทำงานอย่างเป็นขั้นตอน

ลำดับขั้นตอน

ขั้นที่ _____ กำหนดจุดมุ่งหมายใน คือ ก. มานะได้รับมอบหมายให้หาคำที่ขึ้นต้นด้วย
การทำงาน ตัว ก.

ข. สมชายได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้ากลุ่ม

ค. วิรัตน์รวบรวมคำศัพท์ที่ขึ้นต้นด้วยตัว ค.

ตามที่ได้รับมอบหมาย

ง. เกษมเสนอให้แบ่งกันค้นคว้าตามตัวอักษร

แล้วนำคำศัพท์ที่เพื่อนแต่ละคนค้น มารวม

กันอีกครั้งเพื่อเขียนลงในสมุด

ขั้นที่ _____ วางแผนการทำงาน คือ ก. พรพรรณหาคำที่ขึ้นต้นด้วยตัว จ. แล้วส่งให้
สมชายซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่ม

ข. อริญญาได้รับมอบหมายให้หาคำที่ขึ้นต้น

ด้วยตัว ง.

ค. สมชายซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มบอกเพื่อน ๆ

ในกลุ่มว่าให้ทุกคนหาคำศัพท์คนละ 20 คำ

ง. เกษมได้รับเลือกให้เป็นเลขานุการกลุ่ม

ขั้นที่_____ การทำงานตามแผน คือ ก. มานะ เขียนคำศัพท์ลงในสมุดตามที่ได้รับมอบหมาย

ข. หัวหน้ากลุ่มแบ่งงานให้แก่เพื่อนในกลุ่มไปหาคำศัพท์ตามจำนวนที่ตกลงกันได้

ค. วิรัตน์ เสนอให้หัวหน้ากลุ่มตรวจดูความถูกต้องของคำศัพท์ที่เพื่อนในกลุ่มหามาได้อีกครั้งหนึ่งก่อนนำไปส่งครู

ง. สุมาลีได้รับมอบหมายจากหัวหน้ากลุ่มให้หาคำที่ขึ้นต้นด้วยตัว จ.

ขั้นที่_____ สรุปและประเมินผล คือ ก. เกษม เสนอว่าควรกำหนดจำนวนคำที่แต่ละคนต้องค้นก่อน

ข. หัวหน้ากลุ่มเสนอแนะว่าอธิบายควรหาคำให้ครบตามที่ได้รับมอบหมาย จะทำให้ได้คำศัพท์ครบถ้วนตามที่กลุ่มได้กำหนดไว้

ค. สมชายหาคำที่ขึ้นต้นด้วยตัว ค. ตามที่ได้รับมอบหมาย

ง. หัวหน้ากลุ่มปรึกษากับเพื่อนในกลุ่มว่าจะทำอะไรก่อน

สถานการณ์ที่ 9

ในชั่วโมงสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูอุไรมอบหมายให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทำสมุดภาพเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีของไทย โดยให้นักเรียนแบ่งออกเป็น 6 กลุ่มๆ ละ 6 คน ให้นักเรียนใช้เวลาในการทำประมาณ 50 นาที ซึ่งครูอุไรได้เตรียมอุปกรณ์ในการทำสมุดภาพไว้ให้นักเรียน แต่ละกลุ่มอย่างเพียงพอ ครูอุไรบอกให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทำงานอย่างเป็นขั้นตอน

ลำดับขั้นตอน

ขั้นที่ _____ กำหนดจุดมุ่งหมายใน คือ ก. วิรัตน์ซึ่งเป็นสมาชิกในกลุ่มที่ 1 เสนอความ
การทำงาน คิดเห็นว่าควรระบายสีสมุดภาพให้เข้มขึ้น

จะทำให้สมุดภาพสวยขึ้นอีก

ข. มานะซึ่งเป็นสมาชิกในกลุ่มที่ 2 เสนอ
ให้เลือกหัวหน้ากลุ่มก่อน

ค. สมใจซึ่งเป็นสมาชิกในกลุ่มที่ 3 ตัดภาพ
วัฒนธรรมและประเพณีของไทยออกเป็น
ภาพเล็ก ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ง. จันทิมาซึ่งเป็นสมาชิกในกลุ่มที่ 4 ขอให้
เลขานุการของกลุ่มบอกให้ฟังอีกครั้งว่า
เพื่อนแต่ละคนในกลุ่มต้องทำอะไรบ้าง

ขั้นที่ _____ วางแผนการทำงาน คือ ก. สมาชิกในกลุ่มที่ 6 ประชุมกันเพื่อเลือก
หัวหน้ากลุ่ม

ข. วิชัยซึ่งเป็นสมาชิกในกลุ่มที่ 5 บอกให้
หัวหน้ากลุ่มพูดให้เพื่อนในกลุ่มฟังอีกครั้งว่า
จะต้องทำอะไรก่อน

- ค. สมชายซึ่งเป็นสมาชิกในกลุ่มที่ 1 ปรึกษากับเพื่อนในกลุ่มว่าจะต้องทำอะไรก่อน
- ง. สมาชิกในกลุ่มที่ 2 ปรึกษากันเพื่อเลือกเลขานุการของกลุ่ม
- ขั้นที่_____การทำงานตามแผน คือ ก. หัวหน้ากลุ่มที่ 3 บอกให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มช่วยกันคิดว่าจะทำอะไรก่อน
- ข. หัวหน้ากลุ่มที่ 4 แบ่งงานให้สมาชิก สมาชิกในกลุ่มเป็นคนตัดภาพออกเป็นภาพเล็ก ๆ
- ค. สมชายซึ่งเป็นสมาชิกในกลุ่มที่ 5 เสนอให้ตกแต่งหน้าปกเพิ่มเติม เพื่อให้สมุดภาพสวยขึ้นกว่าเดิม
- ง. ดาวเรืองซึ่งเป็นสมาชิกในกลุ่มที่ 6 กำลังติดภาพลงบนสมุดตามที่ได้รับมอบหมาย
- ขั้นที่_____สรุปและประเมินผล คือ ก. หัวหน้ากลุ่มที่ 1 เสนอให้เลือกเลขานุการของกลุ่มด้วย
- ข. หัวหน้ากลุ่มที่ 2 แบ่งงานให้กับเพื่อน ๆ ในกลุ่ม
- ค. หัวหน้ากลุ่มที่ 3 ปรึกษากับเพื่อน ๆ ในกลุ่มว่าจะเพิ่มเติมสมุดภาพตรงไหนบ้าง
- ง. หัวหน้ากลุ่มที่ 4 บอกกับเพื่อนในกลุ่มว่าครูให้ทำสมุดภาพวัฒนธรรมและประเพณีของไทย

สถานการณ์ที่ 10

ใกล้จะถึงวันพ่อ ครูสนธยามอบหมายให้กลุ่มของจงรัก ณรงค์ สมชาย นิวัช อุทุมพร จารุณี วันดีและอุษาจัดป้ายนิเทศหน้าห้องเรียนซึ่งมีเรื่องราวเกี่ยวกับวันพ่อ เพื่อให้การจัดป้ายนิเทศสำเร็จลงไปด้วยดี ครูสนธยาขอให้ทุกคนร่วมมือกันและทำงานอย่างเป็นขั้นตอน

ลำดับขั้นตอน

- ขั้นที่ _____ วางแผนการทำงาน คือ ก. ณรงค์เสนอให้เลือกหัวหน้ากลุ่มก่อน
- ข. จงรักซึ่งได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้ากลุ่มปรึกษากับสมาชิกในกลุ่มว่าจะทำอะไรกันบ้างและทำอะไรก่อน
- ค. วันดีทำดอกไม้ไฟเพื่อตกแต่งป้ายนิเทศตามที่ได้รับมอบหมาย
- ง. สมชายเสนอกับเพื่อน ๆ ในกลุ่มเมื่องานเสร็จแล้วว่าควรเขียนคำสดุดีพระคุณพ่อให้ตัวอักษรใหญ่ขึ้น เพื่อให้เห็นได้ชัดเจน

- ขั้นที่ _____ กำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงาน คือ ก. อุทุมพรได้รับเลือกให้เป็นเลขานุการของกลุ่ม
- ข. หัวหน้ากลุ่มมอบหมายงานให้จารุณีตัดภาพออกเป็นภาพเล็ก ๆ
- ค. สมาชิกทุกคนปรึกษากันว่าจะแก้ไขป้ายนิเทศอย่างไรให้ดีขึ้น
- ง. วันดีซักถามหัวหน้ากลุ่มว่าเขาทำอะไร

ขั้นที่_____การทำงานตามแผน

คือ ก. หัวหน้ากลุ่มกล่าวชมเชยสมาชิกทุกคนว่า
ช่วยกันทำงานดีมาก

ข. หัวหน้ากลุ่มไม่ทำอะไรเลย เพราะคิดว่า
ตนเองเป็นหัวหน้า

ค. จงรักเขียนคำสั่งดูดีวันพ่อตามที่ได้รับมอบ
หมายจากหัวหน้ากลุ่ม

ง. อุษาชมเชยการทำงานของนิวัชว่าตั้งใจ
ทำงานดีมาก

ขั้นที่_____สรุปและประเมินผล

คือ ก. จงรักบอกเพื่อนๆ ในกลุ่มว่าคิดรูปภาพ
ไม่ตรงและดอกไม้ที่ติดขอบป้ายนิเทศ
ก็ไม่ตรง ถ้าช่วยกันทำใหม่อีกครั้งคิดว่า
คงจะดีขึ้น

ข. จารุณีเข้าใจจุดมุ่งหมายในการทำงานดีแล้ว

ค. หัวหน้ากลุ่มแบ่งงานให้สมาชิกทุกคนใน
กลุ่มอย่างทั่วถึง

ง. สมชายเสนอให้นิวัชเป็นหัวหน้ากลุ่ม
เพราะนิวัชเรียนเก่ง

ตาราง 5 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความสามารถในการทำงานกลุ่ม (t)

สถานการณ์ที่	ค่า t
1	20.40
2	22.06
3	21.54
4	21.61
5	16.36
6	13.56
7	24.38
8	18.87
9	22.71
10	14.93

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ = 0.98

ภาคผนวก ข

โปรแกรมการใช้อาคารการฝึกจำลอง

โปรแกรมการใช้อาคารเทคนิคแม่แบบ

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศ	ฉันอยู่เธอ: เธอคู่ฉัน	1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างนักเรียนกับนักเรียนและครูกับนักเรียน 2. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมายและวิธีการของการใช้สถานการณ์จำลอง 3. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบความหมายและความสำคัญของความสามารถในการทำงานกลุ่ม	1. ผู้วิจัยแนะนำตนเองและให้นักเรียนเข้าแถวเป็นวงกลม 2. ให้นักเรียนหยิบสิ่งของที่ชอบคนละ 1 อย่างแล้วนำไปเข้าคู่กันตามประโยชน์ใช้สอย เช่น ช้อน - ส้อม ปากกา - สมุด 3. ใช้เวลา 5 นาที เพื่อพูดคุยซักถามข้อมูลส่วนตัวของกันและกัน 4. ให้นักเรียนแต่ละคู่ผลัดกันแนะนำเพื่อนที่เป็นคู่ของตน ให้นักเรียนคนอื่น ๆ รู้จักด้วย 5. นักเรียนร่วมกันสรุปจุดมุ่งหมายของกิจกรรมนี้และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม ว่ากิจกรรมนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน ได้ทำความรู้จักกันและแนะนำเพื่อน ๆ ให้นักเรียนอื่นรู้จัก

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
				6. ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับความมุ่งหมาย วัน เวลา และวิธีดำเนินการของการใช้สถานการณ์จำลองบทบาทและหน้าที่ของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม 7. ผู้วิจัยอธิบายความหมายและความสำคัญของความสามารถในการทำงานกลุ่ม และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย 8. ผู้วิจัยนัดหมาย สถานที่ วัน เวลา ที่จะพบเพื่อร่วมกิจกรรมในครั้งต่อไป
2	การกำหนดบทบาทสมาชิกในกลุ่ม	คุณคือหัวหน้า : นั่นคือสมาชิก	1. เพื่อให้สมาชิกมีความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกหัวหน้ากลุ่มอย่างเหมาะสม	ในการใช้สถานการณ์จำลองครั้งที่ 2 - 11 มีวิธีดำเนินการเป็นขั้นตอนทุกครั้ง ดังนี้ 1. ขั้นเตรียม ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ที่

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
			2. เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ความสำคัญของการกำหนดบทบาทของสมาชิก	ต้องการให้เรียนรู้ เล่าเรื่องของสถานการณ์จำลองที่นำมาใช้ จากนั้นนักเรียนและผู้วิจัยช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาท
3	การกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงาน	ทำไปเพื่ออะไร	1. เพื่อให้ให้นักเรียนเรียนรู้ถึงความสำคัญของการกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงานให้ชัดเจน 2. เพื่อให้ให้นักเรียนเรียนรู้ถึงความสำคัญของการทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของงานให้สมาชิกกลุ่มรับรู้และเข้าใจตรงกัน	2. ขั้นตอนกิจกรรม นักเรียนแสดงบทบาทไปตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ใช้เวลาประมาณ 10 - 15 นาที 3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดงในขณะปฏิบัติกิจกรรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 4. ขั้นสรุป นักเรียนช่วยกันสรุปสาระและข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลองและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
4	การวางแผนงาน	มาวางแผนงานกันเถอะ	1. เพื่อให้ให้นักเรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการวางแผนงาน	

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
			2. เพื่อให้นักเรียน ได้เรียนรู้ว่า การวางแผนงานนั้น นอกจากจะกำหนด ว่า จะต้องทำอะไร ทำอย่างไรแล้ว ควรจะต้องกำหนด ว่า อะไรควร ทำก่อนทำหลัง เพื่อให้เกิดความ มีระเบียบ ไม่สับสน	
5	การแบ่งงานและ มอบหมายงาน	ใครทำอะไรบ้าง	1. เพื่อให้นักเรียนได้ เรียนรู้ความสำคัญ ของการแบ่งงาน 2. เพื่อให้นักเรียน ได้เข้าใจบทบาท ของหัวหน้ากลุ่ม ในการแบ่งงานและ มอบหมายงานให้แก่ สมาชิก	

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
6	การทบทวน แผนงานและการ ทำงานตามแผน	ก่อนลงมือทำงาน	เพื่อให้ให้นักเรียนได้ เรียนรู้ถึงความสำคัญ ของการทบทวน แผนงานและทำความเข้าใจ กับแผนงานให้ ตรงกันก่อนลงมือปฏิบัติ งาน	
7	การทำงานตาม แผน	ทำตามที่ได้ตกลงกัน หน้า	เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจ ถึงความสำคัญของการ ทำงานตามแผนที่วาง ไว้	
8	การสรุปและ ประเมินผลงาน	งานเสร็จแล้วค่ะ	เพื่อให้ให้นักเรียนได้ เรียนรู้ว่า เมื่องาน เสร็จแล้วกลุ่มควร ประเมินผลงานดูว่า งานที่เสร็จออกมานั้น ตรงตามเป้าหมายที่ วางไว้หรือไม่และมี อะไรที่ควรปรับปรุง แก้ไขให้ดีขึ้น	

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
9	การสรุปและประเมินผลงาน	กลุ่มของเรา	เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ว่าการประเมินผลนั้น นอกจากจะประเมินผลงานแล้ว กลุ่มควรประเมินดูว่ากลุ่มทำงานกันอย่างไร มีอะไรพอใจ ไม่พอใจ กลุ่มจะทำอย่างไรจึงจะได้ผลดีขึ้น และควรประเมินบทบาทของสมาชิกว่าใครทำอะไรที่เหมาะสม ไม่เหมาะสมอย่างไร พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงบทบาทของสมาชิกในการทำงานครั้งต่อไป	
10	การทำงานอย่างเป็นขั้นตอน	แพมอาชีพ	เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจวิธีการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน	

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
11	กระบวนการ ทำงานอย่าง เป็นขั้นตอน	กีฬา	เพื่อให้ให้นักเรียนได้ เรียนรู้และเข้าใจวิธี การทำงานอย่างเป็น ขั้นตอน	
12	ปัจฉิมนิเทศ		1. เพื่อให้นักเรียน อภิปรายสรุป ประโยชน์ที่ได้จาก การเข้าร่วม โปรแกรมการใช้ สถานการณ์จำลอง 2. เพื่อให้นักเรียนสรุป และทบทวนความ สามารถในการทำ งานกลุ่มอย่างเป็น ขั้นตอน เพื่อให้ นักเรียนเห็นแนว ปฏิบัติในชีวิต ประจำวัน	1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียน ถึงประสบการณ์ที่ได้รับจาก การเข้าร่วมโปรแกรมการใช้ สถานการณ์จำลอง 2. ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม สรุปเรื่องความสามารถในการ ทำงานกลุ่มในหัวข้อต่อไปนี้ 2.1 ความหมายและความ สำคัญของการทำงาน กลุ่ม 2.2 ขั้นตอนของการทำงาน กลุ่ม ประกอบไปด้วย ขั้นตอนใดบ้าง 2.3 ประโยชน์ของ ความสามารถในการ ทำงานกลุ่มอย่างเป็น ขั้นตอน

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
				3.ให้ตัวแทนของทั้งสองกลุ่ม ออกมารายงานผลการสรุป าให้สมาชิกทุกคนทราบ 4.ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมกล่าว ขอบใจนักเรียนและกล่าว ปิดการทดลอง

หมายเหตุ : การทดลองแต่ละครั้งใช้เวลา 50 นาที

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 1

- ชื่อเรื่อง ปฐมนิเทศ
- ชื่อกิจกรรม ฉันทูเธอ : เธอฉันทัน
- จุดมุ่งหมาย 1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างนักเรียนกับนักเรียนและระหว่างครูกับนักเรียน
 2. เพื่อให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมายและวิธีการของการใช้สถานการณ์จำลอง
 3. เพื่อให้นักเรียนทราบความหมายและความสำคัญของความสามารถในการทำงานกลุ่ม
- สื่อที่ใช้ ช้อน ส้อม ปากกา สมุด เข็ม ด้าย กรรไกร กระดาษ แปรงสีพื้น ยาสีฟัน แป้ง กระจก เทียน ไม้ขีดไฟ
- วิธีดำเนินการ
1. ผู้วิจัยแนะนำตนเองและให้นักเรียนเข้าแถวเป็นวงกลม
 2. ให้นักเรียนหยิบสิ่งของที่ตนเองชอบคนละ 1 ชิ้น แล้วนำไปเข้าคู่กันตาม
- ประโยชน์ใช้สอย เช่น ช้อน - ส้อม
- ปากกา - สมุด
3. เมื่อนักเรียนได้คู่แล้วให้พูดคุยซักถามข้อมูลส่วนตัวของกันและกัน โดยใช้เวลาประมาณ 5 นาที
 4. ให้นักเรียนแต่ละคู่ ผลัดกันแนะนำเพื่อนที่เป็นคู่ของตน ให้นักเรียนคนอื่น ๆ
- รู้จักด้วย
5. นักเรียนร่วมกันสรุปจุดมุ่งหมายของกิจกรรมนี้ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมว่า กิจกรรมนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อนได้ทำความรู้จักกันและแนะนำเพื่อน ๆ ให้นักคนอื่นรู้จัก
 6. ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับความมุ่งหมาย วัน เวลาและวิธีดำเนินการของการใช้สถานการณ์จำลอง บทบาทและหน้าที่ของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม

7. ผู้วิจัยอธิบายความหมายและความสำคัญของความสามารถในการทำงานกลุ่ม และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย

8. ผู้วิจัยนัดหมายสถานที่ วัน เวลาที่จะพบเพื่อร่วมกิจกรรมในครั้งต่อไป

ประเมินผล สังเกตการร่วมกิจกรรมของนักเรียน

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 2

ชื่อเรื่อง การกำหนดบทบาทของสมาชิกในกลุ่ม

ชื่อกิจกรรม คุณคือหัวหน้า : ฉันคือสมาชิก

เวลา 50 นาที

- จุดมุ่งหมาย
1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกหัวหน้ากลุ่มอย่างเหมาะสม
 2. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ความสำคัญของการกำหนดบทบาทของสมาชิกในกลุ่ม

- สื่อที่ใช้
1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง "คุณคือหัวหน้า : ฉันคือสมาชิก"
 2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น โฉม หน้ากาก และวัสดุในการทำงาน

วิธีดำเนินการ

1. ขึ้นเตรียม

ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เล่าเรื่องสถานการณ์จำลอง เรื่อง "คุณคือหัวหน้า : ฉันคือสมาชิก" จากนั้นนักเรียนและผู้วิจัยช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาท

2. ขึ้นดำเนินการกิจกรรม

นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลอง เรื่อง "คุณคือหัวหน้า : ฉันคือสมาชิก" ตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู

3. ขึ้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดงในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมและแลกเปลี่ยน

ประสบการณ์

4. ขึ้นสรุป

นักเรียนช่วยกันสรุปสาระและข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลองแล้ว

ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตการตอบคำถาม การอธิบายและการสรุป

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 2

เรื่อง การกำหนดบทบาทสมาชิกในกลุ่ม

"คุณคือหัวหน้า : ฉันคือสมาชิก"

เมื่อถึงชั่วโมงเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูสุลีพรซึ่งเป็นครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในวิชานี้ ได้เข้าสอนในหน่วยสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เรื่อง น้ำ โดยครูสุลีพรให้นักเรียนแบ่งกลุ่มทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแหล่งน้ำธรรมชาติ ธรรมชาติของน้ำประโยชน์ของน้ำต่อการดำรงชีวิต การบำรุงรักษาแหล่งน้ำต่างๆ แล้วนำมารายงานหน้าชั้นในชั่วโมงนั้น ซึ่งครูสุลีพรให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันเองตามความสมัครใจ โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มละ 6 คน เมื่อนักเรียนแบ่งกลุ่มกันแล้ว ให้นักเรียนปรึกษากันว่ากลุ่มของตนจะให้ใครเป็นหัวหน้ากลุ่มและเลขานุการกลุ่มเมื่อครูสั่งงานเสร็จก็เดินออกจากห้องไป

นักเรียนเริ่มแบ่งกลุ่มกัน กลุ่มของกันยา สรัญญา อาไฟ ทรงศร เปรมปรี และวรรณ ไม่ได้ปฏิบัติตามที่ครูสั่ง โดยไม่มีการเลือกหัวหน้าและเลขานุการกลุ่ม ลงมือทำงานทันที เมื่อใกล้จะหมดชั่วโมงครูสุลีพรกลับเข้ามาในห้องเรียน ครูสุลีพรให้หัวหน้ากลุ่มของแต่ละกลุ่มเป็นตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้น ผลปรากฏว่ากลุ่มของกันยา สรัญญา อาไฟ ทรงศร เปรมปรี และวรรณ ไม่มีตัวแทนออกไปรายงานและงานที่ครูสั่งก็ยังไม่เสร็จเพราะ บางคนค้นเนื้อหาช้าเกินไปและไม่มีความอดทนบันทึกเนื้อหาที่จะต้องนำไปรายงาน ครูสุลีพรจึงกล่าวตักเตือนว่าในการทำงานกลุ่ม ต้องมีการกำหนดบทบาทของสมาชิกก่อนว่าจะให้ใครเป็นหัวหน้ากลุ่ม เพื่อที่จะดำเนินการต่อไป และใครจะเป็นเลขานุการกลุ่มเพื่อคอยจดบันทึกการทำงานและรวบรวมงานที่เพื่อนทำ แต่ยังมีเวลาเหลืออยู่บ้าง ครูสุลีพรจึงให้โอกาสกลุ่มนี้ทำงานส่งใหม่อีกครั้ง กลุ่มของกันยา สรัญญา อาไฟ ทรงศร เปรมปรี และวรรณ เริ่มทำงานใหม่ โดยเปรมปรีขอให้เพื่อนแสดงความคิดเห็นที่จะเลือกหัวหน้ากลุ่ม กันยาเสนอให้สรัญญาเป็นหัวหน้ากลุ่มเพราะสรัญญาเข้าเรียนเรื่องนี้มากกว่าคนอื่น และยังเป็นคนพูดเสียงดังฟังชัดหากออกไปรายงานแล้วเพื่อนในห้องคงเข้าใจมากขึ้น เปรมปรีเสนอให้กันยาเป็นเลขานุการของกลุ่ม เพราะเป็นคนที่จดบันทึกได้เร็วกว่าคนอื่น งานคงจะเสร็จทันเวลา ดังนั้นสรัญญาจึงขอให้เพื่อนช่วยกันทำงานต่อ งานก็เสร็จทันเวลา และมีตัวแทนของกลุ่มออกไปรายงานหน้าชั้น สมาชิกทุกคนพอใจ

สถานการณ์จำลอง เรื่อง "คู่มือหัวหน้า : จัดคือสมาชิก"

ฉากที่ 1 ในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

บรรยาย : เมื่อถึงชั่วโมงเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ครูสุสิทธิ์ : วันนี้เราจะมาเรียนเรื่องน้ำกันนะคะนักเรียน เตี่ยวให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มละ 6 คน ให้แต่ละกลุ่มค้นคว้าเกี่ยวกับ แหล่งน้ำธรรมชาติ สองธรรมชาติของน้ำ สามประโยชน์ของน้ำต่อการดำรงชีวิต คือการบำรุงรักษาแหล่งน้ำ เมื่อแต่ละกลุ่มค้นคว้าเสร็จแล้วให้ส่งหัวหน้ากลุ่มออกมารายงานหน้าชั้นในชั่วโมงนี้นะคะ เมื่อนักเรียนแบ่งกลุ่มได้แล้วให้แต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่มและ เลขานุการของกลุ่มด้วยนะคะ

บรรยาย : ครูสุสิทธิ์สั่งงานเสร็จแล้ว ก็เดินออกไปพบครูใหญ่

ฉากที่ 2 กลุ่มของกันยา สรัญญา อาชีพ ทรงศร เบรมปรี และวรรณ เพียงกลุ่มเดียว

กันยา : เอ้า ทุกคนช่วยกันค้นคว้าตามที่ครูสั่งเร็ว เตี่ยวไม่ทันนะ

สรัญญา : ครูบอกให้เลือกหัวหน้ากลุ่มกับเลขานุการของกลุ่มก่อนนะ

กันยา : ไม่ต้องเลือกหรอก เสียเวลาค้นคว้า เตี่ยวพอถึงเวลารายงาน ใครออกไปรายงานก็ได้

บรรยาย : ทุกคนลงมือค้นคว้าเรื่องต่าง ๆ ตามที่ครูสุสิทธิ์สั่ง เมื่อใกล้หมดชั่วโมงครูสุสิทธิ์เดินกลับเข้ามาในห้องเรียน

ครูสุสิทธิ์ : ทำงานกันเสร็จรียังคะ เมื่อเสร็จแล้วให้หัวหน้ากลุ่มออกมารายงานหน้าชั้นด้วยนะคะ ขอเชิญกลุ่มแรกก่อนเลยคะ

กันยา : สรัญญา เธอออกไปรายงานซิ

สรัญญา : ไม่เอา ฉันไม่ไป ฉันไม่ได้เป็นหัวหน้ากลุ่ม ให้คนอื่นสิ ก็ไหนเธอว่า เตี่ยวพอถึงเวลาใครออกไปรายงานก็ได้ไง

กันยา : อ้าว ใครจะไปรู้ล่ะว่าพวกเราจะเกี่ยงกันอย่างนี้

สรัญญา : เธอพูดแบบนี้ไม่ถูกนะ ฉันเธอออกไปรายงานสิ

- กันยา : ไม่เอา ฉันไม่ออกไป ฉันไม่ได้เป็นหัวหน้ากลุ่ม
- ทรงสร : ฉันจะให้ใครออกไปล่ะ ไม่เห็นมีใครเป็นหัวหน้ากลุ่มสักคน
- เปรมปรี : แล้วงานก็ยังไม่เสร็จด้วย จะออกไปรายงานได้ยังไง
- วรรณ : กันยากับสรัญญาค้นเนื้อหามาซักกันด้วย
- อาภาพ : ไม่เห็นมีคนคอยจดบันทึกเนื้อหาที่จะต้องนำออกไปรายงานเลย
- กันยา : แล้วเราจะทำยังไงกันดี
- ครูสุสิทธิ์ : อ้าว กลุ่มที่ 1 เสร็จรึยังคะ ทำไมไม่ออกไปรายงานล่ะ
- กันยา : ยังไม่เสร็จเลยคะคุณครู
- ครูสุสิทธิ์ : ทำไมยังไม่เสร็จละคะ แล้วใครเป็นหัวหน้ากลุ่ม
- สรัญญา : เรายังไม่ได้เลือกเลยคะ
- ครูสุสิทธิ์ : แสดงว่ากลุ่มนี้ไม่ได้ทำตามที่คุณสั่งใช่ไหมคะว่า ก่อนที่จะทำงานให้เลือกหัวหน้ากลุ่ม เพื่อที่หัวหน้ากลุ่มจะได้ดำเนินการต่อไปและเลือกเลขานุการของกลุ่มเพื่อจดบันทึกการทำงาน และรวบรวมงานที่เพื่อนในกลุ่มทำ งานของกลุ่มนี้จึงไม่เสร็จ แต่ตอนนี้ยังมีเวลาเหลืออยู่ ครูให้โอกาสกลุ่มนี้ลงมือทำงานกันใหม่ แล้วค่อยออกไปรายงานเป็นกลุ่มสุดท้ายนะคะ
- กันยา : เพื่อน ๆ มาช่วยกันทำงานใหม่เร็ว เดียวไม่ทันเวลา
- เปรมปรี : เพื่อน ๆ ช่วยกันเสนอซิว่าจะให้ใครเป็นหัวหน้ากลุ่ม
- กันยา : ฉันขอเสนอให้สรัญญาเป็นหัวหน้ากลุ่ม เพราะเขาเข้าใจในเรื่องนี้มากกว่าคนอื่น และเป็นคนที่เสียงดังฟังชัด ถ้าออกไปรายงานเพื่อนๆ กลุ่มอื่นคงเข้าใจมากขึ้น
- ทรงสร : ฉันเห็นด้วย
- อาภาพ : ฉันก็เห็นด้วย
- วรรณ : เอาละ กลุ่มเราได้หัวหน้ากลุ่มแล้ว คราวนี้จะให้ใครเป็นเลขานุการของกลุ่ม
- เปรมปรี : ฉันขอเสนอให้กันยาเป็นเลขานุการของกลุ่ม เพราะ เป็นคนที่จดบันทึกได้เร็วและลายมือสวย งานคงเสร็จทันเวลา
- สรัญญา : ตอนนี้ฉันเป็นหัวหน้ากลุ่ม ฉันขอให้ทุกคนช่วยกันทำงานต่อ

บรรยาย ทุกคนในกลุ่มช่วยกันทำงาน งานเสร็จทันเวลาและมีตัวแทนออกไปรายงานหน้าชั้น

กันยา : ดีใจจัง งานเสร็จทันเวลา

เปรมปรี : ฉันก็เหมือนกัน

วรรณ : กลุ่มเรามีหัวหน้ากลุ่มดำเนินการทำงานและออกไปรายงานหน้าชั้นด้วยนะ

กันยา : ถ้าเราทำตามที่คุณสั่งว่าให้เลือกหัวหน้ากลุ่มและ เลขานุการของกลุ่มก่อนก็ดีนะ
จะได้ไม่เสียเวลามานั่งทำงานกันอีกครั้ง

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 3

ชื่อเรื่อง	การกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงาน
ชื่อกิจกรรม	ทำใบเพื่ออะไร
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ถึงความสำคัญของการกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงานให้ชัดเจน 2. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ถึงความสำคัญของการทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของงานให้สมาชิกกลุ่มรับรู้และเข้าใจตรงกัน
สื่อที่ใช้	1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง "ทำใบเพื่ออะไร" 2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น โต๊ะ เก้าอี้และวัสดุในการทำงาน
วิธีดำเนินการ	1. ขั้นเตรียม ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เรื่องสถานการณ์จำลองเรื่อง "ทำใบเพื่ออะไร" จากนั้นผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาท 2. ขั้นดำเนินการกิจกรรม นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลองเรื่อง "ทำใบเพื่ออะไร" ตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู 3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดงในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 4. ขั้นสรุป นักเรียนช่วยกันสรุปสาระและข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลองและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตการตอบคำถาม การอธิบายและการสรุป

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 3

เรื่อง การกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงาน

"ทำไปเพื่ออะไร"

สัปดาห์หน้าจะถึงวันลอยกระทง ทางโรงเรียนกำหนดให้จัดงานวันลอยกระทงขึ้น เมื่อประธานโรงเรียนเรียกคณะกรรมการนักเรียนมาประชุมกันเพื่อแบ่งงาน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้รับมอบหมายให้ทำกระทง หัวหน้าห้องได้กลับมาแจ้งแก่เพื่อนในห้องว่าขอให้ทุกคนช่วยกันทำกระทงเพื่อนำไปขายในวันลอยกระทง จำนวน 50 ใบ แล้วหัวหน้าห้องก็ขอตัวออกไปพบครูเพื่อทำงานตามที่ครูจะมอบหมายให้ตนเองทำโดยเฉพาะ

เนื่องจากทุกคนมีแต่นั่งคุยกันจึงได้ยินสิ่งที่หัวหน้าพูดไม่ชัดเจน ทำให้เกิดความงุนงงไม่รู้จะเริ่มต้นอย่างไร พรทิพย์จึงเสนอให้เลือกหัวหน้ากลุ่มก่อน แล้วให้หัวหน้ากลุ่มดำเนินการต่อไป วัฒนาพรจึงเสนอชื่อให้เบญจมาศเป็นหัวหน้ากลุ่ม เพราะเบญจมาศมีความถนัดด้านการประดิษฐ์สิ่งของเป็นอย่างดี สมาชิกในกลุ่มเห็นด้วย ต่อมาทุกคนก็เริ่มลงมือประดิษฐ์กระทง โดยที่เบญจมาศคอยให้คำแนะนำในการประดิษฐ์กระทงด้วย แต่ทุกคนไม่รู้ว่าจะประดิษฐ์กระทงไปทำอะไร เพราะฟังหัวหน้าห้องพูดไม่ชัดเจน ก็รีบเร่งทำให้เสร็จเร็ว ๆ เพื่อจะได้ไปเล่น เมื่อหัวหน้าห้องกลับเข้ามาในห้องอีกครั้งหนึ่ง เห็นกระทงที่ประดิษฐ์เสร็จแล้วเป็นบางส่วน ก็รีบเข้าไปถามว่าทำไมกระทงไม่สวยเลย ทำกระทงแบบนี้ขายไม่ได้แน่นอน คุณครูสั่งให้ทำกระทงเพื่อนำไปขาย เบญจมาศและเพื่อน ๆ รู้สึกเสียใจมาก เพราะทุกคนไม่รู้ว่าจะประดิษฐ์กระทงไปทำอะไร คิดว่าทำกระทงเพื่อไปลอยกันเองจึงไม่ได้ตั้งใจทำ ทำให้กระทงที่ทำเสร็จไปแล้วนั้นอาจจะขายไม่ได้หรือถ้าขายได้ก็ต้องขายในราคาต่ำ หัวหน้าห้องบอกว่าต้องขาดทุนแน่นอน และหัวหน้าห้องยังบอกเบญจมาศและเพื่อน ๆ ว่าถ้าทำงานโดยไม่รู้จักมุ่งหมาย จะทำให้งานเสียหายมาก เบญจมาศและเพื่อน ๆ เข้าใจในสิ่งที่หัวหน้าบอก เมื่อทุกคนเข้าใจจุดมุ่งหมายในการทำกระทงแล้วจึงลงมือทำกระทงในส่วนที่ยังไม่ได้ทำกันต่อไป

สถานการณ์จำลอง เรื่อง "ทำไปเพื่ออะไร"

ฉากที่ 1 ในห้องของคณะกรรมการนักเรียน

ประธานนักเรียน : อาทิตย์หน้าจะถึงวันลอยกระทง ทางโรงเรียนของเราจะจัดงานวันลอยกระทงขึ้น ที่เรียกทุกคนมาประชุมกันในวันนี้ เพื่อที่จะแบ่งงานกันทำว่าชั้นไหนจะได้ทำงานอะไร เดียวให้ชั้น ป.5 ทำกระทงด้วยนะครับ เพื่อที่จะเอาไปขายในงานวันลอยกระทง ทำกระทงทั้งหมด 50 ใบนะครับ

หัวหน้าชั้น ป.5 : ครับ แล้วผมจะไปบอกเพื่อน ๆ ในห้อง

ประธานนักเรียน : ให้นำใบรับอุปกรณ์การทำกระทงกับครูสายใจด้วยนะครับ แล้วให้นักเรียนชั้น ป.6 จัดสถานที่นะครับ

หัวหน้าชั้น ป.6 : ครับ

ประธานนักเรียน : ทุกคนเข้าใจในงานที่เราแบ่งกันทำแล้วนะครับ เลิกประชุมได้

ฉากที่ 2 ในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หัวหน้าห้อง : เพื่อน ๆ ทุกคนตั้งใจฟังหน่อยนะครับ ห้องเราได้รับมอบหมายให้ทำกระทงจำนวน 50 ใบ เพื่อนำไปขายในวันลอยกระทงที่จะจัดขึ้นในอาทิตย์หน้า เดียวผมขอให้เพื่อน ๆ ช่วยกันทำหน่อยนะครับ

บรรยาย : แล้วหัวหน้าห้องก็เดินออกไปจากห้อง เพื่อไปพบครูที่จะมอบหมายงานที่ให้เราทำโดยเฉพาะ

พรทิพย์ : หัวหน้าห้องมาสั่งงานอะไรนะ ฉันมัวแต่คุยกับเธอฟังไม่ชัดเลย

ขวัญตา : ฉันก็เหมือนกันได้ยินแต่ว่าให้ทำกระทง 50 ใบ

พรทิพย์ : ถ้าจั้นเราเลือกหัวหน้ากลุ่มกันก่อน แล้วให้หัวหน้ากลุ่มดำเนินการต่อไป

วิฒนาพร : ฉันเสนอให้เบญจมาศเป็นหัวหน้ากลุ่ม เพราะเบญจมาศสนใจในด้านศิลปะ

พรทิพย์ : ฉันเห็นด้วย แล้วเพื่อนคนอื่นล่ะอย่างไร

พรพรรณ : ฉันเห็นด้วยจ้ะ

สายฝน : ฉันก็เห็นด้วย ให้นำเบญจมาศเป็นหัวหน้ากลุ่มนะดีแล้ว

เบญจมาส : มีใครรู้ไหมว่า หัวหน้าห้องสั่งให้ทำกระทงเอาไปทำอะไร
 พรทิพย์ : ฉันก็ไม่รู้ งั้นเราไปตามหัวหน้าห้องกันดีไหมว่าให้เราทำกระทงไปเพื่ออะไร
 ขวัญตา : ฉันว่าไม่ต้องไปตามหรอก คงทำกระทงไปลอยกันเอง เรารีบ ๆ ทำกันเถอะ
 จะได้ไปเล่น

เบญจมาส : เอ้า ทุกคนช่วยกันทำกระทงหน่อยจ๊ะ

ฉากที่ 3 หัวหน้าห้องกลับเข้ามาในห้อง

หัวหน้าห้อง : ทำไมทำกระทงไม่สวยเลย จะขายได้เหรอ
 เบญจมาส : อ้าว จะทำกระทงไปขายเหรอ
 หัวหน้าห้อง : ครี๊ยะ ครูสั่งให้ทำกระทงไปขายในวันลอยกระทง นี่ทำกันไปได้กี่ใบแล้วครับ
 เบญจมาส : 20 ใบแล้วจ๊ะ พวกเราไม่รู้จะให้ทำกระทงไปขาย คิดว่าทำกระทงไปลอย
 กันเอง
 หัวหน้าห้อง : ตายละ กระทงที่ทำเสร็จแล้วไม่สวยเลยนะ ถ้าเอาไปขายอย่างนี้คงขายไม่ได้
 และถ้าเอาไปขายต้องขายในราคาที่ต่ำมากเลย ขาดทุนแน่นอน
 เบญจมาส : พวกเราไม่รู้จริง ๆ ว่าจะต้องทำกระทงไปขาย ก็เลยไม่ตั้งใจทำกัน
 พรทิพย์ : เราเสียใจจ๊ะ เราไม่ตั้งใจฟังให้ดีก่อนว่า ให้ทำกระทงไปเพื่ออะไร ก็เลย
 ทำทำงานเสียหาย กระทงไม่สวยเลย
 ขวัญตา : ถ้าเราฟังหัวหน้าพูดให้ชัดเจน งานก็คงไม่เสียหายอย่างนั้นะ เอ้อ ไม่น่าเลย
 หัวหน้าห้อง : คราวนี้เพื่อนๆ เห็นแล้วใช่ไหมครับว่า ถ้าเราไม่รู้จะทำงานไปเพื่ออะไรหรือ
 ทำงานไปโดยไม่รู้จุดมุ่งหมาย ทำทำงานเสียหายมาก
 เบญจมาส : เข้าใจมากเลยจ๊ะ
 ขวัญตา : ฉันก็เหมือนกัน
 หัวหน้าห้อง : ถ้างั้นกระทงที่ยังไม่ได้ทำ ขอให้ทุกคนช่วยกันตั้งใจทำด้วยนะ เพราะเราจะ
 ต้องทำไปขาย
 เบญจมาส : จ๊ะ เพื่อน ๆ มาช่วยกันทำกระทงต่อละ คราวนี้เรารู้แล้วว่าเราจะต้องทำ
 กระทง เพื่อเอาไปขายในงานวันลอยกระทง

- พริทพย์ : งั้นเราก็ต้องทำให้สวย ๆ นะสิ
- ขวัญตา : ต้องทำให้เหมาะสมกับราคาที่จะขายด้วย
- เบญจมาศ : ใช่มั้ย ถ้าหากพวกเราจะต้องทำกระทงไปเพื่ออะไรแล้ว เราคงทำกัน
เสร็จแล้วนะ

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 4

ชื่อเรื่อง การวางแผนการทำงาน

ชื่อกิจกรรม มาวางแผนงานกันเถอะ

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ให้นักเรียนเรียนรู้ความสำคัญและประโยชน์ของการวางแผนการทำงาน
2. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ว่าการวางแผนงานนั้น นอกจากจะกำหนดว่าจะต้องทำอะไร ทำอย่างไรแล้ว ควรจะต้องกำหนดว่าอะไรควรทำก่อนทำหลัง เพื่อให้เกิดความมีระเบียบไม่สับสน

สื่อที่ใช้

1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง "มาวางแผนงานกันเถอะ"
2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น โต๊ะ เก้าอี้และวัสดุในการทำงาน

วิธีดำเนินการ

1. ขึ้นเตรียม

ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เรื่อง สถานการณ์จำลอง เรื่อง "มาวางแผนงานกันเถอะ" จากนั้นนักเรียนและผู้วิจัยช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาท

2. ขึ้นดำเนินกิจกรรม

นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลอง เรื่อง "มาวางแผนงานกันเถอะ" ตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู

3. ขึ้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดงในขณะปฏิบัติกิจกรรมและแลกเปลี่ยน

ประสบการณ์

4. ขึ้นสรุป

นักเรียนช่วยกันสรุปสาระและข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลองแล้ว

ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตการตอบคำถาม การอธิบายและการสรุป

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 4

เรื่อง การวางแผนการทำงาน

"มาวางแผนงานกันเถอะ"

ในชั่วโมงสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูสมศรีเข้าสอนเรื่อง "บุคคลสำคัญ" โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ให้แต่ละกลุ่มจัดทำสมุดภาพบุคคลสำคัญ เพื่อไว้เป็นแหล่งค้นคว้าในห้องเรียน ซึ่งครูมีอุปกรณ์ในการจัดทำให้ครบทุกกลุ่มและจะต้องส่งงานภายในชั่วโมงนี้ กลุ่มของอุไร วิวรรณ บัชริม ปิยะมิตรและวินัยได้ส่งตัวแทนไปรับอุปกรณ์จากครูแล้วกลับมานั่งรวมกันที่กลุ่ม แต่ยังไม่มีการเสนออะไร เพราะมัวแต่คุยกัน จนครูสมศรีเดินมาดูที่รับทำงานส่ง วิวรรณจึงเสนอความคิดเห็นให้บัชริมเป็นหัวหน้ากลุ่ม สมาชิกทุกคนเห็นด้วย เมื่อบัชริมเป็นหัวหน้ากลุ่ม จึงขอให้ทุกคนปรึกษารื้อกันว่าจะทำอะไรบ้าง และทำอย่างไร แต่ไม่มีใครเสนอความคิดเห็นอะไร วินัยเสนอความคิดเห็นว่าให้ทุกคนช่วยกันทำงานจะดีกว่า แล้วทุกคนก็ลงมือช่วยกันทำงาน

แต่ในขณะที่ทำก็มีการแย่งหน้าที่กันทำ ไม่มีลำดับขั้นตอนในการทำงาน บางคนไม่รู้ว่า จะติดภาพลงในสมุดอย่างไร จึงติดภาพไปตามความคิดของตน ทำให้ภาพที่ติดไม่เป็นระเบียบ เมื่อเพื่อนเสนอความคิดเห็นว่าควรติดภาพใหม่ ก็ไม่พอใจ ทำให้เกิดการทะเลาะกัน บางคนไม่รู้ว่าตนเองจะต้องทำอะไร ก็ไม่ยอมทำงาน เวลาผ่านไปประมาณ 30 นาที กลุ่มของอุไร วิวรรณ บัชริม ปิยะมิตรและวินัย ติดภาพบุคคลสำคัญได้เพียงแผ่นเดียว บัชริมซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มเริ่มมองเห็นความวุ่นวายในกลุ่ม จึงขอให้ทุกคนหยุดทำงานก่อน แล้วบัชริมได้เสนอความคิดเห็นว่า ขอให้ทุกคนปรึกษารื้อกันใหม่ว่าในการทำสมุดภาพ จะทำอะไรกันบ้าง ทำอย่างไรและจะทำอะไรก่อนอะไรทำทีหลัง ปิยะมิตรจึงเสนอความคิดเห็นว่าควรคิดรูปแบบของสมุดภาพออกมาก่อนที่จะทำรูปแบบใด วินัยเสนอความคิดเห็นต่อจากปิยะมิตรว่าควรตกแต่งภาพด้วย ปิยะมิตรบอกกับเพื่อน ๆ ว่าเมื่อได้รูปแบบแล้ว ติดภาพบุคคลสำคัญมาติดลงในสมุดทีละแผ่นแล้วค่อยตกแต่งภาพต่อไป สมาชิกทุกคนเห็นด้วย บัชริมจึงขอให้เพื่อนทุกคนทำงานตามที่ได้วางแผนกันไว้ เมื่อสมาชิกทุกคนได้ปรึกษารื้อกันแล้ว ก็ลงมือช่วยกันทำงานตามที่ได้ตกลงกันไว้ ทำให้สมุดภาพบุคคลสำคัญเสร็จทันเวลาที่ครูสมศรีกำหนด

สถานการณ์จำลองเรื่อง "มาวางแผนงานกันเถอะ"

ฉากที่ 1 ในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วิชา สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

- ครูสมศรี : สวัสดีค่ะนักเรียนทุกคน วันนี้ครูจะให้ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ออกเป็นกลุ่มละ 5 คน
ให้แต่ละกลุ่มทำสมุดภาพบุคคลสำคัญ เพื่อไว้เป็นแหล่งค้นคว้าในห้องเรียนของเรา
นะคะ ครูมีอุปกรณ์ในการทำสมุดภาพให้นักเรียนทุกกลุ่มแล้วนะคะ ให้มารับได้
อุไร : (ยกมือขึ้น) คุณครูคะแล้วส่งงานนี้เมื่อไรคะ
ครูสมศรี : ส่งภายในช่วงมวงนี้นะคะ นักเรียนแบ่งกลุ่มกันได้แล้วค่ะ

ฉากที่ 2 กลุ่มของอุไร วิวรรธ บัชริม ปิยะมิตร และวินัย เพียงกลุ่มเดียว

- บรรยาย ปิยะมิตร เดินไปรับอุปกรณ์จากครูสมศรี แล้วกลับมากำลังคุยกับเพื่อน ๆ กำลังคุยกันอยู่
ครูสมศรี : อ้าว กลุ่มนี้เมื่อไรจะลงมือทำงานกันซักที เดียวงานเสร็จไม่ทันนะจ๊ะ มัวแต่คุยกัน
อยู่นั่นแหละ
วิวรรธ : ฉันขอเสนอให้บัชริมเป็นหัวหน้ากลุ่ม
อุไร : ฉันเห็นด้วย
บัชริม : งั้นฉันขอให้ทุกคนปรึกษากันว่าเราจะต้องทำอะไรบ้าง
สมาชิกทุกคนเงียบไม่มีใครเสนอความคิดเห็น
วินัย : ฉันว่าให้ทุกคนช่วยกันทำงานดีกว่า จะได้เสร็จเร็วๆ
บรรยาย สมาชิกทุกคนช่วยกันทำงาน
อุไร : อ้าว วินัยฉันกำลังตัดรูปอยู่นะ ทำไมมาแย่งฉันตัดล่ะ
วินัย : ก็งานอย่างอื่นมีคนทำหมดแล้วนี่ แล้วจะให้ฉันทำอะไร
ปิยะมิตร : วินัย ฉันไม่เห็นเธอทำอะไรเลย
วินัย : ฉันไม่รู้จะทำอะไร เธอทำไปก็แล้วกัน
ปิยะมิตร : อย่างนี้ก็เอาเปรียบกันนะสิ
วินัย : ฉันไม่ได้เอาเปรียบนะ ก็เพื่อน ๆ ทำกันหมดแล้ว จะให้ฉันทำอะไรล่ะ

- ปิยะมิตร : วิวรรณ ทำไมเอาภาพไปตากาก่อนล่ะ น่าจะลองเอาภาพไปวางบนกระดาษก่อน จะได้ติดภาพได้ตรง ๆ ถ้าตากาก่อนแล้วติดภาพลงไป พอติดภาพเอียง มันจะ แก๊วเขยาก็
- วิวรรณ : ก็ฉันจะทาบแบบนี้ เราไม่ได้ตกลงกันจะหนอยว่าจะให้ทำยังไง ฉันก็ทำตามใจฉันนะสิ
- ปิยะมิตร : ฉันไม่ได้ว่าอะไรซักหน่อย เพียงแต่แนะนำเท่านั้นเอง
- วิวรรณ : ฉันไม่ชอบให้ใครมาแนะนำ
- บัวริม : ฉันว่ากลุ่มของเราซักจะวุ่นวายกันแล้วนะ ทุกคนหยุดทำงานกันสักพักก่อนนะคะ แล้วลองมาปรึกษากันใหม่ดีกว่า เราจะต้องทำอะไรบ้าง และจะทำอะไรก่อน
- ปิยะมิตร : ดีครับ ผมว่าเราต้องคิดรูปแบบของสมุดภาพ ตัดภาพออกมาติดลงในสมุด
- วินัย : ควรตกแต่งภาพด้วยครับ
- วิวรรณ : แล้วเราจะทำอะไรกันก่อนล่ะ
- ปิยะมิตร : เราควรช่วยกันคิดรูปแบบของสมุดภาพออกมาก่อนว่าเราจะติดภาพอย่างไร แล้วตัดภาพออกมาติดลงในสมุดทีละแผ่น
- วินัย : หลังจากที่ได้ติดภาพแล้ว เราควรเขียนชื่อบุคคลสำคัญได้ภาพนั้น และตกแต่ง ปกสมุดภาพต่อไป
- บัวริม : ทุกคนเห็นด้วยไหมคะตามที่เพื่อนเสนอมา
- วิวรรณ : ฉันเห็นด้วย
- อุไร : ฉันก็เห็นด้วยค่ะ
- บัวริม : ทุกคนลงมือทำงานตามที่เราได้ตกลงกันไว้ล่ะคะ
- วิวรรณ : แล้วใครจะทำอะไรบ้างล่ะ
- บัวริม : ให้ปิยะมิตรคิดรูปแบบของสมุดภาพ อุไรตัดภาพ วิวรรณเอาภาพไปติดลงในสมุด
- วินัยเขียนชื่อบุคคลสำคัญได้ภาพ ส่วนฉันจะตกแต่งสมุดภาพเอง

บรรยาย เพื่อนในกลุ่มลงมือทำงานตามที่บัวริมบอก

วินัย : เสร็จแล้ว สวยจังเลย

อุไร : จริงด้วยนะ ฉันว่าเป็นเพราะเราช่วยกันวางแผนในการทำสมุดภาพว่าเราจะทำ
อะไรกันบ้างและจะทำอะไรก่อน ทำให้เราไม่สับสน งานก็เสร็จทันเวลาด้วย

บัวริม : ฉันเห็นด้วยกับคำพูดของเธอ

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 5

ชื่อเรื่อง	การแบ่งงานและมอบหมายงาน
ชื่อกิจกรรม	ใครทำอะไรบ้าง
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ความสำคัญของการแบ่งงาน 2. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้บทบาทของหัวหน้ากลุ่มในการแบ่งงานและมอบหมายงานให้แก่สมาชิก
สื่อที่ใช้	1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง "ใครทำอะไรบ้าง" 2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น โต๊ะ เก้าอี้และวัสดุในการทำงาน
วิธีดำเนินการ	1. ขั้นเตรียม ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เรื่องสถานการณ์จำลองเรื่อง "ใครทำอะไรบ้าง" จากนั้นนักเรียนและผู้วิจัยช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาท 2. ขั้นดำเนินกิจกรรม นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลอง เรื่อง "ใครทำอะไรบ้าง" ตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู 3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดงในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมและแลกเปลี่ยน
ประสบการณ์	4. ขั้นสรุป นักเรียนช่วยกันสรุปสาระและข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลองแล้ว ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุป

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 5

เรื่อง การแบ่งงานและมอบหมายงาน

"ใครทำอะไรบ้าง"

คุณครูมาลีได้แบ่งกลุ่มนักเรียนให้จัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับข่าวสำคัญต่างๆในชีวิตประจำวัน โดยให้นักเรียนหาข่าวจากหนังสือพิมพ์มาจัดที่ป้ายหน้าห้อง ให้แต่ละกลุ่มสลับเปลี่ยนกันจัดป้ายนิเทศ กลุ่มละ 1 สัปดาห์ สัปดาห์นี้เป็นหน้าที่ของกลุ่มที่ 2 ซึ่งมีสมาชิก คือ วรายุทธ สุดใจ วาสนา ปราณี เพทายและทศพร

เมื่อสมาชิกรวมกันในตอนเที่ยง วาสนาจึงเสนอให้เพทายเป็นหัวหน้ากลุ่ม เพื่อนทุกคนเห็นด้วย เมื่อเพทายได้รับมอบหมายให้เป็นหัวหน้ากลุ่ม เพทายก็บอกให้ทุกคนลงมือทำงานทันที โดยไม่มีการแบ่งงานและมอบหมายงานให้แก่สมาชิก โดยสุดใจทำหน้าที่ตัดกระดาษ ทศพรรวบรวมข่าวที่เพื่อนหามาได้แล้วส่งให้เพทายเป็นคนติดที่ป้ายนิเทศ เมื่อปราณีจะเดินไปช่วย เพทายก็บอกว่าไม่ต้องหรอก เดี๋ยวเขาทำเอง เพราะปราณีตัวเล็กเดี๋ยวติดข่าวเอียงจะไม่สวย สุดใจตัดกระดาษไม่ตรงเพราะมือเจ็บ วรายุทธจะเข้าไปช่วย เพทายรีบบอกว่าเดี๋ยวเขาทำเอง เพื่อนในกลุ่มก็เลยไม่รู้ว่าจะทำอะไร เพราะเพทายเองงานไปทำอยู่คนเดียว เพื่อนในกลุ่มจึงได้แต่ยืนดู ปลอ่ยกให้เพทายทำป้ายนิเทศอยู่คนเดียว ครูมาลีเดินมาเห็นเข้า จึงตักเตือนนักเรียนที่ยืนดูว่า ทำไมไม่ช่วยเพื่อนทำงาน ปราณีจึงบอกครูมาลีด้วยความไม่พอใจว่าไม่รู้จะทำอะไร ครูมาลีจึงถามเพทายว่า เพทายได้แบ่งงานให้เพื่อนหรือเปล่า เพทายบอกว่าไม่ได้แบ่งงาน ครูมาลีจึงบอกเพทายให้แบ่งงานให้เพื่อนทำด้วย ไม่ควรทำงานอยู่คนเดียวเพราะเพื่อนมีความสามารถกันทุกคน และควรมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของเพื่อน งานจะได้เสร็จตามกำหนดและทุกคนก็มีส่วนร่วมในการทำงาน เพทายปฏิบัติตามที่ครูมาลีบอก โดยเรียกเพื่อนในกลุ่มมาปรึกษาหารือกันใหม่ เพทายแบ่งงานและมอบหมายงานให้แก่เพื่อนทุกคนตามความถนัด ทุกคนเริ่มทำงานตามหน้าที่ของตนตามที่ได้รับมอบหมายงานเสร็จทันเวลา เพื่อน ๆ ในกลุ่มทุกคนพอใจ

สถานการณ์จำลอง เรื่อง "ใครทำอะไรกันบ้าง"

ฉากที่ 1 หน้าห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

- วรายุทธ : วันนี้เป็นหน้าที่ของกลุ่มเราที่ครูมาสั่งให้จัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับข่าวสำคัญต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน
- สุดใจ : แล้วเราจะทำอะไรกันก่อนดีล่ะ
- ทศพร : ฉันว่าเราเลือกหัวหน้ากลุ่มกันก่อนดีกว่า
- วาสนา : ฉันขอเสนอให้เพทายเป็นหัวหน้ากลุ่ม
- ปรานี : ฉันเห็นด้วย
- สุดใจ : ฉันก็เห็นด้วย
- เพทาย : เมื่อทุกคนเลือกให้ฉันเป็นหัวหน้ากลุ่ม ขอให้ทุกคนช่วยกันทำงานกันเลยครับ
- สุดใจ : ฉันตัดกระดาษนะ
- ทศพร : ถ้างั้น ฉันรวบรวมข่าวที่เพื่อน ๆ หามา
- เพทาย : แล้วเธอส่งมาให้ฉันนะ ฉันจะติดบนป้ายนิเทศเอง
- ปรานี : ฉันช่วยติดนะ
- เพทาย : ไม่ต้องหรอก เดี๋ยวฉันทำเอง เธอตัวเล็ก เดี๋ยวติดข่าวเอียงจะไม่สวย
- สุดใจ : ฉันตัดกระดาษไม่ตรงเลย มือฉันเจ็บ
- วรายุทธ : ฉันช่วยตัดจ๊ะ
- เพทาย : ไม่ต้องหรอก เดี๋ยวฉันตัดเอง
- บรรยาย : เพื่อนในกลุ่มไม่รู้ว่าทำอะไร จึงได้แต่ยืนดู เพราะเพทายหัวหน้ากลุ่มเอางานไปทำคนเดียว

ฉากที่ 2 ครูมาลีเดินมาหน้าห้อง

- ครูมาลี : ทำไมยืนดูเพื่อนทำงานล่ะคะ ไม่ช่วยเพื่อนทำงานกันเลย เดี๋ยวจัดป้ายนิเทศไม่เสร็จนะ

ปราณี : หนูไม่รู้ว่าจะทำอะไรคะคุณครู หนูไม่มีความสามารถหรอกค่ะ หนูก็เลยไม่กล้าทำอะไร

วรายุทธ : ยินดีเลยๆ ดีแล้วครับคุณครู จะได้ไม่เสียงาน

ครูมาลี : อ้าว ใครเป็นหัวหน้ากลุ่มคะ

เพทาย : ผมเป็นหัวหน้ากลุ่มครับ

ครูมาลี : แล้วได้แบ่งงานให้เพื่อนในกลุ่มทาทหรือเปล่า

เพทาย : ผมไม่ได้แบ่งงานครับ

ครูมาลี : การทำงานเป็นกลุ่มนั้นะคะ หัวหน้ากลุ่มควรแบ่งงานให้สมาชิกในกลุ่มทาทด้วย ไม่ควรทำอยู่คนเดียว เพราะเพื่อนเราก็มีความสามารถกันทุกคน และควรมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของเพื่อนด้วย งานจะได้เสร็จตามที่กำหนด

เพทาย : ครับคุณครู

บรรยาย ครูมาลีเดินผ่านไป เพทายเห็นปฏิริยาของเพื่อน ๆ จึงรู้สึกเสียใจ

เพทาย : ฉันรู้สึกว่าจะทำงานอยู่คนเดียวจริง ๆ ขอร้องเพื่อนๆด้วยนะ ฉันคิดว่าถ้าฉันทำงานอยู่คนเดียว งานคงไม่เสร็จหรอก เดี๋ยวฉันจะแบ่งงานให้เพื่อน ๆ นะครับ
 1. หัวยุทธตัดกระดาษ ปราณีรวบรวมข่าวที่เพื่อน ๆ หามาได้ แล้วส่งให้สุดใจ
 2. ตัดเลือกข่าวที่จะนำมาติดป้ายนิเทศ ส่วนศพพร้าหน้าข่าวที่ สุดใจคัดแล้วไปติดลงบนกระดาษสีแผ่นเล็ก แล้วส่งมาให้ฉัน ฉันจะติดบนป้ายนิเทศเอง วาสนาตัดดอกไม้เพื่อแต่งป้ายนิเทศด้วยนะครับ

วาสนา : 1. ให้ปราณีตัดดอกไม้แทนฉันได้ไหมคะ ปราณีตัดดอกไม้สวยค่ะ เดี๋ยวฉันไปรวบรวมข่าวแทนปราณีเอง

เพทาย : ปราณีว่าไงครับ

ปราณี : ตกลงค่ะ เดี๋ยวฉันไปตัดดอกไม้เอง

เพทาย : ทุกคนลงมือทำงานตามที่ฉันได้แบ่งงานให้

บรรยาย ทุกคนลงมือทำงาน

เพทาย : ป้ายนิเทศเสร็จแล้วนะครับ ทันเวลาพอดี

วาสนา : สวยจังเลยค่ะ ข้อมูลก็ทันสมัยด้วย

เพทาย : คงเป็นเพราะฉันไม่เอางานมาทำคนเดียว ฉันได้แบ่งงานให้เพื่อน ๆ ด้วย ทำให้ทุกคนรู้หน้าที่ว่าจะต้องทำอะไร ป้ายนิเทศจึงเสร็จทันเวลา คราวต่อไปฉันจะไม่เอางานมาทำคนเดียวแล้ว เพื่อน ๆ ก็มีความสามารถกันทุกคน

โปรแกรมการรำสัดานการณ้จำลอง

ครั้งที่ 6

ชื่อเรื่อง การทบทวนแผนงาน

ชื่อกิจกรรม ก่อนลงมือทํางาน

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงความสำคัญของการทบทวนแผนงานและทําความเข้าใจแผนงานให้ตรงกันก่อนลงมือปฏิบัติทํางาน

สื่อทํางาน 1. เอกสารประกอบการรำสัดานการณ้จำลองเรื่อง "ก่อนลงมือทํางาน"
2. วัสดุทํางานประกอบการแสดงบทบาท เช่น โฉล้ะ แก้วอีและวัสดุในการทํางาน

วิธีดําเนินการ

1. ขึ้นเตรียม

ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เลาเรื่องสัดานการณ้จำลองเรื่อง "เข้าใจดีหรือยัง" จากนั้นนักเรียนและผู้วิจัยช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาท

2. ขึ้นดําเนินกิจกรรม

นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสัดานการณ้จำลอง เรื่อง "ก่อนลงมือทํางาน" ตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ สําหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู

3. ขึ้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดงในขณะทํากิจกรรมและแลกเปลี่ยน

ประสพการณ้

4. ขึ้นสรุป

นักเรียนช่วยกันสรุปสาระและข้อคิดที่ได้รับจากการรำสัดานการณ้จำลองแล้ว

ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุป

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 6

เรื่อง การทบทวนแผนงาน

"ก่อนลงมือทำงาน"

สัปดาห์หน้าจะเป็นวันเด็ก ทางโรงเรียนจะจัดงานวันเด็กขึ้นโดยมีการแสดงและการแข่งขันเกมต่าง ๆ พร้อมทั้งมอบของขวัญให้แก่ผู้ชนะการแข่งขัน ครูกาญจนามอบหมายให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จัดทำ ห่อของขวัญจำนวน 10 ชิ้น เพื่อไว้แจกในงานวันเด็ก โดยครูกาญจนาจัดอุปกรณ์การห่อของขวัญอย่างเพียงพอ ก่อนที่จะลงมือช่วยกันทำงาน ครูกาญจนาขอให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันและในแต่ละกลุ่ม ให้เลือกหัวหน้า เพื่อปรึกษาวางแผนการทำงานร่วมกันก่อนภายในพักเที่ยงนี้ แล้วให้ทำเสร็จในวันพรุ่งนี้ก่อนเที่ยง

กลุ่มของศิริพร ดรุณวรรณ มาลัย สมใจ อรทัยและขวัญใจ ได้เลือกให้ดรุณวรรณเป็นหัวหน้ากลุ่ม และอรทัยเป็นเลขานุการกลุ่มคอยจดบันทึกการประชุม ดรุณวรรณได้ขอให้เพื่อนทุกคนช่วยกันวางแผนการทำงานก่อนที่จะเข้าเรียนในตอนบ่ายแล้วค่อยเริ่มลงมือทำงานกันในตอนเย็น

เมื่อทุกคนมารวมกลุ่มกัน ดรุณวรรณขอให้เพื่อนทุกคนลงมือทำงาน โดยไม่มีการทบทวนแผนงานที่ได้วางไว้แล้ว ทำให้เพื่อนบางคนลืมหน้าที่ของตนว่าตนจะต้องทำอะไร และบางคนไม่ได้ทำงานตามแผนที่วางไว้ จึงเกิดการโต้เถียงกันขึ้น ดรุณวรรณเห็นสมาชิกโต้เถียงกัน จึงถามถึงสาเหตุที่โต้เถียงกัน สมใจบอกว่าเพื่อน ๆ ลืมหน้าที่ของตนที่ตกลงกันไว้เมื่อวานนี้ ศิริพรบอกว่าเขาไม่ได้ทำงานตามแผนที่วางไว้จึงเกิดการโต้เถียงกัน อรทัยซึ่งเป็นเลขานุการของกลุ่ม จึงเสนอความคิดเห็นว่าควรทบทวนแผนงานที่วางไว้เมื่อวานนี้ให้ทุกคนฟังอีกครั้งหนึ่ง เพราะเมื่อวานเขาได้จดบันทึกไว้เรียบร้อยแล้ว เมื่อทุกคนได้รับฟังการทบทวนแผนงานของอรทัย จึงเข้าใจในบทบาทของตนและเข้าใจแผนงานที่วางไว้อย่างตรงกัน จึงลงมือทำงานตามแผนที่วางไว้ ผลงานเสร็จทันเวลาที่กำหนด

สถานการณ์จำลอง เรื่อง "ก่อนลงมือทำงาน"

ฉากที่ 1 ในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ครูกาญจนา : สืบค้นหาหน้าจะถึงงานวันเด็กที่ทางโรงเรียนจะจัดขึ้นนะค่ะ ครูขอให้กลุ่มของ
ศิริพร ดรณวรรณ มาลัย สมใจ อรทัย และขวัญใจ ทำห่อของขวัญเพื่อไว้มอบให้
แก่ผู้ชนะการแข่งขันในงานวันเด็กนั้นนะค่ะ ครูเตรียมอุปกรณ์ในการทำห่อของขวัญ
ไว้ให้แล้วนะค่ะให้มารับที่ครูได้

ศิริพร : ทำห่อของขวัญก็ขึ้นคะคุณครู

ครูกาญจนา : 10 ชิ้นค่ะ ให้ทุกคนปรึกษาวางแผนการทำงานกันก่อน ให้เสร็จภายในพักเที่ยงนี้
แล้วทำห่อของขวัญให้เสร็จตอนเย็นนี้นะค่ะ

ดรณวรรณ : ค่ะ คุณครู

ฉากที่ 2 กลุ่มของศิริพร ดรณวรรณ มาลัย สมใจ อรทัย และขวัญใจ

ศิริพร : ฉันขอเสนอให้ดรณวรรณเป็นหัวหน้ากลุ่ม

มาลัย : ฉันเห็นด้วย และฉันเสนอให้อรทัยเป็นเลขานุการกลุ่ม

ดรณวรรณ : ฉันเห็นด้วย ถ้าฉันเรามาปรึกษากันก่อนว่าเราจะทำอะไรกันบ้าง

สมใจ : ฉันว่าเราส่งตัวแทนไปรับอุปกรณ์จากครูก่อน แล้วตัดกระดาษห่อของขวัญ ทำโบว์
ติดห่อของขวัญ เลือกกล่องให้เหมาะสมกับสิ่งของที่ห่อ แล้วเราก็กู้ช่วยกันห่อ

ดรณวรรณ : ตามที่สมใจเสนอมาทุกคนมีความเห็นอย่างไร

ขวัญใจ : ฉันเห็นด้วยค่ะ

ศิริพร : ฉันก็เห็นด้วย

มาลัย : เราควรแบ่งหน้าที่กันด้วยว่าจะให้ใครทำอะไร

ดรณวรรณ : ให้อรัทัยไปรับอุปกรณ์จากครู สมใจตัดกระดาษห่อของขวัญ มาลัยและขวัญใจทำโบว์
ติดห่อของขวัญ ส่วนฉันและศิริพรจะเลือกกล่องและห่อของขวัญเอง อรัทัยจดบันทึกไว้
ด้วยนะค่ะ

ศิริพร : ค่ะ

ดรณวรรณ : งั้นเราเลิกประชุมกันแค่นี้ละ เพราะใกล้เวลาที่จะต้องเข้าเรียนแล้ว ตอนเย็น
ขอให้ทุกคนมารวมกันที่นั่นละ

ฉากที่ 3 ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ดรณวรรณ : ทุกคนมาพร้อมกันแล้วละคะ ลงมือทำงานกันได้เลยคะ

มาลัย : ขวัญใจ ฉันลืมไปว่าฉันต้องทำอะไรบ้าง

ขวัญใจ : ฉันไม่ลืมหรอก ฉันต้องตัดกระดาษห่อของขวัญ

สมาใจ : ฉันต้องเป็นคนตัดกระดาษนะ เธอทำอะไรจำไม่ได้เหรอ

ขวัญใจ : นึกออกแล้ว ฉันต้องเลือกกล่องใส่สิ่งของ

ศิริพร : (เสียงดัง) ฉันเป็นคนเลือกกล่องนะ

ดรณวรรณ : ทำไมเสียงดังกันคะ มีอะไรกันเหรอ

สมาใจ : มาลัยและขวัญใจ เขาจำไม่ได้ว่าเขาจะต้องทำอะไร

ศิริพร : ฉันห่อของขวัญโดยที่ไม่ได้ตัดกระดาษตามขนาดที่เราตกลงกันไว้

สมาใจ : อ้าว ทำไมเธอ เธอไม่เอากระดาษที่ฉันตัดไว้แล้วละ

ศิริพร : ฉันลืมจ๊ะ

อรรถัย : เอาละ ทุกคนฟังฉันอีกครั้งนะคะ เมื่อวานฉันได้จดไว้แล้วว่าใครทำอะไรบ้าง
และเราจะทำอะไรก่อน ฉันไปรับอุปกรณ์จากครูมาแล้ว ให้สมาใจตัดกระดาษ
ตามขนาดของกล่องที่จะใช้ใส่สิ่งของ มาลัยและขวัญใจทำโบว์ติดห่อของขวัญ
ศิริพรเอากระดาษที่สมาใจตัดแล้วไปห่อของขวัญ เมื่อห่อเสร็จแล้วส่งให้ฉันและ
ดรณวรรณติดโบว์ก็เป็นอันเสร็จเรียบร้อยแล้ว

มาลัย : ฉันเข้าใจแล้วละ

ขวัญใจ : ถ้าเราทบทวนแผนงานที่เราได้วางไว้แล้วก่อนทำงานนี้ดีนะ ทำให้เราเข้าใจ
ในสิ่งที่เราจะต้องทำมากขึ้น ทำให้เราไม่สับสนในการทำงาน

มาลัย : ฉันเห็นด้วยกับคำพูดของเธอ

ดรณวรรณ : เอาละ ทุกคนเข้าใจในแผนงานดีแล้วละคะ ลงมือทำงานกันได้เลยคะ

บรรยาย : ทุกคนช่วยกันทำงาน งานเสร็จทันเวลาที่ครูกำหนด

โปรแกรมการวิจัยสถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 7

ชื่อเรื่อง การทำงานตามแผน

ชื่อกิจกรรม ท้าทายที่ตกลงกันหน่อย

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ถึงความสำคัญของการทำงานตามแผนที่วางไว้

- สื่อที่ใช้
1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง "ท้าทายที่ตกลงกันหน่อย"
 2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น ใต้อะ แก้วน้ำและวัสดุในการทำงาน

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม

ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เสาะเรื่องสถานการณ์จำลอง เรื่อง "ท้าทายที่ตกลงกันหน่อย" จากนั้นนักเรียนและผู้วิจัยช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาท

2. ขั้นดำเนินการกิจกรรม

นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลอง เรื่อง "ท้าทายที่ตกลงกันหน่อย" ตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดงในขณะปฏิบัติกิจกรรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์

4. ขั้นสรุป

นักเรียนช่วยกันสรุปสาระและข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลองแล้ว
ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุป

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 7

เรื่อง การทำงานตามแผน

"ทำตามที่ตั้งกลงกันหน่อย"

เมื่อถึงชั่วโมงวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูปรานีสอนนักเรียนในหัวข้อเรื่อง วันสำคัญทางศาสนา โดยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มศึกษาค้นคว้าเรื่อง วันออกพรรษา แล้วนำมารายงานถึงความเป็นมา ความสำคัญและพิธีการที่จัดในวันออกพรรษา โดยครูปรานีให้เวลาในการศึกษาค้นคว้าประมาณ 40 นาที

กลุ่มของบุญช่วย วิรัตน์ อัมพร ชูชาติ จิราภรณ์และสุรพล ได้ประชุมปรึกษาหารือกันแล้วเลือกให้ชูชาติเป็นหัวหน้ากลุ่มและอัมพรเป็นเลขานุการกลุ่ม เมื่อกำหนดบทบาทของสมาชิกแล้วชูชาติจึงขอให้เพื่อนทุกคนช่วยกันวางแผนงานในการทำรายงานครั้งนี้ เมื่อวางแผนงานเสร็จแล้วชูชาติได้แบ่งงานให้สมาชิกแต่ละคน โดยให้วิรัตน์ค้นคว้าเรื่อง ความเป็นมาของวันออกพรรษา สุรพลค้นคว้าเรื่อง ความสำคัญของวันออกพรรษา จิราภรณ์และบุญช่วยค้นคว้าเรื่อง พิธีการที่จัดในวันออกพรรษา เมื่อทุกคนค้นคว้าเสร็จแล้วให้ส่งไปให้อัมพรเพื่อนำไปเรียบเรียงและจัดทำเป็นรูปเล่มรายงาน ส่วนชูชาติจะเป็นคนออกไปรายงานหน้าชั้นเอง เมื่อแบ่งงานกันเรียบร้อยแล้วชูชาติก็ทบทวนแผนงานให้เพื่อนๆ ฟังอีกครั้ง เพื่อทำความเข้าใจให้ตรงกัน ชูชาติบอกให้เพื่อน ๆ ลงมือทำงาน สุรพลและวิรัตน์เป็นคนใจร้อน ได้เร่งให้เพื่อนรีบทำงานกันเร็ว ๆ เพราะถ้ามีเวลาเหลือจะได้อ่านการ์ตูน เพื่อนก็เร่งทำจนลืมแผนงานที่วางไว้ ทำให้การทำงานสับสนยิ่งขึ้น ชูชาติซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มมองเห็นว่าเพื่อน ๆ ไม่ได้ทำงานตามแผนที่วางไว้ จึงบอกให้เพื่อนในกลุ่มหยุดทำงานก่อน เพื่อนก็ถึงแผนงานที่วางไว้เมื่อครุ่นใจใหม่ แล้วจึงเริ่มทำงานกันต่อ งานก็เสร็จทันเวลาเป็นที่พอใจของเพื่อน ๆ ในกลุ่ม

สถานการณ์จำลอง เรื่อง "ทำตามที่ตกลงกันหน่อย"

ฉากที่ 1 ในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชั่วโมงสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ครูปรานี : วันนี้ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มศึกษาค้นคว้าหัวข้อเรื่อง "วันออกพรรษา" แล้วนำมา
รายงานหน้าชั้นถึงความหมาย ความสำคัญ และพิธีการที่จัดในวันออกพรรษา
ครูให้เวลาในการค้นคว้า 40 นาทีนะคะ บุญช่วยเข้าใจที่ครูสั่งไหมคะ

บุญช่วย : เข้าใจค่ะ

ครูปรานี : เอาล่ะ ทุกคนแบ่งกลุ่มกันค้นคว้าได้

ฉากที่ 2 กลุ่มของบุญช่วย วิรัตน์ อัมพร ชูชาติ จิราภรณ์ และสุรพล เพียงกลุ่มเดียว

บุญช่วย : เรามาเลือกหัวหน้ากลุ่มกันก่อน

วิรัตน์ : ฉันขอเสนอให้ชูชาติเป็นหัวหน้ากลุ่ม ทุกคนมีความเห็นอย่างไร

จิราภรณ์ : ฉันเห็นด้วย และขอเสนอให้อัมพรเป็นเลขานุการกลุ่มเพราะเขาจดบันทึกเร็วและ
ลายมือสวย

สุรพล : ฉันเห็นด้วย

บุญช่วย : เอาล่ะ คราวนี้ฉันขอให้ทุกคนช่วยกันคิดว่าเราจะทำอะไรกันบ้าง ฉันจะได้แบ่งงาน
ให้ทุกคนช่วยกันทำ

ชูชาติ : ฉันว่าเรากำหนดหัวข้อในการค้นคว้าก่อน

สุรพล : เมื่อเราได้หัวข้อแล้วก็แบ่งหน้าที่ให้แต่ละคนรับผิดชอบในแต่ละหัวข้อ พอค้นคว้า
เสร็จแล้ว ให้ทุกคนส่งข้อมูลให้อัมพรที่เป็นเลขานุการเอาไปเรียบเรียงและ
เขียนลงในสมุดเพื่อที่จะให้หัวหน้ากลุ่มออกไปรายงาน

อัมพร : ฉันเห็นด้วยกับข้อเสนอของสุรพล

วิรัตน์ : ฉันก็เห็นด้วย

ทูลชาติ : ฉันจะแบ่งงานให้ทุกคนเล่นนะครับ วิรัตน์ฉันเรื่องความเป็นมาของวันออกพรรษา
 สุรพลฉันเรื่องความสำคัญของวันออกพรรษา จิราภรณ์และบุญช่วยฉันเรื่องพิธีการ
 ที่จัดในวันออกพรรษา อัมพรเป็นคนรวบรวมข้อมูลจากเพื่อน ๆ และเรียบเรียง
 เขียนลงในสมุด ฉันจะออกไปรายงานหน้าชั้นเอง แบ่งงานกันแบบนี้ ทุกคน
 มีความเห็นว่ามันอย่างไรบ้าง

สุรพล : เห็นด้วยครับ

บุญช่วย : แบ่งงานอย่างนี้ดีแล้ว

ทูลชาติ : เอาล่ะ ทุกคนลงมือทำงานกันเถอะ

ฉากที่ 3 สมาชิกในกลุ่มลงมือทำงาน

สุรพล : ค้นเร็ว ๆ หน่อยสิวิรัตน์ ถ้าเราเสร็จก่อนจะได้ไปอ่านการ์ตูน

วิรัตน์ : จริง ๆ ด้วย บุญช่วยสะก้นเสร็จหรือยัง เร่งมือหน่อยสิ

บุญช่วย : ฉันก็รีบทำอยู่แล้ว

จิราภรณ์ : ฉันก็รีบทำเหมือนกัน เพราะอยากอ่านการ์ตูน

อัมพร : เอ้า ค้นกันเสร็จหรือยัง ฉันจะได้เอามาเขียน

สุรพล : ยังค้นไม่เสร็จเลย

อัมพร : ค้นได้แค่ไหนก็เอามาก่อนแล้วกัน (สุรพลส่งงานให้อัมพร)

วิรัตน์ : เอาของฉันไปก่อนสิ

อัมพร : เตี่ยฉันเรียบเรียงของสุรพลก่อนแล้วกัน ของเธอเอาไว้ทีหลัง

สุรพล : ฉันลืมไปแล้วว่าฉันค้นถึงไหน อัมพรเอามาดูก่อน

อัมพร : เตี่ยสิ ฉันกำลังเรียบเรียงอยู่

สุรพล : เอ๊ะ ฉันบอกให้เอามาก่อน

อัมพร : ฉันกำลังเขียนอยู่ ไม่เห็นหรือไงนะ

สุรพล : ก็ฉันลืมว่าฉันค้นถึงไหน เธอก็เอามาให้ฉันก่อนสิ ให้อันฉันเสร็จก่อนแล้วเธอค่อย
 เอาไปเขียน

ชูชาติ : เสียงดังอะไรกันครับ ทุกคนหยุดทำงานกันสักครู่นะครับ รู้สึกว่าเราจะสับสนกันแล้ว
 นะครับ เอาละ ทุกคนฟังหน่อย ให้คนที่ได้รับมอบหมายค้นข้อมูลในแต่ละเรื่อง
 ค้นหาให้เสร็จก่อน แล้วนำมาส่งให้อัมพรเพื่อเรียบเรียงต่อไป ทุกคนเข้าใจแผนงาน
 ที่เราวางไว้ไหมครับ

สุรพล : เข้าใจแล้วครับ

วิรัตน์ : ฉันทึเหมือนกัน

อัมพร : สุรพล เอาข้อมูลของเธอไปค้นต่อสิ พอค้นเสร็จแล้วค่อยเอามาส่งฉัน

บรรยาย ทุกคนลงมือทำงานกันใหม่

อัมพร : เสร็จแล้ว ทันเวลาพอดี

สุรพล : ตอนแรกเรารีบทำงานกันเกินไป เราจึงไม่ได้ทำงานตามแผนที่วางไว้ ก็เลยทำให้
 การทำงานสับสนนะ

วิรัตน์ : จริง ๆ ด้วย นี่ถ้าหัวหน้ากลุ่มไม่ทบทวนแผนงานใหม่นะ รายงานไม่เสร็จแน่

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 8

ชื่อเรื่อง การสรุปและประเมินผลงาน

ชื่อกิจกรรม งานเสร็จแล้วค่ะ

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ว่าเมื่องานเสร็จแล้ว กลุ่มควรประเมินผลงานดูว่างานที่เสร็จออกมานั้นตรงตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ และมีอะไรที่ควรปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

- สื่อที่ใช้
1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง "งานเสร็จแล้วค่ะ"
 2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น โต๊ะ เก้าอี้และวัสดุในการทำงาน

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม
ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เสาะเรื่องสถานการณ์จำลองเรื่อง "งานเสร็จแล้วค่ะ" จากนั้นนักเรียนและผู้วิจัยช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาท

2. ขั้นดำเนินการกิจกรรม
นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลอง เรื่อง "งานเสร็จแล้วค่ะ" ตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล
ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดงในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมและแลกเปลี่ยน

ประสบการณ์

4. ขั้นสรุป
นักเรียนช่วยกันสรุปสาระและข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลองแล้ว
ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุป

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 8

เรื่อง การสรุปและประเมินผลงาน

"งานเสร็จแล้วค่ะ"

ในชั่วโมงวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูวาสนาเข้าสอนในเรื่อง "วันปิยะมหาราช" โดยครูวาสนาให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ออกเป็นกลุ่มละ 5 คน เพื่อจัดทำสมุดภาพเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งครูวาสนาได้เตรียมอุปกรณ์ต่างๆ สำหรับการจัดทำสมุดภาพไว้ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ให้นักเรียนลงมือทำงานให้เสร็จภายในชั่วโมงนี้เมื่อหมดเวลาให้นักเรียนนำงานไปส่งครูวาสนาที่โต๊ะ

นักเรียนแบ่งกลุ่มกันเรียบร้อยแล้ว กลุ่มของแสงเดือน ดาวเรือง มะลิ สมนึกและประเทืองได้เลือกให้ประเทืองเป็นหัวหน้ากลุ่มและมะลิเป็นเลขานุการกลุ่มต่อจากนั้นก็ได้มีการกำหนดเป้าหมายไว้ว่า สมุดภาพจะต้องมีการตกแต่งให้สวยงาม เพื่อให้ครูนาสมุดภาพไปใช้ในการจัดนิทรรศการได้ด้วย ประเทืองได้แบ่งงานให้แก่เพื่อนแต่ละคนโดยให้ดาวเรืองตัดภาพเป็นภาพเล็กๆ แสงเดือนและวิชัยเป็นผู้ออกแบบและติดภาพลงในสมุด มะลิเขียนบรรยายภาพในแต่ละแผ่น ส่วนประเทืองตกแต่งหน้าปกให้สวยงาม เมื่อแบ่งงานกันเรียบร้อยแล้ว ประเทืองกับเพื่อนๆ เริ่มวางแผนการทำงานว่าจะเริ่มจากตัดภาพออกเป็นภาพเล็กๆ แล้วนำภาพที่ตัดออกมาวางเรียงลำดับที่ละหน้า ก่อนที่จะติดภาพลงในสมุด เมื่อติดภาพครบทุกภาพแล้วให้เขียนบรรยายพระราชกรณียกิจได้ภาพนั้นและตกแต่งหน้าปกให้เรียบร้อยแล้วก่อนที่จะนำไปส่งครู เมื่อวางแผนงานกันเสร็จแล้ว มะลิได้ทบทวนแผนงานให้เพื่อนฟังอีกครั้งหนึ่ง แล้วลงมือทำงานตามแผนที่วางไว้ เมื่องานเสร็จเรียบร้อยแล้วแต่ยังมีเวลาเหลืออีก ประเทืองจึงขอให้เพื่อนๆ ช่วยกันประเมินผลงานที่ทำเสร็จแล้วว่าผลงานนั้นตรงตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ และทุกคนพอใจในผลงานหรือไม่ เพื่อนๆ ทุกคนพอใจในผลงานของกลุ่ม เพราะสมุดภาพที่ออกมานั้นเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

สถานการณ์จำลอง เรื่อง "งานเสร็จแล้วค่ะ"

ฉากที่ 1 ในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

- ครูวาสนา : วันนี้เราจะเรียนเรื่องวันปิยมหาราชนะคะ โดยครูจะให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น
กลุ่มละ 5 คน
- แสงเดือน : แบ่งกลุ่มทำอะไรคะคุณครู
- ครูวาสนา : แบ่งกลุ่มเพื่อทำสมุดภาพเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัวค่ะ
- ดาวเรือง : แต่เราไม่มีอุปกรณ์อะไรเลยคะคุณครู
- ครูวาสนา : ครูเตรียมไว้ให้แล้วค่ะ ครูขอให้ทุกกลุ่มทำงานให้เสร็จภายในชั่วโมงนี้ค่ะ
เมื่อหมดชั่วโมงแล้วให้แต่ละกลุ่มนำสมุดภาพไปส่งไว้บนโต๊ะ อ้อ! ลืมบอกไป
สมุดภาพที่ครูให้นักเรียนทำ ทำให้ดีนะคะ เพราะครูจะนำไปจัดนิทรรศการด้วย
เออละ แบ่งกลุ่มกันได้แล้วค่ะ

ฉากที่ 2 กลุ่มของ แสงเดือน ดาวเรือง มะลิ สมนึก และประเทือง เพียงกลุ่มเดียว

- ประเทือง : ตกลงเพื่อน ๆ เลือกผมเป็นหัวหน้ากลุ่ม และเลือกมะลิเป็นเลขานุการกลุ่ม ทุกคน
เข้าใจตรงกันแล้วนะครับว่าครูวาสนาให้พวกเราทำสมุดภาพพระราชกรณียกิจของ
รัชกาลที่ 5 ส่งและครูจะนำไปจัดนิทรรศการด้วย พวกเราตกลงกันว่าจะต้องทำให้
สวยงาม
- ดาวเรือง : เข้าใจแล้วค่ะ
- ประเทือง : เราตกลงกันแล้วว่า สิ่งที่เราต้องทำคือ ออกแบบสมุดภาพ ตัดภาพออกเป็น
ภาพเล็ก ๆ ตัดภาพลงในสมุดและเขียนบรรยายใต้ภาพ แล้วตกแต่งหน้าปก
ให้สวยงาม
- สมนึก : ใครจะหาหน้าที่จะอะไรบ้างล่ะครับ
- แสงเดือน : ให้ฉันกับสมนึกออกแบบสมุดภาพและตัดภาพลงในสมุดนะ
- ประเทือง : ทุกคนว่าไงครับ

- ดาวเรือง : ฉันเห็นด้วยเพราะเขาทั้งสองคนนัดทางการออกแบบในการตัดภาพ
- มะลิ : ฉันก็เห็นด้วย
- ประเทือง : ถ้าฉันให้แสงเดือนและสมนึกออกแบบสมุดภาพและตัดภาพลงในสมุดนะครับ
ให้ดาวเรืองเป็นคนตัดภาพ ส่วนมะลิให้เขียนบรรยายใต้ภาพ ฉันจะเขียนบทสมุด
เอง ทุกคนเข้าใจแล้วนะครับว่าใครจะต้องทำอะไรบ้าง และจะต้องทำอะไรก่อน
- มะลิ : ดีแล้วฉันจะทบทวนให้ฟังใหม่นะคะ เราจะออกแบบบทสมุดก่อน ต่อจากนั้นตัดภาพ
ออกเป็นภาพเล็ก ๆ หน้าที่นี้เป็นของดาวเรือง เมื่อดาวเรืองตัดภาพเสร็จแล้ว
ให้แสงเดือนกับสมนึกนำภาพไปติดลงในสมุด แล้วฉันจะเขียนบรรยายใต้ภาพ
เสร็จแล้วประเทืองจะเป็นคนเขียนหน้าปก
- ประเทือง : ทุกคนลงมือทำงานกันได้เลยนะครับ

ฉากที่ 3 เมืองานเสร็จเรียบร้อย

- ประเทือง : งานเสร็จแล้ว แต่ยังมีเวลาเหลืออยู่ ฉันอยากให้เพื่อน ๆ ช่วยกันดูว่า สมุดภาพ
ได้รูปแบบตามที่ตกลงกันไว้หรือไม่
- มะลิ : ฉันว่าเป็นไปตามรูปแบบที่เราตกลงกันไว้แล้วค่ะ
- แสงเดือน : เราทำครบและถูกต้องตามรูปแบบแล้วนี่คะ
- สมนึก : สวยแล้วครับ
- ประเทือง : ทุกคนพอใจในสมุดภาพที่เราทำเสร็จแล้วนะ ดีแล้วฉันจะเอาไปส่งไว้
บนโต๊ะครูวาสนา

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 9

ชื่อเรื่อง	การสรุปและประเมินผลงาน
ชื่อกิจกรรม	กลุ่มของเรา
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ว่าการประเมินผลนั้น นอกจากจะประเมินผลงานแล้ว กลุ่มควรจะประเมินผลดูว่ากลุ่มทำงานกันอย่างไร มีอะไรพอใจไม่พอใจ กลุ่มจะทำอย่างไร จึงจะได้ผลงานดีขึ้น และควรประเมินบทบาทของสมาชิกว่าใครทำอะไรที่เหมาะสม ไม่เหมาะสมอย่างไร พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงบทบาทของสมาชิกในการทำงานครั้งต่อไป

- สื่อที่ใช้
1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง "กลุ่มของเรา"
 2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น โต๊ะ เก้าอี้และวัสดุในการทำงาน

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม

ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เล่าเรื่องสถานการณ์จำลองเรื่อง "กลุ่มของเรา" จากนั้นนักเรียนและผู้วิจัยช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาท

2. ขั้นดำเนินกิจกรรม

นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลอง เรื่อง "กลุ่มของเรา"

ตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดงในขณะปฏิบัติกิจกรรมและแลกเปลี่ยน

ประสบการณ์

4. ^๕ขั้นสรุป

นักเรียนช่วยกันสรุปสาระและข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลองแล้ว

ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุป

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 9

เรื่อง สรุปและประเมินผลงาน

"กลุ่มของเรา"

วันเสาร์ที่สองของเดือนมกราคมของทุกปีเป็นวันเด็ก ทางโรงเรียนได้จัดงานวันเด็กขึ้น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้จัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับกิจกรรมที่จัดในงานวันเด็ก ครูอัมพรซึ่งเป็นครูประจำชั้นจึงมอบหมายให้กลุ่มของชูลีพร สรัญญา เปรมปรี กาญจนา สมศักดิ์ วรายุทธ ทำงานในส่วนนี้

เมื่อได้รับมอบหมายงานจากครูแล้ว สมาชิกในกลุ่มได้ประชุมกัน แล้วเลือกให้วรายุทธ เป็นหัวหน้ากลุ่ม เปรมปรีเป็นเลขานุการของกลุ่ม เมื่อกำหนดบทบาทของสมาชิกแล้ว วรายุทธได้ขอให้นักเรียนช่วยกันวางแผนงานในการจัดป้ายนิเทศว่าจะทำอะไรกันบ้างและทำอย่างไร กาญจนาก็ได้เสนอว่าสิ่งที่จะต้องทำ คือ หาข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมที่จัดในงานวันเด็ก แล้วนำมาเรียบเรียงอีกครั้งหนึ่ง ชูลีพรเสนอว่าต้องมีการติดต่อขออุปกรณ์จากครู เมื่อได้อุปกรณ์แล้ว จึงค่อยคิดรูปแบบในการจัดป้ายนิเทศต่อไป สมาชิกทุกคนเห็นด้วยกับสิ่งที่เพื่อน ๆ เสนอ วรายุทธได้แบ่งงานให้แก่เพื่อน ๆ อย่างทั่วถึง โดยให้สมศักดิ์กับกาญจนาคือผู้ไปหาข้อมูล ชูลีพรออกแบบป้ายนิเทศ สรัญญาติดต่อขออุปกรณ์จากครูอัมพร ส่วนวรายุทธและเปรมปรีตกแต่งป้ายนิเทศให้สวยงาม เมื่อแบ่งหน้าที่กันแล้ว เปรมปรีได้ทบทวนแผนงานให้เพื่อน ๆ ฟังอีกครั้งหนึ่งแล้วทุกคนก็ลงมือช่วยกันทำงาน

เมื่องานเสร็จ ผลงานออกมาไม่ดีเท่าที่ควร วรายุทธขอให้เพื่อนในกลุ่มแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของกลุ่มว่าเป็นอย่างไร เมื่อเพื่อนพูดแล้วขอให้สมาชิกทุกคนรับฟังอย่างมีเหตุผล เพื่อที่จะได้ปรับปรุงวิธีการทำงานของกลุ่มต่อไป กาญจนาก็พูดว่าข้อมูลที่ค้นมาได้นั้นครบถ้วนตามที่ตกลงกันไว้ แต่รูปแบบของป้ายนิเทศยังไม่ได้ตามที่ตกลงกันไว้ ถ้าปรับปรุงอีกนิดเดียวและตกแต่งป้าย โดยการเพิ่มสีที่ตัวอักษร ผลงานที่ออกมาก็จะดีกว่านี้ ชูลีพรพูดต่อจากกาญจนาว่า สมาชิกในกลุ่มทำงานกันอย่างเต็มที่ดีแล้ว สรัญญาเสนอว่าถ้าแต่งขอบป้ายเพิ่มเติมจะทำให้ป้ายสะดุดตามากขึ้น วรายุทธจึงขอให้เพื่อน ๆ ช่วยกันปรับปรุงผลงานอีกครั้งหนึ่ง ผลปรากฏว่า ป้ายนิเทศที่จัดทำมาดีกว่าครั้งแรก ครูอัมพรเดินผ่านมามีเห็น กล่าวชม สมาชิกในกลุ่มทุกคนพอใจ

สถานการณ์จำลอง เรื่อง "กลุ่มของเรา"

ฉากที่ 1 ในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

- ครูอาพร : ปีนีทางโรงเรียนเราจะจัดงานวันเด็กขึ้น และครูใหญ่ได้ให้ห้องเราจัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับกิจกรรมที่จัดในวันเด็ก ซึ่งงานนี้ครูขอมอบหมายให้กลุ่มของชูลีพร สรัญญา เปรมปรี กาญจนา สมศักดิ์ วรายุทธ ทำป้ายนิเทศนะคะ
- สมศักดิ์ : แล้วอุปกรณ์ในการจัดป้ายละครับ ให้พวกผมหาเองใช้ไหมครับ
- ครูอาพร : อ้อ เรื่องอุปกรณ์หรือคะ ไปรับได้ที่ครูนะคะ
- สมศักดิ์ : ครับ

ฉากที่ 2 กลุ่มของชูลีพร สรัญญา เปรมปรี กาญจนา สมศักดิ์ วรายุทธ

- วรายุทธ : ตกลงเพื่อน ๆ เลือกฉันเป็นหัวหน้ากลุ่มและเปรมปรีเป็นเลขานุการกลุ่ม อยากให้เพื่อน ๆ ช่วยกันคิดว่าเราจะทำอะไรกันบ้างและทำอะไรก่อน
- กาญจนา : ฉันว่างานที่เราต้องทำคือ หาข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมที่จัดในวันเด็กก่อน
- ชูลีพร : ติดต่อขออุปกรณ์จากครูด้วยนะคะ
- สมศักดิ์ : เมื่อได้อุปกรณ์แล้วจึงคิดรูปแบบของการจัดป้ายนิเทศว่าเราจะจัดแบบใด พอได้รูปแบบแล้ว ควรตกแต่งป้ายนิเทศด้วย
- วรายุทธ : เอาละครับ งั้นฉันมอบหมายงานให้เพื่อน ๆ เละนะ สมศักดิ์กับกาญจนาค้นข้อมูล ชูลีพรออกแบบป้ายนิเทศ สรัญญาติดต่อขออุปกรณ์จากครู เมื่อได้อุปกรณ์แล้ว มาช่วยชูลีพรจัดป้ายนิเทศด้วย ส่วนฉันกับเปรมปรีจะตกแต่งป้ายนิเทศให้สวยงามทุกคนเข้าใจตามนั้นะ
- ชูลีพร : เข้าใจคะ
- สมศักดิ์ : เข้าใจครับ

- เปรมปรี : เดียวฉันจะทบทวนให้ฟังอีกครั้งว่า เราจะทำอะไรกันบ้าง เราจะหาข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมที่จัดในวันเด็กก่อน แล้วให้ชูลีพรออกแบบป้ายนิเทศและจัดป้ายนิเทศ ส่วนสรัญญาไปรับอุปกรณ์จากครูต่อจากนั้นให้มาช่วยชูลีพรจัดป้ายเมื่อจัดเสร็จแล้วให้ฉันกับวรายุทธตกแต่งป้ายนิเทศต่อไป
- วรายุทธ : ทุกคนลงมือทำงานกันได้เลย

ฉากที่ 3 เมื่อทุกคนทำงานเสร็จ

- วรายุทธ : เราจัดป้ายนิเทศกันเสร็จแล้ว ทุกคนช่วยกันดูซิว่าเราควรจะแก้ไขหรือเพิ่มเติมอะไรบ้าง
- เปรมปรี : แต่ฉันว่าเรายังจัดไม่ดีเท่าที่ควรนะ
- วรายุทธ : มีใครจะเพิ่มเติมอะไรอีกไหม
- กาญจนา : ฉันว่าข้อมูลที่ได้มานั้นครบถ้วนตามที่เรாதกลงกันไว้ แต่รูปแบบของป้ายเรายังจัดได้ไม่เป็นไปตามที่ตกลงกันไว้ เราติดข้อมูลไม่เรียงลำดับนะ ถ้าเราปรับตรงนี้อีกนิดเดียว และเพิ่มสีที่ตัวอักษรให้เข้มขึ้น ป้ายคงจะสวยงาม
- ชูลีพร : พวกเราทุกคนทำตามหน้าที่กันดีมาก
- สรัญญา : ฉันว่าถ้าเรากลับมาตกแต่งขอบป้ายเพิ่มเติม จะทำให้ป้ายสะอาดตามากขึ้นนะ
- เปรมปรี : ฉันเห็นด้วย
- วรายุทธ : ตามที่เพื่อนๆ เสนอมา เดียวขอให้ทุกคนช่วยกันแก้ไขป้ายนิเทศให้ดีขึ้นด้วยนะครับ
- บรรยาย : ทุกคนช่วยกันทำงาน
- ชูลีพร : เสร็จแล้ว สวยกว่าตอนแรกอีกนะ
- กาญจนา : จริงๆ ด้วย มองดูแล้วสะอาดตาดี
- บรรยาย : ครูอัมพร เดินผ่านมา กล่าวชมว่ากลุ่มนี้จัดป้ายนิเทศได้สวย
- ครูอัมพร : กลุ่มนี้จัดป้ายได้สวยงามนะ สะอาดตา น่าสนใจดี
- วรายุทธ : ขอบคุณครับคุณครู

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 10

ชื่อเรื่อง การทำงานอย่างเป็นขั้นตอน

ชื่อกิจกรรม แฟ้มอาชีพ

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้และเข้าใจวิธีการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน

- สื่อที่ใช้
1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง "แฟ้มอาชีพ"
 2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น โต๊ะ เก้าอี้และวัสดุในการทำงาน

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม

ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เล่าเรื่องสถานการณ์จำลอง เรื่อง "แฟ้มอาชีพ" จากนั้นนักเรียนและผู้วิจัยช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาท

2. ขั้นดำเนินการกิจกรรม

นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลอง เรื่อง "แฟ้มอาชีพ" ตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดงในขณะปฏิบัติกิจกรรมและแลกเปลี่ยน

ประสบการณ์

4. ขั้นสรุป

นักเรียนช่วยกันสรุปสาระและข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลองแล้ว

ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุป

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 10

เรื่อง การทำงานอย่างเป็นขั้นตอน

"แฟ้มอาชีพ"

เมื่อถึงชั่วโมงวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูจิราภรณ์ได้สอนเรื่อง การทํามาหากิน ซึ่งเกี่ยวกับอาชีพต่างๆของคนไทย ครูจิราภรณ์ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มจัดทำแฟ้มอาชีพ เพื่อไว้เป็นแหล่งค้นคว้าในห้องเรียนและจะนำไปจัดนิทรรศการด้วย ครูจิราภรณ์จัดอุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับการทํแฟ้มอาชีพให้นักเรียนแต่ละกลุ่มและขอให้นักเรียนทุกคนทำงานอย่างเป็นขั้นตอน

กลุ่มของสมาชิก วาสนา อاطر ปิยะมิตร จันทิมา เรือนแก้ว ได้ปรึกษาหารือกันให้อาทรเป็นหัวหน้ากลุ่มและเรือนแก้วเป็นเลขานุการของกลุ่มแล้วลงมือทำงานกันทันที แต่ไม่มีใครวางแผนการทำงานว่าจะทำอะไรกันก่อน และไม่มีการแบ่งหน้าที่ในการทำงาน จึงเกิดการแย่งหน้าที่กันทำงาน และบางคนไม่ยอมทำงานเพราะคิดว่าไม่ช้หน้าที่ของตนจึงทำให้รู้ดีเยี่ยมกันจนครูจิราภรณ์ต้องเดินมาดู และกล่าวตักเตือนว่ากลุ่มนี้ไม่ได้ทำงานอย่างเป็นขั้นตอน ในการทำงานกลุ่มนั้นควรจะเริ่มจากการกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงานก่อนแล้วจึงช่วยกันวางแผนการทำงาน เมื่อวางแผนการทำงานแล้ว ต้องแบ่งงานให้แก่สมาชิกในกลุ่ม ต่อจากนั้นหัวหน้ากลุ่มควรทบทวนแผนงานให้เพื่อนฟัง เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันแล้วค่อยลงมือทำงาน เมื่อทำงานเสร็จแล้วควรมีการประเมินผลงานและวิธีการทำงานของกลุ่มด้วย ครูจิราภรณ์ให้กลุ่มนี้ลงมือทำงานใหม่ สมาชิกทุกคนก็สามารถทำงานได้อย่างเป็นขั้นตอนตามที่ครูบอก ผลงานที่ออกมาทุกคนพอใจ และครูจิราภรณ์ก็กล่าวชมการทำงานของกลุ่มนี้

สถานการณ์จำลอง เรื่อง "แฟ้มอาชีพ"

ฉากที่ 1 ในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ครูจิราพร : วันนี้เราจะเรียนเรื่องการทํามาหากิน ซึ่งจะเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ของคนไทย นะคะ โดยครูจะให้ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันทํามาแฟ้มอาชีพ เพื่อไว้เป็นแหล่งค้นคว้า ในห้องเรียนและครูจะนำไปจัดนิทรรศการด้วย ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มละ 6 คนนะคะ มีใครสงสัยอะไรไหมคะ

ปิยะมิตร : คุณครูครับ แล้วอุปกรณ์สำหรับทํามาแฟ้มอาชีพล่ะครับ

ครูจิราพร : เมื่อแบ่งกลุ่มกันได้แล้วให้ส่งตัวแทนไปรับอุปกรณ์จากครูนะคะ

สมาใจ : แล้วส่งเมื่อไรคะคุณครู

ครูจิราพร : เมื่อหมดชั่วโมงแล้วให้แต่ละกลุ่มเอาแฟ้มอาชีพไปส่งครูบนโต๊ะนะคะ ให้นักเรียน ทํางานอย่างเป็นขั้นตอนด้วยนะคะ เอาล่ะค่ะ เริ่มแบ่งกลุ่มกันได้เลย

ฉากที่ 2 กลุ่มของสมาใจ วาสนา อาทร ปิยะมิตร จันทิมา เรือนแก้ว เพียงกลุ่มเดียว

สมาใจ : ฉันว่าเราเลือกหัวหน้ากลุ่มกันก่อนดีกว่า

วาสนา : ฉันขอเสนอให้อาทรเป็นหัวหน้ากลุ่ม เพื่อน ๆ ว่าอย่างไรบ้าง

เพื่อนทุกคน : เห็นด้วย

จันทิมา : ฉันขอเสนอให้เรือนแก้วเป็นเลขานุการกลุ่ม

วาสนา : ฉันเห็นด้วยค่ะ เพราะเรือนแก้วเป็นคนที่มียาสวยและจดบันทึกไว

ปิยะมิตร : ฉันเห็นด้วย

อาทร : เราลงมือทํางานกันเลยดีกว่านะคะ

บรรยาย : ขณะที่กำลังทํางาน

สมาใจ : อ้าว ปิยะมิตรทำไมเธอแย่งงานฉันทำล่ะ

ปิยะมิตร : เธอนั่นแหละมาแย่งฉันทำ

จันทิมา : ปิยะมิตร เธอเอาภาพไปติดลงในกระดานสิ

ปิยะมิตร : เธอนั่นแหละ ฉันไม่ทำหรือทำไมใช้หน้าที่ของฉัน

- จันทิมา : (เสียงดัง) ไม่ใช่ว่าหน้าที่ของฉันเหมือนกัน แต่ก็ต้องช่วยกันทำ
- ปิยะมิตร : (เสียงดัง) ฉันไม่ช่วยเสียอย่าง ใครจะทำไหม
- วาสนา : (พูดเสียงดัง) อ้าว เรือนแก้ว ทำไรเอารูปไปติดกาละ สะ เอามาตัดก่อนสิ
รูปมันใหญ่เกินไปนะ
- เรือนแก้ว : ติดไปเถอะน่า จะได้เสร็จเร็วๆ
- วาสนา : มันไม่สวย
- ครูจิราพร : อ้าว กลุ่มนี้เป็นอะไรกันเสียงดังจังเลย ทำงานอย่างเป็นขั้นตอนหรือเปล่า
ได้เลือกหัวหน้ากลุ่มกันไหม
- อาทร : เลือกครับ ผมเป็นหัวหน้ากลุ่มครับ แต่เราไม่ได้ทำงานอย่างเป็นขั้นตอน พวกผม
ต้องทำอะไรครับคุณครู
- ครูจิราพร : เมื่อเลือกหัวหน้ากลุ่มแล้ว ต้องวางแผนการทำงานร่วมกันว่าจะทำอะไรกันบ้าง
ใครทำหน้าที่อะไร ต่อจากนั้นหัวหน้ากลุ่มควรทบทวนแผนงานให้เพื่อนในกลุ่มฟัง
อีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันแล้วจึงลงมือทำงานตามแผนที่วางไว้
เมื่อทำงานเสร็จแล้วควรมีการประเมินผลงานและวิธีการทำงานของกลุ่มด้วย
นะคะ เดี๋ยวลงมือทำงานกันใหม่นะ ทำอย่างเป็นขั้นตอนด้วย
- อาทร : เราช่วยกันคิดหน่อยนะว่าเราจะทำอะไรกันบ้างและใครจะทำอะไร
- ปิยะมิตร : ฉันว่าออกแบบแฟ้มอาชีพก่อนว่าเราจะติดภาพกันอย่างไร
- เรือนแก้ว : ตัดภาพออกเป็นภาพเล็ก ๆ ด้วยแล้วค่อยเอาภาพไปติดลงในกระดาษตามรูปแบบ
ที่เราวางไว้
- อาทร : ตกลงว่าเราจะออกแบบแฟ้มอาชีพก่อน ใครจะทำหน้าที่นี้
- ปิยะมิตร : ฉันทำเอง
- เรือนแก้ว : เดี๋ยวฉันกับสมาใจจะตัดภาพนะคะ
- อาทร : ให้จันทิมากับวาสนาตัดภาพลงในกระดาษ ส่วนเรือนแก้วกับสมาใจเขียนชื่ออาชีพ
ไว้ภาพ เพราะทั้งสองคนลายมือสวย ส่วนฉันจะเข้ารูปเล่มและตกแต่งหน้าปก
ทุกคนเข้าใจนะ

เพื่อนทุกคน : (พยักหน้า)

เรือนแก้ว : ก่อนที่เราจะทำงาน ฉันจะทบทวนให้ฟังอีกครั้งว่าเราจะทำอะไรกันบ้าง สิ่งแรก
ออกแบบแฟ้มอาชีพก่อน แล้วตัดภาพอาชีพมาติดในกระดาษ เมื่อติดภาพเสร็จแล้ว
ให้เขียนชื่ออาชีพใต้ภาพนั้น ต่อจากนั้นนำไปจัดเป็นรูปเล่มของแฟ้มอาชีพ ตกแต่ง
หน้าปกให้สวยงาม

อาทร : เอาละ ทุกคนลงมือทำงานกันได้แล้ว

ฉากที่ 3 เมืองงานเสร็จแล้ว

อาทร : ทุกคนช่วยกันดูแฟ้มอาชีพที่ทำเสร็จแล้วสิว่า มีอะไรที่ต้องแก้ไขบ้างและกลุ่มของเรา
ทำงานกันอย่างไร

วาสนา : แฟ้มอาชีพตรงตามรูปแบบที่เราวางไว้แล้วนะ

ปิยะมิตร : เราทุกคนช่วยกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมายดีมาก

จันทิมา : แฟ้มอาชีพสวยดีแล้วละ

เรือนแก้ว : ฉันเห็นด้วย

บรรยาย ครูจิราพร เดินมาที่โต๊ะของกลุ่มนี้

ครูจิราพร : กลุ่มนี้ทำแฟ้มอาชีพเสร็จแล้วใช่ไหมคะ

อาทร : ครับ

ครูจิราพร : ทำได้สวยมากคะ และครูนั่งสังเกตอยู่หน้าห้องกลุ่มนี้ทำงานกันอย่าง เป็นขั้นตอน
ดีมาก

อาทร : ขอบคุณครับคุณครู

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 11

ชื่อเรื่อง กระบวนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน

ชื่อกิจกรรม กีฬาสี

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้และเข้าใจวิธีการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน

- สื่อที่ใช้
1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เรื่อง "กีฬาสี"
 2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาท เช่น ใต๊ะ แก้วอี้และวัสดุในการทำงาน

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม

ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เล่าเรื่องสถานการณ์จำลอง เรื่อง "กีฬาสี" จากนั้นนักเรียนและผู้วิจัยช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาท

2. ขั้นดำเนินกิจกรรม

นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลอง เรื่อง "กีฬาสี" ตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดงในขณะปฏิบัติกิจกรรมและแลกเปลี่ยน

ประสบการณ์

4. ขั้นสรุป

นักเรียนช่วยกันสรุปสาระและข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลองแล้ว

ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุป

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 11

เรื่อง กระบวนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน

"กีฬาสิ"

ทางโรงเรียนได้จัดให้มีการแข่งขันกีฬาขึ้น ซึ่งในวันเปิดงานจะต้องมีการเดินขบวนพาเหรด ของนักเรียนในแต่ละสี ครุमानะซึ่งเป็นครูประจำสีเหลือง ได้มอบหมายให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่อยู่สีเหลืองทำป้ายเขียนคำขวัญอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น น้ำ ป่า ไม้ เป็นต้น เพื่อร่วมในงานวันเปิดกีฬาสิ ครุमानะขอให้นักเรียนช่วยกันทำงานอย่างเป็นขั้นตอน

นักเรียนที่ได้รับมอบหมายในการทำป้ายนี้ได้แก่ทศพร ขวัญใจ เอกชัย ศราวุธ ศิริพรและวิรัตน์ สมาชิกทุกคนในกลุ่มมารวมกัน เพื่อปรึกษาในการกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงานว่าจะต้องทำป้ายเขียนคำขวัญอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อใช้ในงานวันเปิดกีฬาสิ สมพรเสนอให้ทศพรเป็นหัวหน้ากลุ่มเพราะทศพรมีความถนัดในด้านการเขียนคำขวัญ สมาชิกในกลุ่มเห็นด้วย วิชัยเสนอให้ศิริพรเป็นเลขานุการของกลุ่มเพื่อจดบันทึกการประชุม สมาชิกทุกคนเห็นด้วย เมื่อกำหนดบทบาทของสมาชิกแล้ว ทศพรซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มขอให้เพื่อนๆในกลุ่มช่วยกันวางแผนงานว่าจะต้องทำอะไรบ้าง ศราวุธเสนอว่าสิ่งที่จะต้องทำคือ ติดต่อครุमानะเพื่อขออุปกรณ์ในการทำงาน เอกชัยเสนอว่าคิดคำขวัญด้วย ศิริพรบอกเพื่อนๆว่าเมื่อเขียนคำขวัญแล้ว ควรมีการตกแต่งป้ายด้วยเพื่อให้เกิดความสวยงามและเป็นที่น่าสนใจแก่ผู้มาชมการแข่งขันกีฬาสิ สมาชิกทุกคนเห็นด้วย เมื่อได้วางแผนงานกันเรียบร้อยแล้ว ทศพรได้แบ่งงานให้แก่สมาชิกทุกคนอย่างทั่วถึงก่อนที่จะลงมือทำงานทศพรได้ทบทวนแผนงานที่ได้วางไว้ให้เพื่อนฟังอีกครั้งหนึ่ง แล้วจึงเริ่มลงมือทำงาน สมาชิกทุกคนปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เมื่องานเสร็จแล้ว ทศพรได้ขอให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มช่วยกันประเมินผลงานและวิธีการทำงานของกลุ่มว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่กลุ่มได้ตั้งไว้หรือไม่ ซึ่งเพื่อน ๆ ในกลุ่มทุกคนพอใจในผลงานและวิธีการทำงานของกลุ่ม เมื่อนำป้ายไปส่งครุमानะ ครุमानะกล่าวชมการทำงานของกลุ่มนี้

สถานการณ์จำลอง เรื่อง "กีฬาสิ"

ฉากที่ 1 ห้องประชุมของนักเรียนที่อยู่สี่เหลี่อง

- ครูมานะ : อาทิตย์หน้าจะถึงวันแข่งขันกีฬาสิ ในวันเปิดงานจะต้องมีการเดินขบวนพาเหรดของนักเรียนในแต่ละสิ ครูขอมอบหมายให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทำป้ายเขียนคำขวัญอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น น้ำ ป่าไม้ เป็นต้น เพื่อร่วมในงานวันเปิดการแข่งขันกีฬาสิ
- ทศพร : (ยกมือขึ้น) คุณครูครับแล้วพวกผมจะไปเอาอุปกรณ์ในการทำป้ายที่ไหนครับ
- ครูมานะ : ส่งตัวแทนมารับอุปกรณ์จากครูนะ ครูขอให้นักเรียนทำงานอย่างเป็นขั้นตอนด้วยการทำป้ายนี้ครูขอมอบหมายให้ทศพร ขวัญใจ เอกชัย สราวุธ ศิริพรและวิรัตน์ทำงานร่วมกัน

ฉากที่ 2 กลุ่มของทศพร ขวัญใจ เอกชัย สราวุธ ศิริพรและวิรัตน์

- สมพร : เอาละ ทุกคนมารวมกันแล้ว ฉันเสนอให้ทศพรเป็นหัวหน้ากลุ่ม
- ขวัญใจ : ฉันเห็นด้วย เพราะทศพรเก่งงานการเขียนคำขวัญ
- เอกชัย : ฉันเสนอให้ศิริพรเป็นเลขานุการกลุ่มเพื่อจดบันทึกการประชุม
- วิรัตน์ : ฉันเห็นด้วย
- ทศพร : งั้น ฉันขอบอกให้เพื่อน ๆ ทุกคนฟังก่อนนะครับว่าครูมานะให้เราทำป้ายเขียนคำขวัญอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อใช้งานวันเปิดกีฬาสิ เพื่อน ๆ ช่วยกันวางแผนงานนะว่าเราจะทำอะไรบ้าง
- สราวุธ : สิ่งแรกที่เราต้องทำคือ ไปรับอุปกรณ์จากครูมานะ
- เอกชัย : แล้วคิดคำขวัญที่จะเขียน
- ศิริพร : ฉันว่าเมื่อเขียนคำขวัญเสร็จ น่าจะมีการตกแต่งคำขวัญโดยการระบายสีให้ชัดเจนและเป็นทีสะดุดตา
- ขวัญใจ : ฉันเห็นด้วย ตามที่เพื่อน ๆ เสนอมา

- ทศพร : ที่เรายุกันมานั้น สิ่งที่เราต้องทำคือขออุปกรณ์จากครู คัดคำขวัญ ตกแต่งคำขวัญ
ฉันจะแบ่งงานาให้เพื่อน ๆ ว่าใครจะทำอะไรบ้าง
- วิรัตน์ : ฉันจะให้ทศพรและขวัญใจคัดคำขวัญดีกว่า เพราะทั้งสองคนเก่งทางด้านนี้ เพื่อน ๆ
มีความเห็นอย่างไรบ้าง
- ศราวุธ : อือ ก็ดีนะ
- ศิริพร : ฉันเห็นด้วยนะ
- ทศพร : ตกลง ฉันกับขวัญใจจะคัดคำขวัญ ให้เอกชัยไปรับอุปกรณ์จากครูมานะ
วิรัตน์และศิริพรเขียนคำขวัญเพราะลายมือสวย ศราวุธตกแต่งป้าย
เข้า ทุกคนเข้าใจตามนั้นะ
- ศิริพร : ฉันจะทบทวนให้ฟังอีกครั้งว่า เราต้องคัดคำขวัญก่อน แล้วเขียนคำขวัญจากนั้นลงสี
ให้เข้มตกแต่งให้สวยงาม
- ขวัญใจ : เข้าใจแล้ว เราลงมือทำงานกันเถอะ
- เอกชัย : เดี่ยวฉันจะไปรับอุปกรณ์จากครูมานะก่อนนะ
- บรรยาย : ทุกคนช่วยกันทำงาน

ฉากที่ 3 เมื่องานเสร็จ

- ทศพร : เราทำป้ายกันเสร็จแล้ว ขอให้ทุกคนช่วยกันดูสิว่ามีอะไรที่ควรปรับปรุงแก้ไขบ้าง
- ศราวุธ : สวยดีแล้ว
- ขวัญใจ : ตัวหนังสือที่เขียนยังมองเห็นไม่ชัดเพราะสีไม่เข้ม
- เอกชัย : ฉันก็ว่าอย่างนั้นแหละ มองดูไกล ๆ กลัวว่าจะไม่สะดุดตา ควรลงสีเพิ่มให้เข้มขึ้น
- ศราวุธ : เออ ก็เข้าทีนะ
- บรรยาย : ศราวุธและวิชัยลงสีที่ตัวหนังสือให้เข้มขึ้น
- ทศพร : อือ สวยแล้วนะ แล้วพวกเรายังไง
- เอกชัย : (เดินออกไปไกล และหยุดมองดูป้าย) มองดูไกล ๆ ชัดเจนมาก สะดุดตาด้วย
- ทศพร : เดี่ยวฉันจะเอาป้ายไปส่งครู
- บรรยาย : ครูมานะกล่าวชมการทำงานของกลุ่มนี้

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 12

ชื่อเรื่อง	ปัจจัยนิเทศ
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนสามารถสรุปประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง 2. เพื่อให้นักเรียนสรุปและทบทวนความสามารถในการทำงานกลุ่มอย่างเป็นขั้นตอน และนักเรียนเห็นแนวปฏิบัติในชีวิตประจำวัน
วิธีดำเนินการ	1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนถึงประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง 2. ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปเรื่องความสามารถในการทำงานกลุ่ม ในหัวข้อต่อไปนี้ 2.1 ความหมายและความสามารถในการทำงานกลุ่ม 2.2 ขั้นตอนในการทำงานกลุ่ม ประกอบไปด้วยขั้นตอนใดบ้าง 2.3 ความสำคัญในการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน 3. ให้ตัวแทนของทั้งสองกลุ่มออกมารายงานผลการสรุปให้สมาชิกทุกคนทราบ 4. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม กล่าวขอบใจนักเรียนและกล่าวปิดการทดลอง
การประเมินผล	1. สังเกตการตอบคำถามของนักเรียน 2. สังเกตจากการรายงานผลการสรุปของนักเรียน

โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศ	จับคู่เธอ: เธอคู่ฉัน	1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างนักเรียนกับนักเรียนและครูกับนักเรียน 2. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมายและวิธีการของการใช้เทคนิคแม่แบบ 3. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบความหมายและความสำคัญของความสามารถในการทำงานกลุ่ม	1. ผู้วิจัยแนะนำตนเองและให้นักเรียนเข้าแถวเป็นวงกลม 2. ให้นักเรียนหยิบของที่ชอบคนละ 1 อย่าง แล้วนำไปเข้าคู่กันตามประโยชน์ใช้สอย เช่น ช้อน - ส้อม ปากกา - สมุด 3. ให้เวลา 5 นาที เพื่อพูดคุยซักถามข้อมูลส่วนตัวของกันและกัน 4. ให้นักเรียนผลัดกันแนะนำเพื่อนที่เป็นคู่ของตนให้นักเรียนอื่น ๆ รู้จักด้วย 5. นักเรียนร่วมกันสรุปจุดมุ่งหมายของกิจกรรมนี้และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมว่ากิจกรรมนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน ได้ทำความรู้จักกัน

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
				และแนะนำเพื่อน ๆ ให้คนอื่นรู้จักด้วย 6.ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับความมุ่งหมาย วัน เวลา และวิธีดำเนินการของการใช้เทคนิคแม่แบบ บทบาท และหน้าที่ของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม 7.ผู้วิจัยอธิบายความหมายและความสำคัญของความสามารถในการทำงานกลุ่มและเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย 8.ผู้วิจัยนัดหมาย สถานที่ วัน เวลาที่จะพบเพื่อร่วมกิจกรรมในครั้งต่อไป
2	การกำหนดบทบาทสมาชิกในกลุ่ม	คุณคือหัวหน้า : ฉันคือสมาชิก	1.เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกหัวหน้ากลุ่มอย่างเหมาะสม	ในการใช้เทคนิคแม่แบบครั้งที่ 2 - 11 มีวิธีดำเนินการเป็นขั้นตอนทุกครั้ง ดังนี้ 1. ขั้นนำ ผู้วิจัยสนทนากลุ่มนักเรียน

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
			2. เพื่อให้ให้นักเรียน ได้เรียนรู้ถึง ความสำคัญของการ กำหนดบทบาทของ สมาชิก	เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการให้นักเรียนสังเกตงานแต่ละครั้ง 2. ขึ้นเสนอแม่แบบ ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นแม่แบบ ที่ได้ฝึกซ้อมแล้วแสดงบทบาท ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการ ทำงานกลุ่ม ที่สอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายในแต่ละครั้ง โดยให้นักเรียนสังเกต วิเคราะห์และอภิปรายเพื่อให้เกิดความคิดที่จะเลียนแบบ พฤติกรรมของแม่แบบและ ปฏิบัติตามแม่แบบนั้น 3. ขึ้นสรุป นักเรียนช่วยกันสรุปสาระและ ข้อคิดที่ได้จากการสังเกต แม่แบบในแต่ละครั้ง แล้ว ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
3	การกำหนด จุดมุ่งหมาย ในการทำงาน	ทำไปเพื่ออะไร	1. เพื่อให้ให้นักเรียน ได้เรียนรู้ถึง ความสำคัญของการ กำหนดจุดมุ่งหมาย ในการทำงาน ให้ชัดเจน 2. เพื่อให้ให้นักเรียน ได้เรียนรู้ถึง ความสำคัญของ การทำความเข้าใจ จุดมุ่งหมายของงาน ให้สมาชิกกลุ่มรับรู้ และเข้าใจตรงกัน	

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
4	การวางแผนงาน	มาวางแผนงานกันเถอะ	1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการวางแผนงาน 2. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ว่าการวางแผนงานนั้นนอกจากจะกำหนดว่า จะต้องทำอะไร ทำอย่างไรแล้ว ควรจะต้องกำหนดว่าอะไรควรทำก่อน ทำหลัง เพื่อให้เกิดความมีระเบียบ ไม่สับสน	
5	การแบ่งงานและมอบหมาย	ใครทำอะไรกันบ้าง	1. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงความสำคัญของการแบ่งงาน	

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
			2. เพื่อให้นักเรียน ได้เข้าใจบทบาท ของหัวหน้ากลุ่ม ในการแบ่งงานและ มอบหมายงานให้แก่ สมาชิก	
6	การทบทวน แผนงานและ การทำงานตาม แผน	ก่อนลงมือทำงาน	เพื่อให้นักเรียนได้ เรียนรู้ถึงความสำคัญ ของการทบทวน แผนงานและทำ ความเข้าใจแผนงาน ให้ตรงกัน ก่อนลงมือ ปฏิบัติงาน	
7	การทำงานตาม แผน	ทำตามที่ได้ตกลงกัน น้อย	เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ ถึงความสำคัญของการ ทำงานตามแผนที่วาง ไว้	

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
8	การสรุปและ ประเมินผลงาน	งานเสร็จแล้วค่ะ	เพื่อให้นักเรียนได้ เรียนรู้ว่า เมื่องาน เสร็จแล้ว กลุ่มควร ประเมินผลงานดูว่า งานที่เสร็จออกมานั้น ตรงตามเป้าหมายที่ วางไว้หรือไม่ และมี อะไร ที่ควรปรับปรุง แก้ไขให้ดีขึ้น	
9	การสรุปและ ประเมินผลงาน	กลุ่มของเรา	เพื่อให้นักเรียน ได้เรียนรู้ว่า การประเมินผลนั้น นอกจากจะประเมิน ผลงานแล้ว กลุ่มควร ประเมินดูว่า กลุ่ม ทำงานกันอย่างไร มีอะไรพอใจ ไม่พอใจ กลุ่มจะทำอย่างไร จึงจะได้ผลดีขึ้น และ ควรประเมินบทบาท ของสมาชิกว่าใคร	

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
			ทำอะไรที่เหมาะสม ไม่เหมาะสมอย่างไร พร้อมทั้งให้ข้อเสนอ- แนะ ในการปรับปรุง บทบาทของสมาชิก ในการทำงานครั้ง ต่อไป	
10	การทำงาน อย่างเป็น ขั้นตอน	เพิ่มอาชีพ	เพื่อให้นักเรียน ได้เรียนรู้และเข้าใจ วิธีการทำงานอย่าง เป็นขั้นตอน	
11	กระบวนการ ทำงานอย่าง เป็นขั้นตอน	กีฬา	เพื่อให้นักเรียน ได้เรียนรู้และเข้าใจ วิธีการทำงานอย่าง เป็นขั้นตอน	
12	ปัจฉิมนิเทศ		1. เพื่อให้นักเรียน อภิปรายสรุป ประโยชน์ที่ได้จาก การเข้าร่วม	1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียน ถึงประสบการณ์ที่ได้รับจาก การเข้าร่วมโปรแกรมการใช้ เทคนิคแม่แบบ

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
			โปรแกรมการรำชี้ เทคนิคแม่แบบ 2. เพื่อให้นักเรียนสรุป และทบทวนความ สามารถในการ ทำงานกลุ่มอย่าง เป็นขั้นตอนเพื่อให้ นักเรียนเห็นแนว ปฏิบัติในชีวิต ประจำวัน	2. ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม สรุปเรื่องความสามารถ ในการทำงานกลุ่มแต่ละหัวข้อ ดังต่อไปนี้ 2.1 ความหมายและ ความสำคัญของการ ทำงานกลุ่ม 2.2 ขั้นตอนในการทำงานกลุ่ม กลุ่ม ประกอบไปด้วย ขั้นตอนใดบ้าง 2.3 ประโยชน์ของความ สามารถในการทำงาน กลุ่มอย่างเป็นขั้นตอน 3. ให้ตัวแทนของทั้งสองกลุ่ม ออกมารายงานผลการสรุป ให้สมาชิกทุกคนทราบ 4. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมกล่าว ขอบใจนักเรียนและกล่าว ปิดการทดลอง

หมายเหตุ : การทดลองแต่ละครั้งใช้เวลา 50 นาที

โปรแกรมการรำใช้เทคนิคแม่แบบ

ครั้งที่ 1

ชื่อเรื่อง ปฐมนิเทศ

ชื่อกิจกรรม ฉันทูเธอ : เธออยู่ฉัน

เวลา 50 นาที

- จุดมุ่งหมาย
1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างนักเรียนกับนักเรียน และครูกับนักเรียน
 2. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมายและวิธีการของการรำใช้เทคนิคแม่แบบ
 3. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบความหมายและความสำคัญของความสามารถในการทำงานกลุ่ม

สื่อที่ใช้ ช้อน ส้อม ปากกา สมุด เข็ม ด้าย กรรไกร กระดาษ เทียน ไม้จิ้มไฟ
แปรงสีฟัน ยาสีฟัน แป้ง กระจก

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยแนะนำตนเองและให้นักเรียนเข้าแถวเป็นวงกลม
2. ให้นักเรียนหยิบสิ่งของที่ตนเองชอบคนละ 1 อย่าง แล้วนำไปเข้าคู่กันตาม

ประโยชน์ใช้สอย เช่น ช้อน - ส้อม ปากกา - สมุด

3. เมื่อนักเรียนได้คู่แล้ว ให้พูดคุยซักถามข้อมูลส่วนตัวของกันและกัน โดยใช้เวลา

ประมาณ 5 นาที

4. ให้นักเรียนแต่ละคู่ผลัดกันแนะนำเพื่อนที่เป็นคู่ของตน ให้นักเรียนคนอื่น ๆ

รู้จักด้วย

5. นักเรียนร่วมกันสรุปจุดมุ่งหมายของกิจกรรมนี้ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมว่า

กิจกรรมนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ให้นักเรียนที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน ได้ทำความรู้จักกันและแนะนำเพื่อน ๆ
ให้คนอื่นรู้จักด้วย

6. ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับความมุ่งหมาย วัน เวลา และวิธีดำเนินการ
ของการรำใช้เทคนิคแม่แบบ

7. ผู้วิจัยอธิบายความหมายและความสำคัญของความสามารถในการทำงานกลุ่ม และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย
8. ผู้วิจัยนัดหมายสถานที่ วัน เวลาที่จะพบเพื่อร่วมกิจกรรมในครั้งต่อไป

การประเมินผล

สังเกตการร่วมกิจกรรมของนักเรียน

โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

ครั้งที่ 2

ชื่อเรื่อง การกำหนดบทบาทสมาชิกในกลุ่ม

ชื่อกิจกรรม คุณคือหัวหน้า : ฉันคือสมาชิก

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับการเลือกหัวหน้ากลุ่มอย่างเหมาะสม
2. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ความสำคัญของการกำหนดบทบาทของสมาชิกในกลุ่ม
ให้สมาชิกกลุ่มรับรู้และเข้าใจตรงกัน

สื่อที่ใช้

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่แสดงเป็นแม่แบบเรื่อง "คุณคือหัวหน้า :
ฉันคือสมาชิก"
2. บัตรงานสำหรับการอภิปราย

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์การทำงานกลุ่มว่าใครเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการทำงานกลุ่ม นักเรียนเคยเลือกใครเป็นหัวหน้ากลุ่ม เพราะอะไรนักเรียนจึงเลือกเขาเป็นหัวหน้ากลุ่ม แล้วลองมาสังเกต การกำหนดบทบาทสมาชิกในกลุ่มของแม่แบบที่แสดงให้นักเรียนดูว่าเป็นอย่างไร

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นแม่แบบแสดงบทบาทเรื่อง "คุณคือหัวหน้า :
ฉันคือสมาชิก" ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับการกำหนดบทบาทของสมาชิกในการทำงานและความสำคัญของการกำหนดบทบาทของสมาชิกให้นักเรียนดู พร้อมทั้งให้นักเรียนพิจารณาและคิดตามไปด้วย

2.2 หลังจากการแสดงของแม่แบบจบลง ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มเพื่ออภิปรายตามหัวข้อในบัตรงาน ดังนี้

ก. การกำหนดบทบาทของสมาชิก หมายถึง การกำหนดบทบาทของ

ใครบ้าง

ข. การเลือกหัวหน้ากลุ่มควรทำอย่างไร

ค. ผลที่เกิดจากการกำหนดบทบาทของสมาชิกนั้นเป็นอย่างไร

ง. ถ้านักเรียนเป็นตัวละครในแม่แบบนั้น นักเรียนจะทำอย่างไร

2.3 นักเรียนร่วมกันสรุปความคิดเห็นในแต่ละกลุ่ม และผู้วิจัยกล่าวเพิ่มเติม
 านสิ่งที่นักเรียนยังไม่กล่าวถึง เพื่อให้ให้นักเรียนคิดที่จะนำไปเลียนแบบและปฏิบัติตามแม่แบบนั้น

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้รับจากการดูการแสดงของ
 แม่แบบ

3.2 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญของการกำหนดบทบาทของ
 สมาชิกในกลุ่ม

การประเมินผล .

1. สังเกตความสนใจของนักเรียนในขณะที่ดูการแสดงของแม่แบบ
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุป

เอกสารประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบ

ครั้งที่ 2

เรื่อง การกำหนดบทบาทสมาชิกในกลุ่ม

"คุณคือหัวหน้า : ฉันคือสมาชิก"

เมื่อถึงชั่วโมงเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูสุลีพรซึ่งเป็นครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในวิชานี้ ได้เข้าสอนในหน่วยสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เรื่อง น้ำ โดยครูสุลีพรให้นักเรียนแบ่งกลุ่มทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแหล่งน้ำธรรมชาติ ธรรมชาติของน้ำประโยชน์ของน้ำต่อการดำรงชีวิต การบำรุงรักษาแหล่งน้ำต่างๆ แล้วนำมารายงานหน้าชั้นในชั่วโมงนั้น ซึ่งครูสุลีพรให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันเองตามความสมัครใจ โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มละ 6 คน เมื่อนักเรียนแบ่งกลุ่มกันแล้ว ให้นักเรียนปรึกษากันว่ากลุ่มของตนจะให้ใครเป็นหัวหน้ากลุ่มและเลขานุการกลุ่ม เมื่อครูสั่งงานเสร็จก็เดินออกจากห้องไป

นักเรียนเริ่มแบ่งกลุ่มกัน กลุ่มของกันยา สรัญญา อาไฟ ทรงศร เปรมปรี และวรรณมาไม่ได้ปฏิบัติตามที่ครูสั่ง โดยไม่มีการเลือกหัวหน้าและเลขานุการกลุ่ม ลงมือทำงานทันที เมื่อใกล้จะหมดชั่วโมงครูสุลีพรกลับเข้ามาในห้องเรียน ครูสุลีพรให้หัวหน้ากลุ่มของแต่ละกลุ่มเป็นตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้น ผลปรากฏว่ากลุ่มของกันยา สรัญญา อาไฟ ทรงศร เปรมปรี และวรรณไม่มีตัวแทนออกไปรายงานและงานที่ครูสั่งก็ยังไม่เสร็จเพราะ บางคนคั่นเนื้อหาซ้ำกันและไม่มีคนคอยจดบันทึกเนื้อหาที่จะต้องนำไปรายงาน ครูสุลีพรจึงกล่าวตักเตือนว่าในการทำงานกลุ่ม ต้องมีการกำหนดบทบาทของสมาชิกก่อนว่าจะให้ใครเป็นหัวหน้ากลุ่ม เพื่อที่จะดำเนินการต่อไป และใครจะเป็นเลขานุการกลุ่มเพื่อย่อยจดบันทึกการทำงานและรวบรวมงานที่เพื่อนทำ แต่ยังมีเวลาเหลืออยู่บ้าง ครูสุลีพรจึงให้โอกาสกลุ่มนี้ทำงานส่งใหม่อีกครั้ง กลุ่มของกันยา สรัญญา อาไฟ ทรงศร เปรมปรี และวรรณ เริ่มทำงานใหม่ โดยเปรมปรีขอให้เพื่อนแสดงความคิดเห็นที่จะเลือกหัวหน้ากลุ่ม กันยาเสนอให้สรัญญาเป็นหัวหน้ากลุ่มเพราะสรัญญาเข้าใจบทเรียนเรื่องน้ำมากกว่าคนอื่น และยังเป็นคนพูดเสียงดังฟังชัดหากออกไปรายงานแล้วเพื่อนในห้องคงเข้าใจมากขึ้น เปรมปรีเสนอให้กันยาเป็นเลขานุการของกลุ่ม เพราะเป็นคนที่ย่อยจดบันทึกได้เร็วกว่าคนอื่น งานคงจะเสร็จทันเวลา ดังนั้นสรัญญาจึงขอให้เพื่อนช่วยกันทำงานต่อ งานก็เสร็จทันเวลา และมีตัวแทนของกลุ่มออกไปรายงานหน้าชั้น สมาชิกทุกคนพอใจ

บทละครแม่แบบ เรื่อง "คุณคือหัวหน้า : ฉันคือสมาชิก"

บรรยากาศในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เมื่อถึงชั่วโมงเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูชูลีพรกำลังอธิบายให้นักเรียนฟัง

ครูชูลีพร : วันนี้เราจะมาเรียนเรื่องนี้นักเรียนจะได้ช่วยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มละ 6 คน ให้แต่ละกลุ่มค้นคว้าเกี่ยวกับ แหล่งน้ำธรรมชาติ สองธรรมชาติของน้ำ สามประโยชน์ของน้ำต่อการดำรงชีวิต สืบการบำรุงรักษาแหล่งน้ำ เมื่อแต่ละกลุ่มค้นคว้าเสร็จแล้วให้ส่งหัวหน้ากลุ่มออกมารายงานหน้าชั้นในชั่วโมงนี้นะคะ เมื่อนักเรียนแบ่งกลุ่มได้แล้วให้แต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่มและเลขานุการของกลุ่มด้วยนะคะ

บรรยาย ครูชูลีพรสั่งงานเสร็จแล้ว ก็เดินออกไปพบครูใหญ่

เมื่อกันยา สรัญญา อาภาพร ทรงศรี เปรมปรี และวรรณมา แบ่งกลุ่มกันได้แล้ว กันยาพูดขึ้นว่า

กันยา : เอ้า ทุกคนช่วยกันค้นคว้าตามที่ครูสั่งเร็ว เดี๋ยวไม่ทันนะ

สรัญญา : (หันหน้าไปพูดกับกันยา) ครูบอกให้เลือกหัวหน้ากลุ่มกับเลขานุการของกลุ่มก่อนนะ

กันยา : ไม่ต้องเลือกหรอก เสียเวลาค้นคว้า เดี๋ยวพอถึงเวลารายงาน ใครออกไปรายงานก็ได้

บรรยาย ทุกคนลงมือค้นคว้าเรื่องต่าง ๆ ตามที่ครูชูลีพรสั่ง เมื่อใกล้หมดชั่วโมงครูชูลีพรเดินกลับเข้ามาในห้องเรียน ครูชูลีพรถามนักเรียน

ครูชูลีพร : ทำงานกันเสร็จรึยังคะ เมื่อเสร็จแล้วให้หัวหน้ากลุ่มออกมารายงานหน้าชั้นด้วยนะคะ ขอเชิญกลุ่มแรกก่อนเลยคะ

กันยา : (หันไปพูดกับสรัญญา) สรัญญา เธอออกไปรายงานซิ

สรัญญา : (ส่ายหน้า) ไม่เอา ฉันไม่ไป ฉันไม่ได้เป็นหัวหน้ากลุ่ม ให้คนอื่นสิ ก็ไหนเธอว่า เดี๋ยวพอถึงเวลารายงาน ใครออกไปรายงานก็ได้ไง

กันยา : (เสียงดัง) อ้าว ใครจะไปรู้ล่ะว่าพวกเราจะเกี่ยงกันอย่างนี้

สรัญญา : (เสียงดัง) เธอพูดแบบนี้ไม่ถูกนะ ฉันเธอออกไปรายงานสิ

กันยา : (ส่ายหน้า) ไม่เอา ฉันไม่ออกไป ฉันไม่ได้เป็นหัวหน้ากลุ่ม

ทรงสร : งั้นจะให้ใครออกไปล่ะ ไม่เห็นมีใครเป็นหัวหน้ากลุ่มสักคน

เปรมปรี : แล้วงานก็ยังไม่เสร็จด้วย จะออกไปรายงานไต่ยังง

วรรณ : กันยากับสรัญญาค้นเนื้อหามาช้กันด้วย

อ๊าไฟ : ไม่เห็นมีคนคอยจดบันทึกเนื้อหาที่จะต้องนำออกไปรายงานเลย

กันยา : แล้วเราจะทำยังงกันดี

บรรยาย ครูสุลีพรเดินกลับเข้ามาในห้อง แล้วเดินกลับไปนั่งที่โต๊ะหน้าห้อง ครูสุลีพรถามนักเรียนอีกครั้ง

ครูสุลีพร : ฮ่าว กลุ่มที่ 1 เสร็จรียังคะ ทำไมไม่ออกไปรายงานล่ะ

กันยา : ยังไม่เสร็จเลยคะคุณครู

ครูสุลีพร : ทำไมยังไม่เสร็จละคะ แล้วใครเป็นหัวหน้ากลุ่ม

สรัญญา : เรายังไม่ได้เลือกเลยคะ

ครูสุลีพร : แสดงว่ากลุ่มนี้ไม่ได้ทำตามที่คุณสั่งใช่ไหมคะว่า ก่อนที่จะทำงานให้เลือกหัวหน้ากลุ่ม เพื่อที่หัวหน้ากลุ่มจะได้ดำเนินการต่อไปและเลือกเลขานุการของกลุ่มเพื่อจดบันทึกการทำงานและรวบรวมงานที่เพื่อนในกลุ่มทำ งานของกลุ่มนี้จึงไม่เสร็จ แต่ตอนนี้ยังพอมีเวลาเหลืออยู่ ครูให้โอกาสกลุ่มนี้ลงมือทำงานกันใหม่ แล้วค่อยออกไปรายงานเป็นกลุ่มสุดท้ายนะคะ (เดินกลับมานั่งที่โต๊ะหน้าห้อง)

กันยา : (หันไปเรียกเพื่อน) เพื่อน ๆ มาช่วยกันทำงานใหม่เร็ว เตียวไม่ทันเวลา

เปรมปรี : เพื่อน ๆ ช่วยกันเสนอชื่อจะให้ใครเป็นหัวหน้ากลุ่ม

กันยา : (ยกมือขึ้น) ฉันขอเสนอให้สรัญญาเป็นหัวหน้ากลุ่ม เพราะเขาเข้าใจในเรื่องนี้มากกว่าคนอื่นและเป็นคนที่ไม่เสียงดังฟังชัด ถ้าออกไปรายงานเพื่อนๆ กลุ่มอื่นคงเข้าใจมากขึ้น

ทรงสร : ฉันเห็นด้วย

อ๊าไฟ : ฉันก็เห็นด้วย

วรรณ : เอาละ กลุ่มเราได้หัวหน้ากลุ่มแล้ว คราวนี้จะให้ใครเป็นเลขานุการของกลุ่ม

เปรมปรี : (ยกมือขึ้น) ฉันขอเสนอให้กันยาเป็นเลขานุการของกลุ่ม เพราะ เป็นคนที่จดบันทึก
ได้เร็ว และลายมือสวย งานคงเสร็จทันเวลา

สรัญญา : ตอนนี้ฉันเป็นหัวหน้ากลุ่ม ฉันขอให้ทุกคนช่วยกันทำงานต่อ

บรรยาย ทุกคนในกลุ่มช่วยกันทำงาน งานเสร็จทันเวลาและมีตัวแทนออกไปรายงานหน้าชั้น

กันยา : (ยิ้ม) ดีใจจัง งานเสร็จทันเวลา

เปรมปรี : ฉันก็เหมือนกัน

วรรณ : กลุ่มเรามีหัวหน้ากลุ่มคอยดำเนินการทำงานและออกไปรายงานหน้าชั้นด้วยนะ

กันยา : ถ้าเราทำตามที่คุณครูสั่งว่าให้เลือกหัวหน้ากลุ่มและ เลขานุการของกลุ่มก่อนก็ดีนะ จะได้
ไม่เสียเวลามานั่งทำงานกันอีกครึ่ง

โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

ครั้งที่ 3

ชื่อเรื่อง	การกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงาน
ชื่อกิจกรรม	ทำไปเพื่ออะไร
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ความสำคัญของการกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงาน 2. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ความสำคัญของการทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของงาน ให้สมาชิกกลุ่มรับรู้และเข้าใจตรงกัน
สื่อที่ใช้	1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่แสดงเป็นแม่แบบเรื่อง "ทำไปเพื่ออะไร" 2. บัตรงานสำหรับการอภิปราย

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากลุ่มนักเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์การทำงานกลุ่มว่า เมื่อ
นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ก่อนที่จะเริ่มทำงานนักเรียนต้องทำอะไรก่อนหรือต้องรู้อะไรก่อน
แล้วลองมาสังเกต ว่าแม่แบบเริ่มต้นทำงานกันอย่างไร ที่แสดงให้นักเรียนดูว่าเป็นอย่างไร

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นแม่แบบแสดงบทบาทเรื่อง "ทำไปเพื่ออะไร"

ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับการกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงานและความสำคัญของการหนดจุดมุ่งหมาย
ในการทำงานให้นักเรียนดู พร้อมทั้งให้นักเรียนพิจารณาและคิดตามไปด้วย

2.2 หลังจากการแสดงของแม่แบบจบลง ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม
เพื่ออภิปรายตามหัวข้อในบัตรงาน ดังนี้

- ก. งานที่กลุ่มจะทำคืออะไร
- ข. งานที่กลุ่มจะทำ ทำไปเพื่ออะไร
- ค. สมาชิกในกลุ่มเข้าใจการทำงานอย่างไร

ง. ผลที่เกิดจากการกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงานนั้นจะเป็นอย่างไร

จ. ถ้านักเรียนเป็นตัวละครในแม่แบบนั้นนักเรียนจะทำอย่างไร

2.3 นักเรียนร่วมกันสรุปความคิดเห็นในแต่ละกลุ่ม และผู้วิจัยกล่าวเพิ่มเติม
ในสิ่งที่นักเรียนยังไม่กล่าวถึง เพื่อให้ให้นักเรียนคิดที่จะนำไปเปลี่ยนแปลงและปฏิบัติตามแม่แบบนั้น

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้รับจากการดูการแสดงของแม่แบบ

3.2 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญของการกำหนดจุดมุ่งหมายใน

การทำงาน

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจของนักเรียนในขณะที่ดูการแสดงของแม่แบบ
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุป

เอกสารประกอบการราชเทคนิคแม่แบบ

ครั้งที่ 3

เรื่อง การกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงาน

"ทำไปเพื่ออะไร"

สัปดาห์หน้าจะถึงวันลอยกระทง ทางโรงเรียนกำหนดให้จัดงานวันลอยกระทงขึ้น เมื่อประธานโรงเรียนเรียกคณะกรรมการนักเรียนมาประชุมกันเพื่อแบ่งงาน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้รับมอบหมายให้ทำกระทง หัวหน้าห้องได้กลับมาแจ้งแก่เพื่อนในห้องว่าขอให้ทุกคนช่วยกันทำกระทงเพื่อนำไปขายในวันลอยกระทง จำนวน 50 ใบ แล้วหัวหน้าห้องก็ขอตัวออกไปพบครูเพื่อทำงานตามที่ครูจะมอบหมายให้ตนเองทำโดยเฉพาะ

เนื่องจากทุกคนมีว่แต่นั่งคุยกันจึงได้ยินสิ่งที่หัวหน้าพูดไม่ชัดเจน ทำให้เกิดความงุนงงไม่รู้จะเริ่มต้นอย่างไร พรทิพย์จึงเสนอให้เลือกหัวหน้ากลุ่มก่อน แล้วให้หัวหน้ากลุ่มดำเนินการต่อไป วัฒนาพรจึงเสนอชื่อให้เบญจมาสเป็นหัวหน้ากลุ่ม เพราะเบญจมาสมีความถนัดด้านการประดิษฐ์สิ่งของเป็นอย่างดี สมาชิกในกลุ่มเห็นด้วย ต่อมาทุกคนก็เริ่มลงมือประดิษฐ์กระทง โดยที่เบญจมาสคอยให้คำแนะนำในการประดิษฐ์กระทงด้วย แต่ทุกคนไม่รู้ว่าจะประดิษฐ์กระทงไปทำอะไร เพราะฟังหัวหน้าห้องพูดไม่ชัดเจน ก็รีบเร่งทำให้เสร็จเร็ว ๆ เพื่อจะได้ไปเล่น เมื่อหัวหน้าห้องกลับเข้ามาในห้องอีกครั้งหนึ่ง เห็นกระทงที่ประดิษฐ์เสร็จแล้วเป็นบางส่วน ก็รีบเข้าไปถามว่าทำไมกระทงไม่สวยเลย ทำกระทงแบบนี้ขายไม่ได้แน่นอน คุณครูสั่งให้ทำกระทงเพื่อนำไปขาย เบญจมาสและเพื่อน ๆ รู้สึกเสียใจมาก เพราะทุกคนไม่รู้ว่าจะประดิษฐ์กระทงไปทำอะไร คิดว่าทำกระทงเพื่อไปลอยกันเองจึงไม่ได้ตั้งใจทำ ทำให้กระทงที่ทำเสร็จไปแล้วนั้นอาจจะขายไม่ได้หรือถ้าขายได้ก็ต้องขายในราคาต่ำ หัวหน้าห้องบอกว่าต้องขาดทุนแน่นอน และหัวหน้าห้องยังบอกเบญจมาสและเพื่อน ๆ ว่าถ้าทำงานโดยไม่รู้จักจุดมุ่งหมาย จะทำให้งานเสียหายมาก เบญจมาสและเพื่อน ๆ เข้าใจในสิ่งที่หัวหน้าบอก เมื่อทุกคนเข้าใจจุดมุ่งหมายในการทำกระทงแล้วจึงลงมือทำกระทงในส่วนที่ยังไม่ได้ทำกันต่อไป

บทละครแม่แบบ เรื่อง "ทำาไปเพื่ออะไร"

บรรยายภายในห้องของคณะกรรมการนักเรียน ประธานนักเรียนได้เรียกหัวหน้าห้องชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มาประชุมกัน

ประธานนักเรียน : อาทิตย์หน้าจะถึงวันลอยกระทง ทางโรงเรียนของเราจะจัดงานวันลอยกระทงขึ้น ที่เรียกทุกคนมาประชุมกันในวันนี้เพื่อที่จะแบ่งงานกันทำว่าชั้นไหนจะได้ทำงานอะไร เตียวว่าชั้น ป.5 ทำกระทงด้วยนะครับเพื่อที่จะเอาไปขายในงานวันลอยกระทง ทำกระทงทั้งหมด 50 ใบนะครับ

หัวหน้าชั้น ป.5 : ครับ แล้วผมจะไปบอกเพื่อน ๆ ในห้อง

ประธานนักเรียน : ำให้ไปปรับปรุงอุปกรณ์ในการทำกระทงกับครูสายใจด้วยนะครับ แล้วให้นักเรียนชั้น ป.6 จัดสถานที่นะครับ

หัวหน้าชั้น ป.6 : ครับ

ประธานนักเรียน : ทุกคนเข้าใจในงานที่เราแบ่งกันทำแล้วนะครับ เลิกประชุมได้

บรรยาย ทุกคนเดินออกจากห้องประชุม หัวหน้าห้องชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เดินกลับไปที่ห้องเรียน

หัวหน้าห้อง : (เดินไปหน้าห้องแล้วบอกกับเพื่อนในห้อง) เพื่อน ๆ ทุกคนตั้งใจฟังหน่อยนะครับ ห้องเราได้รับมอบหมายให้ทำกระทง จำนวน 50 ใบเพื่อนำไปขายในงานวันลอยกระทงที่จะจัดขึ้นในอาทิตย์หน้า เตียวผมขอให้เพื่อน ๆ ช่วยกันทำหน่อยนะครับ

บรรยาย แล้วหัวหน้าห้องก็เดินออกไปจากห้อง เพื่อไปพบครูที่จะมอบหมายงานที่ำให้เขาทำ โดยเฉพาะ

พรทิพย์ : (หันไปถามขวัญตา) หัวหน้าห้องมาสั่งงานอะไรหนะ ฉันมัวแต่คุยกับเธอ ฟังไม่ชัดเลย

ขวัญตา : (หันไปพูดกับพรทิพย์) ฉันก็เหมือนกันได้ยินแต่ว่าำให้ทำกระทง 50 ใบ

พรทิพย์ : ถ้าัั้นเราเลือกหัวหน้ากลุ่มกันก่อน แล้วำให้หัวหน้ากลุ่มดำเนินการต่อไป

- วัฒนาพร : (ยกมือขึ้น) ฉันเสนอให้เบญจมาศเป็นหัวหน้ากลุ่ม เพราะเบญจมาศถนัด
ในด้านการประดิษฐ์
- พรทิพย์ : ฉันเห็นด้วย แล้วเพื่อนคนอื่นละว้ายังไง
- พรพรรณ : ฉันเห็นด้วยจะ
- สายฝน : ฉันก็เห็นด้วย ให้เบญจมาศเป็นหัวหน้ากลุ่มนะดีแล้ว
- เบญจมาศ : มีใครรู้ไหมว่า หัวหน้าห้องสั่งให้ทำกระทงเอาไปทำอะไร
- พรทิพย์ : ฉันก็ไม่รู้ งั้นเราไปถามหัวหน้าห้องกันดีไหมว่าให้เราทำกระทงไปเพื่ออะไร
- ขวัญตา : ฉันว่าไม่ต้องไปถามหรอก คงทำกระทงไปลอยกันเอง เรารีบ ๆ ทำกันเถอะ
จะได้ไปเล่น
- เบญจมาศ : เอ้า ทุกคนช่วยกันทำกระทงหน่อยจะ
- บรรยาย หัวหน้าห้องกลับเข้ามาในห้อง แล้วเดินมาหาเพื่อนที่กำลังทำกระทง
- หัวหน้าห้อง : ทำไมทำกระทงไม่สวยเลย จะขายได้หรือ
- เบญจมาศ : อ้าว จะทำกระทงไปขายหรือ
- หัวหน้าห้อง : ครับ ครุสั่งให้ทำกระทงไปขายในวันลอยกระทง แล้วทำกันไปได้ก็ไปแล้วครับ
- เบญจมาศ : 20 ใบแล้วจะ พวกเราไม่รู้จะให้ทำกระทงไปเพื่ออะไร คิดว่าทำกระทง
ไปลอยกันเอง
- หัวหน้าห้อง : ตายละ กระทงที่ทำเสร็จแล้วไม่สวยเลยนะ ถ้าเอาไปขายอย่างนี้คงขายไม่ได้
และถ้าเอาไปขายต้องขายในราคาที่ย่ำแย่เลย ขาดทุนแน่นอน
- เบญจมาศ : พวกเราไม่รู้จริงๆว่าจะต้องทำกระทงไปขาย ก็เลยไม่ตั้งใจทำกัน
- พรทิพย์ : เราเสียใจจะ เราไม่ตั้งใจฟังให้ดีก่อนว่า ให้ทำกระทงไปเพื่ออะไร ก็เลย
ทำห่วยเสียเลย กระทงไม่สวยเลย
- ขวัญตา : ถ้าเราฟังหัวหน้าพูดให้ชัดเจน งานก็คงไม่เสียหายอย่างนั้นะ เอ้อ ไม่นาเลย
- หัวหน้าห้อง : คราวนี้เพื่อนๆเห็นแล้วใช่ไหมครับว่า ถ้าเราไม่รู้จะทำงานไปเพื่ออะไรหรือ
ทำงานไปโดยไม่รู้จุดมุ่งหมาย ทำห่วยเสียมาก

- เบญจมาส : เข้าใจมากเลยจ๊ะ
- ขวัญตา : จันก็เหมือนกัน
- หัวหน้าห้อง : ถ้าเงินกระตังที่ยังไม่ได้ทำ ขอให้ทุกคนช่วยกันตั้งใจทำด้วยนะ เพราะเราจะต้องทำไปขาย
- เบญจมาส : จ๊ะ (หันไปเรียกเพื่อน) เพื่อน ๆ มาช่วยกันทำกระตังตอนะ คราวนี้เรารู้แล้วว่า เราจะต้องทำกระตังเพื่อเอาไปขายในงานวันลอยกระตัง
- พรทิพย์ : จันเราก็ต้องทำให้สวย ๆ นะสิ
- ขวัญตา : ต้องทำให้เหมาะสมกับราคาที่จะขายด้วย
- เบญจมาส : ใช่ว่า ถ้าหากพวกเราจะต้องทำกระตังไปเพื่ออะไรแล้ว เราคงทำกันเสร็จแล้วนะ

โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

ครั้งที่ 4

ชื่อเรื่อง	การวางแผนการทำงาน
ชื่อกิจกรรม	มาวางแผนงานกันเถอะ
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ความสำคัญและประโยชน์ของการวางแผนงาน 2. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ว่า การวางแผนงานนั้น นอกจากจะกำหนดว่า จะต้องทำอะไร ทำอย่างไรแล้ว ควรจะต้องกำหนดว่าอะไรควรทำก่อนทำหลัง เพื่อให้เกิดความมีระเบียบ ไม่สับสน
สื่อที่ใช้	1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่แสดงเป็นแม่แบบเรื่อง "มาวางแผนงานกันเถอะ" 2. บัตรงานสำหรับการอภิปราย

วิธีดำเนินการ

1. ชื่นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์ในการทำงานกลุ่มว่า ก่อนลงมือปฏิบัติงาน หัวหน้ากลุ่มและสมาชิกในกลุ่มได้มีการปรึกษาหารือกันก่อนหรือไม่ว่า งานที่กลุ่มจะทำนั้นจะต้องทำอะไรบ้าง ทำอย่างไรและมีขั้นตอนอย่างไรในการปฏิบัติ แล้วลองมาสังเกตการแสดงบทบาทของแม่แบบในการทำงานกลุ่มนั้น เมื่อเขาได้กำหนดบทบาทของสมาชิกในกลุ่มและกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงานแล้ว เขาจะทำอะไรต่อไป

2. ชื่นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นแม่แบบแสดงบทบาทเรื่อง "มาวางแผนงานกันเถอะ" ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับการวางแผนในการทำงานให้นักเรียนดู พร้อมทั้งให้นักเรียนพิจารณาและคิดตามไปด้วย

2.2 หลังจากการแสดงของแม่แบบจบลง ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม เพื่ออภิปรายตามหัวข้อในบัตรงาน ดังนี้

- ก. วิธีการทำงานกลุ่มของตัวละครทั้ง 2 ครั้ง แตกต่างกันอย่างไร
- ข. การทำงานกลุ่มครั้งใดที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ
- ค. การวางแผนการทำงาน กลุ่มจะต้องทำอย่างไร
- ง. ผลที่เกิดจากการวางแผนการทำงานนั้นจะเป็นอย่างไร
- จ. ถ้านักเรียนเป็นตัวละครในแม่แบบนั้น นักเรียนจะทำอย่างไร

2.3 นักเรียนร่วมกันสรุปความคิดเห็นในแต่ละกลุ่ม และผู้วิจัยกล่าวเพิ่มเติมในสิ่งที่นักเรียนยังไม่กล่าวถึง เพื่อให้ให้นักเรียนคิดที่จะนำไปเลียนแบบและปฏิบัติตามแม่แบบนั้น

3. ขั้นสรุป

- 3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้รับจากการดูการแสดงของแม่แบบ
- 3.2 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญของการวางแผนการทำงาน

การประเมินผล

- 1. สังเกตความสนใจของนักเรียนในขณะที่ดูการแสดงของแม่แบบ
- 2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุป

เอกสารประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบ

ครั้งที่ 4

เรื่อง การวางแผนการทำงาน

"มาวางแผนงานกันเถอะ"

ในชั่วโมงสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูสมศรีเข้าสอนเรื่อง "บุคคลสำคัญ" โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ให้แต่ละกลุ่มจัดทำสมุดภาพบุคคลสำคัญ เพื่อไว้เป็นแหล่งค้นคว้าในห้องเรียน ซึ่งครูมีอุปกรณ์การจัดทำให้ครบทุกกลุ่มและจะต้องส่งงานภายในชั่วโมงนี้ กลุ่มของอุไร วิวรรณ บั้วริม ปิยะมิตรและวินัยได้ส่งตัวแทนไปรับอุปกรณ์จากครูแล้วกลับมานั่งรวมกันที่กลุ่ม แต่ยังไม่มีการเสนออะไร เพราะมัวแต่คุยกัน จนครูสมศรีเดินมาดูให้รับทำงานส่ง วิวรรณจึงเสนอความคิดเห็นให้บั้วริมเป็นหัวหน้ากลุ่ม สมาชิกทุกคนเห็นด้วย เมื่อบั้วริมเป็นหัวหน้ากลุ่ม จึงขอให้ทุกคนปรึกษารื้อกันว่าจะทำอะไรบ้าง และทำอย่างไร แต่ไม่มีใครเสนอความคิดเห็นอะไร วินัยเสนอความคิดเห็นว่าให้ทุกคนช่วยกันทำงานจะดีกว่า แล้วทุกคนก็ลงมือช่วยกันทำงาน

แต่ในขณะที่ทำก็มีการแย่งหน้าที่กันทำ ไม่มีลำดับขั้นตอนในการทำงาน บางคนไม่รู้ว่าจะติดภาพลงในสมุดอย่างไร จึงติดภาพไปตามความคิดของตน ทำให้ภาพที่ติดไม่เป็นระเบียบ เมื่อเพื่อนเสนอความคิดเห็นว่าควรติดภาพใหม่ ก็ไม่พอใจ ทำให้เกิดการทะเลาะกัน บางคนไม่รู้ตัวตนเองจะต้องทำอะไร ก็ไม่ยอมทำงาน เวลาผ่านไปประมาณ 30 นาที กลุ่มของอุไร วิวรรณ บั้วริม ปิยะมิตรและวินัย ติดภาพบุคคลสำคัญได้เพียงแผ่นเดียว บั้วริมซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มเริ่มมองเห็นความวุ่นวายในกลุ่ม จึงขอให้ทุกคนหยุดทำงานก่อน แล้วบั้วริมได้เสนอความคิดเห็นว่า ขอให้ทุกคนปรึกษารื้อกันใหม่ว่าในการทำสมุดภาพ จะทำอะไรกันบ้าง ทำอย่างไรและจะทำอะไรก่อนอะไรทำทีหลัง ปิยะมิตรจึงเสนอความคิดเห็นว่าควรคิดรูปแบบของสมุดภาพออกมาก่อนที่จะทำรูปแบบใด วินัยเสนอความคิดเห็นต่อจากปิยะมิตรว่าควรตกแต่งภาพด้วย ปิยะมิตรบอกกับเพื่อน ๆ ว่าเมื่อได้รูปแบบแล้ว ตัดภาพบุคคลสำคัญมาติดลงในสมุดทีละแผ่นแล้วค่อยตกแต่งภาพต่อไป สมาชิกทุกคนเห็นด้วย บั้วริมจึงขอให้เพื่อนทุกคนทำงานตามที่ได้วางแผนกันไว้ เมื่อสมาชิกทุกคนได้ปรึกษารื้อกันแล้ว ก็ลงมือช่วยกันทำงานตามที่ได้ตกลงกันไว้ ทำให้สมุดภาพบุคคลสำคัญเสร็จทันเวลาที่ครูสมศรีกำหนด

บทละครแม่แบบ เรื่อง "มาวางแผนงานกันเถอะ"

บรรยากาศในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วิชา สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูสมศรีกำลังสอนนักเรียน

ครูสมศรี : สวัสดีค่ะนักเรียนทุกคน วันนี้ครูจะให้ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ออกเป็นกลุ่มละ 5 คน
ให้แต่ละกลุ่มทำสมุดภาพบุคคลสำคัญ เพื่อไว้เป็นแหล่งค้นคว้าในห้องเรียนของเรา
นะคะ ครูมีอุปกรณ์ในการทำสมุดภาพให้นักเรียนทุกกลุ่มแล้วนะคะ ให้นำมาได้

อุไร : (ยกมือขึ้น) คุณครูคะแล้วส่งงานนี้เมื่อไรคะ

ครูสมศรี : ส่งภายในชั่วโมงนี้นะคะ นักเรียนแบ่งกลุ่มกันได้แล้วค่ะ (ครูสมศรีเดินกลับไปนั่งที่โต๊ะหน้าห้อง)

บรรยาย กลุ่มของอุไร วิวรรณ บัชริม ปิยะมิตร และวินัย นั่งรวมกัน แล้วให้ปิยะมิตรเดินไปรับ
อุปกรณ์จากครูสมศรี เมื่อรับอุปกรณ์แล้วปิยะมิตรเดินกลับมาที่กลุ่มซึ่งเพื่อน ๆ กำลังคุย
กันอยู่ แต่ไม่ยอมทำงาน จนครูสมศรีต้องเดินมาเตือน

ครูสมศรี : อ้าว กลุ่มนี้เมื่อไรจะลงมือทำงานกันซักที เดี๋ยวงานเสร็จไม่ทันนะจ๊ะ มัวแต่คุยกัน
อยู่นั้นแหละ

วิวรรณ : ฉันขอเสนอให้บัชริมเป็นหัวหน้ากลุ่ม

อุไร : ฉันเห็นด้วย

บัชริม : งั้นฉันขอให้ทุกคนปรึกษากันว่าเราจะต้องทำอะไรบ้าง

สมาชิกทุกคนเงยบ่ามมีใครเสนอความคิดเห็น

วินัย : ฉันว่าให้ทุกคนช่วยกันทำงานดีกว่า จะได้เสร็จเร็วๆ

บรรยาย สมาชิกทุกคนช่วยกันทำงาน

อุไร : (หันไปพูดกับวินัย) อ้าว วินัยฉันกำลังตัดรูปอยู่นะ ทำไมมาแย่งฉันตัดล่ะ

วินัย : ก็งานอย่างอื่นมีคนทำหมดแล้วนี่ แล้วจะให้ฉันทำอะไร

ปิยะมิตร : (หันไปพูดกับวินัย) วินัย ฉันไม่เห็นเธอทำอะไรเลย

วินัย : ฉันไม่รู้จะทำอะไร เธอทำไปก็แล้วกัน

- ปิยะมิตร : (พูดเสียงดัง) อย่างนี้ก็เอาเปรียบกันนะสิ
- วินัย : (พูดเสียงดัง) ฉันไม่ได้เอาเปรียบนะ ก็เพื่อน ๆ ทากันหมดแล้ว จะให้ฉันทำอะไรล่ะ
- ปิยะมิตร : วิวรรณ ทำไมเอาภาพไปทากวก่อนล่ะ น่าจะลองเอาภาพไปวางบนกระดานก่อน จะได้ติดภาพได้ตรงๆ ถ้าทากวก่อนแล้วติดภาพลงไป พอติดภาพเอียง มันจะแก้ไขยาก
- วิวรรณ : (เสียงดัง) ก็ฉันจะทาบแบบนี้ เราไม่ได้ตกลงกันจะหนอยว่าจะให้ทำยังไง ฉันก็ทำตามใจฉันนะสิ
- ปิยะมิตร : (เสียงดัง) ฉันไม่ได้ว่าอะไรซักหน่อย เพียงแต่แนะนำเท่านั้นเอง
- วิวรรณ : (เสียงดัง) ฉันไม่ชอบให้ใครมาแนะนำ
- บัวริม : ฉันว่ากลุ่มของเราซักจะวุ่นวายกันแล้วนะ ทุกคนหยุดทำงานกันสักพักก่อนนะคะ แล้วลองมาปรึกษากันใหม่สิว่าเราจะต้องทำอะไรบ้าง จะทำอะไรก่อนและจะทำอย่างไร
- ปิยะมิตร : ดีครับ ผมว่าเราต้องคิดรูปแบบของสมุดภาพ ตัดภาพออกมาติดลงในสมุด
- วินัย : ควรตกแต่งภาพด้วยครับ
- วิวรรณ : แล้วเราจะทำอะไรกันก่อนล่ะ
- ปิยะมิตร : เราควรช่วยกันคิดรูปแบบของสมุดภาพออกมาก่อนว่าเราจะติดภาพอย่างไร แล้วตัดภาพออกมาติดลงในสมุดที่ละแผ่น
- วินัย : หลังจากที่ได้ติดภาพแล้ว เราควรเขียนชื่อบุคคลสำคัญใต้ภาพนั้น และตกแต่งปกสมุดภาพต่อไป
- บัวริม : (หันไปถามเพื่อนในกลุ่ม) ทุกคนเห็นด้วยไหมคะตามที่เพื่อนเสนอมา
- วิวรรณ : ฉันเห็นด้วย
- อุไร : ฉันก็เห็นด้วยล่ะ
- บัวริม : ทุกคนลงมือทำงานตามที่เราได้ตกลงกันไว้ นะคะ

วิวรรณ : แล้วใครจะทำอะไรบ้างล่ะ

บัวริม : ให้นิยามิตรคิดรูปแบบของสมุดภาพ อุไรตัดภาพ วิวรรณเอาภาพไปติดลงบนสมุด
วินัยเขียนชื่อบุคคลสำคัญได้ภาพ ส่วนฉันจะตกแต่งสมุดภาพเอง

บรรยาย เพื่อนในกลุ่มลงมือทำงานตามที่บัวริมบอก

วินัย : (ยิ้ม) เสร็จแล้ว สวยจังเลย

อุไร : จริงด้วยนะ ฉันว่าเป็นเพราะเราช่วยกันวางแผนในการทำสมุดภาพว่าเราจะทำ
อะไรกันบ้างและจะทำอะไรก่อน ทำให้เราไม่สับสน งานก็เสร็จทันเวลาด้วย

บัวริม : ฉันเห็นด้วยกับคำพูดของเธอจ้ะ

โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

ครั้งที่ 5

ชื่อเรื่อง การแบ่งงานและมอบหมายงาน

ชื่อกิจกรรม ใครทำอะไรบ้าง

เวลา 50 นาที

- จุดมุ่งหมาย
1. เพื่อให้ให้นักเรียนเรียนรู้ความสำคัญของการแบ่งงาน
 2. เพื่อให้ให้นักเรียนเรียนรู้บทบาทของหัวหน้ากลุ่มในการแบ่งงานและมอบหมายงานให้แกสมาชิก

- สื่อที่ใช้
1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่แสดงเป็นแม่แบบเรื่อง "ใครทำอะไรบ้าง"
 2. บัตรงานสำหรับการอภิปราย

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากลุ่มนักเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์การทำงานกลุ่มว่า

ในการทำงาน หัวหน้ากลุ่มของนักเรียนแบ่งงานให้แกสมาชิกหรือไม่ หรือหัวหน้ากลุ่มทำงานอยู่คนเดียว และสมาชิกในกลุ่มได้รับหน้าที่ในการทำงานอย่างทั่วถึงกันหรือไม่ ลองมาสังเกตการแสดงของแม่แบบว่าในการทำงานกลุ่ม เขาทำกันอย่างไร

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นแม่แบบแสดงบทบาทเรื่อง "ใครทำอะไรบ้าง"

ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับการแบ่งงานและมอบหมายงานในการทำงานให้นักเรียนดู พร้อมทั้งให้นักเรียนพิจารณาและคิดตามไปด้วย

2.2 หลังจากการแสดงของแม่แบบจบลง ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม เพื่ออภิปรายตามหัวข้อในบัตรงาน ดังนี้

ก. ถ้าหัวหน้ากลุ่มรวบงานไว้ทำคนเดียว ทำให้เกิดผลดีหรือผลเสีย

อย่างไร

ข. การแบ่งงานกันทำให้เกิดประโยชน์อย่างไร

ค. ถ้านักเรียนเป็นตัวละครในแม่แบบ นักเรียนจะทำอย่างไร

2.3 นักเรียนร่วมกันสรุปความคิดเห็นในแต่ละกลุ่ม และผู้วิจัยกล่าวเพิ่มเติมในสิ่งที่นักเรียนยังไม่กล่าวถึง เพื่อให้นักเรียนคิดที่จะนำไปเลียนแบบและปฏิบัติตามแม่แบบนั้น

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้รับจากการดูการแสดงของแม่แบบ

3.2 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญของการแบ่งงานและมอบหมายงาน

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจของนักเรียนในขณะที่ได้ดูการแสดงของแม่แบบ

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอธิบาย และการสรุป

เอกสารประกอบการใช้เทคนิคแบบ

ครั้งที่ 5

เรื่อง การแบ่งงานและมอบหมายงาน

"ใครทำอะไรบ้าง"

คุณครูมาลีได้แบ่งกลุ่มนักเรียนให้จัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับข่าวสำคัญต่างๆในชีวิตประจำวัน โดยให้นักเรียนหาข่าวจากหนังสือพิมพ์มาจัดที่ป้ายหน้าห้อง ให้แต่ละกลุ่มสับเปลี่ยนกันจัดป้ายนิเทศ กลุ่มละ 1 สัปดาห์ สัปดาห์นี้เป็นหน้าที่ของกลุ่มที่ 2 ซึ่งมีสมาชิก คือ วรายุทธ สุดาจ วาสนา ปราณี เพทายและทศพร

เมื่อสมาชิกมารวมกันในตอนเที่ยง วาสนาจึงเสนอให้เพทายเป็นหัวหน้ากลุ่ม เพื่อนทุกคนเห็นด้วย เมื่อเพทายได้รับมอบหมายให้เป็นหัวหน้ากลุ่ม เพทายก็บอกให้ทุกคนลงมือทำงานทันที โดยไม่มีการแบ่งงานและมอบหมายงานให้แก่สมาชิก โดยสุดาจทำหน้าที่ตัดกระดาษ ทศพรรวบรวมข่าวที่เพื่อนหามาได้แล้วส่งให้เพทายเป็นคนติดที่ป้ายนิเทศ เมื่อปราณีจะเดินไปช่วย เพทายก็บอกว่าไม่ต้องหรอก เดี๋ยวเขาทำเอง เพราะปราณีตัวเล็กเตี้ยติดข่าวเอียงจะไม่สวย สุดาจตัดกระดาษไม่ตรงเพราะมือเจ็บ วรายุทธจะเข้าไปช่วย เพทายรีบบอกว่าเดี๋ยวเขาทำเอง เพื่อนในกลุ่มก็เลยไม่รู้ว่าจะทำอะไร เพราะเพทายเอางานไปทำอยู่คนเดียว เพื่อนในกลุ่มจึงได้แต่ยืนดู บ่อยๆให้เพทายทำป้ายนิเทศอยู่คนเดียว ครูมาลีเดินมาเห็นเข้า จึงตักเตือนนักเรียนที่ยืนดูว่า ทำไมไม่ช่วยเพื่อนทำงาน ปราณีจึงบอกครูมาลีด้วยความไม่พอใจว่าไม่รู้จะทำอะไร ครูมาลีจึงถามเพทายว่า เพทายได้แบ่งงานให้เพื่อนทำหรือเปล่า เพทายบอกว่าไม่ได้แบ่งงาน ครูมาลีจึงบอกเพทายให้แบ่งงานให้เพื่อนทำด้วย ไม่ควรทำงานอยู่คนเดียวเพราะเพื่อนมีความสามารถกันทุกคน และควรมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของเพื่อน งานจะได้เสร็จตามกำหนดและทุกคนก็มีส่วนร่วมในการทำงาน เพทายปฏิบัติตามที่ครูมาลีบอก โดยเรียกเพื่อนในกลุ่มมาปรึกษาหารือกันใหม่ เพทายแบ่งงานและมอบหมายงานให้แก่เพื่อนทุกคนตามความถนัด ทุกคนเริ่มทำงานตามหน้าที่ของตนตามที่ได้รับมอบหมายงานเสร็จทันเวลา เพื่อน ๆ ในกลุ่มทุกคนพอใจ

บทละครแม่แบบ เรื่อง "ใครทำอะไรกันบ้าง"

บรรยากาศหน้าห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มของวรายุทธ สุดใจ วาสนา ปราณี เพทาย และทศพร กำลังเตรียมจัดป้ายนิเทศ

วรายุทธ : (หันไปพูดกับเพื่อน) วันนี้เป็นหน้าที่ของกลุ่มเราที่ครูมาสั่งให้จัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับ
ข่าวสำคัญต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

สุดใจ : แล้วเราจะทำอะไรกันก่อนดีล่ะ

ทศพร : ฉันว่าเราเลือกหัวหน้ากลุ่มกันก่อนดีกว่า

วาสนา : (ยกมือขึ้น) ฉันขอเสนอให้เพทายเป็นหัวหน้ากลุ่ม

ปราณี : ฉันเห็นด้วย

สุดใจ : ฉันก็เห็นด้วย

เพทาย : เมื่อทุกคนเลือกให้ฉันเป็นหัวหน้ากลุ่ม ขอให้ทุกคนช่วยกันทำงานกันเลยครับ

สุดใจ : ฉันตัดกระดาษนะ

ทศพร : อ้าจ้ะ ฉันรวบรวมข่าวที่เพื่อน ๆ หามา

เพทาย : แล้วเธอส่งมาให้ฉันนะ ฉันจะติดบนป้ายนิเทศเอง

ปราณี : (เดินมาหาเพทาย) ฉันช่วยติดนะ

เพทาย : (โบกมือ) ไม่ต้องหรอก เดี๋ยวฉันทำเอง เธอตัวเล็ก เดี๋ยวติดข่าวเอียงจะไม่สวย

สุดใจ : (ปล่อยมือจากกรรไกร) ฉันตัดกระดาษไม่ตรงเลย มือฉันเจ็บ

วรายุทธ : (เดินมาหาสุดใจ) ฉันช่วยตัดจ๊ะ

เพทาย : (รีบเดินมาหาสุดใจ) ไม่ต้องหรอก เดี๋ยวฉันตัดเอง

บรรยาย เพื่อนในกลุ่มไม่รู้ว่าทำอะไร จึงได้แต่ยืนดูเฉยๆ เพราะเพทายหัวหน้ากลุ่มเอางาน
ไปทำคนเดียว พอดีครูมาลีเดินผ่านหน้าห้อง จึงเดินเข้าไปถามนักเรียนที่ยืนเฉยๆ

ครูมาลี : ทำไมยืนดูเพื่อนทำงานล่ะคะ ไม่ช่วยเพื่อนทำงานกันเลย เดี๋ยวจัดป้ายนิเทศ
ไม่เสร็จนะ

- ปราณี : (หันไปพูดกับครุมาลี) หนูไม่รู้ว่าจะทำอะไรคะคุณครู หนูไม่มีความสามารถหรอกค่ะ หนูก็เลยไม่กล้าทำอะไร
- วรายุทธ : ยินดูเฉยๆ ดีแล้วครับคุณครู จะได้ไม่เสียงาน
- ครุมาลี : อ้าว ใครเป็นหัวหน้ากลุ่มคะ
- เพทาย : (เลิกทำงาน แล้วเดินมาหาครุมาลี) ผมเป็นหัวหน้ากลุ่มครับ
- ครุมาลี : แล้วได้แบ่งงานให้เพื่อนในกลุ่มทำหรือเปล่า
- เพทาย : ผมไม่ได้แบ่งงานครับ
- ครุมาลี : การทำงานเป็นกลุ่มนั้นะคะ หัวหน้ากลุ่มควรแบ่งงานให้สมาชิกในกลุ่มทำด้วย ไม่ควรทำอยู่คนเดียว เพราะเพื่อนเราก็มีความสามารถกันทุกคน และควรมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของเพื่อนด้วย งานจะได้เสร็จตามที่กำหนด
- เพทาย : ครับคุณครู
- บรรยาย ครุมาลีเดินผ่านไป เพทายเห็นปฏิกิริยาของเพื่อนๆ จึงรู้สึกเสียใจ
- เพทาย : (หันไปหาเพื่อนๆ) ฉันรู้สึกว่าจะทำงานอยู่คนเดียวจริงๆ ขอโทษเพื่อนๆด้วยนะ ฉันคิดว่าถ้าฉันทำงานอยู่คนเดียว งานคงไม่เสร็จหรอก เดี่ยวฉันจะแบ่งงานให้เพื่อนๆ นะครับ ให้วรายุทธตัดกระดาษ ปราณีรวบรวมข่าวที่เพื่อนๆ หามาได้ แล้วส่งให้สุดใจคัดเลือกข่าวที่จะนำมาติดป้ายนิเทศ ส่วนทศพรให้หน้าข่าวที่ สุดใจคัด แล้วไปติดลงบนกระดาษสีแผ่นเล็ก แล้วส่งมาให้ฉัน ฉันจะติดบนป้ายนิเทศเอง
- วาสนา : ให้อาณาตัดดอกไม้แทนฉันได้ไหมคะ ปราณีตัดดอกไม้สวยค่ะ เดี่ยวฉันไปรวบรวมข่าวแทนปราณีเอง
- เพทาย : (หันไปถามปราณี) ปราณีว่าไงครับ
- ปราณี : ตกลงค่ะ เดี่ยวฉันไปตัดดอกไม้เอง
- เพทาย : ทุกคนลงมือทำงานตามที่ฉันได้แบ่งงานให้ นะครับ

บรรยาย ทุกคนลงมือทำงาน

เพทาย : ป้ายนิเทศเสร็จแล้วนะครับ ทันเวลาพอดี

วาสนา : (ยิ้ม) สวยจังเลยค่ะ ข้อมูลก็ทันสมัยด้วย

เพทาย : คงเป็นเพราะฉันไม่เอางานมาทำคนเดียว ฉันได้แบ่งงานให้เพื่อน ๆ ด้วย

ทำให้ทุกคนรู้หน้าที่ว่าจะต้องทำอะไร ป้ายนิเทศจึงเสร็จทันเวลา คราวต่อไปฉันจะไม่เอางานมาทำคนเดียวแล้ว เพื่อน ๆ ก็มีความสามารถกันทุกคน

โปรแกรมการraiseเทคนิคแม่แบบ

ครั้งที่ 6

ชื่อเรื่อง	การทบทวนแผนงาน
ชื่อกิจกรรม	ก่อนลงมือทำงาน
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ความสำคัญของการทบทวนแผนงานและการทำความเข้าใจแผนงานให้ตรงกันก่อนลงมือปฏิบัติงาน

- สื่อที่ใช้
1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่แสดงเป็นแม่แบบเรื่อง "ก่อนลงมือทำงาน"
 2. บัตรงานสำหรับการอภิปราย

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากลุ่มนักเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์ในการทำงานกลุ่มว่าเมื่อกลุ่มวางแผนงานแล้ว หัวหน้ากลุ่มได้มีการทบทวนแผนงานที่วางไว้ว่าทุกคนฟังหรือไม่ แล้วลองมาสังเกตการแสดงของแม่แบบว่าเขาปฏิบัติกันอย่างไรและจะเกิดผลอย่างไรเมื่อเขาได้ปฏิบัติตามนั้น

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นแม่แบบแสดงบทบาทเรื่อง "ก่อนลงมือทำงาน" ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับการทบทวนแผนงานให้นักเรียนดู พร้อมทั้งให้นักเรียนพิจารณาและติดตามไปด้วย

2.2 หลังจากการแสดงของแม่แบบจบลง ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มเพื่ออภิปรายตามหัวข้อในบัตรงาน ดังนี้

ก. หลังจากกลุ่มได้วางแผนงานกันแล้ว ก่อนลงมือปฏิบัติงาน หัวหน้ากลุ่มทำอย่างไร

ข. หัวหน้ากลุ่มได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับงานที่จะทำในเรื่องอะไรบ้าง

ค. ผลที่เกิดจากการทบทวนแผนงานนั้นจะเป็นอย่างไร

ง. ถ้านักเรียนเป็นตัวละครในแม่แบบนั้น นักเรียนจะทำอย่างไร

ในการทำงานกลุ่ม

2.3 นักเรียนร่วมกันสรุปความคิดเห็นในแต่ละกลุ่ม และผู้วิจัยกล่าวเพิ่มเติมในสิ่งที่นักเรียนยังไม่กล่าวถึง เพื่อให้ให้นักเรียนคิดที่จะนำไปเลียนแบบและปฏิบัติตามแม่แบบนั้น

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้รับจากการดูการแสดงของแม่แบบ

3.2 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญของการทบทวนแผนงาน

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจของนักเรียนในขณะที่ดูการแสดงของแม่แบบ
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุป

เอกสารประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบ

ครั้งที่ 6

เรื่อง การทบทวนแผนงาน

"ก่อนลงมือทำงาน"

สัปดาห์หน้าจะเป็นวันเด็ก ทางโรงเรียนจะจัดงานวันเด็กขึ้นโดยมีการแสดงและการแข่งขันเกมต่าง ๆ พร้อมทั้งมอบของขวัญให้แก่ผู้ที่ชนะการแข่งขัน ครูกาญจนามอบหมายให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จัดทำ ห่อของขวัญจำนวน 10 ชิ้น เพื่อไว้แจกในงานวันเด็ก โดยครูกาญจนาจัดอุปกรณ์การห่อของขวัญอย่างเพียงพอ ก่อนที่จะลงมือช่วยกันทำงาน ครูกาญจนาขอให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันและในแต่ละกลุ่ม ให้เลือกหัวหน้า เพื่อปรึกษาวางแผนการทำงานร่วมกันก่อนภายในพักเที่ยงนี้ แล้วให้ทำเสร็จในวันพรุ่งนี้ก่อนเที่ยง

กลุ่มของศิริพร ดรุณวรรณ มาลัย สมใจ อรทัยและขวัญใจ ได้เลือกให้ดรุณวรรณเป็นหัวหน้ากลุ่ม และอรทัยเป็นเลขานุการกลุ่มคอยจดบันทึกการประชุม ดรุณวรรณได้ขอให้เพื่อนทุกคนช่วยกันวางแผนการทำงานก่อนที่จะเข้าเรียนในตอนบ่ายแล้วค่อยเริ่มลงมือทำงานกันในตอนเย็น

เมื่อทุกคนมารวมกลุ่มกัน ดรุณวรรณขอให้เพื่อนทุกคนลงมือทำงาน โดยไม่มีการทบทวนแผนงานที่ได้วางไว้แล้ว ทำให้เพื่อนบางคนสับสนหน้าที่ของตนว่าตนจะต้องทำอะไร และบางคนไม่ได้ทำงานตามแผนที่วางไว้ จึงเกิดการโต้เถียงกันขึ้น ดรุณวรรณเห็นสมาชิกโต้เถียงกัน จึงถามถึงสาเหตุที่โต้เถียงกัน สมใจบอกว่าเพื่อน ๆ สับสนหน้าที่ของตนที่ตกลงกันไว้เมื่อวานนี้ ศิริพรบอกว่าเขาไม่ได้ทำงานตามแผนที่วางไว้จึงเกิดการโต้เถียงกัน อรทัยซึ่งเป็นเลขานุการของกลุ่ม จึงเสนอความคิดเห็นว่าควรทบทวนแผนงานที่วางไว้เมื่อวานนี้ให้ทุกคนฟังอีกครั้งหนึ่ง เพราะเมื่อวานเขาได้จดบันทึกไว้เรียบร้อยแล้ว เมื่อทุกคนได้รับฟังการทบทวนแผนงานของอรทัย จึงเข้าใจในบทบาทของตนและเข้าใจแผนงานที่วางไว้อย่างตรงกัน จึงลงมือทำงานตามแผนที่วางไว้ ผลงานเสร็จทันเวลาที่กำหนด

บทละครแม่แบบ เรื่อง "ก่อนลงมือทำงาน"

บรรยากาศในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ครูกาญจนาบินอยู่หน้าห้อง

ครูกาญจนา : สักดาหน้าจะถึงงานวันเด็กที่ทางโรงเรียนจะจัดขึ้นนะคะ ครูขอให้กลุ่มของ
ศิริพร ดรณวรรณ มาลัย สมใจ อรทัย และขวัญใจ ทำห่อของขวัญเพื่อไว้มอบให้
แก่ผู้ชนะการแข่งขันในงานวันเด็กนี้นะคะ ครูเตรียมอุปกรณ์ในการทำห่อของขวัญ
ไว้ให้แล้วนะคะให้มารับที่ครูได้

ศิริพร : (ยกมือขึ้น แล้วถามครูกาญจนา) ทำห่อของขวัญก็ขึ้นคะคุณครู

ครูกาญจนา : 10 ชิ้นละ ให้ทุกคนปรึกษาวางแผนการทำงานกันก่อน ให้เสร็จภายในพักเที่ยงนี้
แล้วทำห่อของขวัญให้เสร็จตอนเย็นนี้นะคะ

ดรณวรรณ : ค่ะ คุณครู

บรรยาย เมื่อครูกาญจนาเดินออกจากห้องแล้ว กลุ่มของศิริพร ดรณวรรณ มาลัย สมใจ อรทัย และ
ขวัญใจก็มานั่งรวมกัน

ศิริพร : ฉันขอเสนอให้ดรณวรรณเป็นหัวหน้ากลุ่ม

มาลัย : ฉันเห็นด้วย และฉันเสนอให้อรทัยเป็นเลขานุการกลุ่ม

ดรณวรรณ : ฉันเห็นด้วย ถ้าฉันเรามาปรึกษากันก่อนว่าเราจะทำอะไรกันบ้าง

สมใจ : ฉันว่าเราส่งตัวแทนไปรับอุปกรณ์จากครูก่อน แล้วตัดกระดาษห่อของขวัญ ทำโบว์
ติดห่อของขวัญ เลือกกล่องให้เหมาะสมกับสิ่งของที่ห่อ แล้วเราก็ช่วยกันห่อ

ดรณวรรณ : (หันไปถามเพื่อน) ตามที่สมใจเสนอมาทุกคนมีความเห็นอย่างไร

ขวัญใจ : ฉันเห็นด้วยค่ะ

ศิริพร : ฉันก็เห็นด้วย

มาลัย : เราควรแบ่งหน้าที่กันด้วยว่าจะให้ใครทำอะไร

ดรณวรรณ : ทำห่อหิ้วไปรับอุปกรณ์จากครู สมใจตัดกระดาษห่อของขวัญ มาลัยและขวัญใจทำโบว์
ติดห่อของขวัญ ส่วนฉันและศิริพรจะเลือกกล่องและห่อของขวัญเอง อรทัยจดบันทึกไว้
ด้วยนะคะ

ศิริพร : ค่ะ

ดรุณวรรณ : งั้นเราเลิกประชุมกันแต่เนี่ยละ เพราะใกล้เวลาที่จะต้องเข้าเรียนแล้ว ตอนเย็น
ขอให้ทุกคนมารวมกันที่เนี่ยละ

บรรยากาศในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในตอนเย็น ดรุณวรรณ มาลัย ขวัญใจ สมใจ ศิริพร
และอรรถัย มาพบกันที่ห้องเรียน

ดรุณวรรณ : ทุกคนมาพร้อมกันแล้วนะละ ลงมือทำงานกันได้เลยละ

มาลัย : (หันไปพูดกับขวัญใจ) ขวัญใจ ฉันลืมไปว่าฉันต้องทำอะไรบ้าง

ขวัญใจ : ฉันไม่ลืมหรอก ฉันต้องตัดกระดาษห่อของขวัญ

สมใจ : (หันไปพูดกับขวัญใจ) ฉันต้องเป็นคนตัดกระดาษนะ เธอทำอะไรจำไม่ได้เหรอ

ขวัญใจ : นึกออกแล้ว ฉันต้องเลือกกล่องใส่สิ่งของ

ศิริพร : (เสียงดัง) ฉันเป็นคนเลือกกล่องนะ

ดรุณวรรณ : ทำไมเสียงดังกันละ มีอะไรกันเหรอ

สมใจ : มาลัยและขวัญใจเขาจำไม่ได้ว่าเขาจะต้องทำอะไร

ศิริพร : ฉันห่อของขวัญโดยที่ไม่ได้ตัดกระดาษตามขนาดที่เราตกลงกันไว้

สมใจ : (หันไปพูดกับศิริพร) อ้าว ทำไมเธอ เธอไม่เอากระดาษที่ฉันตัดไว้แล้วละ

ศิริพร : ฉันลืมจ่ะ

อรรถัย : (ยกมือขึ้น) เอาละ ทุกคนฟังฉันอีกครั้งนะละ เมื่อวานฉันได้จดไว้แล้วว่าใคร
ทำอะไรบ้างและเราจะทำอะไรก่อน ฉันไปรับอุปกรณ์จากครูมาแล้ว ให้สมใจ
ตัดกระดาษตามขนาดของกล่องที่จะใส่สิ่งของ มาลัยและขวัญใจทำโบว์
ติดห่อของขวัญ ศิริพรเอากระดาษที่สมใจตัดแล้วไปห่อของขวัญ เมื่อห่อเสร็จแล้ว
ส่งให้ฉันและดรุณวรรณติดโบว์ก็เป็นอันเสร็จเรียบร้อยแล้ว

มาลัย : ฉันเข้าใจแล้วละ

ขวัญใจ : ถ้าเราพบทวนแผนงานที่เราได้วางไว้แล้วก่อนทำงานนี้ดิ้นะ ทำให้เราเข้าใจงานสิ่ง
ที่เราจะต้องทำมากขึ้น ทำให้เราไม่สับสนในการทำงาน

มาลัย : ฉันเห็นด้วยกับคำพูดของเธอ

ดรณวรรณ : เอาล่ะ ทุกคนเข้าใจแผนงานดีแล้วนะค่ะ ลงมือทำงานกันได้เลยค่ะ

บรรยาย ทุกคนช่วยกันทำงาน งานเสร็จทันเวลาที่ครูกำหนด

โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

ครั้งที่ 7

ชื่อเรื่อง	การทำงานตามแผน
ชื่อกิจกรรม	ทำตามที่ตกลงกันหน่อย
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ความสำคัญของการทำงานตามแผนที่วางไว้
สื่อที่ใช้	1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่แสดงเป็นแม่แบบเรื่อง "ทำตามที่ตกลงกันหน่อย" 2. บัตรงานสำหรับการอภิปราย

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากลุ่มนักเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์การทำงานกลุ่มว่า

นักเรียนมีการทำงานกลุ่มกันอย่างไร ถ้ากลุ่มของนักเรียนมีการวางแผนการทำงานไว้ กลุ่มของนักเรียนปฏิบัติตามแผนกันหรือไม่ ลองมาสังเกตการแสดงของแม่แบบว่าเขาปฏิบัติกันอย่างไร และจะเกิดผลอย่างไรเมื่อเขาได้ปฏิบัติตามนั้น

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นแม่แบบแสดงบทบาทเรื่อง "ทำตามที่ตกลงกันหน่อย" ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับการทำงานตามแผนที่วางไว้ให้นักเรียนดู พร้อมทั้งให้นักเรียนพิจารณาและคิดตามไปด้วย

2.2 หลังจากการแสดงของแม่แบบจบลง ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มเพื่ออภิปรายตามหัวข้อในบัตรงาน ดังนี้

- ก. ในการแสดง ใครไม่ได้ปฏิบัติตามแผน
- ข. เขาทำอะไรที่ไม่เป็นไปตามแผน เพราะอะไร

ค. การกระทำที่ไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ทำให้เกิดผลอย่างไร

ต่อกลุ่ม

ง. ถ้านักเรียนเป็นตัวละครในแม่แบบนั้น นักเรียนจะทำอย่างไร

ในการทำงานกลุ่ม

2.3 นักเรียนร่วมกันสรุปความคิดเห็นในแต่ละกลุ่ม และผู้วิจัยกล่าวเพิ่มเติม
ในสิ่งที่นักเรียนยังไม่กล่าวถึง เพื่อให้ให้นักเรียนคิดที่จะนำไปเลียนแบบและปฏิบัติตามแม่แบบนั้น

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้รับจากการดูการแสดงของแม่แบบ

3.2 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญของการทำงานตามแผน

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจของนักเรียนในขณะที่ดูการแสดงของแม่แบบ
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุป

เอกสารประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบ

ครั้งที่ 7

เรื่อง การทำงานตามแผน

"ทำตามที่ตั้งกลงกันหน่อย"

เมื่อถึงชั่วโมงวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูปรานีสอนนักเรียนในหัวข้อเรื่อง วันสำคัญทางศาสนา โดยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มศึกษาค้นคว้าเรื่อง วันออกพรรษา แล้วนำมารายงานถึงความหมาย ความสำคัญและพิธีการจัดในวันออกพรรษา โดยครูปรานีให้เวลาในการศึกษาค้นคว้าประมาณ 40 นาที .

กลุ่มของบุญช่วย วิรัตน์ อัมพร ชูชาติ จิราภรณ์และสุรพล ได้ประชุมปรึกษารื้อกันแล้วเลือกให้ชูชาติเป็นหัวหน้ากลุ่มและอัมพรเป็นเลขานุการกลุ่ม เมื่อกำหนดบทบาทของสมาชิกแล้วชูชาติจึงขอให้เพื่อนทุกคนช่วยกันวางแผนงานในการทำรายงานครั้งนี้ เมื่อวางแผนงานเสร็จแล้วชูชาติได้แบ่งงานให้สมาชิกแต่ละคน โดยให้วิรัตน์ค้นคว้าเรื่อง ความหมายของวันออกพรรษา สุรพลค้นคว้าเรื่อง ความสำคัญของวันออกพรรษา จิราภรณ์และบุญช่วยค้นคว้าเรื่อง พิธีการจัดในวันออกพรรษา เมื่อทุกคนค้นคว้าเสร็จแล้วให้ส่งไปให้อัมพรเพื่อนำไปเรียบเรียงและจัดทำเป็นรูปเล่มรายงาน ส่วนชูชาติจะเป็นคนออกบรรยายหน้าชั้นเอง เมื่อแบ่งงานกันเรียบร้อยแล้วชูชาติก็ทบทวนแผนงานให้เพื่อนๆ ฟังอีกครั้ง เพื่อทำความเข้าใจตรงกัน ชูชาติบอกให้เพื่อนๆ ลงมือทำงาน สุรพลและวิรัตน์เป็นคนใจร้อน ได้เร่งให้เพื่อนรีบทำงานกันเร็ว ๆ เพราะถ้ามีเวลาเหลือจะได้อ่านการ์ตูน เพื่อนก็เร่งทำงานสืบแผนงานที่วางไว้ ทำให้การทำงานสับสนยิ่งขึ้น ชูชาติซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มมองเห็นว่าเพื่อน ๆ ไม่ได้ทำงานตามแผนที่วางไว้ จึงบอกให้เพื่อนในกลุ่มหยุดทำงานก่อน เพื่อนก็ถึงแผนงานที่วางไว้เมื่อครู่นี้ใหม่ แล้วจึงเริ่มทำงานกันต่อ งานก็เสร็จทันเวลาเป็นที่พอใจของเพื่อน ๆ ในกลุ่ม

บทละครแม่แบบ เรื่อง "ทำตามที่คุณตกลงกันหน่อย"

บรรยากาศในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชั่วโมงสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูปรานี กำลังสอนนักเรียน

ครูปรานี : วันนี้ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มศึกษาค้นคว้าในหัวข้อเรื่อง "วันออกพรรษา" แล้วนำมา
รายงานหน้าชั้นถึงความเป็นมา ความสำคัญ และพิธีการที่จัดในวันออกพรรษา
ครูให้เวลาในการค้นคว้า 40 นาทีนะคะ บุญช่วย เข้าใจที่ครูสั่งไหมคะ

บุญช่วย : (ยืนขึ้น) เข้าใจค่ะ

ครูปรานี : เอาล่ะ ทุกคนแบ่งกลุ่มกันค้นคว้าได้ (ครูปรานีเดินไปนั่งที่โต๊ะหน้าห้อง)

บรรยาย กลุ่มของบุญช่วย วิรัตน์ อัมพร ฐชาติ จิราภรณ์ และสุรพล มานั่งรวมกัน

บุญช่วย : เรามาเลือกหัวหน้ากลุ่มกันก่อน

วิรัตน์ : (ยกมือขึ้น) ฉันขอเสนอให้ฐชาติเป็นหัวหน้ากลุ่ม ทุกคนมีความเห็นอย่างไร

จิราภรณ์ : ฉันเห็นด้วย และขอเสนอให้อัมพรเป็นเลขานุการกลุ่มเพราะเขาจดบันทึกเร็วและ
ลายมือสวย

สุรพล : ฉันเห็นด้วย

บุญช่วย : เอาล่ะ คราวนี้ฉันขอให้ทุกคนช่วยกันคิดว่าเราจะทำอะไรกันบ้าง ฉันจะได้แบ่งงาน
ให้ทุกคนช่วยกันทำ

ฐชาติ : ฉันว่าเรากำหนดหัวข้อในการค้นคว้าก่อน

สุรพล : เมื่อเราได้หัวข้อแล้วก็แบ่งหน้าที่ให้แต่ละคนรับผิดชอบในแต่ละหัวข้อ พอค้นคว้าเสร็จ
แล้ว ให้ทุกคนส่งข้อมูลให้อัมพรที่เป็นเลขานุการเอาไปเรียบเรียงและเขียนลงใน
สมุดเพื่อที่จะให้หัวหน้ากลุ่มออกไปรายงาน

อัมพร : ฉันเห็นด้วยกับข้อเสนองานของสุรพล

วิรัตน์ : ฉันก็เห็นด้วย

- ทูลาติ : ฉันจะแบ่งงานให้ทุกคนเลยนะครับ วิรัตน์ค้นเรื่องความเป็นมาของวันออกพรรษา
 สุรพลค้นเรื่องความสำคัญของวันออกพรรษา จิราภรณ์และบุญช่วยค้นเรื่องพิธีการ
 ที่จัดในวันออกพรรษา อัมพรเป็นคนรวบรวมข้อมูลจากเพื่อน ๆ และเรียบเรียง
 เขียนลงในสมุด ฉันจะออกไปรายงานหน้าชั้นเอง แบ่งงานกันอย่างนี้ ทุกคน
 มีความเห็นว่อย่างไรบ้าง (หันไปถามเพื่อนในกลุ่ม)
- สุรพล : (พยักหน้า แล้วพูดขึ้น) เห็นด้วยครับ
- บุญช่วย : แบ่งงานอย่างนี้ดีแล้ว
- ทูลาติ : เอาละ ทุกคนลงมือทำงานกันเลยนะ
- บรรยาย สมาชิกในกลุ่มลงมือทำงาน
- สุรพล : (หันไปพูดกับวิรัตน์) ค้นเร็ว ๆ หน่อยสิวิรัตน์ ถ้าเราเสร็จก่อนจะได้ไปอ่านการ์ตูน
- วิรัตน์ : จริง ๆ ด้วย (หันไปถามบุญช่วย) บุญช่วยสะค้นเสร็จหรือยัง เร่งมือหน่อยสิ
- บุญช่วย : (หันไปพูดกับวิรัตน์) ฉันก็รีบทำอยู่แล้ว
- จิราภรณ์ : ฉันก็รีบทำเหมือนกัน เพราะอยากอ่านการ์ตูน
- อัมพร : เอ้า ค้นกันเสร็จหรือยัง ฉันจะได้เอามาเขียน
- สุรพล : ยังค้นไม่เสร็จเลย
- อัมพร : ค้นได้แค่ไหนก็เอามาก่อนแล้วกัน (สุรพลส่งงานให้อัมพร)
- วิรัตน์ : (หันไปพูดกับอัมพร) เอาของฉันไปก่อนสิ
- อัมพร : เดี๋ยวฉันเรียบเรียงของสุรพลก่อนแล้วกัน ของเธอเอาไว้ทีหลัง
- สุรพล : (หันไปพูดกับอัมพร) ฉันลืมไปแล้วว่าฉันค้นถึงไหน อัมพรเอามาดูก่อน
- อัมพร : เดี๋ยวสิ ฉันกำลังเรียบเรียงอยู่
- สุรพล : (เสียงดัง) เอ๊ะ ฉันบอกให้เอามาก่อน
- อัมพร : (เสียงดัง) ฉันกำลังเขียนอยู่ ไม่เห็นหรือไงนะ
- สุรพล : (เสียงดัง) ก็ฉันลืมว่าฉันค้นถึงไหน เธอก็เอามาให้ฉันก่อนสิ ำให้ฉันค้นเสร็จก่อนแล้ว
 เธอค่อยเอาไปเขียน

- ฐชาติ : เสียงดังอะไรกันครับ ทุกคนหยุดทำงานกันสักครู่ นะครับ รู้สึกว่าเราจะสับสนกันแล้ว นะครับ เอาละ ทุกคนฟังหน่อย ให้คนที่ได้รับมอบหมายค้นข้อมูลในแต่ละเรื่องกัน ให้เสร็จก่อน แล้วนำมาส่งให้อัมพรเพื่อเรียบเรียงต่อไป ทุกคนเข้าใจแผนงาน ที่เราวางไว้ นะครับ
- สุรพล : เข้าใจแล้วครับ
- วิรัตน์ : ฉันก็เหมือนกัน
- อัมพร : สุรพล เอาข้อมูลของเธอไปค้นต่อสิ พอค้นเสร็จแล้วค่อยเอามาส่งฉัน
- บรรยาย ทุกคนลงมือทำงานกันใหม่
- อัมพร : (พูดด้วยความดีใจ) เสร็จแล้ว ทันเวลาพอดี
- สุรพล : ตอนแรกเรารีบทำงานกันเกินไป เราจึงไม่ได้ทำงานตามแผนที่วางไว้ ก็เลยทำให้ การทำงานสับสนนะ
- วิรัตน์ : (ยิ้ม) จริง ๆ ด้วย นี่ถ้าหัวหน้ากลุ่มไม่ทบทวนแผนงานใหม่ละ รายงานไม่เสร็จแน่

โปรแกรมการraiseเทคนิคแม่แบบ

ครั้งที่ 8

ชื่อเรื่อง การสรุปและประเมินผลงาน

ชื่อกิจกรรม งานเสร็จแล้วค่ะ

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ว่าเมื่อทำงานเสร็จแล้ว กลุ่มควรประเมินผลงานดูว่า ผลงานที่เสร็จออกมานั้น ตรงตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ และมีอะไรที่ควรปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

- สื่อที่ใช้
1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่แสดงเป็นแม่แบบเรื่อง "งานเสร็จแล้วค่ะ"
 2. บัตรงานสำหรับการอภิปราย

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์ในการทำงานกลุ่มว่า ในการทำงานกลุ่ม เมื่อนักเรียนช่วยกันทำงานจนเสร็จแล้ว กลุ่มของนักเรียนปฏิบัติกันอย่างไร ลองมาสังเกตการแสดงของแม่แบบว่าเขาปฏิบัติกันอย่างไร และจะเกิดผลอย่างไรเมื่อเขาได้ปฏิบัติตามนั้น

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นแม่แบบแสดงบทบาทเรื่อง "งานเสร็จแล้วค่ะ" ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับการสรุปและประเมินผลงาน ให้นักเรียนดู พร้อมทั้งให้นักเรียนพิจารณาและติดตามไปด้วย

2.2 หลังจากการแสดงของแม่แบบจบลง ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม เพื่ออภิปรายตามหัวข้อในบัตรงาน ดังนี้

ก. เมื่อสมาชิกทุกคนช่วยกันทำงานตามแผนที่วางไว้จนงานเสร็จแล้ว หัวหน้ากลุ่มได้ปฏิบัติอย่างไรต่อไปและทำให้เกิดประโยชน์อย่างไรต่อกลุ่ม

ข. ถ้านักเรียนเป็นตัวละครในแม่แบบนั้น นักเรียนจะทำอย่างไร

ในการทำงานกลุ่ม

2.3 นักเรียนร่วมกันสรุปความคิดเห็นในแต่ละกลุ่ม และผู้วิจัยกล่าวเพิ่มเติมในสิ่งที่นักเรียนยังไม่กล่าวถึง เพื่อให้ให้นักเรียนคิดที่จะนำไปเลียนแบบและปฏิบัติตามแม่แบบนั้น

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้รับจากการดูการแสดงของแม่แบบ

3.2 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญของการสรุปผลและประเมินผล

การทำงาน

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจของนักเรียนในขณะที่ดูการแสดงของแม่แบบ
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุป

เอกสารประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบ

ครั้งที่ 8

เรื่อง การสรุปและประเมินผลงาน

"งานเสร็จแล้วค่ะ"

ในช่วงมกราคมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูวาสนาเข้าสอนในเรื่อง"วันปิยมหาราช" โดยครูวาสนาให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ออกเป็นกลุ่มละ 5 คน เพื่อจัดทำสมุดภาพเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งครูวาสนาได้เตรียมอุปกรณ์ต่างๆสำหรับการจัดทำสมุดภาพไว้ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ให้นักเรียนลงมือทำงานให้เสร็จภายในช่วงมกราคมนี้เมื่อหมดเวลาให้นักเรียนนำงานไปส่งครูวาสนาที่โต๊ะ

นักเรียนแบ่งกลุ่มกันเรียบร้อยแล้ว กลุ่มของแสงเดือน ดาวเรือง มะลิ สมนึกและประเทือง ได้เลือกให้ประเทืองเป็นหัวหน้ากลุ่มและมะลิเป็นเลขานุการกลุ่มต่อจากนั้นก็ได้มีการกำหนดเป้าหมายไว้ว่า สมุดภาพจะต้องมีการตกแต่งให้สวยงาม เพื่อให้ครูนาสมุดภาพไปใช้ในการจัดนิทรรศการได้ด้วย ประเทืองได้แบ่งงานให้แก่เพื่อนแต่ละคนโดยให้ดาวเรืองตัดภาพเป็นภาพเล็กๆ แสงเดือนและวิชัยเป็นผู้ออกแบบและติดภาพลงในสมุด มะลิเขียนบรรยายภาพในแต่ละแผ่น ส่วนประเทืองตกแต่งหน้าปกให้สวยงาม เมื่อแบ่งงานกันเรียบร้อยแล้ว ประเทืองกับเพื่อนๆเริ่มวางแผนการทำงานว่าจะเริ่มจากตัดภาพออกเป็นภาพเล็กๆ แล้วนำภาพที่ตัดออกมาวางเรียงลำดับที่ละหน้า ก่อนที่จะติดภาพลงในสมุด เมื่อติดภาพครบทุกภาพแล้วให้เขียนบรรยายพระราชกรณียกิจได้ภาพนั้นและตกแต่งหน้าปกให้เรียบร้อยแล้วก่อนจะนำไปส่งครู เมื่อวางแผนงานกันเสร็จแล้ว มะลิได้ทบทวนแผนงานให้เพื่อนฟังอีกครั้งหนึ่ง แล้วลงมือทำงานตามแผนที่วางไว้ เมื่องานเสร็จเรียบร้อยแล้วแต่ยังมีเวลาเหลืออีก ประเทืองจึงขอให้เพื่อนๆช่วยกันประเมินผลงานที่ทำเสร็จแล้วว่าผลงานนั้นตรงตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ และทุกคนพอใจในผลงานหรือไม่ เพื่อนๆทุกคนพอใจในผลงานของกลุ่ม เพราะสมุดภาพที่ออกมานั้นเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

บทละครแม่แบบ เรื่อง "งานเสร็จแล้วค่ะ"

บรรยายภายในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูวาสนากำลังสอนนักเรียนเรื่องวันปิยะมหาราช

ครูวาสนา : วันนี้เราจะเรียนเรื่องวันปิยะมหาราชนะคะ โดยครูจะให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มละ 5 คน

แสงเดือน : (ยกมือขึ้น) แบ่งกลุ่มทำอะไรคะคุณครู

ครูวาสนา : แบ่งกลุ่มเพื่อทำสมุดภาพเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวค่ะ

ดาวเรือง : (ยกมือขึ้น) แต่เราไม่มีอุปกรณ์อะไรเลยคะคุณครู

ครูวาสนา : ครูเตรียมไว้ให้แล้วค่ะ ครูขอให้ทุกกลุ่มทำงานให้เสร็จภายในชั่วโมงนี้ค่ะ เมื่อหมดชั่วโมงแล้วให้แต่ละกลุ่มนำสมุดภาพไปส่งไว้บนโต๊ะ โอ! ลืมบอกไป สมุดภาพที่ครูให้นักเรียนทำ ทำให้ดีนะคะ เพราะครูจะนำไปจัดนิทรรศการด้วย เอาล่ะ แบ่งกลุ่มกันได้แล้วค่ะ

บรรยาย ครูวาสนาเดินกลับไปนั่งที่โต๊ะหน้าห้อง กลุ่มของ แสงเดือน ดาวเรือง มะลิ สมนึกและประเทือง มานั่งรวมกันเพื่อทำงาน

ประเทือง : ตกลงเพื่อน ๆ เลือกผมเป็นหัวหน้ากลุ่ม และเลือกมะลิเป็นเลขานุการกลุ่ม ทุกคนเข้าใจตรงกันแล้วนะครับว่าครูวาสนาให้พวกเราทำสมุดภาพพระราชกรณียกิจของรัชกาลที่ 5 ส่งและครูจะนำไปจัดนิทรรศการด้วย พวกเรตกลงกันว่าจะต้องทำอะไรให้สวยงาม

ดาวเรือง : (พยักหน้า แล้วพูดขึ้น) เข้าใจแล้วค่ะ

ประเทือง : เรตกลงกันแล้วว่า สิ่งที่เราต้องทำคือ ออกแบบสมุดภาพ ตัดภาพออกเป็นภาพเล็ก ๆ ติดภาพลงในสมุดและเขียนบรรยายใต้ภาพ แล้วตกแต่งหน้าปกให้สวยงาม

สมนึก : (หันไปถามประเทือง) ใครจะทําหน้าที่อะไรบ้างล่ะครับ

- แสงเดือน : ำให้ฉันกับวิชัยออกแบบสมุดภาพและติดภาพลงในสมุดนะ
- ประเทือง : (หันไปถามเพื่อนๆ) ทุกคนว่าไงครับ
- ดาวเรือง : ฉันเห็นด้วยเพราะเขาทั้งสองคนถนัดทางการออกแบบในการติดภาพ
- มะลิ : ฉันก็เห็นด้วย
- ประเทือง : ถ้าฉันให้แสงเดือนและสมนึกออกแบบสมุดภาพและติดภาพลงในสมุดนะครับ
- ำให้ดาวเรืองเป็นคนตัดภาพ ส่วนมะลิให้เขียนบรรยายใต้ภาพ ฉันจะเขียนบทสรุปเอง ทุกคนเข้าใจแล้วนะครับว่าใครจะต้องทำอะไรบ้าง และจะต้องทำอะไรก่อน
- มะลิ : ได้ยัวฉันจะทบทวนำให้ฟังใหม่นะคะ เราจะออกแบบบทสรุปก่อน ต่อจากนั้นตัดภาพออกเป็นภาพเล็ก ๆ หน้าที่นี้เป็นของดาวเรือง เมื่อดาวเรืองตัดภาพเสร็จแล้ว
- ำให้แสงเดือนกับสมนึกนำภาพไปติดลงในสมุด แล้วฉันจะเขียนบรรยายใต้ภาพเสร็จแล้วประเทืองจะเป็นคนเขียนหน้าปก
- ประเทือง : ทุกคนลงมือทำงานกันได้เลยนะครับ
- บรรยาย เมืองานเสร็จเรียบร้อย ประเทืองยกสมุดภาพขึ้น
- ประเทือง : งานเสร็จแล้ว แต่ยังมีเวลาเหลืออยู่ ฉันอยากำให้เพื่อน ๆ ช่วยกันดูว่า สมุดภาพได้รูปแบบตามที่ตกลงกันไว้หรือไม่
- มะลิ : ฉันว่าเป็นไปตามรูปแบบที่เราตกลงกันไว้แล้วละ
- แสงเดือน : เราทำครบและถูกต้องตามรูปแบบแล้วนี่คะ
- สมนึก : (ยิ้ม) สวยแล้วครับ
- ประเทือง : ทุกคนพอใจในสมุดภาพที่เราทำเสร็จแล้วนะ ได้ยัวฉันจะเอาไปส่งไว้บนโต๊ะครูวาสนา
- บรรยาย ประเทืองเดินถือสมุดภาพไปที่โต๊ะครูวาสนา

โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

ครั้งที่ 9

ชื่อเรื่อง	การสรุปและประเมินผลการทำงานของกลุ่ม
ชื่อกิจกรรม	กลุ่มของเรา
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ว่า การประเมินผลนั้น นอกจากจะประเมินผลงานแล้ว กลุ่มควรประเมินดูว่า กลุ่มทำงานกันอย่างไร มีอะไรพอใจ ไม่พอใจ กลุ่มจะทำอะไรจึงจะได้ผลงานดีขึ้น และประเมินบทบาทของสมาชิกว่าใครทำอะไรที่เหมาะสม ไม่เหมาะสมอย่างไร พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงบทบาทของสมาชิกในการทำงานครั้งต่อไป

- สื่อที่ำใช้
1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่แสดงเป็นแม่แบบเรื่อง "กลุ่มของเรา"
 2. บัตรงานสำหรับการอภิปราย

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์ในการทำงานกลุ่มว่าในการทำงานกลุ่ม นอกจากกลุ่มจะมีการประเมินผลงานแล้ว กลุ่มของนักเรียนได้มีการพูดคุยกันหรือไม่ว่าสมาชิกในกลุ่มมีใครที่ปฏิบัติตนไม่เหมาะสมในการทำงาน ลองมาสังเกตการทำงานกลุ่มของแม่แบบว่า เมื่อทำงานเสร็จแล้ว นอกจากจะมีการประเมินผลงานแล้ว เขาจะทำอย่างไรต่อไป
2. ขั้นเสนอแม่แบบ
 - 2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นแม่แบบแสดงบทบาทเรื่อง "กลุ่มของเรา"

ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับการสรุปและประเมินผลงาน ให้นักเรียนดู พร้อมทั้งให้นักเรียนพิจารณาและคิดตามไปด้วย
 - 2.2 หลังจากการแสดงของแม่แบบจบลง ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม เพื่ออภิปรายตามหัวข้อในบัตรงาน ดังนี้

ก. ในการทำงานกลุ่ม เมื่อสมาชิกในกลุ่มได้ได้ช่วยกันทำงานจนสำเร็จแล้ว หัวหน้ากลุ่มปฏิบัติอย่างไรต่อไป

ข. ใครเป็นผู้เสนอแนะวิธีการปรับปรุงการทำงาน ใครเป็นผู้ให้ข้อติชมการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม

ค. เมื่อสมาชิกได้เสนอแนะวิธีการปรับปรุงการทำงานแล้ว กลุ่มได้ปฏิบัติอย่างไรต่อไป

ง. ถ้านักเรียนเป็นตัวละครในแม่แบบนั้น นักเรียนจะทําอย่างไร

2.3 นักเรียนร่วมกันสรุปความคิดเห็นในแต่ละกลุ่ม และผู้วิจัยกล่าวเพิ่มเติมในสิ่งที่นักเรียนยังไม่กล่าวถึง เพื่อให้ให้นักเรียนคิดที่จะนำไปเปลี่ยนแปลงและปฏิบัติตามแม่แบบนั้น

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้รับจากการดูการแสดงของแม่แบบ

3.2 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญของการสรุปผลและประเมินผล

การทำงานของกลุ่ม

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจของนักเรียนในขณะที่ดูการแสดงของแม่แบบ

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุป

เอกสารประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบ

ครั้งที่ 9

เรื่อง สรุปและประเมินผลงาน

"กลุ่มของเรา"

วันเสาร์ที่สองของเดือนมกราคมของทุกปีเป็นวันเด็ก ทางโรงเรียนได้จัดงานวันเด็กขึ้น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้จัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับกิจกรรมที่จัดในงานวันเด็ก ครูอัมพรซึ่งเป็นครูประจำชั้นจึงมอบหมายให้กลุ่มของชูลิพร สรรณูญา เปรมปรี กาญจนนา สมศักดิ์ วรายุทธ ทำงานในส่วนนี้

เมื่อได้รับมอบหมายงานจากครูแล้ว สมาชิกในกลุ่มได้ประชุมกัน แล้วเลือกให้วรายุทธ เป็นหัวหน้ากลุ่ม เปรมปรีเป็นเลขานุการของกลุ่ม เมื่อกำหนดบทบาทของสมาชิกแล้ว วรายุทธได้ขอให้เพื่อน ๆ ช่วยกันวางแผนงานในการจัดป้ายนิเทศว่าจะทำอะไรกันบ้างและทำอย่างไร กาญจนนาได้เสนอว่าสิ่งที่จะต้องทำ คือ หาข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมที่จัดในงานวันเด็ก แล้วนำมาเรียบเรียงอีกครั้งหนึ่ง ชูลิพรเสนอว่าต้องมีการติดต่อขออุปกรณ์จากครู เมื่อได้อุปกรณ์แล้ว จึงค่อยคิดรูปแบบในการจัดป้ายนิเทศต่อไป สมาชิกทุกคนเห็นด้วยกับสิ่งที่เพื่อน ๆ เสนอ วรายุทธได้แบ่งงานให้แก่เพื่อน ๆ อย่างทั่วถึง โดยให้สมศักดิ์กับกาญจนนาเป็นผู้ไปหาข้อมูล ชูลิพรออกแบบป้ายนิเทศ สรรณูญาติดต่อขออุปกรณ์จากครูอัมพร ส่วนวรายุทธและเปรมปรีตกแต่งป้ายนิเทศให้สวยงาม เมื่อแบ่งหน้าที่กันแล้ว เปรมปรีได้ทบทวนแผนงานให้เพื่อน ๆ ฟังอีกครั้งหนึ่งแล้วทุกคนก็ลงมือช่วยกันทำงาน

เมื่องานเสร็จ ผลงานออกมาไม่ดีเท่าที่ควร วรายุทธขอให้เพื่อนในกลุ่มแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของกลุ่มว่าเป็นอย่างไร เมื่อเพื่อนพูดแล้วขอให้สมาชิกทุกคนรับฟังอย่างมีเหตุผล เพื่อที่จะได้ปรับปรุงวิธีการทำงานของกลุ่มต่อไป กาญจนนาจึงพูดว่าข้อมูลที่ค้นมาได้นั้นครบถ้วนตามที่ตกลงกันไว้ แต่รูปแบบของป้ายนิเทศยังไม่ได้ตามที่ตกลงกันไว้ ถ้าปรับปรุงอีกนิดเดียวและตกแต่งป้าย โดยการเพิ่มสีที่ตัวอักษร ผลงานที่ออกมาก็จะดีกว่านี้ ชูลิพรพูดต่อจากกาญจนนาว่า สมาชิกในกลุ่มทำงานกันอย่างเต็มที่ดีแล้ว สรรณูญาเสนอว่าถ้าแต่งขอบป้ายเพิ่มเติมจะทำให้ป้ายสะดุดตามากขึ้น วรายุทธจึงขอให้เพื่อน ๆ ช่วยกันปรับปรุงผลงานอีกครั้งหนึ่ง ผลปรากฏว่า ป้ายนิเทศที่จัดทำใหม่สวยกว่าครั้งแรก ครูอัมพรเดินผ่านมาเห็น กล่าวชม สมาชิกในกลุ่มทุกคนพอใจ

บทละครแม่แบบ เรื่อง "กลุ่มของเรา"

บรรยากาศในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ครูอาพรยืนอยู่หน้าห้อง

ครูอาพร : ปีนี้ทางโรงเรียนเราจะจัดงานวันเด็กขึ้น และครูใหญ่ได้ให้ห้องเราจัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับกิจกรรมที่จัดในงานวันเด็ก ซึ่งงานนี้ครูขอมอบหมายให้กลุ่มของชูลีพร สรัญญา เบรมปรี กาญจนนา สมศักดิ์ วรายุทธ ทำป้ายนิเทศนะคะ

สมศักดิ์ : (ยกมือขึ้น) แล้วอุปกรณ์ในการจัดป้ายละครับ ให้พวกผมหาเองใช้ไหมครับ

ครูอาพร : อ้อ เรื่องอุปกรณ์หรือคะ ไปรับได้ที่ครูนะคะ

สมศักดิ์ : ครับ

บรรยาย ครูอาพรเดินออกไปจากห้อง กลุ่มของชูลีพร สรัญญา เบรมปรี กาญจนนา สมศักดิ์ วรายุทธ มานั่งรวมกัน

วรายุทธ : ตกลงเพื่อนๆ เลือกฉันเป็นหัวหน้ากลุ่มและเบรมปรีเป็นเลขานุการกลุ่ม อยากให้เพื่อนๆ ช่วยกันคิดว่าเราจะทำอะไรกันบ้างและทำอะไรก่อน

กาญจนนา : ฉันว่างานที่เราต้องทำคือ หาข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมที่จัดในงานวันเด็กก่อน

ชูลีพร : ติดต่อขออุปกรณ์จากครูด้วยนะคะ

สมศักดิ์ : เมื่อได้อุปกรณ์แล้วจึงคิดรูปแบบของการจัดป้ายนิเทศว่าเราจะจัดแบบใด พอได้รูปแบบแล้ว ควรตกแต่งป้ายนิเทศด้วย

วรายุทธ : เอาละครับ ฉันฉันทมอบหมายงานให้เพื่อนๆ เลยนะ สมศักดิ์กับกาญจนนาค้นข้อมูล ชูลีพรออกแบบป้ายนิเทศ สรัญญาติดต่อขออุปกรณ์จากครู เมื่อได้อุปกรณ์แล้วให้มาช่วย ชูลีพรจัดป้ายนิเทศด้วย ส่วนฉันกับเบรมปรีจะตกแต่งป้ายนิเทศให้สวยงาม ทุกคนเข้าใจตามนี้นะ

ชูลีพร : เข้าใจคะ

สมศักดิ์ : เข้าใจครับ

เปรมปรี : เดียวฉันจะทบทวนให้ฟังอีกครั้งว่า เราจะทำอะไรกันบ้าง เราจะหาข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมที่จัดในงานวันเด็กก่อน แล้วให้ชูลีพรออกแบบป้ายนิเทศและจัดป้ายนิเทศ ส่วนสร้อยญาไปรับอุปกรณ์จากครูต่อจากนั้นนำเข้ามาช่วยชูลีพรจัดป้ายเมื่อจัดเสร็จแล้วให้ฉันกับวรายุทธตกแต่งป้ายนิเทศต่อไป

วรายุทธ : ทุกคนลงมือทำงานกันได้แล้ว

บรรยาย : เมื่อทุกคนทำงานเสร็จ

วรายุทธ : เราจัดป้ายนิเทศกันเสร็จแล้ว ทุกคนช่วยกันดูซิว่าเราควรจะแก้ไขหรือเพิ่มเติมอะไรบ้าง

กาญจนา : ฉันว่าข้อมูลที่ได้นั้นครบถ้วนตามที่เรากลางกันไว้ แต่รูปแบบของป้ายเรายังจัดได้ไม่เป็นไปตามที่ตกลงกันไว้ เราติดข้อมูลไม่เรียงลำดับนะ ถ้าเราปรับตรงนี้อีกนิดเดียว และเพิ่มสีที่ตัวอักษรให้เข้มขึ้น ป้ายคงจะสวยงามขึ้น

ชูลีพร : พวกเราทุกคนทำตามหน้าที่กันดีมาก

สร้อยญา : ฉันว่าถ้าเรากดตกแต่งขอบป้ายเพิ่มเติม จะทำให้ป้ายสะดุดตามากขึ้นนะ

เปรมปรี : ฉันเห็นด้วย

วรายุทธ : ตามที่เพื่อนๆ เสนอมา เดียวขอให้ทุกคนช่วยกันแก้ไขป้ายนิเทศให้ดีขึ้นด้วยนะครับ

บรรยาย : ทุกคนช่วยกันทำงาน

ชูลีพร : (ยิ้ม) เสร็จแล้ว สวยกว่าตอนแรกอีกนะ

กาญจนา : จริงๆ ด้วย มองดูแล้วสะดุดตาดี

บรรยาย : ครูอัมพรเดินผ่านมา กล่าวชมว่ากลุ่มนี้จัดป้ายนิเทศได้สวย

ครูอัมพร : กลุ่มนี้จัดป้ายได้สวยงามมากนะ สะดุดตา น่าสนใจดี

วรายุทธ : (ยิ้ม) ขอบคุณครับคุณครู

โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

ครั้งที่ 10

ชื่อเรื่อง การทำงานอย่างเป็นขั้นตอน

ชื่อกิจกรรม แฟ้มอาชีพ

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้วิธีการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน

- สื่อที่ใช้**
1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่แสดงเป็นแม่แบบเรื่อง "แฟ้มอาชีพ"
 2. บัตรงานสำหรับการอภิปราย

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์ในการทำงานกลุ่มว่านักเรียนได้ทำงานกันอย่างเป็นขั้นตอนหรือไม่ แล้วลองมาสังเกตการแสดงบทบาทของแม่แบบในการทำงานกลุ่มว่าเขาทำกันอย่างไร เมื่อเขาทำอย่างนั้นแล้วเกิดผลอย่างไร

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นแม่แบบแสดงบทบาทเรื่อง "แฟ้มอาชีพ"

ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน ให้นักเรียนดู พร้อมทั้งให้นักเรียนพิจารณาและติดตามไปด้วย

2.2 หลังจากการแสดงของแม่แบบจบลง ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มเพื่ออภิปรายตามหัวข้อในบัตรงาน ดังนี้

ก. ในการทำงานกลุ่ม แบ่งขั้นตอนในการทำงานออกเป็นกี่ขั้น
อะไรบ้าง

ข. ในการแสดงของแม่แบบ เขาขาดขั้นตอนในการทำงานกลุ่มขั้นตอนใด เมื่อขาดขั้นตอนนั้นทำให้เกิดผลอย่างไร

ค. การทำงานอย่างเป็นขั้นตอน ทำให้เกิดผลอย่างไรต่อกลุ่ม

ง. ถ้านักเรียนเป็นตัวละครในแม่แบบนั้น นักเรียนจะทำอย่างไร

2.3 นักเรียนร่วมกันสรุปความคิดเห็นในแต่ละกลุ่ม และผู้วิจัยกล่าวเพิ่มเติมในสิ่งที่นักเรียนยังไม่กล่าวถึง เพื่อให้ให้นักเรียนคิดที่จะนำไปเลียนแบบและปฏิบัติตามแม่แบบนั้น

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้รับจากการดูการแสดงของแม่แบบ

3.2 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญของการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจของนักเรียนในขณะที่ดูการแสดงของแม่แบบ
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุป

เอกสารประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบ

ครั้งที่ 10

เรื่อง การทำงานอย่างเป็นขั้นตอน

"แฟ้มอาชีพ"

เมื่อถึงช่วงมกราคมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูจิราภรณ์ได้สอนเรื่อง การทํามาหากิน ซึ่งเกี่ยวกับอาชีพต่างๆของคนไทย ครูจิราภรณ์ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มจัดทำแฟ้มอาชีพ เพื่อไว้เป็นแหล่งค้นคว้าในห้องเรียนและจะนำไปจัดนิทรรศการด้วย ครูจิราภรณ์จัดอุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับการทําแฟ้มอาชีพให้นักเรียนแต่ละกลุ่มและขอให้นักเรียนทุกคนทํางานอย่างเป็นขั้นตอน

กลุ่มของสมใจ วาสนา อาทร ปิยะมิตร จันทิมา เรือนแก้ว ได้ปรึกษาหารือกันให้อาทรเป็นหัวหน้ากลุ่มและเรือนแก้วเป็นเลขานุการของกลุ่มแล้วลงมือทํางานกันทันที แต่ไม่มีการวางแผนการทํางานว่าจะทำอะไรกันก่อน และไม่มีการแบ่งหน้าที่ในการทํางาน จึงเกิดการแย่งหน้าที่กันทํางาน และบางคนไม่ยอมทํางานเพราะคิดว่าไม่ใช่ว่าหน้าที่ของตนจึงทำให้ได้ดีเช่นกันจนครูจิราภรณ์ต้องเตือนมาดู และกล่าวตักเตือนว่ากลุ่มนี้ไม่ได้ทํางานอย่างเป็นขั้นตอน ในการทํางานกลุ่มนั้นควรจะเริ่มจากการกำหนดจุดมุ่งหมายในการทํางานก่อนแล้วจึงช่วยกันวางแผนการทํางาน เมื่อวางแผนการทํางานแล้ว ต้องแบ่งงานให้แกสมาชิกในกลุ่ม ต่อจากนั้นหัวหน้ากลุ่มควรทบทวนแผนงานให้เพื่อนฟัง เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันแล้วค่อยลงมือทํางาน เมื่อทํางานเสร็จแล้วควรมีการประเมินผลงานและวิธีการทํางานของกลุ่มด้วย ครูจิราภรณ์ให้กลุ่มนี้ลงมือทํางานใหม่ สมาชิกทุกคนก็สามารถทํางานได้อย่างเป็นขั้นตอนตามที่ครูบอก ผลงานที่ออกมาทุกคนพอใจ และครูจิราภรณ์กล่าวชมการทํางานของกลุ่มนี้

บทละครแม่แบบ เรื่อง"แฟ้มอาชีพ"

บรรยากาศในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูจิราพรกำลังสอนนักเรียน

ครูจิราพร : วันนี้เราจะเรียนเรื่องการทํามาหากิน ซึ่งจะเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ของคนไทยนะคะ โดยครูจะให้ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันทําแฟ้มอาชีพ เพื่อไว้เป็นแหล่งค้นคว้าในห้องเรียน และครูจะนำใบจัดนิทรรศการด้วย ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มละ 6 คน มีใครสงสัยอะไรไหมคะ

ปิยะมิตร : (ยกมือขึ้น) คุณครูครับ แล้วอุปกรณ์สำหรับทําแฟ้มอาชีพล่ะครับ

ครูจิราพร : เมื่อแบ่งกลุ่มกันได้แล้วให้ส่งตัวแทนไปรับอุปกรณ์จากครูนะคะ

สมาใจ : (ยกมือขึ้น) แล้วส่งเมื่อไรคะคุณครู

ครูจิราพร : เมื่อหมดชั่วโมงแล้วให้แต่ละกลุ่มเอาแฟ้มอาชีพไปส่งครูบนโต๊ะนะคะ ให้นักเรียนทำงานอย่างเป็นขั้นตอนด้วยนะคะ เอาละค่ะ เริ่มแบ่งกลุ่มกันได้เลย

บรรยาย ครูจิราพรเดินไปนั่งที่โต๊ะหน้าห้อง กลุ่มของสมาใจ วาสนา อาทร ปิยะมิตร จันทิมา เรือนแก้ว มานั่งรวมกัน

สมาใจ : ฉันว่าเราเลือกหัวหน้ากลุ่มกันก่อนดีกว่า

วาสนา : ฉันขอเสนอให้อาทรเป็นหัวหน้ากลุ่ม เพื่อน ๆ ว่าอย่างไรบ้าง

เพื่อนทุกคน : เห็นด้วย

จันทิมา : ฉันขอเสนอให้เรือนแก้วเป็นเลขานุการกลุ่ม

วาสนา : ฉันเห็นด้วยค่ะ เพราะเรือนแก้วเป็นคนที่มีความสามารถและจดบันทึกไว

ปิยะมิตร : ฉันเห็นด้วย

อาทร : เราลงมือทำงานกันเลยดีกว่านะคะ

บรรยาย ขณะที่กำลังทำงาน

สมาใจ : (หันไปพูดกับปิยะมิตร) อ้าว ปิยะมิตรทำไมเธออย่างงานฉันทำละ

- ปิยะมิตร : (พูดเสียงดัง) เธอนั่นแหละมาแบ่งฉันทำ
- จันทิมา : (หันไปพูดกับปิยะมิตร) ปิยะมิตร เธอเอาภาพไปติดลงในกระตาสี
- ปิยะมิตร : (พูดเสียงดัง) เธอนั่นแหละ ฉันไม่ทำหรือทำไมฉันหน้าที่ของฉัน
- จันทิมา : (พูดเสียงดัง) ทำไมฉันหน้าที่ของฉันเหมือนกัน แต่ก็ต้องช่วยกันทำ
- ปิยะมิตร : (พูดเสียงดัง) ฉันไม่ช่วยซะอย่าง ใครจะทำไหม
- วาสนา : (พูดเสียงดัง) ฮ้าว เรือนแก้ว ทำไมเอารูปไปติดกาละเอี๋ย เธอมาตัดก่อนสิ
รูปมันใหญ่เกินไปนะ
- เรือนแก้ว : ติดไปเถอะน่า จะได้เสร็จเร็วๆ
- วาสนา : มันไม่สวย
- บรรยาย ครูจิราพรเดินมาที่กลุ่มนี้ แล้วถามขึ้น
- ครูจิราพร : ฮ้าว กลุ่มนี้เป็นอะไรกันเสียงดังจังเลย ทำงานอย่างเป็นขั้นตอนหรือเปล่า ได้เลือก
หัวหน้ากลุ่มกันไหม
- อาทร : (หันไปพูดกับครูจิราพร) เลือกครับ ผมเป็นหัวหน้ากลุ่มครับ แต่เราไม่ได้ทำงาน
อย่างเป็นขั้นตอน พวกผมต้องทำอะไรครับคุณครู
- ครูจิราพร : เมื่อเลือกหัวหน้ากลุ่มแล้ว ต้องวางแผนการทำงานร่วมกันว่าจะทำอะไรกันบ้าง
ใครทำหน้าที่อะไร ต่อจากนั้นหัวหน้ากลุ่มควรทบทวนแผนงานให้เพื่อนในกลุ่มฟัง
อีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันแล้วจึงลงมือทำงานตามแผนที่วางไว้
เมื่อทำงานเสร็จแล้วควรมีการประเมินผลงานและวิธีการทำงานของกลุ่มด้วยนะ
เดี๋ยวลงมือทำงานกันใหม่นะ ทำอย่างเป็นขั้นตอนด้วย (ครูจิราพรเดินกลับไปนั่ง
ที่โต๊ะหน้าห้อง)
- อาทร : (หันไปพูดกับเพื่อนๆ) เราช่วยกันคิดหน่อยนะว่าเราจะทำอะไรกันบ้างและใครจะ
ทำอะไร
- ปิยะมิตร : ฉันว่าออกแบบแฟ้มอาชีพก่อนที่เราจะติดภาพกันอย่างไร
- เรือนแก้ว : ตัดภาพออกเป็นภาพเล็ก ๆ ด้วยแล้วค่อยเอาภาพไปติดลงในกระตาสีตามรูปแบบ
ที่เราวางไว้

- อาทร : ตกลงว่าเราจะออกแบบแฟ้มอาชีพก่อน ใครจะทําหน้าที่นี้
- ปิยะมิตร : (ยกมือขึ้น) ฉันทำเอง
- เรือนแก้ว : เดียวฉันกับสมาใจจะตัดภาพนะคะ
- อาทร : ให้อัฒิมาทํากับวาศนาตัดภาพลงในกระดาษ ส่วนเรือนแก้วกับสมาใจเขียนชื่ออาชีพ
ภาพ เพราะทั้งสองคนลายมือสวย ส่วนฉันจะเข้ารูปเล่มและตกแต่งหน้าปก
ทุกคนเข้าใจนะ
- เพื่อนทุกคน : (พยักหน้า)
- เรือนแก้ว : ก่อนที่เราจะทํางาน ฉันจะทบทวนให้ฟังอีกครั้งว่าเราจะทําอะไรกันบ้าง สิ่งแรก
ออกแบบแฟ้มอาชีพก่อน แล้วตัดภาพอาชีพมาติดในกระดาษ เมื่อตัดภาพเสร็จแล้ว
ให้เขียนชื่ออาชีพติดภาพนั้น ต่อจากนั้นนำไปจัดเป็นรูปเล่มของแฟ้มอาชีพ ตกแต่ง
หน้าปกให้สวยงาม
- อาทร : เอาละ ทุกคนลงมือทํางานกันได้แล้ว
- บรรยาย : เมื่องานเสร็จแล้ว อาทรยกแฟ้มขึ้นตั้งบนโต๊ะ แล้วถามเพื่อน
- อาทร : ทุกคนช่วยกันดูแฟ้มอาชีพที่ทําเสร็จแล้วสิว่า มีอะไรที่ต้องแก้ไขบ้างและกลุ่มของเรา
ทํางานกันอย่างไร
- วาศนา : แฟ้มอาชีพตรงตามรูปแบบที่เราวางไว้แล้วนะ
- ปิยะมิตร : เราทุกคนช่วยกันทํางานตามที่ได้รับมอบหมายดีมาก
- อัฒิมา : แฟ้มอาชีพสวยดีแล้วคะ
- เรือนแก้ว : (ยิ้ม) ฉันเห็นด้วย
- บรรยาย : ครูจิราพรเดินมาที่โต๊ะของกลุ่มนี้ แล้วถามนักเรียน
- ครูจิราพร : กลุ่มนี้ทําแฟ้มอาชีพเสร็จแล้วใช่ไหมคะ
- อาทร : (หันไปตอบครูจิราพร) ครับ
- ครูจิราพร : ทําได้สวยมากคะ และครูนั่งสังเกตอยู่หน้าห้องกลุ่มนี้ทํางานกันอย่างเป็นขั้นตอนดีมาก
- อาทร : (ยิ้มแล้วยกมือไหว้) ขอบคุณครับคุณครู

โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

ครั้งที่ 11

ชื่อเรื่อง	กระบวนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน
ชื่อกิจกรรม	กีฬาสี
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ความสามารถในการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน
สื่อที่ใช้	1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่แสดงเป็นแม่แบบเรื่อง "กีฬาสี" 2. บัตรงานสำหรับการอภิปราย

วิธีดำเนินการ

1. ชื่นชม

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความสามารถในการทำงานกลุ่มว่ามีขั้นตอนอะไรบ้าง ถ้าทำงานอย่างเป็นขั้นตอนจะทำให้เกิดผลอย่างไร แล้วลองมาสังเกตการแสดงของแม่แบบในการทำงานกลุ่มว่าเขาทำกันอย่างไร เมื่อเขาทำอย่างนั้นแล้วเกิดผลอย่างไร

2. ชื่นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นแม่แบบแสดงบทบาทเรื่อง "กีฬาสี"

ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับกระบวนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน ให้นักเรียนดู พร้อมทั้งให้นักเรียนพิจารณาและคิดตามไปด้วย

2.2 หลังจากการแสดงของแม่แบบจบลง ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม เพื่ออภิปรายตามหัวข้อในบัตรงาน ดังนี้

ก. เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานเป็นกลุ่ม ขั้นตอนแรกที่สมาชิกทุกคนในกลุ่มจะต้องทำร่วมกันคืออะไร

ข. การทำงานอย่างเป็นขั้นตอน ทำให้เกิดผลอย่างไรต่อกลุ่ม

ค. ถ้านักเรียนเป็นตัวละครในแม่แบบนี้ นักเรียนจะทำอย่างไร

2.3 นักเรียนร่วมกันสรุปความคิดเห็นในแต่ละกลุ่ม และผู้วิจัยกล่าวเพิ่มเติม
 านสิ่งที่นักเรียนยังไม่กล่าวถึง เพื่อให้ นักเรียนคิดที่จะนำไปเลียนแบบและปฏิบัติตามแม่แบบนั้น

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้รับจากการดูการแสดงของแม่แบบ

3.2 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญของการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจของนักเรียนในขณะที่ดูการแสดงของแม่แบบ
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุป

เอกสารประกอบการใช้เทคนิคแบบ

ครั้งที่ 11

เรื่อง กระบวนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน

"กีฬาสิ"

ทางโรงเรียนได้จัดให้มีการแข่งขันกีฬาขึ้น ซึ่งในวันเปิดงานจะต้องมีการเดินขบวนพาเหรด ของนักเรียนในแต่ละสี ครุमानะซึ่งเป็นครูประจำสีเหลือง ได้มอบหมายให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่อยู่สีเหลืองทำป้ายเขียนคำขวัญอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น น้ำ ป่าไม้ เป็นต้น เพื่อร่วมงานวันเปิดกีฬาสิ ครุमानะขอให้นักเรียนช่วยกันทำงานอย่างเป็นขั้นตอน

นักเรียนที่ได้รับมอบหมายในการทำป้ายนี้ได้แก่ทศพร ขวัญใจ เอกชัย สราวุธ ศิริพรและวิรัตน์ สมาชิกทุกคนในกลุ่มมารวมกัน เพื่อปรึกษาในการกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงานว่าจะต้องทำป้ายเขียนคำขวัญอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อใช้ในงานวันเปิดกีฬาสิ สมพรเสนอให้ทศพรเป็นหัวหน้ากลุ่มเพราะทศพรมีความถนัดด้านการเขียนคำขวัญ สมาชิกในกลุ่มเห็นด้วย วิชัยเสนอให้ศิริพรเป็นเลขานุการของกลุ่มเพื่อจดบันทึกการประชุม สมาชิกทุกคนเห็นด้วย เมื่อกำหนดบทบาทของสมาชิกแล้ว ทศพรซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มขอให้เพื่อนๆในกลุ่มช่วยกันวางแผนงานว่าจะต้องทำอะไรบ้าง สราวุธเสนอว่าสิ่งที่จะต้องทำคือ ติดต่อครุमानะเพื่อขออนุญาตในการทำงาน เอกชัยเสนอว่าคิดคำขวัญด้วย ศิริพรบอกเพื่อนๆว่าเมื่อเขียนคำขวัญแล้ว ควรมีการตกแต่งป้ายด้วยเพื่อให้เกิดความสวยงามและเป็นที่สะดุดตาแก่ผู้ที่มาชมการแข่งขันกีฬาสิ สมาชิกทุกคนเห็นด้วย เมื่อได้วางแผนงานกันเรียบร้อยแล้ว ทศพรได้แบ่งงานให้แก่มembersทุกคนอย่างทั่วถึงก่อนที่จะลงมือทำงานทศพรได้ทบทวนแผนงานที่ได้วางไว้ให้เพื่อนฟังอีกครั้งหนึ่ง แล้วจึงเริ่มลงมือทำงาน สมาชิกทุกคนปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เมื่องานเสร็จแล้ว ทศพรได้ขอให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มช่วยกันประเมินผลงานและวิธีการทำงานของกลุ่มว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่กลุ่มได้ตั้งไว้หรือไม่ ซึ่งเพื่อน ๆ ในกลุ่มทุกคนพอใจในผลงานและวิธีการทำงานของกลุ่ม เมื่อนำป้ายไปส่งครุमानะ ครุमानะกล่าวคำชมการทำงานของกลุ่มนี้

บทละครแม่แบบ เรื่อง "กีฬาสิ"

บรรยากาศในห้องประชุมของนักเรียนที่อยู่สี่เหลี่อง ครูมานะยืนอยู่หน้าห้อง แล้วพูดขึ้น

ครูมานะ : อาทิตย์หน้าจะถึงวันแข่งขันกีฬาสิ ในวันเปิดงานจะต้องมีการเดินขบวนพาเหรด
ของนักเรียนในแต่ละสิ ครูขอมอบหมายให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ท้าปาย
เขียนคำขวัญอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น น้ำ ป่าไม้ เป็นต้น เพื่อร่วมในงานวันเปิด
การแข่งขันกีฬาสิ

ทศพร : (ยกมือขึ้น) คุณครูครับแล้วพวกผมจะไปเอาอุปกรณ์ในการท้าปายที่ไหนครับ

ครูมานะ : ส่งตัวแทนมารับอุปกรณ์จากครูนะ ครูขอให้นักเรียนทำงานอย่างเป็นขั้นตอนด้วย
การท้าปายนี้ครูขอมอบหมายให้ทศพร ขวัญใจ เอกชัย สราวุธ ศิริพรและวิรัตน์
ทำงานร่วมกัน

บรรยาย ครูมานะเดินออกจากห้อง กลุ่มของทศพร ขวัญใจ เอกชัย สราวุธ ศิริพรและวิรัตน์
มานั่งรวมกัน

สมพร : เอาละ ทุกคนมารวมกันแล้ว ฉันเสนอให้ทศพรเป็นหัวหน้ากลุ่ม

ขวัญใจ : ฉันเห็นด้วย เพราะทศพรเก่งงานการเขียนคำขวัญ

เอกชัย : ฉันเสนอให้ศิริพรเป็นเลขานุการกลุ่มเพื่อจดบันทึกการประชุม

วิรัตน์ : ฉันเห็นด้วย

ทศพร : งั้น ฉันขอบอกให้เพื่อน ๆ ทุกคนฟังก่อนนะครับว่าครูมานะให้พวกเราท้าปาย
เขียนคำขวัญอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อใช้ในงานวันเปิดกีฬาสิ เพื่อน ๆ ช่วยกัน
วางแผนงานนะว่าเราจะทำอะไรบ้าง

สราวุธ : สิ่งแรกที่เราต้องทำคือ ไปรับอุปกรณ์จากครูมานะ

เอกชัย : แล้วคิดคำขวัญที่จะเขียน

ศิริพร : ฉันว่าเมื่อเขียนคำขวัญเสร็จ น่าจะมีการตกแต่งคำขวัญโดยการระบายสีให้ชัดเจน
และเป็นที่สะดุดตา

ขวัญใจ : (ยกมือขึ้น) ฉันเห็นด้วย ตามที่เพื่อน ๆ เสนอมา

- ทศพร : ที่เรารุบกกันมานั้น สิ่งที่เราต้องทำคือขออุปกรณ์จากครู คัดคำขวัญ ตกแต่งคำขวัญ
ฉันจะแบ่งงานให้เพื่อน ๆ ว่าใครจะทำอะไรบ้าง
- วิรัตน์ : ฉันว่าให้ทศพรและขวัญใจคัดคำขวัญดีกว่า เพราะทั้งสองคนเก่งทางด้านนี้
(หันไปถามเพื่อน) เพื่อน ๆ มีความเห็นอย่างไรบ้าง
- ศราวุธ : (พยักหน้า) อือ ก็ดีนะ
- ศิริพร : ฉันเห็นด้วยนะ
- ทศพร : ตกลง ฉันกับขวัญใจจะคัดคำขวัญ ให้เอกชัยไปรับอุปกรณ์จากครูมานะ วิรัตน์และ
ศิริพรเขียนคำขวัญเพราะลายมือสวย ศราวุธตกแต่งป้าย เอา ทุกคนเข้าใจตามนี้ละ
- ศิริพร : (ยกมือขึ้น) ฉันจะทบทวนให้ฟังอีกครั้งว่า เราต้องคัดคำขวัญก่อน แล้วเขียนคำขวัญ
จากนั้นลงสีให้เข้มตกแต่งให้สวยงาม
- ขวัญใจ : เข้าใจแล้ว เราลงมือทำงานกันเถอะ
- เอกชัย : เตี่ยฉันกับวิรัตน์จะไปรับอุปกรณ์จากครูมานะก่อนนะ
- บรรยาย : ทุกคนช่วยกันทำงาน เมื่องานเสร็จ ทศพรได้ยกป้ายขึ้นให้เพื่อน ๆ ดู
- ทศพร : เราทำป้ายกันเสร็จแล้ว ขอให้ทุกคนช่วยกันดูสีว่ามีอะไรที่ควรปรับปรุงแก้ไขบ้าง
- ศราวุธ : สวยดีแล้ว
- ขวัญใจ : (ยกมือขึ้น) ตัวหนังสือที่เขียนยังมองเห็นไม่ชัดเพราะสีไม่เข้ม
- เอกชัย : ฉันก็ว่าอย่างนั้นแหละ มองดูไกล ๆ กลัวว่าจะไม่สะดุดตา ควรลงสีเข้มให้เข้มขึ้น
- ศราวุธ : เออ ก็เข้าทีนะ
- บรรยาย : ศราวุธและวิชัยลงสีที่ตัวหนังสือให้เข้มขึ้น
- ทศพร : อือ สวยแล้วนะ แล้วพวกเราว่ายังไง
- เอกชัย : (เดินออกไปไกล และหยุดมองดูป้าย) มองดูไกล ๆ ชัดเจนมาก สะดุดตาด้วย
- ทศพร : เตี่ยฉันจะเอาป้ายไปส่งครู
- บรรยาย : ครูมานะกล่าวชมการทำงานของกลุ่มนี้

โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

ครั้งที่ 12

ชื่อเรื่อง บัณฑิตนิเทศ

เวลา 50 นาที

- จุดมุ่งหมาย
1. เพื่อให้นักเรียนสามารถสรุปประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ
 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถสรุปและทบทวนการทำงานกลุ่มอย่างเป็นขั้นตอน และนักเรียนเห็นแนวปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนถึงประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

2. ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปเรื่องความสามารถในการทำงานกลุ่ม ในหัวข้อต่อไปนี้

- 2.1 ความหมายของความสามารถในการทำงานกลุ่ม
- 2.2 ขั้นตอนในการทำงานกลุ่ม ประกอบไปด้วยขั้นตอนใดบ้าง
- 2.3 ความสำคัญของการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน

3. ให้ตัวแทนของทั้ง 2 กลุ่ม ออกมารายงานผลการสรุปให้สมาชิกทุกคนทราบ

4. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม กล่าวขอบใจนักเรียนและกล่าวปิดการทดลอง

การประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการรายงานผลการสรุปของนักเรียน

ภาคผนวก ค

- ตาราง 6 แสดงการวิเคราะห์ความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียน
ในกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการใช้สถานการณ์จำลอง
- ตาราง 7 แสดงการวิเคราะห์ความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียน
ในกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคแม่แบบ
- ตาราง 8 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความสามารถในการทำงานกลุ่ม
ของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2

ตาราง 6 แสดงการวิเคราะห์ความสามารถในการทำงานกลุ่มของกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและ
หลังการใช้สถานการณ์จำลอง

คนที่	คะแนนความสามารถในการทำงานกลุ่ม		ผลต่างของคะแนน ความสามารถ ในการทำงานกลุ่ม	อันดับ	R ⁺	R ⁻
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง				
1	69	76	7	2	+2	-
2	56	74	18	3.5	+3.5	-
3	53	71	18	3.5	+3.5	-
4	45	74	29	5.5	+5.5	-
5	29	74	45	8	+8	-
6	21	50	29	5.5	+5.5	-
7	12	49	37	7	+7	-
8	8	12	4	1	+1	-
9	3	51	48	9	+9	-
10	1	52	51	10	+10	-
11	0	70	70	12	+12	-
12	0	67	67	11	+11	-
				รวม	78.00	0

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

T = 0**

ตาราง 7 แสดงการวิเคราะห์ความสามารถในการทำงานกลุ่มของกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและ
หลังการใช้เทคนิคแม่แบบ

คนที่	คะแนนความสามารถในการทำงานกลุ่ม		ผลต่างของคะแนน ความสามารถ ในการทำงานกลุ่ม	อันดับ	R ⁺	R ⁻
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง				
1	59	70	11	1	+1	-
2	56	70	14	3	+3	-
3	45	73	28	4	+4	-
4	29	69	40	7	+7	-
5	28	40	12	2	+2	-
6	14	52	38	6	+6	-
7	9	42	33	5	+5	-
8	8	62	54	8	+8	-
9	2	59	57	9	+9	-
10	0	59	59	10	+10	-
11	0	72	72	11.5	+11.5	-
12	0	72	72	11.5	+11.5	-
				รวม	78.00	0

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

T = 0**

ตาราง 8 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียน
ในกลุ่มทดลองที่ 1 และนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2

คนที่	คะแนนความสามารถในการทำงานกลุ่ม		ผลต่างของคะแนน ความสามารถ ในการทำงานกลุ่ม	อันดับ	R ⁺	R ⁻
	กลุ่มทดลองที่ 1	กลุ่มทดลองที่ 2				
1	76	70	6	7	+7	-
2	74	70	4	4	+4	-
3	71	73	-2	2	-	-2
4	74	69	5	5.5	+5.5	-
5	74	40	34	11	+11	-
6	50	52	-2	2	-	-2
7	49	42	7	8.5	+8.5	-
8	12	62	-50	12	-	-12
9	51	59	-8	10	-	-10
10	52	59	-7	8.5	-	-8.5
11	70	72	-2	2	-	-2
12	67	72	-5	5.5	-	-5.5
				รวม	36	42

T = 36

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวกรรณิการ์ สืบโคกสูง

เกิดวันที่ 16 เดือน เมษายน พุทธศักราช 2510

สถานที่เกิด จังหวัดนครราชสีมา

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 96 หมู่ 1 ตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ 1 ระดับ 3

ที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนบ้านดอนขวาง อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2528 มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์

จังหวัดนครราชสีมา

พ.ศ. 2532 กศ.บ. จากสถาบันราชภัฏนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

พ.ศ. 2538 กศ.ม. จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร